

โครงการศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี

Ratchaburi Cultural Tourism Center

โดย
นางสาว กิตติยา อารีมิตร

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน... 45428
วัน, เดือน, ปี 24 ส.ค. 2546

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

(สถาปัตยกรรมภายใน)

ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2544-2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิชาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
ได้อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา สถาปัตยกรรมศาสตร์
บัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ผศ.กฤษกร เตือนฉวี)

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย
ผศ.กฤษกร เตือนฉวี ประธานกรรมการ
อาจารย์ ฉัตรชัย อินทร โชติ กรรมการ
อาจารย์ พวงเพชร รัตนรามา กรรมการ
อาจารย์ นรินทร์ เลิศอัสวีวัฒน์ กรรมการ
อาจารย์ ญาณินทร์ รักษ์วงศ์วาน กรรมการและเลขานุการ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ฉัตรชัย อินทร โชติ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	โครงการเสนอแนะศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี
	Ratchburi Cultural Tourism Center
ชื่อนักศึกษา	นางสาว กิตติยา อาริมิตร
ภาควิชา	สถาปัตยกรรมภายใน
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2544-2545

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆนอกจากจะสร้างความเพลิดเพลินแล้วยังเป็นเกิดการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้นๆด้วย ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่น นอกจากจะเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อสร้าง รายได้ให้แก่ประเทศแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แก่ท้องถิ่น และยังประโยชน์ไปถึงการอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและคงอยู่กับท้องถิ่น ไปนานเท่านาน

ดังนั้นการคำนึงถึงความเป็นมาของท้องถิ่นและนำเสนอแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้สามารถเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในชุมชนสามารถสะท้อนศิลปวัฒนธรรม ประเพณีได้เป็นอย่างดี

พื้นฐานการใช้ชีวิตของคนในชุมชน การทำกิจกรรม เกิดขึ้นที่ "หมู่บ้าน" ซึ่งสามารถพบเห็น ความหลากหลายของวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถสะท้อนรูปแบบเฉพาะตัวทาง สถาปัตยกรรมของไทยที่มีเอกลักษณ์ ให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้สัมผัส

จึงได้เสนอแนะโครงการนี้ขึ้น เพื่อทำการค้นคว้า วิจัย ทางด้านสถาปัตยกรรมภายในให้เกิดเป็น โครงการศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี โดยเสนอพื้นที่บริเวณ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังคงเห็นวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้เป็นอย่างดี และสภาพแวดล้อมที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี
2. ศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไข และศึกษาโครงการเปรียบเทียบ เพื่อกำหนดโครงการ ความเป็นมา ของโครงการ วัตถุประสงค์ ขอบเขต โครงการรวมทั้งเลือกที่ตั้งและอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ศึกษาโครงการเปรียบเทียบ และข้อมูลพื้นฐาน เป็นต้นว่า ประวัติโครงการ สภาพปัจจุบันของอาคาร กลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบ
4. ศึกษาองค์ประกอบของส่วนต่างๆ ในโครงการที่อยู่ในขอบเขตโครงการ และสรุปเนื้อหาขององค์ประกอบนั้นๆ
5. ศึกษาจำนวน และพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารเพื่อสรุปเป็นเนื้อหาใช้งาน
6. ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบ และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการออกแบบ
7. ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในโครงการ
8. สรุปแนวความคิดในการออกแบบ
9. ศึกษาที่มาการออกแบบเพื่อสรุปเป็นงานออกแบบ

สรุปผลการวิจัย

1. การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และเป็นการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้ทางหนึ่ง
2. แนวความคิดในการออกแบบ ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถสัมผัสวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบท้องถิ่น
3. โครงการศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรีเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาของประเทศได้อีกทางหนึ่ง
4. การออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน มีความต่อเนื่องกันกับภูมิสถาปัตยกรรมโดยรอบ

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอแนะการออกแบบป้ายภายในโครงการเพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงานออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
2. การขยายโครงการในส่วนร้านค้า ร้านอาหาร เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ต้องขอขอบคุณอาจารย์ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทั้งหลายที่สละเวลา สดะแรงกาย และกำลังใจมากมายมาให้ คงกล่าวได้ไม่หมดแต่ขอบคุณมากๆ
คะ

-ขอขอบคุณครอบครัวอารีมิตร

-อาจารย์ ฉัตรชัย อินทรโชติ อาจารย์ที่ปรึกษา กับคำแนะนำที่มีประโยชน์

-อาจารย์ พวงเพชร รัตนรามา อาจารย์ นรินทร (อาจารย์ตุ๋) อาจารย์ ญาณินทร์ รัถวงศ์
วาน กับคำแนะนำที่ดี

-คุณ พัฒนพงศ์ พงษ์ทองเจริญ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภาคกลาง
พระนครศรีอยุธยา ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลสนับสนุนวิทยานิพนธ์

-คุณ อานนท์ ไหล่ยั้ง เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการท่องเที่ยว อำเภอดำเนินสะดวก

-เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

-คุณ วรเทพ สถาปนิกแห่งบริษัท ทิค ที่เอื้อเฟื้อแบบสถาปัตยกรรม

-เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ททท.
สำหรับข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี

-เสียงหัวเราะ น้ำใจ กำลังใจ ความช่วยเหลือ และสำคัญมากกับความเป็นเพื่อนที่ช่วย
ให้ทำงานได้ “ หน้อย กุ้ง แอน ใหม่ “

-เพื่อนๆห้อง สน. 5

-รุ่ง คุ่ม เพื่อนร่วมชะตากรรม ที่ช่วยปลัก ลาก ภูโล่ กันมาจนแล้วจนรอด

-พี่ยุ่น พี่เจ พี่หวก พี่โบว์ พี่รหัส 04 ขอขอบคุณกับกำลังใจ คำแนะนำ และรูปด้านสวยๆ

-น้องซึ้ง น้องโอม น้องกิด น้องดี น้องรหัส 04 ขอขอบคุณที่ช่วยเหลือกันมาตลอด

-คุณ ธันวา เรื่องสวัสดิ์

-คุณ ฉัตรชัย มิตินันท์วงศ์

-ขอบคุณ โข หงส์ หนุ่ม ภาคศิลปอุตสาหกรรม

-ขอบคุณคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ลาดกระบัง ที่ให้ความรู้ ความสุข และเป็นเสมือน
บ้านที่แสนอบอุ่น รักบ้านหลังนี้มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ปัจจุบันตลาดการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นตลาดที่นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกา เองยังให้ความสนใจอย่างมาก โดยเข้ามาท่องเที่ยวในจำนวนมากในแต่ละปี สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยอย่างมากมาย

ถ้าหากหันมามองรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ได้มีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบไปในหลายรูปแบบ ดังเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวทางเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จะสังเกตได้ว่าเริ่มเน้นไปในทางการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะตัวมากขึ้น

ด้วยความน่าสนใจของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของประเทศไทย มีเสน่ห์ จึงสมควรที่จะเผยแพร่ให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับรู้ในรูปของการท่องเที่ยว เพื่อความเพลิดเพลินในการเรียนรู้วัฒนธรรม แต่เนื่องจากการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวนั้นยังไม่สมบูรณ์ และสะดวกเท่าที่ควร มีส่วนทำให้ความสนใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวลดลง หากมีการบริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวนอกจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการที่จะท่องเที่ยวแล้วยังสามารถช่วยเพิ่มรายได้แก่ชุมชน และเผยแพร่ วิถีชีวิตชาวบ้าน วัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คนไทยได้ตระหนักถึงคุณค่า และชาวต่างชาติได้รับรู้ถึงความงาม เสน่ห์ของวัฒนธรรมของไทยอีกด้วย

ดังนั้นจึงเสนอแนะแนวความคิดในการผสมผสานความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเข้ากับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การค้าขาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศวิถีชีวิต วัฒนธรรมแบบไทย ก่อให้เกิดความประทับใจและเพื่อประโยชน์ในการสืบสานต่อไปในอนาคต จากที่กล่าวมาในข้างต้น ก่อให้เกิดเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี ขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

คำนำ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4 องค์กรที่รองรับโครงการ

1.5 ข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งและตัวอาคาร

1.5.1 ลักษณะพึงประสงค์ของที่ตั้งโครงการ

1.5.2 ลักษณะพึงประสงค์ของอาคาร

1.6 ลักษณะที่ตั้งโครงการ

1.7 ขอบเขตโครงการ

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดราชบุรี

2.2 การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี

2.3 การศึกษาตลาดน้ำดำเนินสะดวก

2.4 รูปแบบการท่องเที่ยวภายในจังหวัดราชบุรีและโดยรอบ

2.5 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

2.6 การศึกษากลุ่มเป้าหมาย

2.7 องค์กรและสายการบริหารโครงการ

2.7.1 ศึกษาจากกรณีศึกษา

2.7.2 สรุปลายการบริหารและอัตรากำลัง

2.8 องค์กรประกอบโครงการ

1

1

2

3

3

4

8

10

12

12

16

30

33

35

36

40

46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	46
ข้อมูลพื้นฐานส่วนแลกเปลี่ยนเงินตรา ส่วนปฐมพยาบาล	
ส่วนไปรษณีย์ ฯลฯ	51
ข้อมูลพื้นฐานส่วนนิทรรศการ	53
ข้อมูลพื้นฐานส่วนร้านอาหาร	77
ข้อมูลพื้นฐานส่วนร้านขายของที่ระลึก	82
ข้อมูลพื้นฐานส่วนลานกลางแจ้ง สถานกิจกรรม	83
2.9 กรณีศึกษา	86
บทที่ 3 ข้อมูลเฉพาะ	103
3.1 องค์ประกอบโครงการ	
องค์ประกอบหลักของส่วนนิทรรศการ	103
องค์ประกอบหลักส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	107
องค์ประกอบหลักส่วนแลกเปลี่ยนเงินตรา ส่วนปฐมพยาบาล	
ส่วน ไปรษณีย์ ฯลฯ	109
องค์ประกอบหลักส่วนร้านขายของที่ระลึก	110
องค์ประกอบหลักส่วนสำนักงาน	112
บทที่ 4 พฤติกรรมและพื้นที่ที่ต้องการ	117
4.1 พฤติกรรมของผู้ให้บริการ	117
4.2 พฤติกรรมผู้รับบริการ	118
4.3 สรุปพื้นที่ในส่วนต่างๆ	122
4.3.1 ส่วนห้องบรรยาย	
4.3.2 ส่วนลานกลางแจ้ง	
4.3.3 ส่วนนิทรรศการ	
4.3.4 ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	
4.3.5 ส่วนบริการสาธารณชนอื่นๆ	
4.3.6 ส่วนร้านอาหาร	
4.3.7 ส่วนร้านขายของที่ระลึก	
4.3.8 ส่วนสำนักงาน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4	พื้นที่รวมของโครงการ	134
บทที่ 5	สภาพแวดล้อมภายในและวัสดุ	140
บทที่ 6	วิเคราะห์การออกแบบ	168
6.1	การวิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	168
6.2	การวิเคราะห์ลักษณะอาคารและปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการจัดวางส่วนพื้นที่ภายในโครงการ	172
6.3	ตารางวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์	173
6.4	ตารางวงกลมแสดงความสัมพันธ์	174
6.5	ตารางวงกลมการแบ่งพื้นที่	175
6.6	หน้าที่สัมพันธ์	176
6.7	ผังพื้นที่สัมพันธ์	177
6.8	แนวความคิดในการออกแบบ	178
6.9	สรุปการออกแบบในส่วนต่างๆของโครงการ	179
	-แปลน รูปด้าน ทักษณภาพภายใน ขององค์ประกอบโครงการต่างๆ พร้อมวัสดุการตกแต่ง	
	-ส่วนนิทรรศการ	
	-ส่วนห้องบรรยาย	
	-ส่วนลานกลางแจ้ง	
	-ส่วนร้านขายของที่ระลึก	
	-ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	
	-ส่วนบริการสาธารณอื่นๆ	
	-ส่วนร้านอาหาร	
	-ส่วนสำนักงาน	
บทที่ 7	รายละเอียดการออกแบบ	195
7.1	สรุปการออกแบบพร้อมรายละเอียดการออกแบบของแต่ละส่วน	
	บรรณานุกรม	209
	ภาคผนวก	210

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันกิจการการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญกับการพัฒนาและรองรับเศรษฐกิจที่ทรุดตัวของประเทศไทย มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการว่างงานและมีปริมาณเงินตราเข้าประเทศเป็นจำนวนมหาศาล ปัจจุบันประเทศไทยยังมีความได้เปรียบในด้านแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกอยู่มาก

ทรัพยากรพื้นฐานในการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ และสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยของเรามีพร้อมทั้ง 2 ด้าน คือ

1. ความมั่งคั่งของธรรมชาติ
2. ความมั่งคั่งของวัฒนธรรม

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นมาช้านาน และประกอบด้วยผู้คนหลายชาติพันธุ์อยู่อาศัยและได้สร้างวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีลักษณะรวมและมีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ เมื่อนำการท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่งเสริม, เผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทยเข้าด้วยกัน ก็จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมรวมถึงการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่มาแต่โบราณ ในแคว้นสุวรรณภูมิ มีนครปฐมเป็นมหานครซึ่งเรียกว่า "ทวารวดี" ราชบุรีมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีที่น่าสนใจและควรที่จะส่งเสริม เผยแพร่และอนุรักษ์ให้คนไทยและชาวต่างชาติได้เห็น ไม่ว่าจะเป็แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือทางศิลปวัฒนธรรม

สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในจังหวัดราชบุรีได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดราชบุรีพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดขนอน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมอญ วัดคงคาราม และวัดอื่นๆอีกมากมาย เชน ถ้ำต่างๆ เมืองโบราณคูบัว นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีประจำท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ การแข่งขันวัวลาน การแสดงหนังใหญ่ ประเพณีการแข่งเรือ งานประเพณีเทศกาลอุ้มหวาน ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยังมีงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและการผลิตสินค้าพื้นเมืองอัน ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา ผ้าทอบ้านไร่ เครื่องทองเหลือง ตุ๊กตาผ้า ที่สำคัญคือพืชผลทางการเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตชาวบ้านก่อให้เกิดการผลิตสินค้าในท้องถิ่น และมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน แต่โดยสภาพภูมิประเทศของอำเภอดำเนินสะดวกเป็นคุลคลอง ดังนั้นการซื้อขายแลกเปลี่ยนจึงก่อให้เกิดตลาดน้ำซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดให้ราชบุรีเป็นเมืองหลักเตรียมการพัฒนาของภาคตะวันตก ซึ่งการท่องเที่ยวก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาด้วย จากการศึกษาที่จังหวัดราชบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เป็นที่ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วยมีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง 100 กิโลเมตร

ด้วยการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดราชบุรีเองก็มีระบบโครงข่ายของถนนที่สมบูรณ์และกระจายติดต่อกันทั่วจังหวัด ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีย่อมจะส่งผลกับการพัฒนาและขยายตัวทางเศรษฐกิจด้านต่างๆสมควรให้มีการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจังและนำมาตราการต่างๆมาปฏิบัติให้ราชบุรีเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันตกให้เป็นจริงขึ้นมา

ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่มายังจังหวัดราชบุรียังขาดหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลและขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี นักท่องเที่ยวจะรับทราบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆได้จากแหล่งข้อมูลเพียงไม่กี่ที่ ทำให้การท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรียังไม่คึกคักเท่าที่ควรจะเป็น

ดังนั้นการจัดตั้ง โครงการศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี เพื่อรวบรวมเอกลักษณ์ของจังหวัด มานำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว และมีส่วนในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอันดีงามให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ร่วมภูมิใจกับมรดกอันล้ำค่าของชาวไทย

1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ

1.2.1 เหตุผลทางด้านศิลปวัฒนธรรม

1. ทางจังหวัดยังขาดสถานที่ที่รวบรวม เผยแพร่ ส่งเสริมและอนุรักษ์ให้ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรีเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว
2. ต้องการให้การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความรู้ และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม และเกิดความเพลิดเพลิน เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม

1.2.2 เหตุผลทางเศรษฐกิจ

1. ธุรกิจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการเสริมรายได้ให้คนในท้องถิ่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่
2. เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเสริมรายได้ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.3 เหตุผลทางนโยบาย

1. สนับสนุนนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. สนับสนุนแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจที่ต้องการให้จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันตก

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เป็นที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะเลือนหายและถูกลืม เพื่อการท่องเที่ยวศึกษาและเผยแพร่ให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เห็นและร่วมภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. เป็นการร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยในด้านศิลปวัฒนธรรม
3. เพื่อให้เห็นคุณค่าและเข้าใจในวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของจังหวัดราชบุรี
4. เพื่อเป็นแหล่งบริการ อำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้บริการข้อมูล ข่าวสารทางการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี
5. เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

1.4 องค์กรที่รองรับโครงการ

โครงการเสนอแนะศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรีเป็น โครงการที่เสนอขึ้นมาเพื่อการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่ตัวจังหวัดราชบุรี และเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน โดยมีหวังผลกำไร แต่ก็เป็น โครงการที่วางเป้าหมายให้การดำเนินงานสามารถสร้างรายได้เป็นการพึ่งพาตนเอง โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมกับจังหวัดราชบุรี

หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ

1. กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์
2. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
3. หอการค้าจังหวัดราชบุรี
4. สภาวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี
5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี (อบจ.ราชบุรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- งบประมาณในการเบื้องต้น

เป็นงบประมาณในการดำเนินการ ระยะแรกเพื่อให้โครงการสามารถเปิดได้ตามวัตถุประสงค์ได้แก่ค่าก่อสร้าง ค่าดำเนินการ ฯลฯ อันเป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดโครงการขึ้นมาจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและเงินสนับสนุนจากทางจังหวัด

- หน่วยงานที่บริหารโครงการและงบประมาณ

หน่วยงานที่เข้ามาบริหารโครงการเป็นเอกชนภายใต้การปรึกษาจากคณะกรรมการดำเนินการดูแลบริหาร โครงการให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีรายจ่ายเป็นค่าจ้างพนักงาน ค่าบริการสาธารณูปโภคต่างๆ ฯลฯ ส่วนรายได้มาจากงบประมาณของโครงการ อันได้จากผลประโยชน์ทางการค้า ค่าเช่า และทุนช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ

1.5 ข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการและตัวอาคารของโครงการ

1.5.1 การเลือกที่ตั้งโครงการ

ตั้งเกณฑ์การพิจารณาจากวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ	เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการ
1. เป็นที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะเลือนหายและถูกลืม เพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาและเผยแพร่ให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เห็นและร่วมภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น	1. เป็นแหล่งที่สามารถแสดงรูปแบบวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้ดี
1. เป็นการร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยในด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นคุณค่าและเข้าใจในวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของจังหวัดราชบุรี	2. เลือกที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม และมีผลผลิตของท้องถิ่นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม
3 เพื่อเป็นแหล่งบริการ อำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้บริการข้อมูล ข่าวสารทางการ	3. มีความเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งโดยรถโดยสาร รถบัส รถยนต์ส่วนตัว และที่สำคัญมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี	จำนวนนักท่องเที่ยวมาก
4. เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ	4. มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การพักผ่อน มีกิจกรรมรองรับนักท่องเที่ยว

เมื่อได้เกณฑ์ในการพิจารณาที่ตั้งแล้ว นำที่ตั้งที่มีความเหมาะสมมาให้คะแนนเพื่อนำมาพิจารณาอีกครั้ง โดยที่ตั้งที่นำมาพิจารณาเพื่อให้คะแนนมีดังนี้

1. ที่ตั้งบริเวณ อำเภอเมือง
2. ที่ตั้งบริเวณ อำเภอดำเนินสะดวก
3. ที่ตั้งบริเวณ อำเภอจอมบึง

เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการ	อำเภอเมือง	อำเภอดำเนินสะดวก	อำเภอจอมบึง
1. เป็นแหล่งที่สามารถแสดงรูปแบบวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้ดี	2	3	2
2. เลือกที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม และมีผลผลิตของท้องถิ่นเพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้รับรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม	2	3	1
3. มีความเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งโดยรถโดยสาร รถบัส รถยนต์ส่วนตัว และที่สำคัญมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาก	2	3	3
4. มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การพักผ่อน มีกิจกรรมรองรับนักท่องเที่ยว	3	3	2
รวมคะแนน	9	12	8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป จากการพิจารณาที่ตั้ง โครงการแล้วเห็นสมควรที่จะเลือกที่ตั้ง โครงการบริเวณอำเภอ
ดำเนินสะดวก ซึ่งบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นบริเวณที่ตั้งที่เหมาะสมที่สุดในอำเภอดำเนิน
สะดวก

1.5.2 ลักษณะพึงประสงค์ของอาคาร

- เนื่องจากเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องแสดงถึงความเป็นไทยของตัว
อาคาร
- จากสภาพแวดล้อมข้างเคียง ส่วนมากเป็นอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น, มีขนาด
กะทัดรัด ดังนั้นเพื่อความไม่ขัดแย้งและสามารถอยู่ได้กับสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง
โครงการจึงมีความจำเป็นต้องเลือกอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น และมีเป็น
อาคารที่มีลักษณะไม่ใหญ่จนเกินไป
- เนื่องจากเดิมอาคารหลังนี้มีพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ดังนั้นการใช้
อาคารเพื่อเป็นส่วนจัดนิทรรศการจึง ไม่มีปัญหา
แนวทางในการใช้อาคาร
  - เนื่องจากอาคารเป็นอาคารขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องใช้อาคารดังกล่าวจัด
วางให้เกิดความเป็นกลุ่มอาคาร เพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยได้ครบถ้วน
โดยสามารถแบ่งกลุ่มอาคารตามรูปแบบการใช้งาน
    - ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว, ส่วนสำนักงาน, ส่วนบริการ
สาธารณะต่างๆ เช่น ไปรษณีย์, แลกเปลี่ยนเงิน ฯลฯ
    - ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราวและถาวร
    - ส่วนของร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึก ซึ่งสามารถสร้างให้เกิดเป็น
กลุ่มอาคารที่มีลักษณะที่เป็นอาคารริมน้ำได้
  - ส่วนของลานกิจกรรม, ลานวัฒนธรรม, การสาธิตงานฝีมือต่างๆ ซึ่งสามารถใช้พื้นที่กลางแจ้งที่เป็นตัว
เชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารได้

ตัวอาคารของโครงการ

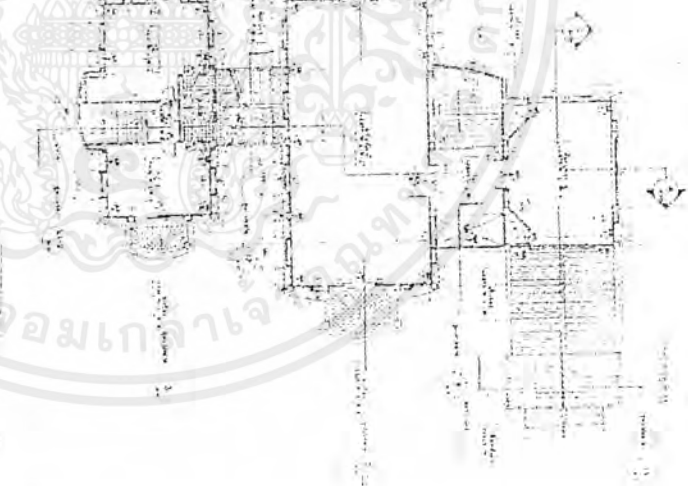
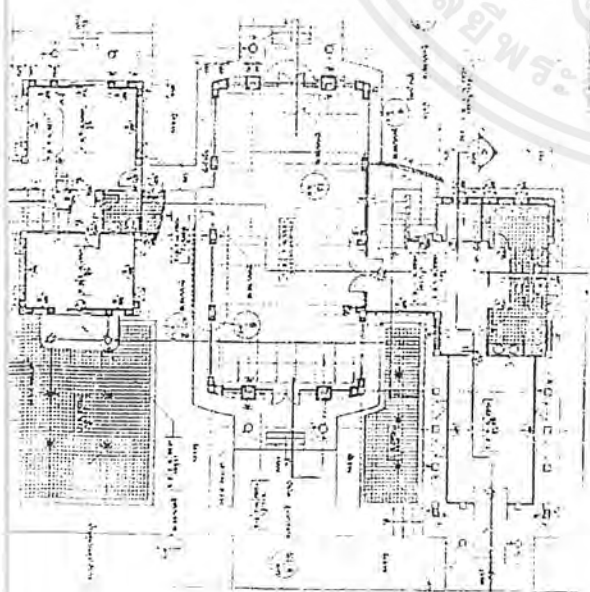
ตัวอาคารที่เลือกมาใช้ใน โครงการ เดิมเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อปัญญานันทะ วัดชล
ประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี

ลักษณะทั่วไปของตัวอาคาร

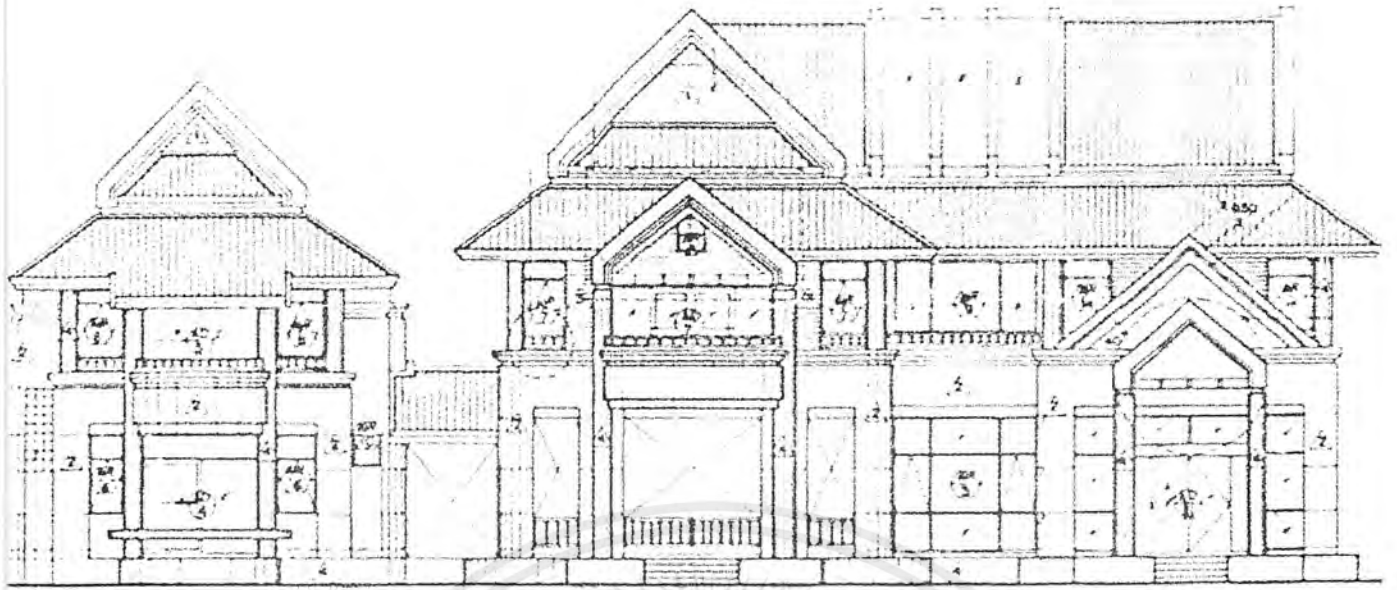
- เป็นอาคาร 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 600 ตารางเมตร มีรูปแบบที่แสดงถึงความเป็นไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

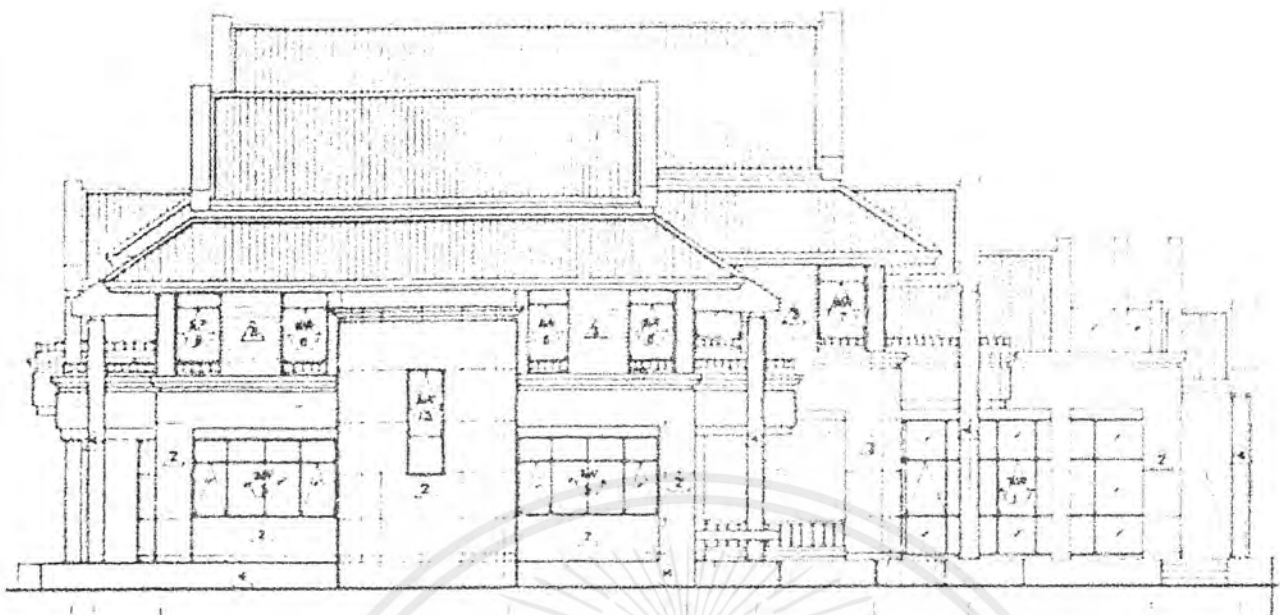
- การเลือกใช้วัสดุ วัสดุที่หาได้ง่ายทั่วไปเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาอาคารยกเว้น ส่วนหลังคาใช้หลังคาที่เลียนแบบหลังคาสมัยโบราณเพื่อให้อาคารดูแปลกตาเด่นเป็นสง่า
- อาคารหลังนี้มีการออกแบบเพื่อการประหยัดพลังงาน โดย
  - ก่อกำแพง 2 ชั้น เพื่อลดความร้อนเข้าสู่อาคาร
  - มีการลกระยะหน้าต่างเข้ามาในผนังเพื่อหลบแดด
  - ใช้เจาะช่องแสงในส่วนโถงและส่วนมุขนิชเพื่อให้แสงธรรมชาติเข้ามาในอาคาร
  - มีการเปิดช่องโล่งตรงส่วนโถงทั้ง 2 ชั้นเพื่อให้มีการระบายอากาศที่ดี
- งานระบบภายในอาคาร เนื่องจากเป็นอาคารขนาดเล็ก งานระบบต่างๆจึงไม่มีอะไรซับซ้อน เป็นระบบทั่วไปเน้น ในด้านการดูแลรักษาที่สะดวกมากกว่า และการใช้เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 ลักษณะที่ตั้งโครงการ

เหตุผลและสภาพที่ตั้งโครงการในปัจจุบัน

1. จากพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มาจังหวัดราชบุรีมีเส้นทางดังนี้

- เส้นทางท่องเที่ยวเริ่มต้นที่กรุงเทพมหานครผ่านสมุทรสงคราม เข้าอำเภอดำเนินสะดวกแวะที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกแล้วบางที่แวะเที่ยวที่อำเภอโพธารามแล้วจึงเดินทางเข้าจังหวัดเพชรบุรี
- หรือเริ่มต้นที่กรุงเทพมหานครมุ่งหน้าสู่จังหวัดนครปฐมไหว้พระปฐมเจดีย์แล้วเข้าสู่อำเภอโพธาราม แล้วเดินทางสู่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกอำเภอดินสะดวก แล้วมุ่งหน้าสู่เพชรบุรี

โดยพิจารณาที่อำเภอดำเนินสะดวก เป็นจุดผ่านของนักท่องเที่ยวแหวะมากที่สุด เมื่อเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดราชบุรี

2. เนื่องจากเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของจังหวัดราชบุรี จึงคำนึงถึงความสมบูรณ์ของวัฒนธรรม ทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต ที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวราชบุรี คือเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีการทำสวนผลไม้ เมื่อมีผลผลิตก็เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยใช้คลองเป็นทางสัญจรหลักของจังหวัด โดยจะเห็นได้ชัดที่อำเภอดำเนินสะดวก

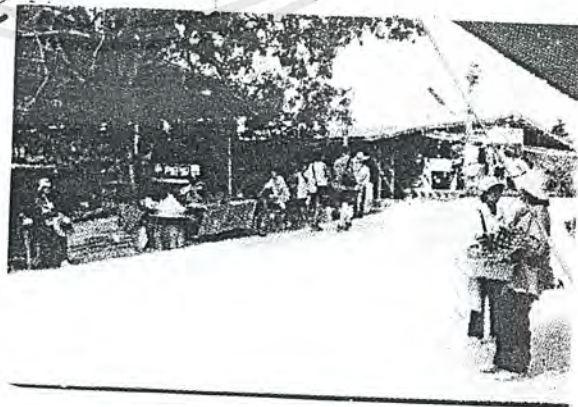
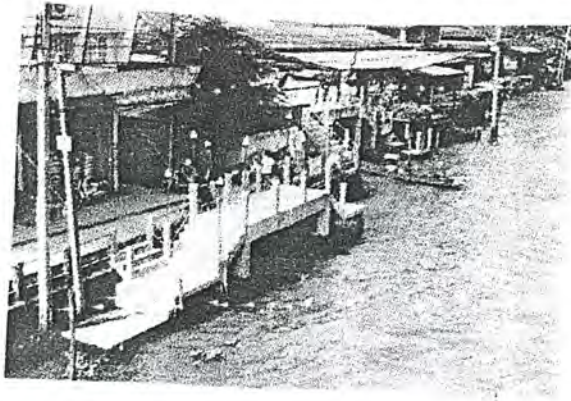
3. การเข้าถึง เป็นตลาดน้ำที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุดทั้งรถบัส รถส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จากทางหลวงหมายเลข 325 ด้วยระยะทางเพียง 1.5 กิโลเมตรจะถึงบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก
  - ใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพมหานคร หากเป็นรถยนต์ส่วนตัวใช้เวลาเพียง 1.30 ชั่วโมง หรือถ้าเป็นรถโดยสารใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงจากกรุงเทพมหานคร และจากตัวเมืองราชบุรีใช้เวลา ครึ่งชั่วโมง
  - จากตัวเมืองของอำเภอดำเนินสะดวก (ท่ารถ) มีรถสองแถววิ่งผ่านตลาดน้ำดำเนินสะดวก ใช้เวลาเพียง 5-10 นาที
  - โดยรอบๆตลาดน้ำมีที่ดินเปล่าสามารถใช้เป็นที่จอดรถบัสได้สะดวก
  - สามารถเข้าถึงที่ตั้งได้หลายทางทั้งทางเรือ ซึ่งมาจากท่าเรือของตลาด(ท่ารถ) ผ่านท่าเรือบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก
4. บริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศเหนือ บ้านพักอาศัยและที่โล่ง

ทิศใต้ ถนนสาธารณะกว้าง 5 เมตร

ทิศตะวันออก คลองดินเข็ม

ทิศตะวันตก บ้านพักอาศัย

ปัจจุบันที่ตั้งเป็นโรงจอดรถชั่วคราว และใช้เป็นที่ตั้งร้านค้าย่อย เช่นร้านขายกล้วยเคี้ยว มีการขุดคลองจากตลาดน้ำเข้ามาในที่ตั้ง และมีการเชื่อมอาคารชั่วคราวซึ่งอยู่คนละฝากของคลองด้วยสะพานไม้ ทางทิศตะวันตกที่ติดตลาดน้ำมีการทำบันไดที่สามารถขึ้นเรือได้ รวมทั้ง 2 ฝั่งของคลองที่ขุดเพิ่มด้วย

สำหรับพื้นที่ที่มีอาคารชั่วคราวอยู่จึงเสนอแนะให้เป็นที่ตั้งของโครงการแทนโดยการรื้ออาคารชั่วคราวดังกล่าวออก เนื่องจากสภาพที่เป็นอยู่ตอนนี้เกิดความไม่เรียบร้อยทางทัศนียภาพ และสามารถนำร้านค้าต่างๆเหล่านี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ได้ด้วย

สถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้แก่

- ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก
- สถานีตำรวจอำเภอดำเนินสะดวก
- สถานีอนามัย

1.7 ขอบเขตของโครงการ

พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
1. เป็นที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะเลือนหายและถูกลืม เพื่อการศึกษาและเผยแพร่ให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เห็นและร่วมภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น	-จัดนิทรรศการให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม -จัดแสดงงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม	-ส่วนแสดงนิทรรศการถาวร -นิทรรศการกลางแจ้ง -ส่วนห้องประชุม
2. เป็นการร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยในด้านศิลปวัฒนธรรมและให้เห็นคุณค่าและเข้าใจใน วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของจังหวัดราชบุรี	-จัดแสดงวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี -จัดจำหน่ายสินค้าที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี	-ลานวัฒนธรรม (ลานกิจกรรม) -ร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกของทางท้องถิ่น ทั้งทางบกและทางน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		-ส่วนแสดงและสาธิตทางวัฒนธรรม
3. เพื่อเป็นแหล่งบริการ อำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้บริการข้อมูล ข่าวสารทางการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี	-บริการนักท่องเที่ยว -ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว -บริการสาธารณะทั่วไป -บริการเพื่อความปลอดภัยทั่วไป	-ส่วนบริการข้อมูลการท่องเที่ยว -ประชาสัมพันธ์ -ร้านอาหารพื้นเมือง -ห้องน้ำ -ส่วนรักษาความปลอดภัย -ส่วนปฐมพยาบาล -ส่วนสำนักงาน
4. เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ	-จัดบริเวณพักผ่อนหย่อนใจให้แก่นักท่องเที่ยว	-ส่วนลานพักผ่อน

ขอบเขตโครงการ

1. ส่วนบริการสาธารณะ
  - 1.1 ส่วนพักผ่อน
  - 1.2 ประชาสัมพันธ์
  - 1.3 ขยายบัตร
  - 1.4 ห้องน้ำและโทรศัพท์
  - 1.5 ไปรษณีย์ ส่วนแลกเปลี่ยนเงินตรา ส่วนบริการอื่นๆ
2. ร้านขายของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว
3. ส่วนบริการข้อมูลการท่องเที่ยว
4. ร้านอาหารพื้นเมือง
5. ส่วนสำนักงาน
6. ส่วนส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม
  - 6.1 ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราว
  - 6.2 ส่วนแสดงนิทรรศการถาวร
  - 6.3 ส่วนแสดงนิทรรศการกลางแจ้ง
  - 6.4 ลานกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Site Condition

ลักษณะผังประสังคของที่ตั้ง

พื้นที่ว่างเปล่า	พื้นที่ว่างเปล่า	2	3	1
พื้นที่ว่างเปล่า	พื้นที่ว่างเปล่า	2	3	7
พื้นที่ว่างเปล่า	พื้นที่ว่างเปล่า	5	3	2
พื้นที่ว่างเปล่า	พื้นที่ว่างเปล่า	2	3	3

Ratchaburi Cultural Tourist Center

Building Condition

ลักษณะผังประสังคของอาคาร

- รายละเอียด
- รายละเอียด
- รายละเอียด
- รายละเอียด

ความเป็นมาของโครงการ

Ratchaburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาและขุดค้นของนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีพบว่า ดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำกลองแห่งนี้เป็นที่อยู่ของคนมาหลายยุคหลายสมัย และมีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต ด้วยมีหลักฐานทางโบราณวัตถุมากมาย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ อาทิ ขวานหิน ถูบปิด เครื่องปั้นดินเผาชนิดลายเชือกทาบ ตลอดจนโครงกระดูกของมนุษย์สมัยหินใหม่ มาในสมัยประวัติศาสตร์ปรากฏเขตคูเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่อยู่ในราวพุทธศตวรรษ ๑๐-๑๑ ซึ่งตรงกับสมัยทวารวดี อันพอจะอนุมานได้ว่าราชบุรีในปัจจุบันมีความเจริญถึงขั้นเป็นบ้านเมืองแล้วตั้งแต่สมัยทวารวดี

หลักฐานทางโบราณสถานและศิลปวัตถุที่สนับสนุนข้อเท็จจริงนี้ได้แก่ การขุดพบซากเมืองโบราณที่คูบัว ทั้งที่เป็นดินเผาและปูนปั้นหลายอย่าง อาทิพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท เศียรพระโพธิสัตว์ รูปเทวดา ยักษ์ คนแคระ สตรี นักดนตรี สิงห์ วัว ช้าง หงส์ ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะคล้ายศิลปะแบบทวารวดีที่พบที่นครปฐมและลพบุรี นอกจากนี้คูและกำแพงเมืองของคูบัวก็เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบเดียวกับผังเมืองสมัยทวารวดีทั่วไป

อีกสิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นหลักฐานสมัยทวารวดีที่สำคัญมาก และพบเฉพาะที่จังหวัดราชบุรีก็คือพระพุทธรูป ที่ถ้ำถ้ำเขา ซึ่งจะเป็นพระพุทธรูปศิลปะลพบุรีขนาดบั้นเอวตั้งอยู่ในท่าประทับนั่งห้อยพระบาท ได้พระบาทมีรอยจารึกเป็นประติมานแบบพระพุทธรูปอินเดียสมัยคุปตะ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ศิลปะจัดให้อยู่ในศิลปะสมัยเดียวกับสมัยทวารวดี

หลังจากที่ขอมมีอำนาจขึ้นทางดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้แผ่อิทธิพลเข้ามายังเมืองต่าง ๆ ในดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แคว้นทวารวดีที่เคยเจริญรุ่งเรืองอยู่เดิมก็เสื่อมอำนาจลง

จากการศึกษาของนักโบราณคดีพบว่าเมืองราชบุรีที่บ้านคูบัวเกิดอัตรัดน้ำ เพราะแผ่นดินได้งอกยื่นออกไปในทะเลมาก และลำน้ำภายในเมืองขึ้นเนิน หมดสภาพการเป็นเมืองท่า เพราะปรากฏแนวกำแพงดินเมืองเก่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๑ กิโลเมตร ยาว ๒ กิโลเมตร ภายในเขตกำแพงมีวัดเก่าอยู่หลายวัดกรมศิลปากรเคยขุดซากปราสาทและเจดีย์เหล่านั้น พบพระบรมสารีริกธาตุ เครื่องทองเงิน โบราณหลายชิ้น เป็นศิลปะเขมรแบบบาฮาน ในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗

นอกจากพระปรางค์วัดพระมหาธาตุที่แสดงถึงอิทธิพลของขอมในดินแดนนี้แล้ว ก็ยังพบเองโบราณที่อำเภอบ้านโป่ง ซึ่งขุดได้ศิลปวัตถุแบบศิลปะลพบุรีมากมาย เช่น เศียรเทวรูป พระพุทธรูป และลายปูนปั้นจำนวนมาก หากพระเศียรและพระกรทั้ง ๘ หักหายไป รอบองค์พระโพธิสัตว์จำหลักรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ไว้ตลอดทั้งองค์ที่บนพระองค์จำหลักรูปนางปัญญาบารมีนั่งถือดอกบัวอยู่ ๓ องค์ พระโพธิสัตว์แบบนี้ถือเป็นของหายาก เพราะพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ โปรดให้สร้างขึ้นไม่กี่องค์ และจะประทานให้แก่เมืองสำคัญ ๆ เท่านั้น แสดงว่า เมืองแห่งนี้เป็นเมืองที่มีความสำคัญมากแห่งหนึ่งในแถบนี้

เมื่อสุโขทัยขึ้นมามีอำนาจในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐ ราชบุรีก็ตกเป็นส่วนหนึ่งของสุโขทัยด้วย ดังปรากฏอยู่ในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑

ครั้นกรุงศรีอยุธยาขึ้นมามีอำนาจในดินแดนแถบกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ราชบุรีก็กลายเป็นเมืองที่มีความสำคัญขึ้นอีกครั้งเพราะเป็นหนึ่งในเมืองหน้าด่านที่ต้องคอยป้องกันข้าศึกไม่ให้เดินทัพผ่านเข้าตีกรุงศรีอยุธยา และบทบาทด้านนี้ของราชบุรีก็ยิ่งสำคัญมาขึ้นอีกในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากกลายเป็นเมืองหน้าด่านที่อยู่ใกล้ขีดราชบุรีที่สุด

บทบาทการป้องกันอริราชศัตรูของเมืองราชบุรีที่ถือว่ายิ่งใหญ่และสามารถบรยายแห่งการคูห่มั่นเหยียดหยามที่พม่ามีต่อไทย นับแต่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ก็คือ การลอบในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๖ พวกมอญเป็นกบฏต่อพม่า แล้วหนีเข้ามาเมืองไทย ทัพพม่ายกทัพติดตามมา สมเด็จพระเจ้าตากสินจึงจัดทัพออกไปด้านทัพพม่าที่นำทัพมาจับแรชชยทางราชบุรี

อีกครั้งคือในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ในคราวสงครามศึก ๕ ทัพ พม่ายกกองทัพมาตีที่เขายู แต่ถูกทัพไทยตีพม่าแพ้กลับไป

ในสมัยรัชกาลที่ ๒ ได้โปรดให้มีการย้ายเมืองราชบุรีจากฝั่งตะวันตกกลับไปยังฝั่งตะวันออก ด้วยมรพระราชดำริว่า ที่ตั้งของเมืองไม่เหมาะในทางยุทธศาสตร์ เพราะการรับศึกกับพม่ามักกระทำกันที่ทุ่งเขาหรือทุ่งราบ การย้ายเมืองครั้งนี้บันทึกไว้ในพระราชพงศาวดารว่าเริ่มแต่วันอังคาร แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๖ ปีฉลู จ.ศ.๑๑๗๕ (พ.ศ.๒๓๖๐)

ในระยะเวลาที่พระยาสุรินทรภาไชย ดำรงตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาลได้มีการปรับปรุงปฏิรูปร่างด้านต่าง ๆ ในมณฑลราชบุรีหลายประการ อาทิ ยกเลิกการปกครองแบบ “กินเมือง” จัดตั้งเป็นการปกครองมณฑลที่มีหน่วยงานต่าง ๆ แยกเป็นกรม กอง ภายใต้ความรับผิดชอบของข้าหลวงเทศาภิบาลปราบปรามโจรผู้ร้าย ด้านการเกษตรก็ส่งเสริมให้มีการชลประทาน ขุดคลองส่งน้ำ ตลอดจนพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อสะดวกต่อการติดต่อค้าขาย เช่น ขุดคลองดำเนินสะดวก เพื่อใช้ลำเลียงสินค้าเข้ากรุงเทพฯ ได้รวดเร็ว เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติอำเภอต่าง ๆ

อำเภอเมืองราชบุรี

โดยทั่วไปแล้ว ประวัติของอำเภอเมืองราชบุรี มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดหรือแทบจะเป็นส่วนหนึ่งของประวัติเมืองราชบุรี

จากประวัติเท่าที่มีการบันทึกเป็นล ษณัฒ์อักษร อำเภอเมืองราชบุรีในช่วงก่อน ร.ศ.๑๑๖ หรือ พ.ศ.๒๔๔๐ ตั้งอยู่ที่ตำบลธรรมเสน เหนือที่ตั้งอำเภอในปัจจุบันขึ้นไปประมาณ ๑๕ กิโลเมตร มีพระรามบุรีรัตน์เป็นนายแขวง

ต่อมาใน ร.ศ.๑๑๗ (พ.ศ.๒๔๔๑) ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากตำบลธรรมเสน มาตั้งที่ถนนอัมรินทร์ ตำบลหน้าเมือง มีพระแสนทองฟ้า (ป่อง ยมคุปต์) เป็นนายอำเภอ ครั้นต่อมาบริเวณที่ว่าการอำเภอได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นศูนย์กลางการค้า จึงได้ย้ายไปปลูกสร้างใหม่ที่บริเวณซึ่งโครงการจัดตั้งเป็นศูนย์ราชการเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๗

อำเภอโพธาราม

โพธาราม เดิมตั้งอยู่ปากคลองบาง โตนค ตำบลบาง โตนค ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำแม่กลอง เรียกว่า “แขวงโพธาราม” ยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๔๓๖ (ร.ศ.๑๑๔) ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากปากคลองบาง โตนคมาตั้งอยู่ฝัก ตะวันออกของแม่น้ำโขงที่ว่าการอำเภอริมแม่น้ำประมาณ ๘๐๐ เมตร เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๕

ถึงสมัยเมื่อครั้งจังหวัดราชบุรียังมีฐานะการปกครองแบบมณฑล พระภักดีคินแดน (พลอย วงศาโรจน์) ปลัดมณฑล ราชบุรี ได้ดำเนินการปรับปรุงเขตและนามตำบล โดยเห็นว่าถิ่นนี้มีต้นโพธิ์ และมีวัด (อาราม) ทางราชการจึงตั้งนาม “ตำบลโพธาราม”

อำเภอบ้านโป่ง

ตามจดหมายเหตุราชบุรี ร.ศ.๑๑๖ ระบุว่า อำเภอบ้านโป่ง เดิมตั้งอยู่ที่ตำบลท่าผา และเรียกว่า อำเภوتاผา

ตำบลท่าผาในอดีตมีป่าอยู่มาก มีสัตว์ป่ารวมทั้งเลียงผาชุกชุม ถึงฤดูแล้งน้ำตามแอ่งตามบึงแห้งลง บรรดาสัตว์ทั้งหลายก็พากันไปกินน้ำในแม่น้ำแม่กลองจนกลายเป็นทางใหญ่เรียกว่า “ท่าใหญ่” ส่วนสัตว์เล็ก เช่น เลียงผา พากันไปลงกินน้ำทางใต้ท่าใหญ่ประมาณ ๔๐๐ เมตร เรียกว่า “ท่าผา” ซึ่งเป็นตำบลท่าผาในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อำเภอดำเนินสะดวก

ท้องที่อำเภอดำเนินสะดวกแต่เดิมเป็นที่ราบลุ่ม เต็มไปด้วยป่าดงพงอ้อกอแขม เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก จะท่วมพื้นที่เกือบทั้งหมด ต่อมาจึงมีประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมคลองที่หมื่นและคลองยายแพ่ง

จนถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระดำริว่าที่ดินในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีอาณาบริเวณกว้างขวาง หากขุดคลองผ่านพื้นที่ทั้งสองอำเภอได้ก็จะเกิดประโยชน์แก่ราษฎรมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เป็นผู้อำนวยการขุดคลองขึ้น และมาแล้วเสร็จในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชทานนามแก่คลองนี้ว่า “คลองดำเนินสะดวก”

อำเภอปากท่อ

อำเภอปากท่อ เป็นนามที่เรียกตามตำบลอันเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ประวัติของท้องที่มีว่า มีพื้นที่แห่งหนึ่งเป็นที่ต่ำกว่าที่อื่น เรียกกันว่า “หนองทะเล” ในฤดูฝนน้ำจากตำบลต่าง ๆ จะไหลรวมกันที่จุดนี้และทิศทางทิศตะวันออกของหนองทะเลเป็นที่ต่ำที่สุด มีช่องน้ำไหลออกจากหนองทะเลจึงเชื่อมมากคล้ายน้ำไหลออกจากช่อง ชาวบ้านจึงเรียกหนองทะเลเสียใหม่ว่า “ปากท่อ”

ตำบลปากท่อเดิมขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองราชบุรี เมื่อ ร.ศ.๑๑๘ มีการจัดตั้งอำเภอขึ้นแห่งหนึ่งคือ อำเภอท่ายาง - วัดประดู่ ซึ่งมีที่ว่าการอยู่ที่ตำบลจอมประทัด ตำบลปากท่อจึงโอนขึ้นกับอำเภอนั้น แต่เนื่องจากราษฎรไม่สามารถเดินทางไปติดต่อกับอำเภอได้โดยที่ตำบลวัดเพลง และเรียกว่า อำเภอแม่น้ำอ้อม

ต่อมาเมื่อ ร.ศ.๑๓๐ กระทรวงมหาดไทยได้โอนอำเภอแม่น้ำอ้อม ไปขึ้นอยู่กับ จังหวัดสมุทรสงคราม ประมาณ ๒ ปีต่อมาราษฎรพากันร้องทุกข์ว่า ไปมาไม่สะดวก จึงได้มีการโอนอำเภอแม่น้ำอ้อมมาขึ้นกับ จังหวัดราชบุรีอีก จนถึง พ.ศ.๒๔๖๐ อำเภอแม่น้ำอ้อม ได้ย้ายตั้งที่ตำบลปากท่อ และเรียกว่าที่ทำการอำเภอปากท่อ มาจนถึงปัจจุบัน

อำเภอบางแพ

อำเภอบางแพตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๗ โดยแบ่งตำบลต่าง ๆ ของอำเภอบ้านโป่ง ดำเนินสะดวก และอำเภอโพธาราม มาตั้งเป็นอำเภอขึ้นใหม่ที่หมู่บ้านลำพญา และเรียกว่า อำเภอลำพญา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ.๒๔๖๐ ได้ย้ายที่ตั้งอำเภอไปอยู่ที่บริเวณวัดหัวโพ โดยอาศัยศาลาการเปรียญซึ่งเป็นศาลาเดิม เป็นที่ว่าการอำเภอชั่วคราว และเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอหัวโพ ครั้นในปีต่อมา ทางราชการเห็นว่าสถานที่เดิมไม่เหมาะสม ประกอบกับราษฎรตำบลบางแพแสดงความจำนงบริจาคทรัพย์ให้สร้างที่ว่าการอำเภอขึ้นมาใหม่ จึงได้ย้ายมาตั้งที่ตำบลบางแพ อยู่ฝั่งตะวันออกของคลองบางแพ และเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอบางแพ

ประวัติความเป็นมาของคำว่า “บางแพ” มีอยู่ว่า สมัยก่อนท้องที่อำเภอนี้เป็นที่ลุ่มจรดชายทะเล การเดินทางจะต้องนำแพไม้มาจอดพักค้างแรมที่บ้านบางแพนี้ เมื่อมีผู้คนมาตั้งบ้านเรือนมากขึ้น จึงพากันเรียกว่า “บางแพ”

อำเภอจอมบึง

ชื่อ “จอมบึง” สืบเนื่องมาจากแต่เดิมในบริเวณนั้นมีบึงขนาดใหญ่ มีน้ำตลอดปีอุดมด้วยนกและสัตว์ชาวบ้านแถวนั้นจึงเรียกว่า จอมบึง แต่ต่อมาบึงใหญ่ตื้นเขินขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับชาวบ้านลงไปทำนาในพื้นที่บึงส่วนที่ตื้นเขินแล้ว บริเวณบึงจึงแคบลง เหลืออยู่แต่เพียงชื่อ มิได้มีสภาพเป็นบึงใหญ่ดังแต่ก่อน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยเสด็จประพาสจอมบึง ข้าหลวงเทศาภิบาลเมืองราชบุรีได้สั่งเตรียมการรับเสด็จ โดยให้เจ้าหน้าที่มาถางป่าปรับสนามสร้างพลับพลาที่ประทับ ณ บริเวณซึ่งเป็นที่ว่าการอำเภอจอมบึงกับสถานีตำรวจอำนวยการอำเภอจอมบึงในปัจจุบัน

จากการเสด็จประพาสดังกล่าว พระพุทธเจ้าหลวงจึงทรงมีพระราชดำริว่า ท้องที่จอมบึงเป็นที่ราบมีการทำนามากกว่าแห่งอื่น ประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่น แต่กั้นดงและห่างไกลตัวเมืองราชบุรีมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ พ.ศ.๒๔๓๘ และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๑

2.2 การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี

2.2.1 ศิลปวัฒนธรรม

-งานประเพณีต่างๆ

การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้านของราชบุรีแต่เดิม คงไม่มีอะไรแตกต่างไปจากการละเล่นของท้องถิ่นอื่น ๆ

ในชนบทภาคกลางของไทยเท่าใดนัก เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพทำนา

การละเล่นที่แสดงออกจึงเป็นการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการงาน โดยมักจะมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเล่นในงานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ หรือไม่ก็เล่นกันระหว่างการทำงาน เพื่อให้บรรยากาศที่ทุกคนมาชุมนุมร่วมกัน เกิดความสนุกสนานไปด้วย เช่น การเล่นเพลง การแข่งเรือ การแข่งว่าว การเล่นเข้าผี เป็นต้น

สำหรับการละเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองของเก่าในราชบุรีปัจจุบัน ดูเหมือนจะเหลือน้อยเต็มที ที่ยังเล่นกันอยู่หรือพอมีคนเล่นได้ ก็เห็นจะเหลืออยู่ที่บ้านโพหัก อำเภอบางแพ ซึ่งเป็นชุมชนคนไทยแท้กลุ่มใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในภาคกลางตอนใต้ ที่ยังมีอะไรหลายอย่างที่น่าศึกษาไม่ว่าจะเป็นการละเล่น เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน ศิลปะพื้นบ้าน และพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพิธีกรรมและการละเล่นในลานนวดข้าวที่ยังคงทำสืบเนื่องกันมา อาทิ การเล่นแข่งว่าวลาน และการเล่นเพลงในลานนวดข้าว เพลงในลานนวดข้าว บ้านโพหัก

ในการนวดข้าว ชาวนาจะต้องระดมว่าวไปช่วยกันเหยียบย่ำให้เมล็ดข้าวหลุดจากรวงในลานนวดข้าว ลานนวดข้าวจึงเป็นที่ชุมนุมคนจำนวนมาก ทำให้เกิดการแสวงหาระเบียบหรือขวัญในการทำงาน และหาความสนุกสนานผ่อนคลายความเหนื่อยยากในระหว่างการทำงานขึ้นด้วย ระเบียบคือ การปฏิบัติพิธีกรรมก่อนการนวดข้าว ที่เรียกว่า ทำขวัญลาน ความสนุกสนานระหว่างทำงานคือ การร้องเพลงต่าง ๆ

พิธีทำขวัญลาน จะทำก่อนการนวดข้าว เพื่อเป็นการคารวะแม่โพสพโดยเจ้าของลานจะตั้งเครื่องสังเวยต่าง ๆ ถวาย แล้วให้หมอขวัญเป็นผู้ทำพิธีทำขวัญลาน หลังจากพิธีเสร็จสิ้น ก็จะเริ่มการนวดข้าวด้วยการเรียงฟ่อนข้าวลงในลาน เรียกว่า ตกข้าว ระหว่างนั้นจะต้องคัดมัดข้าวให้แตกออกพร้อมกันไปในตัวด้วย เมื่อข้าวเต็มลานแล้วจึงนำว่าวพอง คือว่าวที่ผูกเข้าแถวกันเหยียบย่ำบนฟ่อนข้าวจนเมล็ดข้าวร่วงหลุดออกจากรวง

การนวดข้าวด้วยการใช้ว่าวย่นนี้ จะต้องทำนานหลายครั้ง เพื่อให้เมล็ดข้าวหลุดออกจากรวงให้หมด จึงต้องมีการคู่ยี่ข่วงข้าวที่ว่าวยังเหยียบไม่ถูกขึ้นมาให้ว่าวเหยียบ หลายครั้งหลายหน เรียกว่า “รู้หัวฟ่อน” “สงฟาง” หรือ “สงคอกลำพวน” ระหว่างการคู่ยี่ข่วงข้าวด้วยไม้คั้นฉายนี่เองที่มีการร้องเพลง จึงเรียกเพลงที่ร้องระหว่างนี้ว่า เพลงสงฟาง หรือเพลงสงคอกลำพวน

เพลงสงคอกลำพวน เริ่มต้นด้วยคนเสียงตีขึ้นก่อน จะเป็นชายหรือหญิงโห่ก่อนก็ได้ โห่จนครบฝ่ายละสามตาแล้ว ฝ่ายชายจะร้องเกริ่นขึ้นก่อน บทร้องเกริ่นเป็นบทสั้น ๆ เช่น

“โห่ขึ้นแล้วให้ครบสามหน ชักสายสิญจน์มึงคลวนให้รอบลานเอย

โห่ขึ้นแล้วทำไมไม่ถึง จอกกับขันชนกันดังกึ่งโห่แล้วไม่ถึงลานเอย

เสียงใครเขาโห่มาโน่นลาว ๆ จะเป็นเขมร หรือมอญลาวโห่แล้วก็เงียบไปเอย”

๑๓๑

ร้องเกริ่นกันพอสมควรแล้ว ฝ่ายชายก็จะร้องเป็นทำนองเจริญชวนขึ้นก่อน แล้วฝ่ายหญิงและชายก็ร้องแก้กันไป เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่จะเป็นการเกี่ยวพาราสีกันระหว่างชายหญิง และแน่นอนบางครั้งก็อาจมีคำสองแง่สองง่ามอันเป็นเอกลักษณ์ทางความสนุกสนานของคนไทยออกมาด้วย ฉันทลักษณ์ของเพลงเป็นกลอนสัมผัสสองอย่างง่าย ๆ ร้องต่อกันไปได้ตามปฏิภาณไหวพริบของผู้ร้อง เช่น ตัวอย่างบทร้อง

(สร้อย) สงค่อลำพวนเอ๋ย ลำพวนก็ลำเอ๋ยไผ่

ที่ตั่งไว้เผื่อ ปู่เสื่อไว้ทำ มาเถิดหนาไม่มาไว ๆ มาเถิดหนาแม่มา แม่ก็วิ่งมาเล่นกับพี่เสียว
ไว ๆ

(ลูกคู่) เขียะ ซ่อ แม่เอ๋ยคอกไม้ มาเล่นกับพี่ไว ๆ นะนวนลเอ๋ย

(สร้อย) สงค่อลำพวนเอ๋ย ลำพวนก็ลำเอ๋ยไผ่

ให้แม่ลูกจากจากคายหมาออกมากองให้แม่ลูกขึ้นมา ร้องตอบเพลงชาย

(ลูกคู่) เขียะ ซ่อ แม่เอ๋ยคอกไม้ลูกขึ้นมาไว ๆ นะนวนลเอ๋ย

ฯลฯ

สำหรับเพลงสงฟาง การร้องเพลงจะต่างกับสงค่อลำพวน ขึ้นต้นด้วยคำว่า “สง” เป็นเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่ค่อยมีคนร้อง ได้แล้ว ตัวอย่าง

“สงเถิดนะแม่สง แม่่นกกระเวนหางวง มาช่วยกันสงฟางเอ๋ย”

(รับ เอิ้งเอ๋ยฟางเอ๋ย แม่่นกกระเวนหางวง มาช่วยกันสงฟางเอ๋ย)

หลังจากได้รู้หัวพ่อนและสงค่อลำพวนไปได้พอสมควรแล้ว ก็จะเห็น端倪เล็กน้อยกันทั้งคนและวัว จึงมีการพักงานชั่วระยะหนึ่ง เจ้าของลานก็จะใช้โอกาสนี้เลี้ยงอาหารผู้ช่วยงานด้วยของควาหวาน บางลานอาจเลี้ยงแต่ของหวานประเภทฟักทองแกงบวด มันแกงบวด กถั่วยบวชชี หรือลอดช่องน้ำกะทิ ระหว่างนี้ก็จะมีกรร้องเพลงและรำด้วย เพื่อให้ผู้มาร่วมสนุกสนานเต็มที่เพลงที่เล่นระหว่างพักก็มีหลายเพลง เช่น เพลงโอก เพลงนิราศ เพลงยาว เพลงเกริ่น ฯลฯ ซึ่งจะยกแต่เพลง โอกและเพลงนิราศเท่านั้น

เพลงโอก เป็นเพลงเนื้อสั้น ร้องได้ตอบกันระหว่างชายหญิง ท่วงทำนองค่อนข้างช้า มีลูกคู่รับ เช่น

ชาย ผากรัก ๆ พี่ไว้ด้วยเอ๋ย

คนสวยทองแม่บานเอ๋ยไกล (รับ ไกลเอ๋ย..)

นึกว่าเอ็นดูสักคน

นึกว่าเลี้ยงคนจนไว้ใช้

เถอะนะแม่หน้าเป็นนวนลเอ๋ย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(รับโยเอย...เออ เออ เอย...)

หญิง รับรักไม่ได้ดอกเอย

พ่อชาวละลอกทองพ่อบ้านเอ๋ยไกล ล

(รับไกลเอย...)

ให้พี่แบกรับกลับ

เออะ พ่อแหวนประดับ วงใน

นะพ่อหน้าเป็นนวล เอย

(รับโยเอย... เอ๋ เออ เอย...)

เพลงนิราศ เนื้อร้องอาจนำมาจากนิราศต่าง ๆ ซึ่งกวีแต่งขึ้น แล้วนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสภาพผู้ร้องและผู้ฟัง แต่มีลูกคู่รับ ทำให้สนุกสนานขึ้น

“นิราศรักหักใจอาลัยหวน

ไปพระแท่นตั้งรังคังแต่ครวญ

เพราะมิได้ชวนขวัญใจไปด้วยกัน

(ลูกคู่) โยน โยน โยน เอ้า ฮา ฮั

เฮ้ย เฮ้ย สวบ”

ฯลฯ

ครั้งได้ข่าวหตุจากรวงหมด ก็ต้องแยกฟางออกไปไว้ขอบลานให้เหลือแต่เมล็ดข้าวบนพื้นลาน การเขี่ยฟางออกนี้ ภาษาในลานนวดข้าวเรียก ฟานฟางในช่วงการฟานฟางเขาจะทำการเป็นระเบียบ ไม่ใช่สักแต่ว่าโยน ๆ ฟางทับเข้าไป เขามีแกนไม้ตรงกลาง มีวิธีการซ้อน ซึ่งในที่สุดก็ออกมาในรูปส้อมครอบ กองฟางนี้เขาเรียก ลอมฟาง ขณะทำงานใกล้เสร็จ ชาวบ้านจะรู้สึกเบื่อกัน เขาจึงมีเพลงร้องเล่นกันอีก เรียกว่า เพลงฟานฟาง ซึ่งมีทำนองเหมือนเพลงสงฟาง มีฉันทลักษณ์ง่าย ๆ ใช้กลอนสั้นชายหญิง ร้องโต้ตอบกันเมื่อกำลังฟานฟาง เอกลักษณ์ก็คือ ขึ้นต้นว่า ฟานเออะหนาแม่ฟาน...เช่น

ชาย ฟานเออะหนาแม่ฟาน (รับเฉยไว้ ๆ ๗)

ฟานเออะหนาแม่ฟาน

แม่นั่งรอบ ๆ อยู่ขอบลาน

มาช่วยกันฟานฟางเอย

(รับ ข้าเจ้าเอ๋ย ฟางเอ๋ย แม่นั่งรอบ ๆ อยู่ขอบลาน มาช่วยกันฟานฟางเอย)

หญิง ฟานเออะหนาพ่อฟาน (รับเฉยไว้ ๆ)

ฟานเออะหนาพ่อฟาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไอ้ท้ายรุค ๆ ไอ้ตุคยาน ๆ

มาช่วยกันพานฟางเอย

(รับ ข้าเจ้าเอย ฟางเอย ไอ้ท้ายรุค ๆ ไอ้ตุคยาน ๆ มาช่วยกันพานฟางเอย)

ฯลฯ

เมื่อแยกฟางออกไปไว้ขอบลานแล้ว พื้นลานก็จะมีเมล็ดข้าวกระจายอยู่เต็มลาน ซึ่งช่วงนี้จะมี การเอาตะแกรงมาร่อนเศษฟางเศษผงต่าง ๆ ออก เพื่อให้เมล็ดข้าวบางส่วนที่เกาะเกี่ยวเศษฟางอยู่หลุด ร่วงลงมา ระหว่างการร่อนนี้อาจเล่นเพลงได้ต่อกัน คลายความเหนื่อย เพลงที่เล่นระหว่างนี้คือ เพลง สงค่อลำพวนหรือเพลงสงล่ำพวน ซึ่งกล่าวไปแล้วตอนต้น เพราะบางถิ่นก็อาจไม่มีการเล่นเพลงช่วงนี้ แต่นำไปเล่นช่วงสงฟางเลย โดยใช้เพลงสงค่อลำพวนแทน แต่บางแห่งก็มีเล่นทั้งเพลงสงฟางและเพลง สงค่อลำพวน

หลังจากแยกเศษข้าวเศษฟางแล้วก็จะรวมข้าวที่กระจายอยู่กลางลานให้เป็นกองใหญ่ โดยใช้ไม้ กระดานเจาะรู 2 ข้าง เอาเชือกร้อย มีด้ามตรงกลางกระดานสำหรับให้คนหนึ่งคนกดกระดานให้ติดพื้น อยู่เสมอเวลาลาก ส่วนเชือกนั้น เอาไว้ให้คนอื่น ๆ ดึง จะได้กวาดข้าวได้ที่ละมาก ๆ ตอนนี่แหละเรียกว่า ชักกระดาน ระหว่างการชักกระดานจะมีการเล่นเพลงที่เรียกว่า เพลงชักกระดาน ซึ่งลักษณะเพลงคล้าย เพลงค่อลำพวน เนื้อร้องจะเป็นเรื่องของความรักพราศิระระหว่างชายหญิง เนื่องจากขณะชักกระดาน ระหว่างหญิงชายจะมีการแก้งมือเบียดเนื้อเบียดตัว จับมือถือแขนกันตรงนั้น เป็นเรื่องสนุกสนานเฮฮา กัน ทั้งลาน

ตัวอย่างเพลงชักกระดานที่บางแพ

“เจ้าช่างชักเอย ช้างน้อยห้อยหัก

หักบนยอดหลักเกียด”

(ร้องทวนซ้ำอีกทีพร้อมกัน)

นี่แหละคู่ครองของแม่ ทองเนื้อละเอียด

(ทุกครั้งรับพร้อมกันว่า “เอ้านอ

ระนอย น่ารัก ชักให้เสมอกันเอย”)

เจ้าช่างชักเอย ช้างน้อยห้อยหัก หักบนยอดสะเอา (รับพร้อมกันซ้ำ)

ฉันไม่ใช่คู่ครองคอกของพ่อทองของเรา

(รับพร้อมกัน “ให้แม่ชวนกันชัก เอ้า

นอระนอยน่ารัก ชักให้เสมอกันเอย”)

ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาระกิจในลานนวดข้าวหลังจากนี้อาจมีการฝัดข้าว แยกข้าวลีบ และเศษผงฟางออกจากเมล็ดข้าว ซึ่งเจ้าของลานอาจทำได้เอง ไม่ต้องให้ผู้อื่นช่วยเหลือ การชุมนุมร่วมกันทำงานจึงเป็นอันเสร็จสิ้น แยกย้ายกันกลับบ้านของแต่ละคนไป

การนวดข้าวมักทำกันแต่เช้ามีด ถ้ามีแขกมาช่วยมาก็ทำกันไป เลี้ยงข้าวเลี้ยงปลากันไป มีการพักผ่อนตามสมควร เช่น พักตอนบ่าย พอตกลงคืนก็ทำงานแต่ค่ำอีก กว่าจะสิ้นสุดกระบวนการก็รุ่งเช้าพอดี

ศิลปินเพลงพื้นบ้าน

สำหรับพ่อเพลงแม่เพลงที่เป็นชาวราชบุรีนั้น มีอยู่หลายคนเหมือนกันแต่ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมาก มีอยู่แค่ 3 คน คือ ยายคว้น บุญล้น, ยายเหม อินทร์สวาท, และนายอ็อค มีสกุล ซึ่งมีประวัติโดยสังเขปดังนี้

ยายคว้น บุญล้น

ไม่ได้มีเชื้อสายเพลงมาก่อน แต่ได้หัดเพลงน้อย เพลงทรงเครื่องเมื่ออายุ 13-14 ปี จากแม่ครูเทียบ แม่ครูนี้ม พ่อครูคว้น แล้วก็เล่นเพลงเรื่อยมา ภายหลังเข้ามาเล่น ในกรุงเทพฯ ได้เล่นกับพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเดียวกัน คือ ยายทองหล่อ ยายทองอยู่ และดาพรหมเสมอ ๆ เพลงน้อย คณะยายคว้นมีชื่อเสียงพอตัว เพราะเล่นที่สังคีตศาลาและงานประจำปีที่ห้องสนามหลวงเสมอ ๆ มีคนรู้จักมาก ปัจจุบันยายคว้นเสียชีวิตแล้ว

ยายเหม อินทร์สวาท

เป็นคนพื้นเพเดิมทางบ้านอู่เรือ อำเภอปากท่อ มีเชื้อสายเพลงในสายเลือด เพราะพ่อแม่ปู่ย่าตา ยายเป็นเพลงทั้งสิ้น ยายเหมหัดเพลงน้อย เพลงทรงเครื่องมาตั้งแต่อายุได้ 11 ปี แล้วก็เล่นเพลงมาเรื่อยไปได้สามเฒ่าที่อำเภอสองพี่น้อง สุพรรณบุรี จึงย้ายไปอยู่กับสามี แต่ก็ยังเล่นเพลงเสมอ

นอกจากเพลงน้อย เพลงทรงเครื่องแล้ว แม่เหมยังเล่นเพลงปรบไถ่ได้ด้วย นับเป็นการเล่นแบบโบราณ ซึ่งหาคุณหาฟังได้ยากมาก จะเล่นตามงานแก้บนเป็นส่วนใหญ่

แม่เหมได้รับโลเกียรตินิยมจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และศูนย์สังคีตศิลป์ ในพิธีเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านครั้งที่ 1 (สาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง) เมื่อปี 2525

นายอ็อค มีสกุล

เป็นพ่อเพลงประจำถิ่นล้านโพหัก อำเภอบางแพ ซึ่งเป็นถิ่นเล่นเพลงของราชบุรี จึงจดจำเพลงได้มาก เพลงที่ร้องได้ ได้แก่ เพลง โลก เพลงสวดคำพวน เพลงซั๊กกระดาน เพลงแห่นาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนว เพลงจ่อย ทั้งยังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการรวบรวมฟื้นฟูเพลงพื้นบ้านของโพหัก
ด้วย

ได้รับเกียรติบัตรจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และศูนย์สังคีตศิลป์ ในพิธี
เชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้าน ครั้งที่ 1 (สาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง) ในฐานะเป็นผู้มีบทบาทส่งเสริมเพลง
พื้นบ้าน ในท้องถิ่นของตน เมื่อปี 2525 อันเป็นปีเดียวกับที่ยายหมได้เสียชีวิต

การแข่งขันวัวลาน

เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในลานนวดข้าว ที่ใช้วัวมาผูกเข้าแถวเพื่ออำข้าวให้เมล็ดข้าว
ร่วงหล่นจากรวง แต่ต่อมาได้พัฒนากลายเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนานในเชิง
พนันขั้นต่อ แทนที่จะมุ่งประโยชน์เพื่อการนวดข้าวอีกต่อไป

ปัจจุบัน การเล่นวัวลานในลานนวดข้าวไม่มีให้เห็นกันแล้ว เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้า
มามีบทบาทแทน จะมีเหลือก็แต่การแข่งขันวัวลานที่มีลักษณะพนันขั้นต่อ ยังคงเล่นอยู่ในราชบุรี แถบติด
ต่อจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี โดยจะมีการยกทีมไปแข่งกันอยู่เนือง ๆ หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวผ่านไป
แล้ว คือตั้งแต่เดือน 4 ถึงเดือน 6

การแข่งขันวัวลาน จะเล่นกันในเวลากลางคืน ตั้งแต่ 2 ทุ่ม 3 ทุ่ม ไปจนถึง 7-8 โมงเช้า โดยยังคงเล่น
ในลานนวดข้าว หรือลานกว้างที่ปูลาดด้วยฟาง กลางลานจะปักเสาเกียดโตขนาดเสาไฟฟ้า สูงราว 5-7
เมตร

พอได้เวลาแข่ง ฝ่ายจัดการหรือเจ้าของบางจะนำวัวงานตั้งแต่ 20-25 ตัว เอาเชือกคล้องคอผูกติด
กันเป็นแถวหน้ากระดานเรียงหนึ่ง ปลายเชือกข้างหนึ่งผูกเข้ากับเสาเกียดเช่นเดียวกับเวลาจะนวดข้าว
แล้วเอาวัวที่จะแข่งมาเปรียบกัน เมื่อได้คู่แล้ว ก็เอาวัวแข่งมาผูกรวมกันกับวัวงาน ไม่มีการกำหนดว่าตัว
ไหนจะต้องอยู่

สำหรับกติกาในการแข่งขันนั้น มีอยู่มากมาย แต่จะขอยกหลักใหญ่ใจความดังนี้

1. วัวขึ้น วัวติด ต้องมัดจำทางสนาม 50 บาท เสร็จการแข่งขันแต่ละรอบให้ฝ่ายขวาม้าตัวละ 1 ฟืน
รวมทั้ง วัวสามด้วย (คือ วัวงานมี 23 วัวขึ้น คือตัวที่ 24 วัวติดคือตัวที่ 25 วัวสามก็คือตัวที่
23 และวัวสี่ก็คือตัวที่ 22 การให้ฝ่ายขวาม้าด้วย ก็เพราะวัวสามเป็นตัวที่จะพาให้วัวขึ้นวัวติด
วัง จึงเป็นวัวสำคัญและต้องแข็งแรง)
2. วัวขึ้น วัวติด มีกรรมการหรือ เซน ซึ่งเป็นคนหนุ่มใจกล้าและชำนาญในการจับวัวเวลามัน
ตื่น คอยดูแลอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. วัวยืน วัวติด ห้ามแทง แต่จะมีเขนอีกชุดหนึ่ง คอยใช้ไม้ไผ่ยาวประมาณ 3-4 เมตร คอยตีหมกแขวงว้าง เพื่อให้น้ำมันวิ่งรอบลาน และพาวัวแข่งวิ่งด้วย วัวยืนกับวัวติดจะผลัดกันวิ่ง (คู่) นอก (คู่) ใน ตัวละ 3 รอบ
  4. วัวสาม สี แทงได้ทั้งคู่ เมื่อกรรมการสั่ง มีกรรมการไล่วัว 2 คน ผู้อื่นและเจ้าของห้ามแทง
  5. วัวยืน วัวติด ผูกกันแล้ว วัวสามสีไปไม่ไหว จะเป็นรอบใดก็ตาม ต้องเปลี่ยนวัวสาม สีใหม่ วัวยืน วัวติดต้องผูกตามเดิม
  6. วัวยืน วัวติด ประคบคู่ปล่อยไปแล้ว ไล่ระยะตัวโคหลุดลงมาให้จับเปลี่ยนตัวกันได้
  7. วัวยืน วัวติด หลุดวัวสาม 2 ครั้ง ให้จับเปลี่ยนตัวกันได้ เมื่อปล่อยใหม่ไปกันได้ ให้ตัวที่เกาะวัวสามได้มากเป็นฝ่ายชนะ
  8. วัวยืน วัวติด ผูกกันแล้วปล่อย ถ้าตัวโคเกิดอุบัติเหตุใด ๆ ไม่มีทางสู้ ถือว่าแพ้หนีออก
  9. ห้ามโยนฟาง หรือยกมือยกไม้หรือทำท่าทางต่าง ๆ ให้วัวกลัว
  10. วัวยืน วัวติด ได้คู่แล้ว หนีไม่ยอมให้ผูก ถือว่าไม่ปฏิบัติตามคณะกรรมการให้ปรับเงินค่าน้ำ
  11. การตัดสินถูกรอบทำต่อหน้ากรรมการ และถือเป็นเด็ดขาดกรรมการเห็นว่าตัวโคไม่มีทางสู้ ให้จับแพ้ได้
  12. หากไม่ถือตามกติกา ห้ามเข้าแข่งขัน
- นอกจากความสนุกสนานที่ได้จากการแข่งวัวแล้ว ความซุกซนวุ่นวายในการจับวัวมาผูก ก็เป็นความหรรษาอีกอย่างหนึ่ง กว่าแข่งจะเลิก รู้ผล ก็มีจะเริ่มแสงทองของวันใหม่แล้ว

จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

ศิลปกรรมอันเกิดจากความวิริยะ อุตสาหะ ละเอียดอ่อน และอันเกิดจากศรัทธาของช่างฝีมือชาวพุทธ ที่ปรากฏเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดคงคารามนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับจิตรกรรมฝาผนังตามวัดสำคัญอื่น ๆ ที่มักเขียนภาพไตรภูมิและพุทธประวัติ ลักษณะฝีมือช่างสันนิษฐานว่าเป็นสกุลกรุงเทพฯ สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งคาดว่าจะมีอายุไม่สูงเกินกว่ารัชกาลที่ 3 จิตรกรผู้เขียนภาพได้พยายามถ่ายทอดเรื่องราวพุทธประวัติออกมาอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยแบ่งชั้นตอนของเรื่องให้อยู่ในระเบียบกาลแห่งพุทธประวัติ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังหาดูได้ไม่ยากนัก โดยเฉพาะในวัดที่สำคัญ ๆ แต่ก็เป็นเรื่องไม่ง่ายที่จะตัดสินใจว่าแห่งใดจะมีความสมบูรณ์ มีความสวยงาม มีลีลา ท่วงท่าอ่อนหวานกว่ากัน หากมิได้ไ้โฉมด้วยสายตาตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดคงคาราม เป็นวัดมอญวัดหนึ่งในจำนวนหลายวัด อยู่ที่ตำบลคลองตาคต อำเภอโพธาราม ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนือ เพียง 5 กิโลเมตรเท่านั้น

หนังใหญ่วัดখনอน

เพียงแห่งเดียวในประเทศไทยเท่านั้นคือ วัดখনอน ที่ยังมี “หนังใหญ่” ที่สร้างขึ้นและเหลือให้ ได้ชม ได้ศึกษาครบชุด

หนังใหญ่เป็นมหรสพที่เก่าแก่และได้รับการยกย่องว่าเป็นการละเล่นชั้นสูงของไทยเป็นที่รวมของศิลปะหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบลวดลายไทยเชิงจิตรกรรม ผสมผสานกับฝีมือช่างแกะสลักนำมาผนวกกับศิลปะทางดนตรี โขน ละคร และวรรณกรรม จึงกลายเป็นความงามที่เกิดจากภาพอันวิจิตร ซึ่งเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิต ตามลีลาของนาฏศิลป์ชั้นสูง โดยฝีมือของคนเชิดประกอบกับพากย์และเจรจา เรื่องที่แสดงส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องรามเกียรติ์

การแสดงหนังใหญ่วัดখনอนได้มาหยุดชะงักเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากสภาวะบ้านเมืองไม่เอื้ออำนวยประกอบกับพระครูศรีมหาสมุทร หรือ หลวงปู่กล่อม ผู้ริเริ่มสร้างตัวหนังได้มรณะภาพลง

ปัจจุบัน จังหวัดได้พยายามฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการอนุรักษ์สมบัติอันล้ำค่าชิ้นนี้ ให้เป็นโบราณวัตถุและวัฒนธรรมประจำถิ่น และสาธิตให้ชมเพื่อการศึกษาแก่ชนรุ่นหลังสืบไป

หนังใหญ่ที่มีอยู่ประมาณ 330 ตัวนี้ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่วัดখনอน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกลอง ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร

หนังใหญ่ : มหรสพไทยที่รวมคุณค่างานศิลปะชั้นสูง

ที่กล่าวว่า หนังใหญ่ เป็นมหรสพชั้นสูงก็เนื่องจาก เป็นการแสดงที่รวมงานศิลปะชั้นสูงไว้ในเรื่องเดียว ได้แก่ ตัวหนังที่ใช้เชิด ต้องใช้ช่างฝีมือแกะสลักลวดลายเชิงจิตรกรรมอันวิจิตรบรรจง ดนตรีประกอบ ก็เป็นที่รวมของการแสดงดนตรีวงใหญ่วงมโหรีปี่พาทย์ ด้วยการบรรเลงที่ไพเราะทั้งบทร้อง บทพากย์ บทเจรจา ลีลาของคนเชิด นับเป็นศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูง ท่วงท่าการเชิดประกอบบทพากย์ บทร้องต้องดำเนินไปอย่างมีลีลาที่จะให้ผู้ชมบังเกิดจินตภาพคล้ายตามอย่างเพติดเพตินและสนุกสนานรวมการแสดงหนังใหญ่นี้นับเป็นเรื่องที่รวมเอาศิลปะทางการดนตรีไทย วรรณกรรมไทยและการแสดง โขนละคร ไว้ในเรื่องเดียวกันจึงนับได้ว่าเป็นมหรสพไทยที่รวมคุณค่างานศิลปะชั้นสูงไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การแสดงหนังใหญ่แต่ละครั้งนั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมาก จึงไม่ค่อยมีการจัดแสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มีมหรสพเพื่อความบันเทิงเรีงรมย์ให้เลือกชมหลายประเภท การแสดงหนังใหญ่จึงค่อย ๆ เลือนหายไปจากสังคมไทย มีแต่เฉพาะคนเฒ่าคนแก่ที่เคยชมเท่านั้นที่จะรู้จัก

การแสดงหนังใหญ่ นั้นนับเป็นมหรสพที่ชาวไทยนำมาแสดงกันนานนับหลายร้อยปีแล้ว มีบันทึกเป็นประวัติหลักฐานในกฎมณเฑียรบาล ใน พ.ศ. 2001 รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา บันทึกไว้ว่าหนังใหญ่เป็นมหรสพที่นิยมในสมัยนั้น แต่หาหลักฐานไม่ได้ว่าคนไทยนั้นเอาแบบอย่างการแสดงนี้มาจากวัฒนธรรมใด เพราะการแสดงมหรสพชนิดเดียวกันนี้ ก็มีเผยแพร่อยู่ดินแดนทวีปเอเชียด้วย นับแต่วัฒนธรรมอินเดีย วัฒนธรรมจากอาณาจักรศรีวิชัยที่เจริญขึ้นมาจากแหลมมลายู ซึ่งวัฒนธรรมการแสดงนี้ต่อมาได้เผยแพร่สู่ดินแดนอาณาจักรสุวรรณภูมิและศรีอยุธยา อันเป็นเส้นทางเผยแพร่อารยธรรมทางศาสนาด้วย

จากการค้นคว้าเรื่องการแสดงหนังใหญ่ในดินแดนไทยนั้น มีหลักฐานปรากฏเด่นชัดก็ในรัชสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระมหาราชครูแต่งเรื่อง “สมุทรโฆษชาคค้ำจันท” เพื่อแสดงมหรสพหนังใหญ่ ประกอบกับมีหลักฐานที่ระบุว่ามีการแสดงหนังใหญ่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จากบทไหว้ครูก่อนการแสดง ซึ่งเรียกว่า บทเบิกหน้าพระทวย มีบทกล่าวถึงเป็นบทกลอนความว่า

อยุธยาถาวรเปรมปรีดี
 ทุกข์ภัยไม่มี
 สนุกนิแมนเมืองสวรรค์
 เดียวเล่นโขนละครหุ่นประชัน
 เชิดชุกกลางวัน
 ด้วยเครื่องวิจิตรแต่งกาย
 ราตรีรัศมีเพลิงพราย
 หนังงามลวดลาย
 กระจกกระหนาบภาพหาญ

การแสดงหนังใหญ่ยังคงนิยมแสดงกันติดต่อมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 นั้น มีช่างฝีมือแกะตัวหนังใหญ่ได้สวยงามวิจิตรบรรจง และมีสีสันสวยงามตระการตา เฉพาะชุดพระนครไหว่นั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้ทรงนิพนธ์ยกย่องไว้ในสาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นตัวหนังที่งามวิจิตร เพราะลวดลายสีสันดู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนจะไหวเยือก จนสิ้นสะท้านไปทั้งพระนคร และเป็นที่น่าเสียดายว่า ชาวไทยรุ่นฉลองกรุงเทพฯ 200 ปีนี้ ไม่มีโอกาสได้เห็นงานฝีมือช่างแกะหนังใหญ่ ชุดพระนครไหว สนิมรดกของชาติชุดนี้ได้ ถูกไฟไหม้ในปี พ.ศ. 2503 พร้อมกับโรงละครแห่งชาติหลังเก่า

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้มีช่างฝีมือครุฑฤทธิ์ ชาวเพชรบุรี เดิมอยู่วัดคงคาราม ราชบุรี แกะหนังใหญ่และยังคงเหลือผลงานฝีมือให้เราได้ชมกันอยู่ที่วัดบ้านคอน จังหวัดระยอง นับว่าเป็นหนังใหญ่ที่อายุเกือบ 200 ปีแล้วเช่นกัน นอกจากนั้นตัวหนังใหญ่ที่แกะโดยฝีมือครุฑสิทธิ์ พ่วงพระเดช และครุฑพิน อินฟ้าแสง นั้นได้กระจายกันเก็บรักษาไว้ตามวัดต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี

ปัจจุบันนี้ ตัวหนังใหญ่ ที่เก็บรักษาไว้ สมบูรณ์ และนำออกแสดงบ้างเป็นครั้งคราว ยังคงมีอยู่แห่งเดียวในประเทศ ได้แก่ หนังใหญ่วัดখনอน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งท่าน พระครูศรีธธา สุนทร “หลวงพ่อปู่ล้อม” เจ้าอาวาสวัดখনอน องค์กรก่อน ท่านได้สร้างสนิมรดกและเก็บรักษาไว้รวมตัวหนังทั้งหมด 330 ตัว ในชุดหนุมนานถวายเป็นคุณ ชุคสหัสสกุมาโร และเผาลงกา ชุคศีกอินทรชิตครั้งที่ 1 ชุคศีกมังกกรกัณฐ์ ชุคศีกวิรุณมุข ชุคณาบาศ ชุคพรหมมาสตร์ ชุคศีกทศกัณฐ์ ครั้งที่ 5 ชุคหนุมนานอาสา ชุคทศกัณฐ์ตั้งเมือง และชุคศีกบรรลัยกัลป์ รวมชุดตัวหนัง 10 ชุด

วัดখনอน นั้น นอกจากมีตัวหนังมากที่สุดและสมบูรณ์ที่สุดของประเทศแล้วยังมีผู้แสดงหนังใหญ่ที่รับงานการแสดงครบชุดตามแบบดั้งเดิมอีกด้วย หากท่านผู้อ่านประสงค์ที่จะจัดแสดงหนังใหญ่แล้ว โปรดติดต่อโดยตรงที่ คณะหนังใหญ่วัดখনอน วัดখনอน ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้ทุกวัน ตามไถ่ราคาค่าตอบแทนการแสดงนั้นคิดค่าใช้จ่ายตามความใกล้-ไกล ตัวอย่างราคาแสดงในกรุงเทพฯ คิดวันละ 1 หมื่นบาท

การแสดงหนังใหญ่ในทุกวันนี้หาชมได้ยากมา ที่จัดกันส่วนใหญ่เป็นเพียงการสาธิตให้ชมเท่านั้น สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนเป็นเพียง ลักษณะตัวหนัง ซึ่งช่างแกะทำขึ้นมาจากแผ่นหนังวัวหรือหนังควายฟอกแล้วโดยใช้แผ่นหนังใหญ่ขนาดทั้งตัวใหญ่พิเศษอาจใช้แผ่นหนังเรียงต่อกันถึงตัวก็มี

ก่อนลงมือวางลวดลายแกะนั้น เขาเอาแผ่นหนังให้มีพื้นสีดำ โดยใช้เขม่าก้นหม้อหรือถ่านกาบมะพร้าวละลายกับน้ำข้าวทาแผ่นหนังให้ทั่วทั้งสองด้าน นำขึงตากให้แห้งอีกครั้ง นำขจัดด้วย ใบฟักข้าวให้หนังเป็นมันวาว จากนั้นช่างเขียน จะวางลวดลายรูปต่าง ๆ ตามต้องการ แล้วถึงงาน ช่างแกะ ลงมือสลักลวดลายจากส่วนหยาบไปหาส่วนละเอียด ช่องไฟที่เป็นรูปเหลี่ยมใช้ “สิ่ว” รูปกลมใช้ “มุก” ตัดตามเส้นรูปโปร่งไฟให้แสงไฟลอดส่องให้เห็นรูปทรงสวยงาม

ตัวหนังใหญ่ที่เห็นมีสีสันทลวดลายสวยงามเมื่อถูกแสงไฟส่องนั้น ช่างแกะเขาใช้เทคนิคการย้อมสี โดยใช้วัสดุพื้นบ้าน สีขาว ก็เอาเหล็กชุคหนังให้หมดสีดำ สีเขียว ใช้จุนสีผสมกับมะนาวทา สีแดงใช้น้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝางกับสารส้มทา สีเหลือ ใช้น้ำฝาทาแล้วใช้น้ำมะนาวถูชั้นหนึ่ง การใช้สีแบบพื้นบ้านผสมทาลงบนแผ่นหนังนั้นสีสันติคคงทนนานนับร้อย ๆ ปีทีเดียว

เมื่อแกะเป็นตัวหนังเรียบร้อยแล้ว ในตอนสุดท้ายนำไม้ไผ่มาเหลาทำเป็นไม้ค้ำ คาบตัวหนังทั้งสองด้าน หนังตัวเล็กไม้ประดับ 1 คู่ ตัวใหญ่ใช้ไม้ประดับ 2 คู่ แล้วปล่อยค้ำให้ยาวกว่าตัวหนัง 1-2 ฟุต สำหรับให้จับเช็ดตัวหนังได้

ตัวหนังใหญ่เป็นลักษณะภาพนิ่ง แต่ช่างเขียนและช่างแกะมีวิธีการแกะให้คนจินตนาการนิ่งเคลื่อนไหวให้คนชมมองเพลินเสมือนหนึ่งตัวหนังเคลื่อนไหวได้อย่างมีชีวิตชีวานั้น ตัวหนังใหญ่แต่ละเรื่องมีอยู่หลายประเภทด้วยกันคือ

หนังเจ้า หรือหนัง หน้าครู เป็นตัวหนังใช้สำหรับพิธีไหว้ครู ไม่ใช่โชว์แสดง มี 3 ตัว คือ พระฤทธิ พระอิศวร และพระนารายณ์ ทำจากหนังพิเศษ บางแห่งทำจากหนังสัตว์ทั้งหมด บางแห่งทำจากหนังโคตาพราย

หนังเฝ้า หรือ หนังไหว้ เป็นหนังภาพเดี่ยว หน้าเฝ้าหรือหน้าข้าง นั่งพนมมือหรือพนมมือคืออาวุธ มีขนาดสูงประมาณ 1 เมตร ตัวละครทั้งหมดอยู่ในท่านี้แล้วเรียกชื่อเดียวกัน มักใช้เล่นตอนเข้าเฝ้า

หนังคนเฒ่า หรือ หนังเดิน เป็นหนังภาพเดี่ยวในท่าเดิน มีขนาดสูงประมาณ 1.5 เมตร ตัวละครมนุษย์และยักษ์ในท่าเดิน แต่ภาพหลังสลักเป็นท่ายอง

หนังง่า หรือ หนังหေး เป็นหนังภาพเดี่ยวแสดงท่าหေး ยกขาข้างหนึ่งคล้ายท่าละครมีขนาดสูงประมาณ 1.5 เมตร แยกออกเป็นหนังโค้งและหนังเพลง เป็นท่าตัวละครกำลังโค้งสรหรือเพลงสร

หนังเมือง เป็นหนังที่อาจมีภาพเดี่ยวหรือหลายตัว แต่ต้องประกอบด้วยภาพปราสาทราชวังหรืออาคาร ซึ่งตัวละครจะนั่งอยู่ในอริยาบถต่าง ๆ แยกออกเป็นชนิดย่อย อีกคือ หนังปลับปลา หมายถึง หนังภาพพระรามพระลักษมณ์ ประทับอยู่ในปลับปลาในป่า หนังปราสาทพูด เป็นหนังแสดงภาพกษัตริย์ออกว่าราชการท่าประทับนั่งในปราสาท หนังปราสาทโลม เป็นภาพตัวละครชายหญิงแสดงท่าเล่าโลมในปราสาท เช่น ทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาหรือหนุมานเกี่ยวนางบุญมาตี เป็นต้น หนังเมืองนี้มีความสูงประมาณ 2 เมตร

หนังจับ หรือ หนังรบ เป็นภาพตัวละครตั้งแต่ 2 ตัวในท่ารบกันหรือไล่จับกัน ในท่าพลิกแพลงต่าง ๆ ได้แก่ หนุมานไล่จับนางเบญจกาย เป็นต้น

หนังเบ็ดเตล็ด เป็นตัวหนังที่เป็นภาพตัวละครในท่าพิเศษต่าง ๆ อาทิ หนังเดี่ยวหรือหนังมัดเป็นภาพลิงขาวมัดลิงดำเดินออกแอน หนังเขน หรือหนัง สุมพล หมายถึงภาพไพร่พลในกองทัพ หนังรถเป็นภาพตัวละครนั่งในรถ หนังเบ็ดเตล็ดนี้รวมถึงตัวละครต่าง ๆ ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวหนังใหญ่ประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีเก็บรักษาอยู่ที่วัดขนอน ราชบุรี คุณผู้อ่านที่สนใจจะไป ขออนุญาตดูได้ที่อาคารเก็บตัวหนังใหญ่ ซึ่งจะต้องมีจดหมายแจ้งล่วงหน้า ถึงคณะหนังใหญ่ให้ทราบ ก่อนคะ อย่างน้อยสัก 2 สัปดาห์ เพื่อเจ้าหน้าที่ได้เตรียมเปิดสถานที่ให้ชมและหลังจากชมสิ้นมรดกทาง วัฒนธรรมนี้แล้วขอชวนคุณบริจาคเงินสร้างพิพิธภัณฑ์เก็บตัวหนังเหล่านี้เป็นอาคารถาวรด้วยคะ

การแสดงหนังใหญ่ นั้น ได้กล่าวแต่เบื้องต้นแล้วว่าเป็นการแสดงมหรสพที่รวมงานศิลปะชั้นสูง ทั้งนาฏศิลป์ วรรณศิลป์ และดุริยางคศิลป์ไว้หมด นอกเหนือไปจากเทคนิคการแสดงที่ใช้แสงและเงา การแสดงหนังใหญ่นั้นเป็นมหรสพที่เล่นในตอนกลางคืน อุปกรณ์ที่ใช้แสดงนอกจากตัวหนัง ผู้เชิด คณะผู้เล่นวงมโหรี ปี่พาทย์ ผู้ร้อง ผู้พากย์ รวมแล้วนับเป็นมหรสพโรงใหญ่สมกับชื่อนั้นแหละ

การแสดงนั้น เริ่มตั้งแต่การเตรียมตัวหนังใหญ่ ขึ้นตอนต่อไปเป็นการจิ้งจอก จอหนังใหญ่ก็มีขนาดใหญ่มาก ๆ กับหนังกลางแปลง ทว่าเป็นแนวนอนซึ่งด้วยผ้าขาว ริมผ้าต้องขลิบด้วยสีแดงยาว ประมาณ 16 เมตรสูง 6 เมตร หลังจากทำเพิงไว้ 2 ฐาน ๆ หนึ่งใช้เป็นที่พักของผู้แสดง (ผู้เชิด) อีกฐาน หนึ่งเป็นที่สูมกองไฟให้ลูกโชนคล้าย ๆ กับกองแคมป์ไฟ เพราะสมัยก่อนยังไม่มีไฟฟ้า ปัจจุบันหลังจก ทำเป็นเพิงที่ปักผู้แสดงที่วางตัวหนังไฟให้แสงนั้นใช้ไฟฟ้าที่สปอตไลท์และหลอดไฟเรืองแสง

เมื่อตั้งจอเรียบร้อยแล้ว ด้านหลังจอจัดวางตัวหนังที่จะแสดงไว้ครบครัน ผู้เชิดแต่งตัวในชุดเชิด เสื้อคอพวงมาลัยโจงกระเบน ผ้าคาดเอวและสวมถุงเท้า เรื่องหนึ่งนั้นใช้ผู้เชิดตั้งแต่ 10-15 คน ระหว่างที่หลังจอเตรียมการแสดง ด้านหน้าจอก็เตรียมด้วยตั้งวงปี่พาทย์ ส่วนมากจะตั้งหากจากจอ ประมาณ 4 เมตรข้างใดข้างหนึ่ง รวมคณะดนตรีอีกประมาณ 12 คน โกล้งปี่พาทย์ เป็นที่นั่งของผู้พาทย์ และเจรจาอย่างน้อย 2 คน ซึ่งต้องจำบทหรือบทเจรจาให้แม่นยำ การพาทย์นั้นสำคัญตรงบทและน้ำเสียง เพราะต้องพูดแทนตัวหนังที่เป็นภาพนิ่งให้มีชีวิตชีวา

การแสดงหนังใหญ่ทุกครั้ง เริ่มต้นด้วย การไหว้ครู ซึ่งผู้จัดจะต้องตั้งเครื่องเช่นบูชาครู ประกอบด้วยของอย่างละ 2 สิ่งวางไว้หน้าจอ จากนั้นครูหนังหรือนายหนังเป็นผู้ทำพิธีอัญเชิญหนังเจ้า คือ พระอิศวร พระฤาษี และพระนารายณ์ มาปักไว้หน้าจอ ทั้งนายหนังและผู้แสดงทุกคนร่วมกันทำพิธี บูชาครู และต่อด้วย พิธีเบิกหน้าพระ

การแสดงต่อจากพิธีไหว้ครูหรือเบิกหน้าพระแล้วเป็น การแสดงเบิกโรงเรื่องที่ใช้เบิกโรงเป็น เรื่องสั้น ๆ มือจับลิ้งหัวค้ำ บ้องตันแทงเสื่อ หัวล้านชนกัน เป็นต้น เป็นการเรียกความสนใจจากคนชมใน การแสดงดิเกะนั้นก็คือการออกแขก

หลังจากเบิกโรงเรียบร้อยแล้วเป็นการแสดงเรื่องใหญ่ที่นิยมการแสดงมากที่สุดก็คือ เรื่อง รามเกียรติ์ โดยเลือกตอนใดตอนหนึ่งแสดงคล้าย ๆ กับการแสดงโขน ส่วนเรื่องอนุรุทธ สมุทร โขม นั้น นิยมแสดงน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแสดงมหรสพทุกเรื่อง จะต้องมีการผู้กำกับการแสดงคณะหนังใหญ่ก็มี คนออกหนัง หรือ คนจัดหนัง ซึ่งต้องควบคุมการแสดงทั้งคณะ นับแต่การปล่อยตัวผู้เชิดการจัดลำดับเพลงดนตรี เป่าพาทย์ การจัดลำดับบทพากย์ บทร้อง บทเจรจา ทุกอย่างจะต้องไปด้วยกันในบทเดียวกัน

ผู้เชิดหนังใหญ่นั้น ต่างกันกับหนังตะลุงมาก ผู้เชิดจะต้องออกมาเต้นกันหรือเชิดกันที่หน้าจอ ลีลาการเชิดนั้นท่วงท่าคล้ายกับการเล่น จังหวะการเต้น การก้าว การเดิน ผู้เชิดจะต้องยกตัวหนังเชิดตามลีลาของท้องเรื่อง แม้บทเจรจาก็ต้องเคลื่อนไหวอยู่ด้วย เพื่อให้ผู้ชมเพลิดเพลินไปกับเรื่องราวสนุกสนานไปกับบทเจรจาที่มีชีวิตชีวา

ศิลปะการแสดงจากภาพนิ่งที่คณะหนังใหญ่ได้ใช้เทคนิคและลีลาสร้างอารมณ์ให้ผู้ชมได้ชมกันอย่างเพลิดเพลินสนุกสนานนั้นเป็นเพียงชั่วครั้งชั่วคราว แต่การจัดแสดงหนังใหญ่แต่ละครั้งนั้น นับเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ทีเดียว ปัจจุบันนี้หาชมกันได้ยากที่เหลืออยู่นับเป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าในมหรสพไทยอย่างหนึ่ง ซึ่งคณะหนังใหญ่วัดখনอนกำลังรอคอยการช่วยอนุรักษ์สืบมรดกชิ้นนี้ โดยขอความร่วมมือท่านบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์เก็บตัวหนังใหญ่ไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้ชมกัน ซึ่งผู้ที่ช่วยอนุรักษ์ฯ ทั้งหลายส่งเงินบริจาคได้ที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี หรือ นายอำเภอโพธาราม ก็ได้โดยระบุว่าบริจาคสมทบทุนสร้างพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดখনอน

ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมของท้องถิ่น

ราชบุรีมีของฝากหลากหลาย มีทั้งของกินและงานศิลปหัตถกรรม ยามที่ว่างจากการทำนา ชาวบ้านมักทำงานหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริม เช่น ทอผ้า สานตะกร้าจากเถาอู่น ทำตุ๊กตา ฯลฯ นอกจากนี้จำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวแล้วสินค้าบางอย่างยังมีชื่อเสียงส่งไปจำหน่ายถึงต่างประเทศด้วย

- ชลุ่มและของที่ระลึกทำด้วยไม้โมกมัน ชลุ่มที่ชาวบ้านทำนี้เป็นเครื่องดนตรีที่สามารถใช้เป่าจริงได้นอกจากนี้ยังมีของที่ระลึกทำด้วยไม้โมกมัน เช่น ดาบไม้ ขวานไม้ ที่เกาหลัง พาย หนังสือ ฯลฯ นักท่องเที่ยวสามารถแวะไปชมการผลิตและซื้อสินค้าได้ที่ ต.คูบัว อ.เมือง
- เครื่องจักรสานจากเถาอู่น อู่นเป็นพืชที่ชาวสวนแถบดำเนินสะดวกปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ นอกจากผลที่ขายได้ราคาดีแล้ว เถาอู่นหรือลำต้นของมันยังกลายเป็นวัตถุดิบใช้ทำสินค้าหัตถกรรมที่ได้รับความนิยมอีกอย่างหนึ่ง เถาอู่นเมื่อแก่แล้วจะมีเนื้อไม้เหนียว แต่ลำต้นเล็กอ่อน มีลักษณะโค้งไปตามธรรมชาติ นำมาประดิษฐ์ตะกร้าและกระจาดได้สวยงาม
- เครื่องปั้นดินเผา นอกจากราชบุรีจะเป็นแหล่งผลิต โอ่งมังกรแล้ว ยังมีเครื่องปั้นดินเผาขนาดเล็กให้เลือกซื้ออีกหลายอย่าง
- ตุ๊กตา ทำเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมในครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผ้าทอ ผ้าทอที่มีชื่อของราชบุรีมาแต่โบราณคือผ้าทอบ้านไร่ แต่ก่อนใช้ผ้าฝ้ายทอ แต่ปัจจุบันการทอผ้าชายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้เครื่องจักรทอแทนแรงงานคน และใช้ฝ้ายผสมเทโรเป็นส่วนใหญ่โดยพยายามรักษาลวดลายแบบเดิมไว้ นวัตกรรมที่ชาวที่ ต้องการซื้อผ้าทอมือสามารถเลือกซื้อและชมการทอผ้าได้ที่ศูนย์ทอผ้าคูบัวมีผ้าตีนจกสวยๆ ให้ซื้อเป่าของฝากมากมาย

2.3 ประวัติตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ดำเนินสะดวกเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี เป็นอำเภอที่มีการสัญจรทางเรือมากที่สุด เพราะว่ามีคลองเล็กคลองน้อย คลองใหญ่ คลองชอก คลองชอย คลองลำกระโดง มากที่สุด ประชาชน โดยทั่วไปมีอาชีพในการเกษตรกรรม ทางทำสวนเป็นส่วนมาก และรองลงมาที่ทำไร่ เมื่อมีพืชผล ที่เก็บได้ก็จะนำไปขายในตลาดดำเนินสะดวก ที่เรียกกันว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เพราะประชาชนนำ สิ่งของต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสวนนำออกมาขายของกันและส่วนมากก็ใช้เรือบรรทุก จะไปไหนมาไหนหรือ ลงทำสวนก็หนีไม่พ้นในเรื่องของน้ำ และน้ำที่ไหลไปไหลมา ส่วนมากจะเป็นน้ำจืด จึงเหมาะที่จะทำ เกษตรกรรมปลูกพืชผักต่างๆ ได้เป็นอย่างดีของชาวสวนอำเภอดำเนินสะดวก

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงดำริ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๕ ร.ศ. ๒๕ เห็น ว่าการคมนาคมที่ไปมาระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสาคร มีคลองภาษีเจริญที่ทำการสัญจรไปมาได้สะดวกดี แต่ถ้าหากว่ามีคลองระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสงครามและราชบุรีก็จะสะดวกขึ้นอีกเป็นอันมาก โดยที่ อาศัยแม่น้ำแม่กลองเป็นสื่อกลางเมื่อเป็นคลองได้ การไปมาหาสู่ โดยทางน้ำก็จะมีความสะดวกและ คล่องตัวมากยิ่งขึ้น

การขุดคลองดำเนินสะดวก ได้เริ่มทำการขุดในปลายปี พ.ศ. ๒๔๐๕ โดยเริ่มจากแม่น้ำท่าจีน อำเภอบ้านแพ้ว สมุทรสาคร เป็นจุดเริ่มต้น คลองดำเนินสะดวกนี้เมื่อทำการขุดเสร็จแล้ว ได้ระยะของ คลองถึง ๘๔๐ เส้น มีอาณาเขตติดต่อกัน ๓ จังหวัด คือจากประตูน้ำบางยาง ถึงประตูน้ำบางนกแขวก คือ

1. อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
3. อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ชาวสวนดำเนินสะดวก

การทำมาหากินสำหรับชาวสวนที่ปลูกพืชผักต่างๆ โดยเฉพาะ พริก หอม กระเทียม แดง โข ผักกาดหอม ฯลฯ การปลูกพืชผักต่างๆ ปลูกง่ายและกึ่งยามเร็ว ส่วนมากจะปลูกกันในประมาณเดือนพฤศจิกายน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมาณเดือน ๑๒ เรียกกันว่า หน้ำปี การเพาะปลูกต่างๆก็ง่ายเพราะเป็นฤดูที่น้ำลด เหมาะแก่การเพาะปลูก แม้พืชผักต่างๆจะขายได้ในราคาถูกแต่ว่าการลงทุนรักษาในด้านต้นทุนน้อย เนื่องจากไม่ค่อยมีแมลงรบกวน พันธุ์คอนดีเพราะในฤดูกาลเข้าพรรษา จะมีน้ำหลากมากจะท่วมสวนในราวเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม ประมาณ ๓-๔ เดือนในระยะน้ำท่วมสวนนี้ ก็จะมีเรื้อธาตุอาหารที่เกิดจากน้ำหลากมาก็จะจมลงไปใสวนด้วยเมื่อปลูกพืชผักต่างๆก็จะงอกงามดี นอกจากบางสวนที่เป็นสวนคัน คือมีคันสวนสูงกั้นน้ำได้ สามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปีน้ำไม่ท่วม เรียกสวนนั้นว่าสวนสูง ซึ่งในสมัยนั้นใครมีคันดินสูง สามารถปลูกพืชผักได้ตลอดปีคือใครมีคันสูงก็จะมีฐานะทางการเงินดีนั่นเอง เพราะมีสวนเป็นคันสูงนั่นเอง เวลาที่จะต้องการให้น้ำท่วมในสวน ก็วิดน้ำ(เหยียบน้ำ)เข้าท่วมสวนเองได้ในทุกฤดูกาล

สำหรับสวนที่มีคันดินเตี้ยนั้น เวลาจะปลูกพืชผักก็ต้องดูตามฤดูกาลที่มีน้ำลดลงแล้ว ตอนท้ายฤดูฝน ตอนที่น้ำมีสวนเตี้ยมากการปลูกก็มากในช่วงที่สวนเตี้ยมีการปลูกพืชผักมาก เมื่อมีมากก็ทำให้ราคาถูกลงมาก ในระยะเข้าพรรษามีน้ำหลากมาทำให้สวนต่างๆจมน้ำหมด การไปไหนมาไหนก็พายเรือลัดไปได้มีการไปมาอย่างสบาย พายเรือไป บางทีก็แจวเรือ ก็ต้องใช้เรือพายเรือก็จะเป็นเรือบด เรืออีแปะเรือสำปัน ถ้าเป็นเรือใหญ่จะเรียกเรือสำปันจ้าง เรือมาด เรือต่อ ซึ่งเป็นเรือที่ใหญ่จะต้องแจวและถ่อเอา

ในระยะเข้าพรรษา ซึ่งเรียกกันว่าหน้ำน้ำ ชาวสวนจะมีเวลาพักผ่อนกันมาก ในช่วงที่พักผ่อนนี้จะชาวบ้านจะทำเครื่องจักรสานด้วยไม้ไผ่เป็นของใช้ในบ้านเอาไว้ใช้เองในเวลาที่มีน้ำลดจะ ได้เกิดประโยชน์และจะได้ไม่ต้องไปซื้อที่อื่นเป็นการประหยัดและทุนรายจ่าย

1. ตะกร้า เป็นภาชนะสำหรับเก็บหญ้า คือเอาเชือกมาผูกกับตะกร้า และก็ผูกไปกับเอวเดินเก็บหญ้า นำหญ้าที่เก็บซึ่งเป็นคันไม้ใหญ่เล็ก เมื่อเต็มแล้วก็นำไปทิ้งในที่อันควร
2. กระชัง เป็นภาชนะสำหรับขังปลาต่างๆที่ยังมีชีวิตอยู่ เพื่อขังไว้ประกอบอาหารได้หลายวัน เปิดปิดได้ เพื่อนำปลาเข้าออก
3. กระบุง เป็นภาชนะสำหรับใส่ข้าวเปลือก ชาวสวนส่วนมากนิยมดำนานา เรียก ว่านาปรัง ประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วแดง งา เพราะเป็นของที่มีเมล็ดที่เล็กมากจึงต้องใส่ภาชนะที่เป็นกระบุง
4. น้ำ ลักษณะเหมือนหวดในปัจจุบันนี้ที่สานด้วยไม้ลวก น้ำเป็นภาชนะที่สำหรับใส่ถั่วลิสง พริก ถั่วต่างๆที่ยังเป็นฝักอยู่ น้ำมีขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก เหมาะแก่การใช้งาน
5. เ่ง ลักษณะเหมือนหวด แต่เตี้ยกว่า สำหรับใส่หอม กระเทียม เวลาบรรทุกที่จะนำไปเก็บเอาไว้ในสถานที่ต่างๆโดยการใช้หาบเหมือนการแบกหาบร่อย่างนั้น แต่ว่าหนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กว่า บางเข่งก็ทำใหญ่เรียกว่า เข่งใหญ่ มีรูปร่างเหมือนเข่งแต่เป็นทรงที่ตรงและใหญ่กว่า สำหรับเอาไว้ใช้ในหน้าแล้ง

6. ตะแคง เป็นภาชนะสำหรับเอาไว้ตากอาหารแห้งต่างๆ ได้ตะแคงมีรอยโปรงเหมือนตะกร้า ตากสิ่งของต่างๆ ในตะแคงก็เป็นอันดี หรือทำให้ตาถี่หน่อย มีลักษณะคล้ายฝาชี ใช้เป็นที่สำหรับซ่อนลูกกึ่งตัวเล็กๆ ตกปลาก็ได้
7. ขนาด ภาชนะสำหรับตักน้ำ เอาไว้วัด หรือโปรยน้ำขึ้นหลังร่องให้พืชผักต่างๆ ทำให้พืชงอกงามขึ้นดี
8. กระดิ่ง เป็นภาชนะที่สานขัดเป็นลายที่สอง ไว้ตากพวกที่มีเมล็ดเล็กๆ เกล็ดตากจะได้อ่อนนุ่มจากภาชนะ
9. ฝาชี เป็นภาชนะที่สานละเอียด มีจุดสำหรับเปิดปิดได้ สำหรับปิดสำหรับ หรือ ถาดใส่อาหารกันไม่ให้แมลงวันตอม
10. บุ้งก็ เป็นภาชนะสาน สำหรับใส่หอม ใส่กระเทียมเวลาปลูก หรือใช้สำหรับโปรยข้าว โปรยถั่ว เพื่อแยกผงออก ให้เหลือแต่เมล็ดล้วน
11. กระซอน เป็นภาชนะที่สานจะต้องมีความละเอียดอ่อนเพราะกระซอนเป็นของใบไม้ใหญ่ ใช้ในการกรองสิ่งของต่างๆ ออกจากกัน
12. พัด สานด้วยไม้ไผ่ ใช้โบกลมให้เย็น หรือพัดเตาไฟให้ติดง่าย
13. ช้อง ที่ขึงปลา คล้ายกับกระชังสำหรับไปหาปลาเอาช้องผูกเอาไว้ เมื่อได้ปลาก็จะใส่ช้อง มีฝาปิดเรียกว่า งาช้อง คือใส่ปลาแล้วปลาจะออกจากช้องไม่ได้ช้องใส่ปลานี้จะสานดีกว่ากระชัง หรือตะกร้า มีทั้งใบใหญ่เล็ก
14. ลอบ ใช้ไม้ไผ่มาเหลาขนาดใหญ่มากกว่าก้านไม้ขนาดทางมะพร้าว แล้วก็ถักให้เป็นรูป ลอบ สำหรับไว้ใช้ตักปลาในชนบทที่มีคลอง มีลำกระโดงจึงมีลอบไว้ใช้สำหรับคักปลา

คำว่าตลาดน้ำ คือการค้าขายทางเรือ ที่ทำการค้าขายทางเรือ จะมีพ่อค้า แม่ขาย นำสิ่งของต่างๆ มาขายกัน ส่วนมากก็จะเป็นพืชผักในสวนแล้วนำมาขายกัน ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ชาวบ้านเรียกกันว่า นัต เมื่อถึงวันนัตตอนเช้าจะมีพ่อค้าแม่ขายนำสินค้าที่ผลิตได้ในสวนในไร่ในนา โดยเอามาทางเรือ ทางบก เอาสินค้ามาขายกัน การค้าขายสมัยนั้นขายกันตลอดทั้งวัน ทั้งร้านค้าบนบก ทั้งขายของในเรือ เมื่อคลองดำเนินสะดวกทำการขุดคลองแล้วการค้าขายก็คล่องตัวมีลำคลองผ่านไปมาได้สะดวก จากแม่น้ำแม่กลอง คลองดำเนินสะดวก แม่น้ำบางยาง ติดต่อกัน การค้าขายสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีทางรถยนต์ รถไฟ เหมือนในสมัยนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การไปมาในสมัยก่อน ใช้เรือแจว เรือพาย เป็นส่วนมาก คลองดำเนินสะดวกก็มีการค้าขายกัน จุดที่จะมีการค้าขาย พ่อค้า แม่ขาย ก็รวมกลุ่มกันมากขึ้น โดยมีจุดทำการนัดพบกันที่คลองดำเนินสะดวก เนื่องจากมีคนอยู่หนาแน่นกว่าที่อื่นๆ จึงตกลงกันจะเปิดทำการตลาดนัดที่นั่น

มาในยุคสมัยนี้การคมนาคมสะดวกมาก ชาวต่างประเทศมาสนใจมากขึ้น ในคลองลัดราชบุรีมีนัดทุกๆวัน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๐.๐๐ น. มีเรือพ่อค้าแม่ขาย มาขายเนื่องแน่นทุกๆวัน บริเวณริมคลองลัดราชบุรี ก็มีการแต่งร้าน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงมีสินค้าพื้นเมืองต่างๆมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ร้านต่างๆก็เปิดของขายฝรั่งมากขึ้น เพื่อต้องการให้ฝรั่งเข้ามาในร้าน ภาคเช้า ภาคบ่าย ของตลาดน้ำในวันเดียวกันจะแตกต่างกันมาก คือตอนเช้าจะพลุกพล่านจอแจ ตอนบ่ายจะเงียบเชียบไปเลย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีพ่อค้าแม่ขาย ทำการซื้อขายกันที่คลองลัดราชบุรี อยู่ได้ไม่นานก็ค่อยๆย้ายไปขายที่ฝั่งตรงข้ามที่มีทำเลที่ดีกว่า คือ คลองต้นเข้มน ในที่สุด ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ก็หมดสภาพไปโดยปริยาย เรือพ่อค้า แม่ขายก็ไปค้าขายกันที่ตลาดน้ำ ฝั่งคลองต้นเข้มน บริเวณพื้นที่บนบกจึงเปิดตลาดนัด และที่คลองต้นเข้มนก็มีเรือพ่อค้าแม่ขาย การซื้อของจะเป็นทางเรือ ทางรถก็สะดวกมาก

2.4 รูปแบบการท่องเที่ยวภายในจังหวัดราชบุรีและโดยรอบ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเป้าหมาย

เส้นทางการท่องเที่ยว

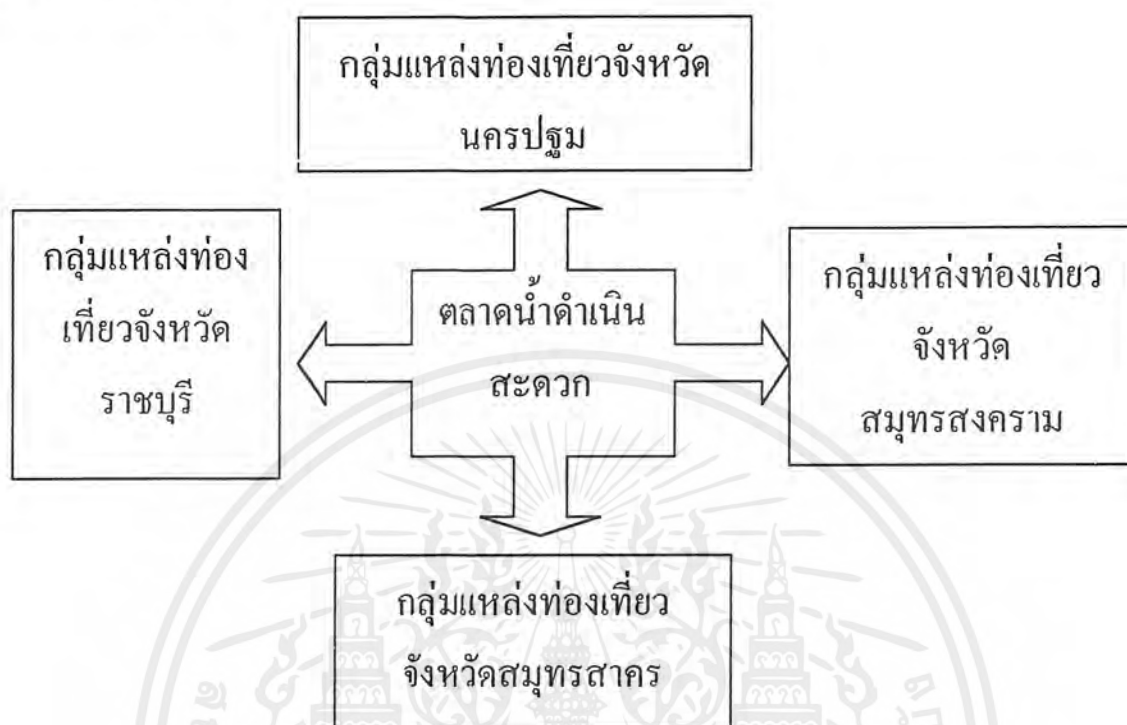
นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ใช้บริการนำเที่ยวของตัวแทนบริษัทนำเที่ยว ซึ่งมีลักษณะเหมาะๆใช้เวลาอยู่ในพื้นที่เพียง 1 วัน โดยมีเส้นทางการเดินทาง อยู่ 2 เส้นทาง

1. ออกจากกรุงเทพมหานคร โดยทางถนนสายธนบุรี-ปากท่อผ่านสมุทรสาคร-สมุทรสงคราม แวะชมเตาทำน้ำตาลมะพร้าว ในบริเวณอำเภออัมพวา และเดินทางต่อไปตลาดน้ำดำเนินสะดวกในจังหวัดราชบุรี ผ่านชมพระปฐมเจดีย์ แวะชมลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้ที่สามพรานก่อนกลับกรุงเทพมหานคร
2. เริ่มทางถนนสาย 338 ผ่านพุทธมณฑลทางถนนเพชรเกษมเข้าราชบุรีแวะชมตลาดน้ำดำเนินสะดวกกลับมาทางอาหารที่สวนสามพรานและแวะชมลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้แล้วกลับกรุงเทพ

เส้นทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นควรว่า ควรจะกำหนดจุดท่องเที่ยวขึ้นมา 1 แหล่งเป็นแกนกลาง ซึ่งปรากฏว่าเป็นตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยจัดแผนการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้สัมพันธ์กับเส้นทางสายต่างๆที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆในบริเวณใกล้เคียงผ่าน โดยเน้นความสำคัญของความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นทาง เพื่อให้เกิดสารการท่องเที่ยวที่ไม่ซ้ำกันทำให้เกิดรูปแบบของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามรสนิยม

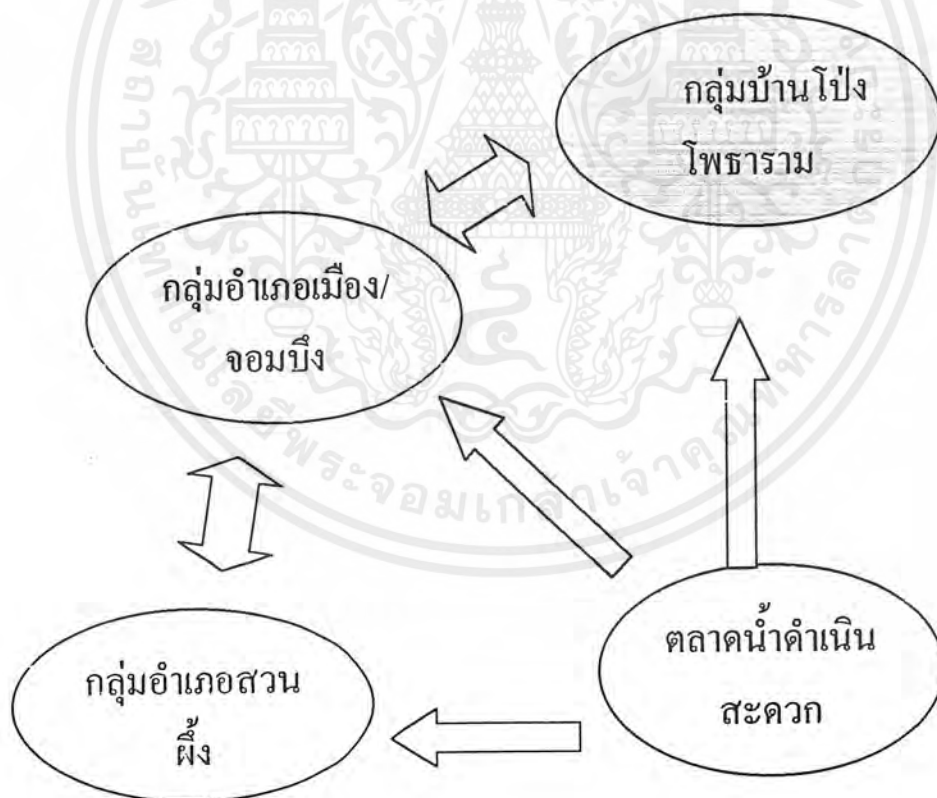

กลุ่มย่อย	แหล่งท่องเที่ยว	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
กลุ่มอำเภอเมือง/จอมบึง	ถ้ำจอมพล	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
	ถ้ำเขabin	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
	เขาวัง	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
	หัตถกรรมทำผ้าตีนจก	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
	หัตถกรรมการทำเครื่องทอง	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
	เหล็ก	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
	เขาประทับช้าง	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
	วัดหนองหอย	แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน
	พระพุทธรูปถ้ำฤาษีเขางู	แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน
	เมืองโบราณคูบัว	แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน
กลุ่มบ้านโป่ง/โพธาราม	วัดมหาธาตุวรหาร	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>กลุ่มสวนผึ้ง</p>	<p>เขาช่องพราน หนังกู่วัดขนอน จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม สระน้ำโกสินาราชณ์ ธารน้ำร้อนบ่อคลี่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ น้ำ ภาษี โป่งยุบ ไร่ไทรงาม</p>	<p>แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวแบบ โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม</p>
---------------------	---	---

2.5 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จุดศูนย์กลางในปัจจุบัน คือ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ซึ่งปัจจุบันเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
2. จากจุดศูนย์กลาง คือ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ให้กระจายนักท่องเที่ยวลงไปในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวย่อยในจังหวัดราชบุรี ในลำดับแรกมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงที่จะดึงนักท่องเที่ยวเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอำเภอเมืองและอำเภอกจอมบึง กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มบ้านโป่ง โขธาราม

สำหรับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง/จอมบึงสามารถกระจายนักท่องเที่ยวลงไปในอีก 2 กลุ่มที่เหลือ คือ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวบ้านโป่ง โขธาราม และกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวสวนผึ้ง

2.6 การศึกษากลุ่มเป้าหมาย

จำนวนผู้มาเยี่ยมชมภายในจังหวัดราชบุรี

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้มาเยี่ยมชม	อัตราการเพิ่มขึ้นต่อปี
2542	1,205,280	3.0%
2543	1,241,438	3.0%
2544	1,278,681	3.0%
2545	1,301,648	2.5%
2546	1,343,414	2.5%

การกระจายตัวของผู้มาเยี่ยมชมตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี 5 อันดับ

อันดับ	สถานที่ท่องเที่ยว	อัตราร้อยละของส่วนแบ่ง
		ตลาด
1	ตลาดน้ำดำเนินสะดวก	77.91
2	ถ้ำเขายี่สิบ	55.52
3	สวนรุกขชาติ , ถ้ำจอมพล	41.49
4	เขาช่องปราน	35.52
5	เขาวัง	21.49

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก

วัน จันทร์-วันศุกร์

จำนวนนักท่องเที่ยว 800 คน/วัน สามารถแบ่งได้เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักท่องเที่ยวต่างชาติ 650 คน/วัน

นักท่องเที่ยวไทย 150 คน/วัน

วันเสาร์-วันอาทิตย์

จำนวนนักท่องเที่ยว 1200 คน/วัน สามารถแบ่งได้เป็น

นักท่องเที่ยวต่างชาติ 800 คน/วัน

นักท่องเที่ยวไทย 400 คน/วัน

ช่วงเวลาของตลาดน้ำที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยว ได้แก่ ช่วงเวลา 7.00 น. -12.00 น. เป็นระยะเวลา 5 ชั่วโมง

สรุป จำนวนนักท่องเที่ยวในวัน จันทร์-วันศุกร์ เป็นจำนวน 160 คน/ชั่วโมง

จำนวนนักท่องเที่ยวในวันเสาร์-วันอาทิตย์ เป็นจำนวน 250 คน/ชั่วโมง

จึงได้จำนวนผู้ใช้โครงการสูงสุด 250 คน/ชั่วโมง

จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มสูงสุด 2 รถบัส/กลุ่ม โดยมีจำนวน 30-40 คน/คัน

ดังนั้นจำนวนกลุ่มผู้ใช้สูงสุดประมาณ 65 คน

ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ลักษณะและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเยือน พื้นที่ ประมาณร้อยละ 62 มาจากยุโรปซีกตะวันตกและอเมริกาเหนือ รองลงมาคือเยอรมัน สหรัฐอเมริกา และในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ชาวญี่ปุ่น ได้วันและฮ่องกง นักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทาง โดยบริการนำเที่ยวของตัวแทนบริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพมหานคร

ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีลักษณะที่สามารถสรุปรวมได้ดังนี้

คุณลักษณะของนักท่องเที่ยว	จำนวนร้อยละ
เพศ	
ชาย	63.28
หญิง	36.72
วัย	
ต่ำกว่า 15 ปี	.30
16-25 ปี	41.79

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

26-35 ปี	35.22
36-45 ปี	10.15
45-60 ปี	11.94
60 ปี ขึ้นไป	0.60
อาชีพ	
ข้าราชการ-พนักงานรัฐวิสาหกิจ	37.61
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	11.34
ธุรกิจส่วนตัว	17.02
นักเรียน-นักศึกษา	18.51
อื่นๆ	15.52
ลักษณะของการเดินทาง	
ส่วนตัว	37.91
ครอบครัว	21.49
คณะทัวร์-กลุ่มเพื่อน	31.05
อื่นๆ	9.55

เส้นทางการคมนาคม

วิธีการเดินทางเข้าสู่พื้นที่จังหวัดราชบุรี	จำนวนร้อยละ
เดินทางโดยรถโดยสาร	13.13
รถส่วนตัว	31.94
รถไฟ	25.08
รถนำเที่ยว	21.49
รถรับจ้าง	6.87
อื่นๆ	1.49

ฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชม

ฤดูกาลสำหรับจังหวัดราชบุรี มีแนวโน้มว่าจะมีผู้เดินทางเข้าไปมากในช่วงเดือน พฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นระยะฤดูหนาว ซึ่งมีอากาศเย็นสบายดีเหมาะสำหรับการเที่ยว ถ้ำและการตระเวนไพร และจะมีนักท่องเที่ยวน้อยในฤดูฝน เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ไม่สะดวกแก่การเดินทาง ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยมมาเที่ยวมากที่สุดในเดือนธันวาคม รองลงมาได้แก่ เดือนกุมภาพันธ์ และพฤศจิกายน ตามลำดับ ส่วนเดือนกันยายน และ พฤษภาคม นั้น ปรากฏตามรายงานว่าเป็นระยะที่มีการลดน้อยถอยลงของนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ

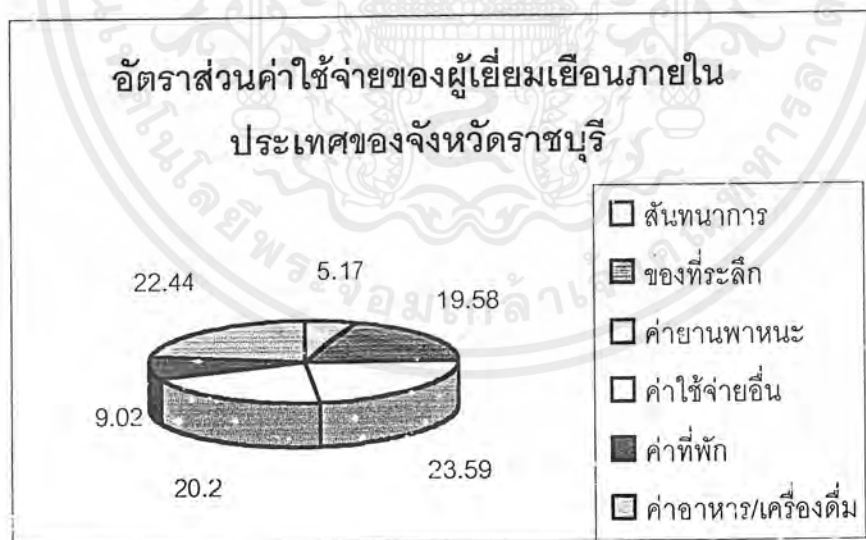
เหตุจูงใจและความสนใจในการเดินทาง

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

สัดส่วนการซื้อของที่ระลึกตามรายการต่างๆ

ประเภทสินค้าของที่ระลึก	สัดส่วนการซื้อของที่ระลึก
เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	31.19%
เครื่องปั้นดินเผา	13.60%
ผลิตภัณฑ์จากไม้	14.01%
อาหาร-ผลไม้	34.00%
เครื่องประดับ-อัญมณี	6.00%
อื่นๆ	1.20%

อัตราส่วนค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนภายในประเทศของจังหวัดราชบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 องค์กรและสายการบริหารโครงการ

ศึกษาจากกรณีศึกษา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร	ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	โครงการศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี
ฝ่ายบริหาร	ฝ่ายบริหารและธุรการ	ฝ่ายบริหาร	ฝ่ายบริหารและธุรการ
-งานบุคคล		-งานบริหาร งานบุคคล	-งานบุคคล
-งานธุรการและประสานงาน		-ธุรการ	-งานธุรการและประสานงาน
-บัญชีและการเงิน		-งานการเงินและ บัญชี	-บัญชีและการเงิน
-พัสดุและยานพาหนะ		-ฝ่ายอาคาร สถานที่	-พัสดุและยานพาหนะ
-อาคารสถานที่			-อาคารสถานที่
ฝ่ายการตลาด	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	ฝ่ายวางแผนและ ประชาสัมพันธ์	ฝ่ายบริการการท่องเที่ยว
-ประชาสัมพันธ์และแพร่ ข่าวสาร		-ประชาสัมพันธ์ และแพร่ข่าวสาร	-ประชาสัมพันธ์และแพร่ ข่าวสาร
-บริหารการตลาด		-งานติดตามผล และสถิติ	-งานบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
-ส่งเสริมการตลาด	ฝ่ายสื่อสัมพันธ์	-งานวิเทศ สัมพันธ์	-ส่งเสริมการตลาด
			-สถิติวิจัยและประเมินผล
ฝ่ายวิชาการและบริการ	ฝ่ายวิชาการ	ฝ่ายกิจกรรม	ฝ่ายกิจกรรม
-สถิติวิจัยและประเมิน ผล		-งานฝ่ายจัดราย การแสดง	
-งานวางแผนและ ควบคุมนโยบาย		-งานเทคนิคและ อุปกรณ์	-งานฝ่ายจัดรายการแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-งานอนุรักษ์และฟื้นฟู	ฝ่ายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	-งานจัดการแข่งขันและงานประกวด	
-งานห้องสมุด		-งานห้องสมุด	
-นิทรรศการ		-งานนิทรรศการ	-งานนิทรรศการ
-งานร้านอาหาร			
-งานร้านขายของที่ระลึก			

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่โครงการ

ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
ผู้อำนวยการ	1	-วางแผน บริหารงาน รับผิดชอบการดำเนินการและดูแลการทำงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ
รองผู้อำนวยการ	1	-ช่วยผู้อำนวยการในการบริหารงาน และรักษาการแทน
เลขานุการ	1	-เตรียมการประชุม ทำรายงานการประชุม ดูแลนัดหมาย จัดเก็บเอกสารและค้นหาเอกสารที่ได้รับมอบหมาย
ฝ่ายบริหารและธุรการ		
หัวหน้างานฝ่าย	1	ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหาเกี่ยวกับพนักงานระดับรอง
1. งานธุรการ		
เจ้าหน้าที่ธุรการ	1	ดูแลการรับ-ส่งเอกสารติดต่อภายใน รวบรวมเอกสารให้เป็นระเบียบ
พนักงานพิมพ์เอกสาร	1	จัดพิมพ์เอกสารธุรการ
2. งานบัญชีและการเงิน		
หัวหน้างาน	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
เจ้าหน้าที่บัญชี	1	ดูแลการทำบัญชีภายในศูนย์

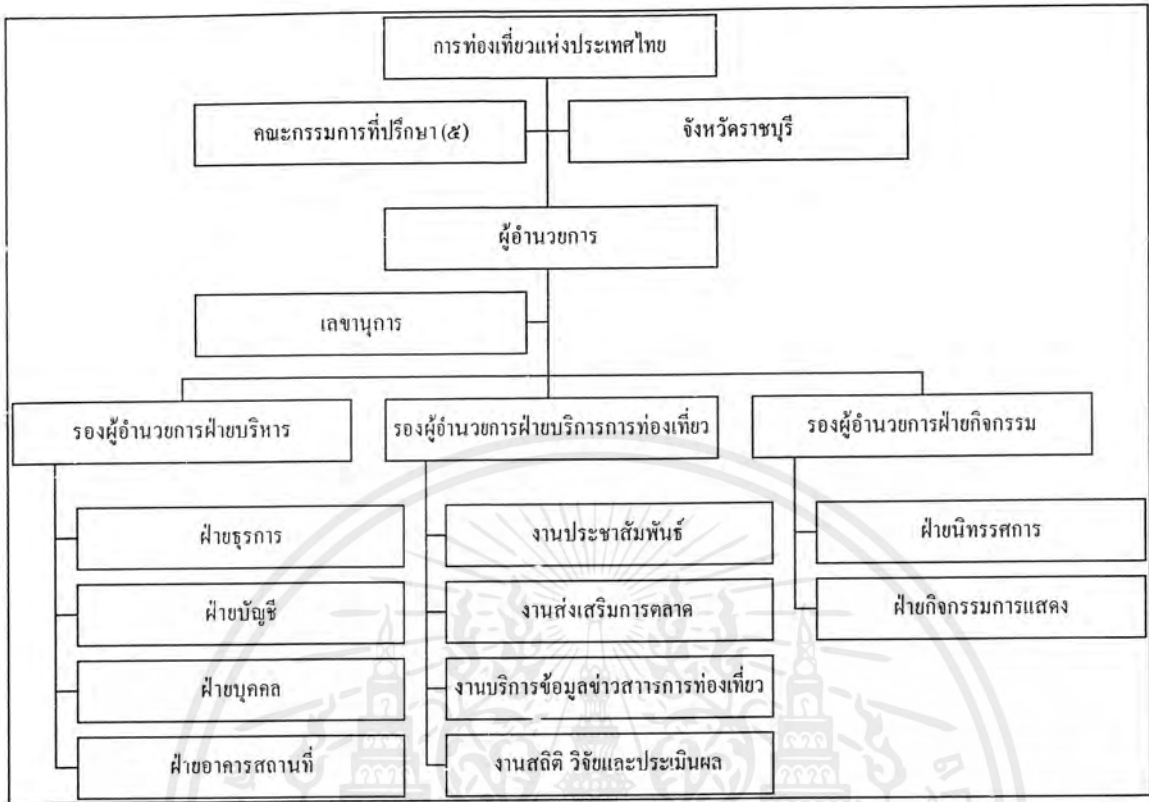
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าหน้าที่การเงิน	1	ดูแลการเบิก-จ่ายของศูนย์ ทำรายงานติดต่อกับเจ้าหน้าที่บัญชี
3. งานฝ่ายบุคคล		
หัวหน้างาน	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
เจ้าหน้าที่งานบุคคล	2	ฝึกอบรมและคัดเลือกบุคคลากรภายในศูนย์
4. ฝ่ายอาคารและสถานที่		
หัวหน้างานฝ่าย	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
งานปรับปรุง ดูแลและซ่อมแซม	3	ดูแลซ่อมแซมรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ในศูนย์ จัดหาวัสดุอุปกรณ์
อาคารสถานที่		ในการซ่อมแซม ดูแลจัดและตกแต่งพื้นที่ในบริเวณศูนย์
งานยานพาหนะ	2	
งานรักษาความสะอาด		จัดจ้างเอกชน ในการดำเนินงาน
งานรักษาความปลอดภัย		จัดจ้างเอกชน ในการดำเนินงาน
ฝ่ายบริการการทั่วไป		
หัวหน้างานฝ่าย	1	ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหาเกี่ยวกับพนักงานระดับรอง
1.งานประชาสัมพันธ์		
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	1	ให้ความสะดวกกับผู้มาติดต่อ ให้ข่าวสารแบบสื่อมวลชนทุกสาขา
		ศึกษาวิเคราะห์ ทำรายงานเสนอแนะแผนงานประชาสัมพันธ์
		ข่าวสาร
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการตลาด	2	ศึกษาวิเคราะห์สภาพความเป็นไปได้ มองตลาดการท่องเที่ยว
		สนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว
2.งานบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว		
เจ้าหน้าที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	3	ให้ข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

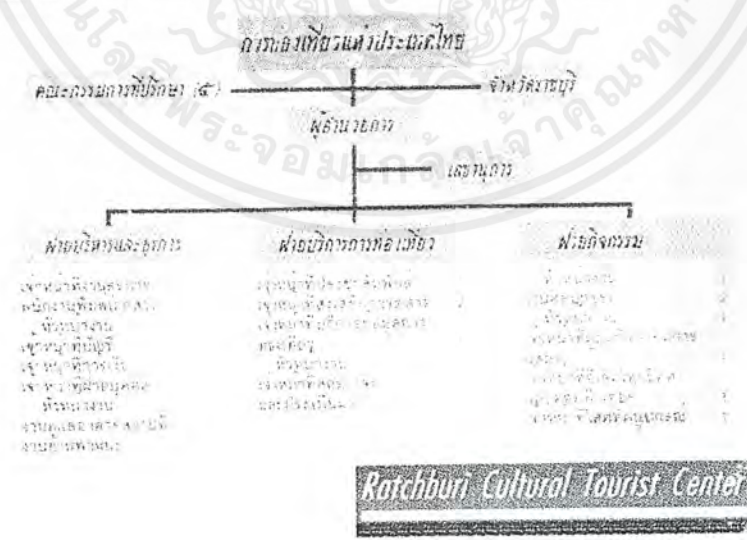
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.งานสถิติ วิจัยและประเมินผล		
หัวหน้างาน	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
เจ้าหน้าที่สถิติ	1	ดูแลการเก็บรวบรวมสถิติต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จัดทำเอกสาร
		ด้านสถิติ
เจ้าหน้าที่วิจัยและประเมินผล	1	วิเคราะห์ วิจัยปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
		ทำการประเมินงาน แนวโน้มต่างๆของการท่องเที่ยวจากสถิติข้อมูลที่มี
4.งานร้านอาหาร		จัดจ้างเอกชนในการดำเนินงาน
5.งานร้านขายของที่ระลึก		จัดจ้างเอกชนในการดำเนินงาน
ฝ่ายกิจกรรม		
หัวหน้างานฝ่าย	1	ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหาให้กับพนักงานระดับรอง
1.งานนิทรรศการ		
หัวหน้างาน	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
ออกแบบภายใน	2	ดูแลเรื่องนิทรรศการจัดแสดง การจัดเนื้อหาที่จะแสดงให้น่าสนใจ
		อยู่เสมอ
3.ฝ่ายจัดรายการแสดง		
เจ้าหน้าที่ดูแลกิจกรรมการแสดง	2	จัดรายการการแสดงของศูนย์
4.งานเทคนิคและอุปกรณ์		
หัวหน้างาน	1	ควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานในหน่วย
เจ้าหน้าที่อิเล็กทรอนิกส์	2	รับผิดชอบดูแลและซ่อมแซมงานอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
เจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์	1	รับผิดชอบดูแลและซ่อมแซมงานโสตทัศนอุปกรณ์
รวมเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ	37 คน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Organization
สายการบริหาร

Ratchaburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางเวลาการทำงานของโครงการ

	6.00 น.	7.00 น.	8.00 น.	9.00 น.	10.00 น.	11.00 น.	12.00 น.	13.00 น.	14.00 น.	15.00 น.	16.00 น.	17.00 น.	18.00 น.	19.00 น.
ช่วงเวลากิจกรรม														
ช่วงเวลาขายของของแม่ค้า														
ช่วงเวลาเที่ยวตลาดน้ำ														
กิจกรรมประเพณีตักบาตร														
ช่วงเวลาย่อย 3 ตลาดน้ำ														
ช่วงเวลาดำรงเรือตามรอยเสด็จฯ														
ช่วงเวลาดำรงเรือชมโบราณสถาน														
ช่วงเวลาย่อยชมสวนผัก-ผลไม้														
การติดต่อเข้าสู่ home stay														
ส่วนบริการทั่วไป														
ส่วนบริการข้อมูลการท่องเที่ยว														
ส่วนบริการสารานุกรม														
ส่วนร้านขายของที่ระลึก														
ส่วนร้านอาหาร														
ส่วนบริการความรู้														
ส่วนห้องบรรยาย														
ส่วนนิทรรศการ														
ส่วนลานกลางแจ้ง														
ส่วนลานพักผ่อน														
ส่วนสำนักงาน														
ส่วนบริการภายนอก														
ส่วนที่พักจรดถ														
ส่วนบริการท่าเรือ														

2.8 องค์ประกอบทั่วไปของโครงการ

ส่วนบริการทั่วไป

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของศูนย์ข่าวสารการท่องเที่ยว

มีองค์ประกอบที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของศูนย์ข่าวสารการท่องเที่ยวอยู่ 3

องค์ประกอบ คือ

1.1 ส่วนบริการข่าวสาร

องค์ประกอบนี้จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด ลักษณะขององค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นจะสัมพันธ์กับวิธีการให้ข่าวสารเป็นสำคัญ กล่าวคือ

-วิธีให้ข่าวสาร โดยบุคคล อาจจะใช้โดยที่นักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อภายในศูนย์ จะประกอบไปด้วย

-เคาน์เตอร์สอบถาม และบริการให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

-ห้องหรือชั้นใส่เอกสารข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

-บอร์ดข่าวสารการท่องเที่ยว

-วิธีการให้ข่าวสารโดยอัตโนมัติ เป็นวิธีการให้ข่าวสารที่สะดวกรวดเร็วและให้บริการได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นข้อมูลที่สั้นและกระชับ อุปกรณ์ที่ใช้จะประกอบด้วย

-เครื่องให้ข่าวสารอัตโนมัติ

-คอมพิวเตอร์หรือระบบจอสัมผัส

1.2 ส่วนสำนักงานเจ้าหน้าที่

เป็นองค์ประกอบเสริมการให้ข่าวสารจะประกอบด้วย

-พื้นที่ปฏิบัติงาน

-พื้นที่เก็บเอกสารและเก็บของใช้สำนักงาน

-พื้นที่ห้องน้ำ เจ้าหน้าที่

-พื้นที่เตรียมเครื่องดื่มและอาหาร

1.3 ส่วนบริการนักท่องเที่ยว

เป็นองค์ประกอบบริการของศูนย์ข่าวสาร เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์แบบ ประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พื้นที่พักผ่อน
- พื้นที่ขายของที่ระลึก
- พื้นที่ห้องน้ำ นักท่องเที่ยว
- พื้นที่ห้องบรรยาย
- พื้นที่รับฝากของ
- พื้นที่จอดรถ

ขนาดมาตรฐานองค์ประกอบศูนย์ข่าวสาร

ส่วนบริการข่าวสาร

องค์ประกอบ	จำนวน	ขนาด	พื้นที่
เคาน์เตอร์สอบถาม			
เคาน์เตอร์แบบ walk-in	1	1.20*1.20	1.44
เคาน์เตอร์แบบ walk-up	1	1.20*1.20	1.44
เครื่องให้ข่าวสารอัตโนมัติ	1	0.90*0.90	0.81
ห้องหรือชั้นใต้เอกสาร			
ชั้นวางพื้น ๒ ชั้น		1.20*2.50	3
ชั้นวางพื้นติดผนัง		0.60*2.50	15
ชั้นวางตั้งโต๊ะ		0.60*0.60	0.36
บอร์ดข่าวสาร		1.20*0.90	1.08

ส่วนสำนักงานเจ้าหน้าที่

องค์ประกอบ	จำนวน	ขนาด	พื้นที่
พื้นที่ปฏิบัติงาน			
เจ้าหน้าที่ทั่วไป	1	3.00*1.80	5.4
เจ้าหน้าที่บริหาร	1	3.00*2.15	6.45
พื้นที่เตรียมเครื่องพิมพ์		3.00*2.70	
พื้นที่ประชุมภายใน			
โต๊ะกลม	1		12.57
โต๊ะสี่เหลี่ยมจัตุรัส	1	3.30*3.30	10.89
พื้นที่เก็บของ			

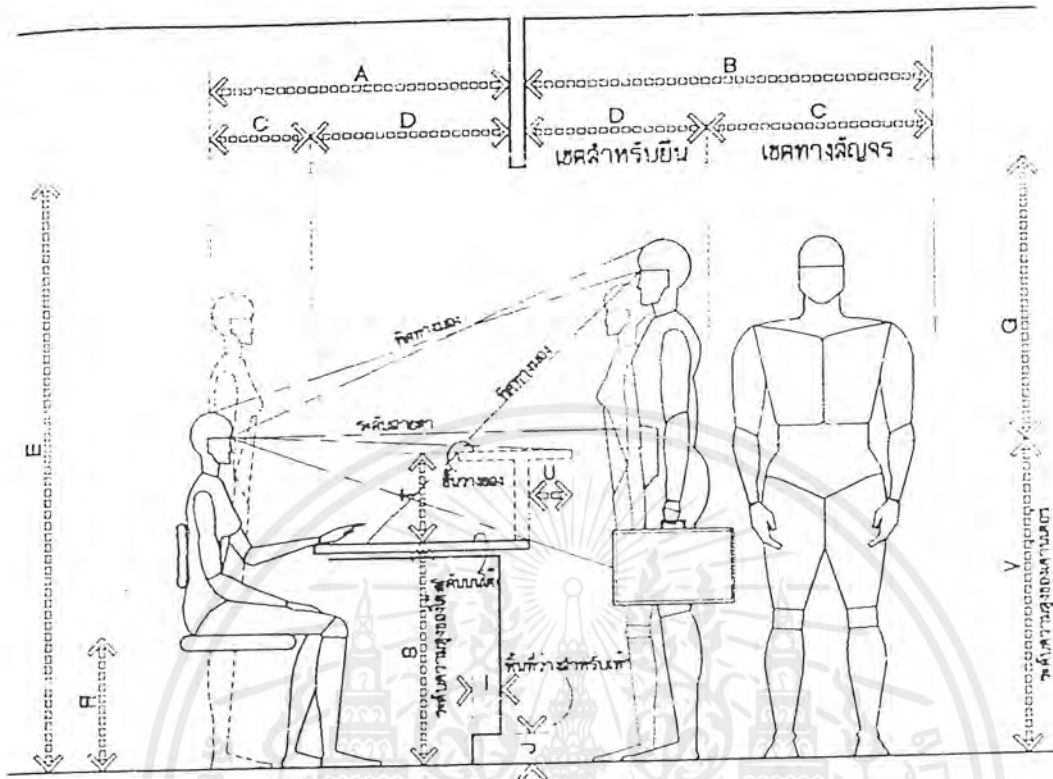
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลิฟต์เกอร์	1	0.60*0.90	0.54
เก็บของสำนักงาน		10%ของพื้นที่สำนักงาน	
เส้นทางสัญจรและบริการ		30%ของพื้นที่สำนักงาน	

ส่วนบริการนักท่องเที่ยว

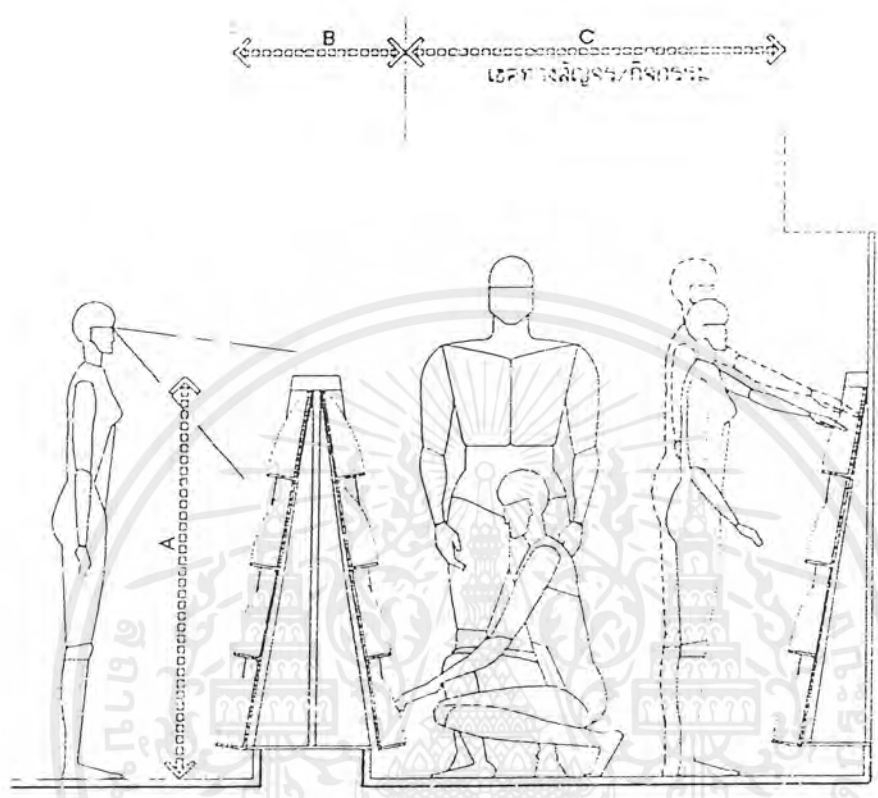
องค์ประกอบ	จำนวน	ขนาด	พื้นที่
พื้นที่พักผ่อน	1	1*1	
พื้นที่ขายของที่ระลึก			
พื้นที่ห้องบรรยาย	1	1*1	
พื้นที่ห้องน้ำ สาธารณะ	1		
พื้นที่รับฝากของ	1	0.30*0.30	0.9
พื้นที่จอดรถ			
รถบัส	1	3*12	36
รถตู้	1	2.5*6	15
รถเก๋ง	1	2.5*6	15
รถจักรยานยนต์	1	1.5*2.5	3.75
รถจักรยาน	1	1*2	2
พื้นที่สัญจรและบริการ		30%ของพื้นที่ส่วนบริการ นักท่องเที่ยว	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	in	cm
A	40-48	101.6-121.9
B	24 min	61.0 min.
C	18	45.7
D	22-30	55.9-76.2
E	78 min.	198.1 min.
F	24-27	61.0-68.6
G	36-39	91.4-99.1
H	8-9	20.3-22.9
I	2-4	5.1-10.2
J	4	10.2
K	44-48	111.8-121.9
L	34 min.	86.4 min.
M	44-48	111.8-121.9
N	54	137.2
O	26-30	66.0-76.2
P	24	61.0
Q	30	76.2
R	15-18	38.1-45.7
S	29-30	73.7-76.2
T	10-12	25.4-30.5
U	6-9	15.2-22.9
V	39-42	99.1-106.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	in	cm
A	48 max.	121.9 max.
B	12-18	30.5-45.5
C	51 min	129.5 min.
D	36	157.6
E	72	182.9

มาตรฐานพื้นที่ห้องวางของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ปัจจุบันนี้การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศได้รับความสนใจและนิยมใช้ทั่วไปจากนักท่องเที่ยวเนื่องจากความสะดวกต่อการพกพาเงินสดในประเทศของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ธนาคารต่างๆในประเทศไทยต่างพยายามที่จะให้บริการทางด้านนี้โดยเฉพาะในแหล่งที่มีการท่องเที่ยว พนักงานบริการของธนาคารต่างๆส่วนมากจะประจำอยู่ตามหน่วยเหล่านี้จำนวน 2 คน ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ผลัดในแต่ละวัน ในแต่ละวันจะมีการนำเงินเข้าและออกจากหน่วยประเภทนี้แล้วแต่กำหนดเวลาของแต่ละธนาคาร นอกจากนี้ธนาคารแต่ละแห่งแต่ละสาขาก็จะมีการสำรองเงินในจำนวนที่ต่างกันแล้วแต่ความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง

การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราจะสามารถแลกเปลี่ยนได้ด้วยสิ่งของที่เชื่อถือกันทั่วไป คือ

1. เงินสดในสกุลที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละแห่ง
2. TRAVELLER CHECK (TC)
3. CREDIT CARD

นอกจากนี้ก่อนที่จะได้รับแลกเปลี่ยนเงินตรา ผู้รับบริการจะต้องแสดงเอกสารการเดินทางให้พนักงานดูหรือถ่ายเอกสารเอาไว้ในกรณีที่แลกเปลี่ยนเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งบอกที่อยู่ หลังจากนั้นพนักงานจะให้เซ็นชื่อในหนังสือบันทึกและใบเสร็จรับเงิน แล้วพนักงานจะออกใบเสร็จรับเงินให้พร้อมกับการเก็บสำเนาไว้ 1 ชุด

ปัจจุบันในแต่ละแห่งจะมีการปิดห้องอย่างมิดชิด แม้แต่ช่องที่ใช้แลกเปลี่ยนเงินก็ยังต้องใช้นานเลื่อนที่ล็อกได้ นอกจากนี้บางแห่งที่สามารถจะเปิดทำการได้อย่างเปิดเผย เช่น โถงตามโรงแรมใหญ่ๆ เนื่องจากสถานที่เหล่านี้มีการติดตั้งระบบป้องกันภัยอยู่แล้ว

สำหรับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในหน่วยการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยทั่วไปมีดังนี้

1. โต๊ะหรือเคาน์เตอร์สำหรับพนักงานทำการ
2. เก้าอี้สำหรับพนักงาน
3. ตู้และลิ้นชักสำหรับเก็บสำเนา เช่น สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารการเปลี่ยนแปลงการแลกเปลี่ยนเงินในบางสกุล เป็นต้น และลิ้นชักใส่เงินแยกตามสกุลเงินใหญ่ๆ
4. ตู้หนีภัยสำหรับใส่เงินสำรอง
5. แผ่นแสดงค่าการแลกเปลี่ยนเงินตราแต่ละสกุลที่ได้กำหนดไว้ กว้าง 0.50*1.00
6. เครื่องถ่ายเอกสาร (จะมีหรือไม่มีก็ได้)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

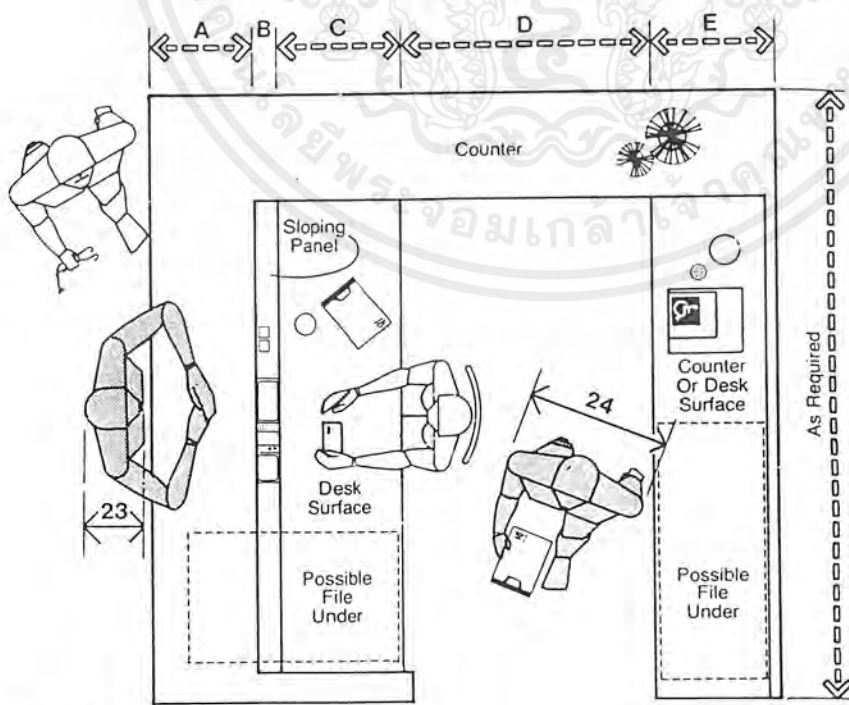
7. เครื่องตรวจสอบเงิน ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท และบางเครื่องสามารถตรวจสอบได้ เฉพาะ เงินบางสกุลเท่านั้น
8. โทรศัพท์

ส่วนพยาบาล

ส่วนปฐมพยาบาลเป็นการพยาบาลเบื้องต้น เช่น เป็นลม บาดเจ็บ ท้องเสีย ส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณรักษาทำการพยาบาลเบื้องต้น ที่พักสำหรับผู้ป่วย ห้องน้ำ สำหรับผู้ป่วย ส่วนนั่งพักคอย ส่วนจ่ายยา เป็นต้น

ส่วนพยาบาลเบื้องต้น จะประกอบไปด้วย

1. ส่วนเตรียมอุปกรณ์ในการรักษาใช้เนื้อที่ประมาณ 24.3 ตร.ม. ประกอบไปด้วยชั้น หรือตู้เก็บยา โต๊ะเตรียมอุปกรณ์ อ่างล้างอุปกรณ์
2. ส่วนรักษา ประกอบด้วย เตียง โต๊ะ อุปกรณ์รักษา
3. ส่วนวิจัย
4. ส่วนเก็บยาและจัดยา
5. ส่วนพักของผู้ป่วย ในลักษณะห้องพักผู้ป่วยนั้น ใช้เนื้อที่ประมาณ 13 ตร.ม. มีห้องน้ำสำหรับผู้ป่วยด้วย และต้องคำนึงถึงประตูที่เปิดเพื่อเคลื่อนย้ายผู้ป่วย เปิดได้อย่างน้อย 1.80 เมตร และมีช่องทางเช่นเตียง ประมาณ 2.40 เมตร
6. ส่วนเก็บเงิน จะประกอบด้วยเคาน์เตอร์คิดเงิน

	in	cm
A	15-18	38.1 -45.7
B	3-3.5	7.6-8.9
C	18	45.7
D	36 min.	91.4 min.
E	20	50.8
F	21-21.5	53.3-54.6
G	56 min.	142.2 min.
H	42-43	106.7-109.2
I	15-18	38.1-45.7
J	30	76.2

NURSE'S STATION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนนิทรรศการ

ความหมาย ประเภท และลักษณะทั่วไปของนิทรรศการ

ความหมายของนิทรรศการ

นิทรรศการ (EXHIBITION) หมายถึง การเลือกเอารูปแบบและนำออกแสดง มักจะไม่มีการบรรยาย ดังนั้น การแสดงรายละเอียดที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของนิทรรศการ เพราะมุ่งจะสนองตอบความต้องการของผู้ชมในด้าน วัตถุจริง หุ่นจำลอง ภาพถ่ายแผนภูมิ ข้อความสั้น ๆ หรืออื่น ๆ จึงจำเป็นต้องแสดงถึงรายละเอียดให้ผู้ชมเข้าใจมากที่สุด

ในแง่ของผู้เข้าชมนิทรรศการเป็นผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนความเพลิดเพลินจากสิ่งแสดง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการศึกษาหาความรู้ ฉะนั้น นิทรรศการจึงมุ่งที่จะสอนให้ความรู้ แนะนำให้ใช้ความคิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทรรศการเป็นสื่อการประชาสัมพันธ์หนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ข่าวสาร หรือเรื่องราวให้ประชาชนได้ทราบ เป็นสื่อที่ประชาชนเห็นได้ด้วยตา และสามารถพิจารณาถึง แสดงให้เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ เพราะนิทรรศการตั้งให้ชมเป็นเวลานานพอสมควร ทำให้มีโอกาสพิจารณาได้อย่างถูกต้อง ผู้ที่ต้องการศึกษาสามารถจะศึกษาเนื้อหาสาระจากวัตถุที่แสดงได้ ดังนั้น การจัดนิทรรศการจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกิจการในพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก

ชนิดของการจัดนิทรรศการมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. การจัดนิทรรศการถาวร ได้แก่การจัดห้องแต่ละห้องเป็นการถาวรหรือเป็นการตั้งแสดงไว้ประจำ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของนักเรียน นักศึกษาและประชาชน โดยทางปฏิบัติมักจะมีการคัดเลือกวัตถุที่สำคัญและมีคุณค่าจัดแสดงเป็นการถาวรสำหรับผู้เข้าชม การจัดแสดงถาวรไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย แต่จะมีการแก้ไขปรับปรุงตกแต่งใหม่ใช้เทคนิคเป็นครั้งคราว แต่ละห้องจะจัดแสดงไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงจะมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ การจัดนิทรรศการถาวรนี้ยังสามารถที่จะแบ่งออกได้อีก 3 ประเภท คือ

1.1 การจัดแสดงถาวรในห้องนิทรรศการ โดยการคัดเลือกวัตถุที่มีความสำคัญนำออกจัดแสดงไม่มากขึ้น ใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามประเภทของวัตถุ

1.2 การจัดแสดงเพื่อการศึกษาค้นคว้า เป็นการจัดแสดงของเหลือจากการคัดเลือกสำหรับห้องนิทรรศการประจำแล้ว เมื่อก่อนการจัดประเภทนี้จะเก็บกันเองอย่างไม่มีระเบียบ แต่ในปัจจุบันนี้เพื่อสนองต่อความต้องการของนักวิชาการที่ต้องการศึกษารายละเอียดให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้จึงได้มีการจัดนิทรรศการประเภทนี้กันอย่างมีระบบ พร้อมกับมีป้ายบอกหมวดหมู่ มีบัตรค้นอำนวยความสะดวก

1.3 การจัดแสดงเพื่อการเรียนการศึกษา ของบางประเภทอาจจะไม่มีค่าในตัวเองแต่จะมีคุณค่าในทางการศึกษา ได้แก่วัตถุรูปจำลอง อาจจะเป็นพลาสติก โลหะหรือวัสดุอื่น ๆ ที่จำลองของจริงเพื่อใช้ในการศึกษาหรืออาจจะเป็นวัตถุจริงที่ไม่มีคุณค่าทางความงาม เช่น กระเบื้องหลังคา ท่อน้ำโบราณ ชิ้นส่วนวัตถุที่แตกหัก เศษหม้อ แต่เป็นตัวอย่างให้แก่นักเรียนและประชาชนได้รับความรู้ได้

หลักสำคัญที่พึงระวังในการจัดนิทรรศการถาวรนี้คือ จะต้องไม่มีการจัดแสดงที่นำเอาของจริงไปปนกับของจำลอง ถ้าจะมีการแสดงของจำลองจะต้องแยกส่วนออกมาไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และนี่เป็นหลักการที่ยึดถือปฏิบัติกันทั่วไป

2. การจัดแสดงชั่วคราวหรือการจัดแสดงหมุนเวียน เป็นห้องที่จัดแสดงไว้ชั่วคราวแต่ละเรื่องมีช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วเปลี่ยนเรื่องอื่นใหม่หมุนเวียนกันไป เพื่อชักจูงความสนใจแก่ผู้ชมชุน เทคนิค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดแสดงชั่วคราวที่ต้องการดึงดูดความสนใจ จึงต้องใช้องค์ประกอบประเภท แสง สีและเสียง หาย ถึงการบรรยาย การใช้แสงสีนี้จะใช้กัน ได้อย่างเต็มที่และไม่ต้องประณีตเหมือนการจัดแสดงถาวร เพราะเป็นการจัดแสดงในระยะเวลาสั้น ๆ และอาจจะใช้เทคนิคที่มีทั้ง แสงและเสียงหรือทั้งรูปภาพ ด้วย เช่นในประเทศญี่ปุ่น ได้นำเอาพระพุทธรูปจากวิหารวัดหนึ่งซึ่งมีจำนวนมากมาจัดแสดงชั่วคราว โดย สร้างบรรยากาศของห้องให้เหมือนกับวิหาร จัดแสดงพระพุทธรูปในแสงสลัว ๆ ตามบรรยากาศของวัด เมื่อเข้าไปจะได้ยินเสียงสวดมนต์แผ่ว ๆ ได้กลิ่นของธูป ซึ่งทำความประทับใจแก่ผู้เข้าชมมาก ซึ่ง ลักษณะแบบนี้อาจจะเหมาะสมกับการจัดแสดงชั่วคราวแต่จะไม่เหมาะเลยกับการจัดแสดงแบบถาวร เพราะผู้เข้าชมจะประทับใจในการเข้าชมครั้งแรก ๆ เท่านั้น แต่ถ้าไปดูซ้ำ ๆ ก็จะไม่มีความตื่นเต้นหรือ ไร้ใจอยากชมอีก

3. การจัดแสดงแบบเคลื่อนที่ นิทรรศการแบบนี้ เป็นแบบที่ใหม่กว่าการจัดแสดงแบบชั่วคราว เพิ่งจะเริ่มนิยมเมื่อไม่นานมานี้ วัตถุประสงค์ก็เป็นเช่นเดียวกับนิทรรศการชั่วคราวบางที่ นิทรรศการชั่วคราวบางอย่างก็ใช้ไป นิทรรศการเคลื่อนที่ด้วย ข้อดีประการสำคัญ ของนิทรรศการเคลื่อนที่ก็คือ ความสามารถในการเดินทาง ไปตามที่ตั้งต่าง ๆ เพื่อพบประชาชน และดึงดูดความสนใจของคนเหล่านั้น จากการเปลี่ยนแปลงการสวดไปตามสถานที่ต่าง ๆ จำเป็นเครื่องมือที่ทรงศักยภาพ ทาง การศึกษามากอย่างหนึ่ง

การจัดแสดงทั้ง 3 แบบ จึงอยู่ที่วัตถุประสงค์สำคัญ คือ การจัดแสดงถาวร จะต้องให้ผู้เข้าชมมา ดูแล้วมาดูอีกได้อย่างไม่เบื่อ สามารถที่จะดูวัดดู ได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่อยู่ในแสงสลัวที่ประทับใจแต่เห็น อะไรที่กลางเดือน ส่วนการจัดแสดงชั่วคราวนี้เพื่อที่จะให้ผู้เข้าชมชมเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้นจึงมีการจัด แสดงที่ฉาบฉวยกว่า

องค์ประกอบของการจัดแสดงนิทรรศการ

ในการจัดแสดงไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการหรือพิพิธภัณฑ์ โดยทั่วไปคนส่วนมากมักจะนึกถึง เพราะบริเวณที่เขาสามารถเข้าชมได้เท่านั้น แต่ที่จริงแล้ว ส่วนจัดนิทรรศการยังแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ตามหลักการบริหารและความจำเป็นดังต่อไปนี้

1. ส่วนจัดแสดง
2. ส่วนเก็บรูปวัตถุ (คลัง)
3. ส่วนบริหารงาน
4. ส่วนปฏิบัติงานช่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนทั้ง 4 นี้รวมกันเป็นองค์ประกอบของการจัดแสดง ควรที่จะอยู่ในใกล้ชิดหรือรวมกัน เพราะในทางปฏิบัติจำเป็นต้องประสานงานกัน โดยใช้เนื้อที่ใช้สอยทั้ง 4 นี้ตลอดเวลา เพื่อให้บริการลูกค้าไปด้วยดี จึงจำเป็นต้องเข้าใจให้ละเอียดในขั้นตอนการออกแบบแต่ละครั้ง

1. ส่วนจัดแสดง

หมายถึงบริเวณจัดตั้งรูปวัตถุให้ผู้ใช้บริการได้เข้าชมและศึกษา จะเป็นส่วนจัดแสดงอย่างถาวรหรือชั่วคราวที่มีการเปลี่ยนแปลงก็ได้ นับเป็นส่วนสาธารณะเปิดสำหรับคนทั่วไป การออกแบบส่วนจัดแสดงจะต้องคำนึงถึงรูปวัตถุที่จะนำตั้งแสดงก่อนเสมอ จะต้องเข้าใจว่าเนื้อที่จะจัดนี้จะใช้แสดงรูปวัตถุอะไรบ้าง ยิ่งละเอียดเท่าไร ย่อมส่งผลให้คุณภาพของการบริการนิทรรศการมีมากขึ้นเท่านั้น มักมีปัญหาเกี่ยวกับรูปวัตถุที่มีขนาดและคุณสมบัติที่แตกต่างกันมาก แม้จะจัดเป็นหมวดหมู่ก็ไม่อาจรวมความแตกต่างที่ได้มากนัก ดังนั้น การกำหนดเนื้อที่จัดแสดง ทั้งปริมาตร และการเลือกใช้ระบบปลอดภัยให้สอดคล้องกับงบประมาณและความประหยัด จึงขึ้นกับความสามารถของผู้ออกแบบแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสำคัญข้อนี้ให้มาก

2. ส่วนเก็บรูปวัตถุ (คลัง)

เป็นคลังเก็บวัตถุที่ได้มาแต่ยังไม่พร้อมจะนำจัดแสดงหรือเก็บวัตถุที่เหลือจากการแสดงแล้ว ยังเป็นที่หลอมรูปวัตถุเตรียมตกแต่งให้สมบูรณ์ รอกาโรวิชัย ข้อมูล ประวัติ ก่อนนำออกแสดงด้วย จึงสมควรจะต้องมีขนาดใหญ่และเป็นสัดส่วนกับขนาดของส่วนจัดแสดง อย่างน้อยควรมีขนาดไม่น้อยกว่าส่วนจัดแสดงมากนัก กรณีที่เนื้อที่เก็บแสดงมีน้อย อาจแก้ปัญหาได้โดยการดัดแปลงส่วนจัดแสดงให้มีลักษณะเป็นส่วนเก็บรูปวัตถุในตัวด้วย

นอกเหนือจากการแสดงและเปิดให้ผู้ชมเข้าชมธรรมดา เช่น การใช้ช่องเพดานบริเวณเนื้อที่ ๆ ต้องลดระดับต่ำกว่าปกติในการจัดแสดงเป็นที่เก็บของ ใช้ผู้ที่แบ่งตอนหน้าตู้สำหรับจัดแสดง ส่วนตอนในสำหรับเก็บวัตถุอาจใช้เชิงคู่เป็นลิ้นชักเก็บของก็ได้

นอกจากนี้ในการออกแบบต้องคำนึงถึงการขยายตัวของเนื้อที่ใช้สอยในการเก็บรูปวัตถุไว้ด้วย ควรมีการปรึกษาผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย วางแผนการขยายตัวในอนาคตให้พร้อมเพื่อลดปัญหาที่จะตามมาให้น้อยลง

คลังที่มีประสิทธิภาพควรมีแบบในการเก็บรักษา จำแนกแยกประเภทและมีทะเบียนที่ถูกต้องเป็นระเบียบ ต้องเป็นสถาบันเก็บรักษาวัตถุอย่างปลอดภัยและถูกต้องจาก โจรกรรม อัคคีภัย และภัยธรรมชาติ เพื่อถนอมสภาพของวัตถุ เพื่อเป็นการสงวนรักษาวัตถุอย่างถูกต้อง ต้องมีการควบคุมอุณหภูมิด้วย การจำแนกแยกประเภทวัตถุในคลังขึ้นกับวัตถุประสงค์ ของพิพิธภัณฑ์หลายกรณีแยกตามชนิดของวัตถุ เช่น เสื้อผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เพื่อสะดวกในการสงวนรักษาถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของที่เป็นอินทรีย์และอนินทรีย์วัตถุได้ถูกต้อง นอกจากนี้ อาจแยกประเภทให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่จะใช้ศึกษาค้นคว้ากรณีมีวัตถุประสงค์จะเก็บรักษาวัตถุเพื่อการค้นคว้า ซึ่งจะจัดเป็นหมู่วัตถุที่เดียวกันไม่แยกประเภท เป็นต้น

สถานที่คลัง หน่วยงานจัดแสดงนิทรรศการส่วนใหญ่มีคลังรม บางแห่งจะเป็นคลังย่อยตามแผนกต่าง ๆ แต่ที่ตั้งคลังควรอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่คลังและแผนกทะเบียน เพื่อสะดวกในการประสานงาน ในการออกแบบคลัง ควรคำนึงถึงเนื้อที่คลังและชั้นที่เป็นคลังจะต้องมั่นคงแข็งแรง อาคารต้องทนไฟ ทนต่อภัยธรรมชาติด้วย และควรมีการปรับอากาศควบคุมอุณหภูมิเป็นดีที่สุด

3. ส่วนบริหารงาน

ฝ่ายบริหารและดำเนินงานมีผลต่อความสำเร็จของการบริการ จึงจะต้องมีประสิทธิภาพ สิ่งช่วยให้หน่วยงานบริหารดำเนินงานลุล่วงด้วยดีก็คือ ส่วนบริหารงาน จะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ขึ้นกับขนาดของนิทรรศการ ถ้าเลือกจำนวนบุคลากรก็ไม่มากนัก พบว่าส่วนบริหารเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมในนิทรรศการ เพราะทุกคนจะถูกแบ่งหน้าที่เพื่อคอยดำเนินการให้เกิดบริการในส่วนจัดแสดงที่น่าพอใจและดูแลความเรียบร้อย ทั้งความปลอดภัยแก่รูปวัตถุทั้งส่วนจัดแสดงและส่วนคลัง ทั้งยังเป็นผู้เตรียมดูแลรูปวัตถุส่วนหนึ่งด้วย

อาจกล่าวได้ว่า ส่วนบริหารงานเป็นเขตแบ่งส่วนสาธารณะออกจากส่วนอื่น ๆ ซึ่งการออกแบบควรคำนึงถึงด้วย

4. ส่วนปฏิบัติงานช่าง

ส่วนนี้เป็นส่วนประกอบสุดท้ายขององค์ประกอบส่วนนิทรรศการ เป็นส่วนทำการปรุงแต่งรูปวัตถุให้เหมาะสมสำหรับเก็บรักษาและนำออกแสดง เป็นบริเวณใช้ทำการวิจัย ค้นคว้ารูปวัตถุและเสริมสร้างสิ่งอื่น ๆ สำหรับจัดเก็บและการจัดแสดง จึงต้องกว้างและมีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อมจากการศึกษาถึงองค์ประกอบส่วนนิทรรศการแล้ว สามารถกำหนดเป็นแผนภูมิทั่ว ๆ ไปของส่วนนิทรรศการ ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นแผนภูมิของพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กของพิพิธภัณฑ์แคนาดา ที่ออนตาริโอ ปี 1966

องค์ประกอบของห้องเกี่ยวกับผนัง, เพดาน, ผู้แสดง และที่ตั้งแสดง

ผนังภาพในห้องจัดแสดง

ผนังภาพในห้องจัดแสดงรวมทั้งบอร์ดกันจันนิทรสการ ควรจะเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าจะเป็นการทาสีหรือต่อเติมผนัง

ผนังสามารถเปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี ดังตัวอย่างการออกแบบของสถาปนิกบางท่าน เช่น

- การทำผนังเป็นพลาสติกใน Uffizi Gallery, Florence
- การใช้ Panel ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการตกแต่งด้วยผนัง, หิน, หรือเพดาน ซึ่งจะให้ประโยชน์ที่สมบูรณ์ในการทำหน้าที่เป็น ค้ำยัน, ฉากหลัง และการแบ่งที่ว่างโดยประโยชน์ คือสามารถเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนที่ได้ โดยต้องสัมพันธ์กับแสง การแสดงและการเคลื่อนไหว ของผู้ดูในแต่ละโอกาส การจัดที่ว่างด้วย Panel ต้องมีขอบเขตจำกัดแน่นอน เช่น การใช้บานพับยึด Panel กับผนังใน Uffizi Gallery} Florence
- การออกแบบผนังเป็นแบบกล่อง ในการแสดงของ Jackson ใน White Chapel, London เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดนำวัตถุแสดงเข้าแสดงในพิพิธภัณฑ์และส่วนแสดงอื่น ๆ ของศูนย์

- ขั้นตอน 1** การสำรวจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาวัตถุแสดงของศูนย์ฯ ได้แก่ พนักงานฝ่ายสำรวจและจัดหา จะเป็นผู้ดำเนินงานไปแสวงหาแหล่งวัตถุแสดง (หัตถกรรม) ที่มีความสวยงามและน่าสนใจที่สมควรจะเก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์หรือเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป
- ขั้นตอน 2** การศึกษา เมื่อคณะสำรวจและจัดหาได้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุแล้วก็จะนำมาศึกษารวมกันกับฝ่ายบริหาร ถ้าเห็นว่าสมควรและเหมาะสมที่จะนำมาเก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์ฯ ก็จะดำเนินการชักชวนให้เจ้าของมอบวัตถุนั้น ๆ หรือเป็นผู้อุปการะช่วยเหลือในการจัดซื้อของที่หามาได้เป็นพิเศษ เพื่อจะเก็บวัตถุและนำมาแสดงหรือเก็บรวบรวมไว้เพื่อการศึกษภายในศูนย์ฯ และให้ฝ่ายสำรวจ และจัดหาออกไปยังแหล่งนั้น ๆ อีกครั้ง
- ขั้นตอน 3** การจัดหา ฝ่ายสำรวจและจัดหาเมื่อได้รับคำสั่งแล้วก็จะไปยัง แหล่งและชักชวนให้เจ้าของมอบวัตถุนั้น ๆ หรือเป็นผู้อุปการะช่วยเหลือในการจัดซื้อของที่หามาได้เป็นพิเศษ เพื่อจะเก็บวัตถุ และนำมาแสดงหรือเก็บรวบรวมไว้เพื่อการศึกษภายในศูนย์ฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ขั้นตอน 4 การนำเข้าคลัง เมื่อได้วัตถุเรียบร้อยแล้วจะนำมาเก็บไว้ในคลัง เพื่อจัดและจำแนกประเภทวัตถุเป็นหมวดหมู่ บันทึกเรื่องที่ได้วัตถุมาและศึกษาวัตถุนั้น ๆ
- ขั้นตอน 5 การลงทะเบียน เมื่อผ่านขั้นตอนที่ 4 แล้ว ก็จะทำการส่งฝ่ายทะเบียนมาทำการบันทึกหลักฐานวัตถุนั้น ๆ เป็นทะเบียนใหญ่ ซึ่งแสดงถึงสิ่งที่ยุบรวมมาทั้งหมด ตามลำดับวันเดือนปี หรือบันทึกลงในเล่มสมุดเป็นชุด ๆ โดยใช้เทคนิคและวิธีการใช้รักษาที่ชำนาญและถูกต้อง โดยอาจเขียนเป็นภาพวัตถุหรือรูปถ่าย ซึ่งสามารถแนบติดกับหลังบัตรหรือใส่ช่องคิดไว้กับบัตรคุมทะเบียน และนำบันทึกหลักฐานนี้ เก็บรักษาไว้ที่ฝ่ายทะเบียนในสถานที่ปลอดภัยจากแมลง, ป้องกันไฟและกันขโมยได้ รอการนำบันทึกออกมาเพื่ออ้างอิงและจำแนกวัตถุในแต่ละครั้ง ซึ่งเอกสารการทำทะเบียนบัญชีส่วนใหญ่ประกอบด้วย ใบเสร็จรับของ, สมุดทะเบียน, บัตรทะเบียน และแคตตาล็อก
- ขั้นตอน 6 การสงวนรักษา เมื่อลงทะเบียนวัตถุเรียบร้อยแล้ว จะนำไปเก็บสงวนรักษาหรือป้องกันวัตถุต่าง ๆ ต่อการทำลายทางฟิสิกส์, การเสื่อมทางเคมี หรือการคุกคามโดยพวกอินทรีย์สารและแมลงซึ่งต่างขึ้นกับธรรมชาติและองค์ประกอบของวัตถุต่าง ๆ และสภาพภูมิอากาศนั้น ๆ ด้วย เช่น
- พวกวัตถุที่ทำด้วยไม้ มักจะถูกทำลายด้วยมด ปลวก แมลงอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เครื่องไม้แตกหรือเสียหายได้ ถ้ามีความชื้นและแห้งมาก
  - จำพวกโลหะ เครื่องเงินทองมักจะทำปฏิกิริยากับสารอื่น เมื่อมีความชื้นและอุณหภูมิเพิ่มขึ้นเป็นต้น
- ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุให้เปลี่ยนแปลงไป เกิดการแตกหักและพอง ในที่สุดจะทำลายรูปร่างและเนื้อของวัตถุชนิดต่าง ๆ ได้ บางครั้งจำเป็นต้องมีการซ่อมแซมเพื่อให้ได้สภาพที่ใกล้เคียงกับรูปร่างเดิมที่สุดสำหรับการจัดแสดง
- วิธีสงวนรักษาวัตถุเอาไว้ ชั้นแรกจะต้องศึกษาลักษณะ โครงสร้างของศิลปโบราณวัตถุแต่ละชนิด ลักษณะการชำรุด สาเหตุทำให้เกิดการชำรุด และผลที่เกิดขึ้นจากการชำรุดให้เข้าใจดีเสียก่อน เพื่อจะได้นำมาพิจารณาหาวิธีซ่อม และสงวนรักษาได้ถูกต้องและได้ผลดี การเก็บรักษาเอาไว้ในสภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ดีกว่าปล่อยให้เกิดการชำรุดแล้วค่อยทำการซ่อมและสงวนรักษาทีหลัง
- สาเหตุเกิดการชำรุดเสียหาย ทั่ว ๆ ไปเกิดจาก**
1. คน ในลักษณะต่าง ๆ กันจากการเก็บรักษาไม่ถูกต้อง การเคลื่อนย้ายจับต้องโดยไม่ระวังเป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พืชความชื้น, อุณหภูมิของอากาศเกิดผลต่อการหดและขยายตัวของเซลล์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการชำรุด รูปร่างเสียและแตกร้าวได้โดยเฉพาะอากาศเสีย เมื่ออุณหภูมิจะเปลี่ยนสภาพเป็นกรด ซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีเมื่อถูกผิวหนัง เกิดการเสียหายได้ เช่น กรด กำมะถันจะทำลายพวกโปรตีนกรรม ทำให้ผิวหนังได้เป็นต้น แม้แต่แสงสว่างอาจทำให้อินทรีย์วัตถุพวกผ้า, กระดาษ, ไม้ สีซีด ขาดความเหนียวทำให้ไม้กรอบเปราะหรือขาดได้ง่าย ซึ่งจะเกิดขึ้นกับชนิดของแสง, ระยะเวลา ถูกแสง และลักษณะการตกลงมาถูกวัตถุ และชนิดของวัตถุด้วย
3. พวกจุลชีวะวิทยา เมื่อมีความชื้นสูงตั้งแต่ 70% ขึ้นไป จะทำให้เกิดเป็นรอยเปื้อนบนวัตถุ และทำให้เนื้อวัตถุเปื่อยได้ จึงควรปรับความชื้นให้อยู่ระหว่าง 60-65% และทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ซึ่งจะพบมากในพวกอินทรีย์วัตถุพวก หิน, ปูน ปั้นเป็นต้น
4. แมลง กัดกินเนื้อวัตถุเป็นอาหาร มักเกิดกับพวกผ้า กระดาษ และไม้ ซึ่งภายในศูนย์จะจัดแสดงวัตถุพวกอินทรีย์วัตถุเป็นส่วนมากอันได้แก่ ผ้า, เครื่องไม้, กระดาษใบลาน, เครื่องจักสาน, ธง และอินทรีย์วัตถุอันประกอบด้วยพวกโลหะอันได้แก่ เครื่องหล่อ, เครื่องประดับ, เครื่องปั้นดินเผา และเครื่องเคลือบต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องการได้รับการซ่อมสงวนที่ถูกหลักวิชาการต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

ขั้นตอน 7

การเตรียมการจัดแสดง เมื่อผ่านสงวนรักษาทำการซ่อมแซม พร้อมแล้วจะแจ้งไปยังฝ่ายวิชาการ เพื่อจะทำการคัดเลือกนำออกจัดแสดงในคราวต่อไป

ขั้นตอน 8

การนำจัดแสดง เมื่อฝ่ายนิทรรศการต้องการจะจัดแสดงครั้งใหม่จะแจ้งความจำนงค์มายังฝ่ายวิชาการให้จัดหาวัตถุแสดงว่าจะประกอบด้วยอะไรบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบ และจัดเตรียมให้เหมาะสมกับวัตถุแสดงมากที่สุด เมื่อเตรียมการจัดแสดงแล้ว จะนำออกแสดงในรูปแบบที่สมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ชมอย่างเต็มที่นั่นเอง

2.5.2.2. การจัดนิทรรศการ

ก. เทคนิคการจัดแสดงที่เป็นพื้นฐาน มีหลักการดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ความสำคัญของการแสดงอยู่ที่วัตถุ นิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานต่างกับนิทรรศการโดยทั่วไป คือ เน้นความสำคัญที่วัตถุ ส่วนคำบรรยายหรือคำประกอบอย่างอื่นเป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยให้วัตถุที่แสดงมีความสำคัญ และมีความหมายสมบูรณ์ ตามวัตถุประสงค์การจัดแสดง ที่เน้นองค์ประกอบเหนือเทคนิคต่าง ๆ จึงเป็นการจัดแสดงที่ผิดหลักการ

ศิลปะวัตถุที่มีความงามในตัว ย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องเน้นให้ศิลปะวัตถุเด่นองค์ประกอบจะมีเพียงฉากหลัง สีและแสงที่เสริมความงามให้เป็นจุดเด่น จะก่อให้เกิดความประทับใจมากที่สุด

2. การให้เรื่องราวความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง อยู่ที่ความเหมาะสมและเรื่องที่จัดแสดง

3. การจัดแสดงวัตถุจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน การจัดแสดงจึงต้องมีหัวข้อที่เป็นเรื่องใหญ่ หัวเรื่องย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์ประสานกันเป็นลำดับ

4. ให้ความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ความชื่นชม เป็นความสำคัญ ควรสร้างภาพ ให้ผู้ชมยอมรับถึงคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง

5. การจัดแสดงต้องถือการจัดแบบหลักง่าย ๆ คือ ไม่จัดให้ดูซับซ้อน พิศดาร

6. ให้ความปลอดภัยแก่วัตถุ ต้องสงวนและคุ้มครองวัตถุให้คงอยู่ตลอดไป

เทคนิคการจัดแสดง

โดยหลักการพื้นฐานแล้ว การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ทุกประเภทจะยึดหลักการเดียวกัน แต่จะมีเทคนิคที่ใช้ในการจัดแสดงที่แตกต่างกันไปตามประเภท หรือเรื่องราวเนื้อหาที่นำมาจัดแสดงดังนี้

1. เทคนิคการจัดแสดงเพื่อความสวยงาม เทคนิคอยู่ที่การวางรูปห้อง สีพื้นห้อง แสงสว่างแก่วัตถุ แบบตู้และแท่นที่เหมาะสม

2. เทคนิคการจัดแสดงให้ความรู้ เป็นการจัดแสดงที่ใช้คำบรรยาย ภาพถ่าย ภาพเขียน แผนที่ แผนภูมิ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะให้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จัดแสดงนั้น ๆ

3. เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ โดยจัดให้เห็นสภาพจริงตามธรรมชาติของวัตถุ นั้น โดยใช้เทคนิคการจัดฉากละคร หลักการสำคัญคือ จัดแสดงให้เหมือนจริงตามธรรมชาติมากที่สุด

4. เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง นิยมการจัดแสดงสภาพเป็นจริงตามลำดับ เรียก PERIOD ROOM TECHIQUE เช่น บ้านบุคคลสำคัญ ในบ้านนั้น แต่ละห้องเคยอยู่ในสภาพใดก็คงไว้ในสภาพนั้นทุกประการ

5. เทคนิคการจัดแสดงแบบกลุ่ม นิยมให้เด็กได้ใช้ประสาททั้งหมด ไม่ใช่เพียงตา หู อาจจะใช้นิ้ว มือ กลิ่น หรือหูก็ได้ หลักการนี้ได้พิจารณาความต้องการทางจิตวิทยาของเด็กซึ่งไม่สามารถอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นึ่งได้โดยใช้สายตาอย่างเดียว ธรรมชาติของเด็กต้องการจับต้อง และได้ฟังเสียงก็จะตื่นเต้น สนใจ สนุกสนาน แต่ถ้าใช้การกดปุ่มมากเกินไปก็จะผิดวัตถุประสงค์หลัก คือ เด็กจะมีแต่ความสนุกสนานและ ไม่ได้รับความรู้อะไรเลย

6. เทคนิคการจัดแสดงโดยอาศัยเทคนิคทางโสตทัศน การจัดแสดงโดยอาศัยเทคนิคประเภทนี้นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเรื่องเสียงและกลิ่นนี้ ก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่น่ามาใช้ เช่น จัดแสดงเรื่องของนก ก็อาจจะมีเสียงนกร้อง เป็นต้น

การเลือกใช้เทคนิคการจัดแสดงวิธีใดก็ตาม จะต้องใช้อย่างเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ ที่สำคัญคือ จะใช้เทคนิคใดต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและเข้าใจในหลักการของเทคนิคและวิธีใช้

การออกแบบห้องแสดง

จะต้องจัดทำหลังจากได้ศึกษาแนวทางของนิทรรศการเรียบร้อยแล้ว โดยปกติห้องแสดงมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ออกแบบห้องจึงมีความคิดอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพห้องได้อย่างกว้างขวาง

ในการออกแบบห้องแสดง สิ่งที่ช่วยให้ห้องแสดงเปลี่ยนรูปร่างได้ดีที่สุดนั้นคือแผงซึ่งทำด้วยไม้อัดหรือวัสดุที่มีน้ำหนักเบาสามารถเคลื่อนย้ายได้

หลักการสำคัญของการวางผังแสดงนั้น ก็ไม่ได้จำกัดรูปแบบรูปลักษณะที่แน่นอนแต่ประการใด หากแต่มักน้อยตามเรื่องราวที่จัดแสดงนั้น โดยปกติแผงตอนหนึ่งจะไปในการจัดแสดงเรื่องราวเพียงตอนเดียวเท่านั้น ไม่ควรจัดเรื่องราวหลายตอนในแผงเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนในการชม แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงสำคัญต่าง ๆ เช่น

1. การจัดคู่แสดง ไม่ควรปล่อยให้โล่งจนมองดูเกิดความอ้างว้าง ห้องแสดงที่โล่งจะทำให้ผู้ชมรีบเดินผ่านไปอย่างรวดเร็ว โดยมิได้พิจารณาเรื่องราวและวัตถุต่าง ๆ มากเท่าที่ควร เมื่อเดินจบห้องแสดงแล้ว จะไม่ได้อะไรจากการจัดแสดง แต่การวางแผนมากน้อยเพียงไรนั้น ต้องพิจารณาหัวข้อย่อในหัวข้อใหญ่ว่า มีมากน้อยเพียงใดและวัตถุอะไรบ้างที่ควรแยกออกจัดแสดงโดด ๆ เพื่อเพิ่มความสง่างาม

2. การวางแผนยึดเชื้อ ควรจะได้ลำดับเรื่องราวของเรื่องจัดแสดง ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของผู้ออกแบบว่าจะอะไรเป็นเรื่องที่หนึ่งอะไรเป็นเรื่องที่สองและที่สามตามลำดับ จนถึงที่สุดการแสดงผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ขนาดของแผงตลอดจนถึงที่ใช้ทำแผง จะมีคามหนักเบาอย่างน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของห้องแสดง ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงสีของแผงต่าง ๆ บ้างตามความเหมาะสม แต่วรรณะของสีไม่ควรจูดจาด ควรมีความเย็นตา สบายใจชวนแก่การมอง

4. เนื้อที่ระหว่างแผงแต่ละตอน ไม่ควรน้อยจนผู้ชมต้องเบียดเสียดชิดเขียดกัน ควรมีช่องว่างให้ผู้ชมเคลื่อนไหวกว้างไปมาอย่างสะดวก และเคลื่อนไหวโดยรูปแบบของแผง โน้มนำคนโดยอัตโนมัติ ซึ่งปัญหาความเคลื่อนไหวของผู้ชมนั้น ภัณฑารักษ์จะต้องศึกษาให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะสรุปผล เพราะหากการจัดรูปห้องแสดงบังคับจนเกินไป จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนถูกขังอยู่ในคุก และเคลื่อนไหวไปตามแฉกแบบนักโทษ

5. ผังของห้องแสดงแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้ชมมีอิสระที่จะเคลื่อนไหวไปตามความต้องการของผู้ออกแบบ เลือกรชมเอาตามความสนใจของตนเองระหว่างแผงแต่ละแผงควรมีเนื้อหาที่จะหมุนหรือการจรรยาจรภาพการจรรยาภายใน ไล่สะดวกโดยที่ไม่รู้สึกรู้สึกว่ามีภาระบีบบังคับ ทั้งนี้เพราะตระหนักต่อความจริงว่า ผู้ชมนั้นมีความต้องการและพื้นฐานทางการศึกษากับวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ย่อมมีอิสระที่จะเลือกศึกษาเรื่องราวตามที่ตนเองสนใจ

บรรยากาศของห้องแสดง (GALLERY ATMOSPHERE)

จะต้องมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนผู้เข้าชม ดังได้กล่าวแล้วว่าผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์นั้นมี 3 แบบ คือ ผู้เข้าชมต้องการความเพลิดเพลินพวกหนึ่ง ผู้ที่เข้าชมเพื่อความงามพวกหนึ่ง และอีกพวกหนึ่งต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ กลุ่มผู้ชมทั้ง 3 พวก มีความต้องการแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดที่ดีจะต้องคล้อยตามความต้องการของผู้ชมทุกกลุ่ม กล่าวคือ

ห้องแสดงต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ระวังใจในด้านความงาม ในการจัดแสดงวัตถุต่าง ๆ จะต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญ ห้องแสดงที่แห้งแล้งไม่สวยงามพอที่จะระวังใจแล้ว ห้องแสดงนั้นก็จะเป็นที่ตื้นตัน และก็ทำให้ผู้ชมไม่สนใจมากเท่าที่ควร

2. ระวังใจให้เพลิดเพลิน (ROMANTIC) ความเพลิดเพลิน เป็นคุณสมบัติที่สำคัญเพราะจะทำให้ผู้ชมไม่รู้สึกเบื่อหน่าย และอาจทำให้อยากเดินชมได้นานด้วย

3. ระวังใจด้านความอยากรู้อยากเห็นอยากค้นคว้า (INTELLECTUAL) เพราะเป้าหมายของห้องจัดแสดงที่สำคัญที่สุดคือ การให้ความรู้กับประชาชนที่มาชื่นชม กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นสามารถทำได้หลายวิธี คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 ออกแบบห้องให้เร้าใจเป็นขั้นตอน ไม่อ้างว้างหรือโล่งจนเกินไป ห้องแสดงที่ ขาวเกินไปจะทำให้เกิดความอ้างว้างและไม่เร้าใจ ในขณะที่เดียวกันห้องแสดงที่เรียงแถวขาวไม่มีชั้นตอน ก็ไม่ชวนแก่การชมด้วย

3.2 คำอธิบายวัตถุก็เป็นส่วนสำคัญที่เราควารู้สึกอยากรู้อยากเห็นของผู้ชม โดยการ ตั้งคำถามแก่ผู้เข้าชม เพื่อจะได้หยุดอ่านคำตอบ โดยจะสัมพันธ์กันเช่นนี้ตลอดเวลา ก็เป็นส่วนหนึ่งของการเร้าใจด้านความอยากรู้อยากเห็นทั้งสิ้น และยิ่งเร้าเข้าไป ก็ยิ่งเข้าไปแสวงหาคำตอบในห้องจัดแสดง มากขึ้น

ทั้ง 2 อย่างที่กล่าวมาแล้ว มีความจำเป็นไม่เช่นนั้นแล้ว การจะทำให้ห้องแสดงสำเร็จ ตามเป้าหมาย จะเป็นไปได้ยาก

ข. การพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้องแสดง

1. ROOM TO ROOM ARRANGEMENT

เป็นการจัดห้องแสดงที่ให้ผู้ชมเดินชมเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องย้อนกลับมา ทำให้ชมได้ทั่วถึง ตามลำดับ อาจจะใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่ง แล้วกันเป็นส่วน ๆ

ข้อดี เป็นการจัดแบบง่าย ๆ ประหยัดเนื้อที่

ข้อเสีย ถ้าใช้ในการจัดพิพิธภัณฑ์ใหญ่ เมื่อเปิดห้องใดแล้วจะกระทบกระเทือนห้อง อื่นด้วย และไม่อาจเลือกชมเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งได้

B D

A C E

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. CORRIDOR TO ROOM ARRANGEMENT

การจัดห้องแสดงนี้ มีลักษณะเป็นทางเดินยาว แล้วมีทางแยกออกไปยังส่วนต่าง ๆ แต่ละห้องมีทางเข้า-ออกโดยตรง ไม่ตัดผ่านห้องอื่น และส่วนทางเดินอาจเป็นที่แสดงภาพได้อีกด้วย

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกชมได้ตามใจชอบ

ข้อเสีย การแสดงจะไม่ติดต่อกันเป็นการจัดจ้งหะการแสดง และ เปลืองเนื้อที่ทางเดินอีกด้วย

3. NAVE TO ROOM ARRANGEMENT

เป็นการจัดกลุ่มห้องแสดงที่มีโถงใหญ่เป็นจุดศูนย์กลาง หรือ CENTRAL CORE แล้วจากโถงโถงสามารถเข้าถึงส่วนแสดงต่าง ๆ ได้ทุกห้อง อาจจะมีการแสดงหลายชั้นได้ โดยมีโถงเป็นจุดศูนย์กลาง เป็นการเลือกเอาข้อดี 1 และ 2 มาใช้ ทำให้สามารถเลือกชมได้ตามใจชอบ และประหยัดเนื้อที่อีกด้วย แต่ต้องระวัง เรื่องการจราจรของผู้ชมด้วย ในกรณีที่มีคนมาก

ข้อดี เลือกชมได้ และประหยัดพื้นที่

ข้อเสีย การสัญจรอาจติดขัด กรณีมีคนมาก

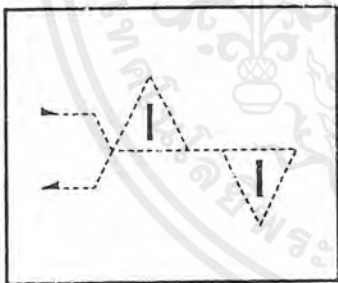
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. CENTRAL ARRANGEMENT

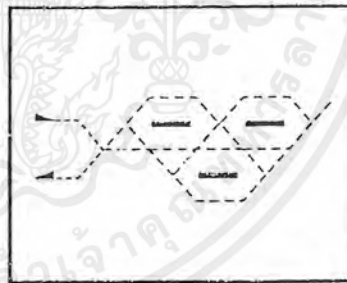
เป็นการรวมเอาระบบการทั้ง 3 แบบ มารวมกัน มีโถงเป็นจุดศูนย์กลางแยกสู่อีกห้องต่าง ๆ ได้ แต่ละห้องสามารถติดต่อถึงกันได้ เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งก็สามารถใช้ COURT หรือ HALL เป็นจุดเข้าไปห้องต่าง ๆ ได้

ข้อดี สามารถเปิดชมได้ทุกส่วน
กรณีปิดห้องหนึ่งก็สามารถชมห้องอื่น ๆ ได้

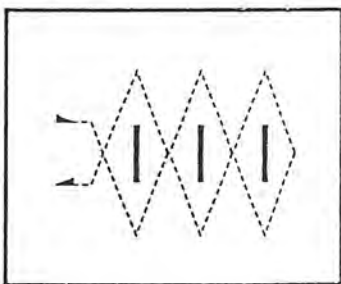
การจัดกำหนดทางนำไปสู่สิ่งแสดง

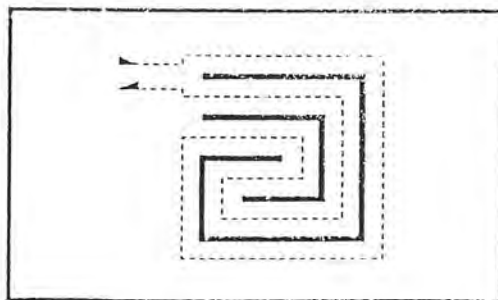
เส้นทางที่แยกออก

เส้นทางตัดกัน

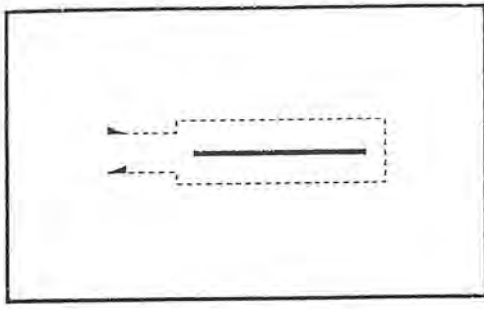

เส้นทางตัดกัน

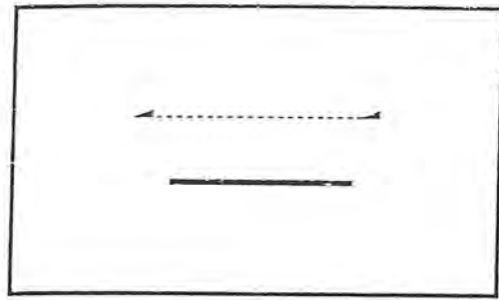

แสดง ๒ ด้านเป็นเขตลวด

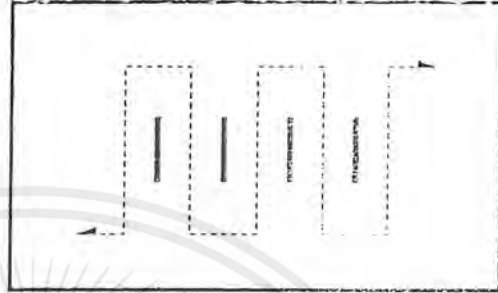
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงต่อเนื่อง ๒ ด้าน

แสดงต่อเนื่องด้านเดียว

การจัดเส้นทางสัญจร

1. มักกำหนดเป็นวงกลม
2. มีการเดินไปวงโดยเข้าออกประตูเดียว
3. ถ้าเป็นห้อง 2 ประตู ประตูทางออกเป็นจุดสนใจให้ผู้ชมรู้ว่าควรจะไปทางไหน แต่ประตูเข้า-ออก ไม่ควรทำห่างเกินไป
4. ทางออกที่อยู่คนละฟากของห้อง จะทำให้กำแพงได้รับความสนใจมาก

แสดงงานได้ ๒ ด้าน

ประตูทางเข้าออกควรอยู่ใกล้มุมห้องห่างจากกลางกำแพงได้มากเท่าไรยิ่งดีสรุปได้ว่าส่วนที่ควรจะติดประตู คือ

1. การมี 2 ประตู เป็นทางเข้าออก
2. ประตูไม่ควรอยู่บนเส้นกลางของห้อง
3. ประตูไม่ควรอยู่ที่ที่ผู้ชมจะออกมาก่อนชมนิทรรศการ ได้หมด

การจัดทางเดินที่สมบูรณ์

1. เส้นทางที่ผู้ชมเคยชิน
2. ไม่ควรมีประตูมากกว่า 2 ประตู และเมื่อจัดให้มี 2 ประตู ไม่ควรจัดประตูทางออกไว้แกนกลางของห้อง
3. เนื้อหาที่ละเอียด ควรอยู่ทางซ้ายของห้อง
4. มีการจัดสิ่งแสดงที่ดึงดูดผู้ชม ตลอดเส้นทางที่จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. มีการแบ่งส่วนของห้องนิทรรศการ สำหรับผู้ชมส่วนใหญ่ และ ส่วนน้อยที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียด
6. ควรมีการจัดที่สำหรับพักผ่อน พักสายตา หรือคลายความตึงเครียด ได้แก่ ที่นั่งพัก ควรจะจัดให้ผู้ชม มีความรู้สึกสบายเต็มที่ อาจใช้เป็นที่สนทนา หรือ ถกเถียงระหว่างผู้ชมเอง เกี่ยวกับสิ่งแสดงก็ได้

นอกจาก 6 ประการที่กล่าวมาแล้ว ก็อาจพิจารณาจัดวางแนวทางสัญจรภายใน โดยการกำหนดแนวทางในการชมสิ่งแสดง ตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์ได้

อุปกรณ์ในการจัดแสดงนิทรรศการ

อุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการ ทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการให้เป็นสัดส่วนและเป็นระเบียบเรียบร้อย ฉะนั้น อุปกรณ์ที่ใช้จำเป็นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือ มีความมั่นคง แข็งแรง สะดวกในการเคลื่อนย้าย ป้องกันโจรกรรม บางครั้งต้องคำนึงถึงความสามารถในการควบคุม อุณหภูมิ และการจัดตั้งในระดับสายตาของผู้ชมด้วย

วิธีการจัดงานนิทรรศการมีหลายแบบ ตามขนาดและตามลักษณะของงานที่ต้องการจะแสดง และห้องหรือตามเรื่องราวของนิทรรศการ อาจจำแนกได้ดังนี้

1. จุดแขวงบอร์ดต่อกันด้วยข้อต่อให้ติดพื้น
2. จัดผังบอร์ดลอย โดยมีโครงสร้างช่วย
3. เป็นชั้นหรือตู้ด้วยแผ่นหรือข้อต่อ
4. จัดตั้งลอย ๆ
5. ต่อห้องจากเพดานลงมา
6. จัดแขวนด้านข้างตามผนัง หรือโครงสร้างต่าง ๆ

อุปกรณ์สำหรับการจัดนิทรรศการมีมากมายหลายอย่างที่จะช่วยให้บรรยากาศในห้องแสดงนำชมได้ ถ้าเป็นนิทรรศการถาวร อุปกรณ์ส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งประดิษฐ์ หุ่นจำลอง ตู้แสดงและบอร์ดสำหรับติดแสดง และถ้าเป็นนิทรรศการชั่วคราว ส่วนใหญ่จะใช้บอร์ดในการจัดแสดง ในการจัดแสดงแต่ละอย่าง จะใช้อุปกรณ์ต่างกันออกไป แล้วแต่ความเหมาะสมกับสิ่งแสดงนั้น ๆ ซึ่งจะได้อธิบายเป็นอย่าง ๆ ได้

ผู้แสดง (SHOW-CASE)

ชนิดของผู้แสดง (TYPE OF SHOCASE)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตู้แสดงแบ่งได้เป็นหลายชนิดตามลักษณะใช้สอย ตลอดจนตามขนาดและรูปร่าง ทั้งนี้ ก็เพื่อความสะดวกในการขนย้ายและอื่น ๆ ซึ่งสามารถแบ่งย่อย ๆ ได้ดังนี้

1. TABLE SHOW – CASE เป็นแบบที่เหมาะสมสำหรับจัดแสดงวัตถุซึ่งมีขนาดเล็ก เพราะสามารถมองเห็นได้โดยรอบ แม้แต่ด้านบนของวัตถุ

2. UPLIGHT SHOW – CASE ตู้จัดแสดงชนิดนี้พอจะแยกออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ คือ
FREE STANDING SHOW-CASE

WALL SHOW-CASE

INSET SHOW-CASE

FREE STANDING SHOW-CASE ตู้ขนาดใหญ่แบบนี้จะช่วยได้มากในการจัดแบ่งห้องแสดง ออกเป็นส่วน ๆ ถ้าด้านยาวด้านหนึ่งของตู้เป็นด้านที่บ ด้านนี้จะเป็นด้านหลัง หรือเป็นฉากหลังซึ่งสามารถใช้บอร์ดแสดงได้

WALL SHOW-CASE ออกแบบขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อใช้แสดงวัตถุที่มีความสูง ด้านหลังของตู้ไม่จำเป็นต้องปิดทึบ

INSET SHOW-CASE อยู่ทีระดับพื้นหรือเหนือระดับพื้น เหมาะอย่างยิ่งสำหรับพิพิธภัณฑ์ที่มีผนังด้านหนึ่ง สามารถเคลื่อนย้ายได้ และไม่ต้องการตกแต่ง และสามารถจัดวิงหะของการตกแต่งได้ดี

3. SHOW-CASE EQUIPPED WITH PANELS AND DRAWERS ชนิดนี้มีราคาแพง โดยเฉพาะการประกอบส่วนต่าง ๆ จะต้องมีการออกแบบเป็นอย่างดี แบบนี้สามารถใช้ประโยชน์ได้มาก เช่น

(1) ใช้เนื้อที่สำหรับจัดแสดงน้อย

(2) การเลือกใช้วัสดุสามารถเห็น ได้จากการดึงดูดใจผู้เข้าชม โดยสามารถให้ความรู้ต่อผู้ชมระดับธรรมดาได้

(3) สามารถที่จะควบคุมและต่อต้านแสงที่มารบกวนได้

แท่นโชว์ (STAND)

แท่นโชว์ซึ่งแสดงในการจัดนิทรรศการนั้น อาจเป็นแท่นโชว์ที่สามารถมองดูตั้งแต่ด้านเดียวจนถึงการมองดูได้ทั้ง 4 ด้าน

อุปกรณ์พิเศษประกอบการจัดแสง

1. เครื่องฉายภาพนิ่ง หมายถึง เครื่องฉายภาพได้ที่ละภาพ ๆ ติดต่อกันไป จะเป็นการฉายเพียงภาพเดียวหรือเป็นชุดก็ได้ แต่มีหลักการอยู่ว่า การฉายนั้นจะต้องเลื่อนทีละภาพ เครื่องฉายภาพนิ่ง ได้แก่

1.1. เครื่องฉายภาพสไลด์และฟิล์มสกริป

เครื่องฉายภาพทั้งสองชนิดนี้มีลักษณะการใช้งาน ตลอดจนวิธีการใช้งานคล้ายกันมาก บางเครื่องฉายได้ทั้งภาพสไลด์ และฟิล์มสกริป ต่างกันในลักษณะบ้างเล็กน้อย

เครื่องฉายสไลด์และเครื่องฉายฟิล์มสกริป เป็นเครื่องฉายภาพนิ่งโปรเจกโตในระบอบฉายตรง มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ หลอดฉาย แผ่นสะท้อนแสง บางชนิดมีแผ่นสะท้อนแสงในหลอดเลนส์รวมแสง เลนส์ฉาย พัดลมระบายความร้อน และภาควัดใส่แผ่นสไลด์ และที่ใส่ฟิล์มสกริป

ชนิดของเครื่องฉายสไลด์

เครื่องฉายสไลด์มีหลายแบบหลายลักษณะ ถ้าแบ่งตามลักษณะการใช้ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เครื่องมือฉายชนิดใส่สไลด์ทีละแผ่น หรือทีละภาพ โดยใช้มือบังคับเพื่อเปลี่ยนสไลด์ บางเครื่องใช้ร่วมกับฟิล์มสกริป เพียงแต่เปลี่ยนกลไกใส่ฟิล์มเท่านั้น เหมาะกับการฉายให้ดูเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ใช้ดูทีละภาพ ทางด้านหน้าที่จอสำหรับคุณภาพ ขยายภาพให้ใหญ่ถึง 3 เท่า โดยใช้แสงจากหลอดไฟฟ้าขนาดเล็กส่งไปกระทบกระจกสะท้อนแสงให้ภาพปรากฏบนจอ ชนิดนี้ใช้ถ่านไฟฉายขนาด 1.5 โวลต์เพียง 2 ก้อน เครื่องชนิดนี้มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา สะดวกในการนำติดตัวไปไหนมาไหน
2. เครื่องฉายแบบเปลี่ยนทีละภาพ ใช้กับสไลด์ขนาด $3\frac{1}{4}$ นิ้ว x 4 นิ้ว มีทั้งแบบธรรมดาและแบบอัตโนมัติ ใช้ฉายสไลด์ในโรงมหรสพ หอประชุมขนาดใหญ่
3. เครื่องฉายแบบเปลี่ยนทีละภาพ ใช้กับสไลด์ขนาด 2 นิ้ว x 2 นิ้ว เครื่องฉายสไลด์ชนิดนี้มีกลไกใส่สไลด์ครั้งละภาพและหลาย ๆ ภาพ การเปลี่ยนสไลด์อาจทำได้โดยการกดปุ่มเปลี่ยนภาพ หรือใช้สายต่อจากเครื่องและมีปุ่มบังคับให้เดินหน้าหรือถอยหลัง หรือบางเครื่องเปลี่ยนภาพเองโดยอัตโนมัติ เพียงแต่เราปรับปุ่มตั้งเวลาในการเปลี่ยนสไลด์ไว้

กล่องใส่สไลด์ที่ใช้กับเครื่องฉายสไลด์ชนิดนี้ มีอยู่ 2 แบบ คือ

1. แบบสี่เหลี่ยม (MAGAZINE) มีขนาดกว้างกว่าสไลด์เล็กน้อย ส่วนความยาวของกล่องส่วนมากจะสามารถบรรจุสไลด์ได้ 36 ภาพ ถึง 50 ภาพ
2. แบบถาดกลม (ROTARY OR TRAY) สามารถบรรจุสไลด์ได้ถึง 120 ภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เครื่องฉายสไลด์ที่ใช้ได้กับทั้งสไลด์และฟิล์มสคริป เครื่องนี้มีส่วนประกอบต่าง ๆ คล้ายกับเครื่องฉายสไลด์ทุกอย่าง แตกต่างเฉพาะกลไกใส่ฟิล์มและตัวส่งฟิล์ม ซึ่งสามารถถอดเปลี่ยนเพื่อใช้ฉายสไลด์หรือฟิล์มสคริป

ข้อดีของสไลด์ คือ ง่ายต่อการที่จะทำขึ้นใหม่และทันสมัยเสมอ เมื่อแผ่นใสเก่าก็ทิ้งไป เปลี่ยนแผ่นใหม่แทนได้ และสามารถนำไปใช้สลับกับชุดอื่นได้ด้วย

ข้อจำกัดของสไลด์ คือ ภาพอาจจะกระจัดกระจายกันอยู่ ทำให้การเรียงลำดับสลับสน

เครื่องฉายฟิล์มสคริป

เป็นเครื่องฉายระบบฉายตรงเช่นเดียวกับเครื่องฉายสไลด์และมีส่วนประกอบต่าง ๆ เหมือนกับเครื่องฉายสไลด์เกือบทุกส่วน จะแตกต่างกันเพียงส่วนเดียว คือ กลไกใส่ฟิล์ม หรือตัวส่งฟิล์ม กลไกใส่ฟิล์มสคริปมักจะเป็นแผ่นกระจกติดกับแผ่นฟิล์ม เพื่อป้องกันฝุ่นและรอยขีดข่วนต่าง ๆ อันอาจเกิดกับฟิล์มได้ และยังช่วยให้ฟิล์มสคริปอยู่ในลักษณะตั้งเรียบ เพื่อให้ได้ภาพชัดเจนอีกด้วย ระบบการเปลี่ยนภาพของฟิล์มสคริปมีอยู่ 2 แบบ ดังนี้

1. แบบมีแกน (SCROLL) ฟิล์มสคริปจะยึดติดกับแกนหมุนทั้งสองข้าง เวลาเปลี่ยนภาพก็หมุนแกนหมุนไปทีละภาพ ชนิดนี้ไม่ค่อยนิยมใช้เพราะการปรับแต่งกรอบภาพไม่สะดวก
2. แบบหนามเตย (SPROCKET) ชนิดนี้มีทั้งแกนหมุนฟิล์มทั้งสองข้างและมีหนามเตยสำหรับยึดรูปหนามเตยของฟิล์มสคริป ถ้าต้องการเปลี่ยนภาพก็หมุนแกนหมุนที่หนามเตย ก็จะดึงฟิล์มเคลื่อนที่ไปด้วย

วัสดุที่เกี่ยวกับเครื่องฟิล์มสคริป

นำมาจากฟิล์ม 35 มม. ฟิล์มสคริปม้วนหนึ่งมี 30-60 ภาพ หรืออาจน้อยกว่านี้ บางชนิดมีเสียงประกอบ เรียกว่า ฟิล์มสคริปเสียง เครื่องฉายบางชนิดต้องใช้คู่กับเครื่องเล่นแผ่นเสียง หรือเครื่องบันทึกเสียง

ข้อดีของสคริปฟิล์ม คือ การเรียงลำดับภาพและเนื้อเรื่องฟิล์มสคริป ได้ทำไว้อย่างดี แล้วภาพจะไม่มีสลับสน เหมาะสำหรับใช้สอนเรื่องราวที่ติดต่อกันตั้งแต่ต้นจนจบ

ข้อจำกัดของฟิล์มสคริป คือ การเรียงลำดับภาพกำหนดไว้ตายตัว จะเปลี่ยนลำดับภาพก่อนหลังไม่ได้ แต่จะเลือกฉายเป็นบางรูปก็ทำได้ ซึ่งไม่สะดวกนัก อีกประการหนึ่งคือ หนามเตยของฟิล์มสคริปชำรุดเสียหายได้ง่าย และยากที่จะซ่อมแซมถ้าเครื่องฉายไม่พอดี หรือผู้ใช้เครื่องฉายใช้ไม่เป็น เมื่อหนามเตยขาดหมดแล้วก็ไม่สามารถที่จะซ่อมแซมได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เครื่องฉายภาพเคลื่อนไหวนั้น เป็นเครื่องฉายภาพนิ่งหลาย ๆ ภาพติดต่อกันในอัตราเร็วพอที่จะทำให้ปรากฏว่าภาพนั้น ๆ เคลื่อนไหวได้ เครื่องฉายภาพเคลื่อนไหวนั้นได้แก่

- เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพยนตร์เป็นภาพฉายโปร่งแสง ในระบบฉายตรง การใช้เครื่องฉายภาพยนตร์ผู้ใช้ต้องรู้จักระบบการทำงาน ส่วนประกอบ การบำรุงรักษา ตลอดจนการใช้เครื่องฉายให้ถูกต้อง

เครื่องฉายภาพยนตร์แบ่งออกเป็นชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1. เครื่องฉายภาพยนตร์ขนาด 8 มม. ธรรมดาเป็นซูเปอร์หรือซิงเกิ้ล สำหรับฉายภาพยนตร์ขนาด 8 มม. ธรรมดา และซูเปอร์ 8 มม. หรือซิงเกิ้ล 8 มม. นิยมใช้ในครอบครัว ส่วนการศึกษาไม่มีใช้บ้าง
2. เครื่องฉายภาพยนตร์ 16 มม. สำหรับฉายภาพยนตร์ขนาด 16 มม. นิยมใช้ประกอบการศึกษา
3. เครื่องฉายภาพยนตร์ขนาด 35 มม. สำหรับภาพยนตร์ขนาด 35 มม. ส่วนมากเป็นภาพยนตร์เรื่องสำหรับการบันเทิง ที่ฉายตามโรงมหรสพต่าง ๆ ตลอดจนหนังกลางแปลง

4. เครื่องฉายภาพยนตร์ 70 มม. สำหรับภาพยนตร์ขนาด 70 มม. ที่เรียกว่าระบบ PANAVISION, VISTAVISION, CINEMASCOPE เสียงรอบทิศทาง เป็นเครื่องฉายขนาดใหญ่ ติดตั้งถาวรในโรงภาพยนตร์ขนาดใหญ่ ส่วนขนาดที่มีตัวเลขกำกับ เช่น 8 มม., 16, 35, 70 มม. นั้น เป็นตัวเลขบอกความกว้างของฟิล์มภาพยนตร์แต่ละชนิด แต่ละขนาด

- โทรทัศน์ ในปัจจุบันมีการนำโทรทัศน์มาใช้ในการสอนมากขึ้น เพราะสามารถที่จะสอนคนหมู่มากในเวลาเดียวกันได้ การใช้โทรทัศน์นั้นมีการใช้ในการถ่ายทอดรายการสด และจากการที่ได้บันทึกเทป, บันทึกภาพที่เรียกว่า วิดีโอเทป ซึ่งการถ่ายทำวิดีโอเทปยังสะดวก, รวดเร็วและประหยัด สะดวกแก่การถ่ายทำหนัง 8 มม. มาก ใช้แล้วอัดเรื่องใหม่ได้เวลาใช้เพียงแต่ต่อกับเครื่องรับโทรทัศน์ก็ได้ทันทีไม่ต้องอาศัยห้องมืด จอหนังและเครื่องฉายอย่างภาพยนตร์

เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์

VIDEO เป็นเครื่องบันทึกสัญญาณภาพ สัญญาณเสียงและสัญญาณควบคุม ซึ่งจะควบคุมระบบ SERVO ที่ปรับตำแหน่งหัวเทป ภาพที่หมุนตัดเทปให้พอเหมาะตำแหน่งในเวลาที่ถูกต้องแม่นยำ ดังนั้นวิดีโอเทปที่บันทึกแล้ว จึงมีร่องสัญญาณตั้งแต่ 3 ประเภท โดยมักจะมีสัญญาณเสียงอยู่ตอนบนตามยาวตลอด มีส่วนประกอบและการทำงานเช่นเดียวกับเครื่องบันทึกเทปเสียงทั่วไป ทั้งการลบ การอัดและการเล่นร่องสัญญาณควบคุมอยู่ส่วนล่างตามแนวยาวของเทป, ลบ, อัด และเรียกสัญญาณที่เป็นหัววงจิ้งหว่า เพื่อเอาไปปรับการหมุนของหัวเทปโทรทัศน์แบบ 4 หัว ของแอมป์ที่ใช้ในสถานีโทรทัศน์ทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบแยกม้วนและแบบตลับ ที่ใช้หัวหมุดตัดเฉียงมากขึ้น จะได้แนวร่องทำมุมประมาณ 5 องศา ขึ้นกับความเร็วของเทปตามยาวว่าใช้มากน้อยเพียงไร

สำหรับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบตลับที่นิยมใช้ตามบ้านอยู่ในขณะนี้ ใช้เทปขนาด ½ นิ้ว ได้เพิ่มกลไกอัตโนมัติจนเกิดความสะดวกและความวิจิตรพิสดาร โดยมีตัวเกี่ยวเทปดึงไปขึ้นรูปเป็นด้วยรอบหัวเทปสำหรับเครื่องกลุ่มเบต้า หรือดึงเป็นรูปเอ็ม สำหรับเครื่องในกลุ่ม VHF เมื่อเลิกเล่นก็ทำงานกลับกันเอง เทปออกมาเป็นตลับอย่างเดิม เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบตลับ สามารถอัดได้นานถึง 3 ชั่วโมง มีเครื่องรับโทรทัศน์ในตัว ตั้งโปรแกรมรายการได้ สามารถหาภาพที่ต้องการได้ในเวลารวดเร็ว อีกทั้งบังคับภาพให้ช้า เร็ว หรือนิ่งได้ตามต้องการ

ขนาดของเทปสำหรับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบคาสเซต มีความกว้าง ½ นิ้ว สำหรับเครื่องบันทึกเทปแบบแยกม้วน หรือ คอมพิวเตอร์ มีความกว้าง 1 นิ้ว และขนาดกว้าง 2 นิ้ว สำหรับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ในห้องส่ง

ความสะดวกสบายสำหรับการดูโทรทัศน์

ก. ระยะใกล้และไกลที่สุดสำหรับการนั่งดูโทรทัศน์ ระยะที่ใกล้ที่สุด คือ ระยะในแนวนอน ซึ่งอยู่ห่างจากโทรทัศน์ $3 \frac{3}{4}$ ของขนาดของภาพจริงในโทรทัศน์ (ภาพจริงเป็น $\frac{4}{5}$ ของขนาดหลอดภาพ) ส่วนระยะไกลที่สุดของที่นั่งเป็น 15 เท่าของภาพจริง ถือว่าเป็นระยะใกล้ที่สุด ที่นั่งหลังสุดไม่ควรเลยจากระยะนี้ สำหรับระยะที่เหมาะสมที่สุดนั้นอยู่ระหว่าง 5 ถึง 13 12 เท่า ของขนาดภาพจริง

ข. ที่ตั้งโทรทัศน์หรือที่แขวนโทรทัศน์กับระดับสายตา โทรทัศน์ควรตั้งหรือแขวนอยู่ในที่สูง ทำมุมสูงสุดกับระดับสายตาประมาณ 30 องศา ที่ตั้งทำมุมเช่นนี้ เนื่องจากพื้นห้องเรียบตามปกติไม่ได้ทำลาดเอียง ดังนั้น ถ้าตั้งในระดับสายตาจะทำให้แฉกหนังมองไม่ถนัด

ค. มุมดูในแนวนอน มุมดูที่ใหญ่ที่สุด คือ มุม 45 องศา จากแนวแกนกลางของโทรทัศน์

- VIDEO WALL ก็คือ การส่งสัญญาณภาพจากเครื่องส่งสัญญาณภาพต่าง ๆ อาทิเช่น VIDEO, LASER, LIGF ฯลฯ เข้าสู่จอรับภาพ ซึ่งก็คือ จอโทรทัศน์ ซึ่งมากกว่า 1 เครื่องขึ้นไป โดยสามารถตัดต่อ หรือคัดแปลงสัญญาณโดยผ่านเครื่องแปลงสัญญาณในรูปแบบต่าง ๆ กัน สามารถควบคุมผ่าน PERSONAL COMPUTER ได้โดย PROGRAMMO สำเร็จรูป

ความสามารถของ VIDEO WALL

1. คัดทอนสัญญาณภาพเข้าสู่จอรับภาพแต่ละจอให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน
2. สามารถพ่วงต่อแหล่งสัญญาณภาพได้มากกว่า 1 สัญญาณภาพขึ้นไป ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของเครื่องแปลงสัญญาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สามารถดึงภาพ (ZOOM) หรือตัดต่อภาพเข้าสู่จออันไดอันหนึ่งได้ทันที โดยที่จออื่น ๆ ยังสามารถทำงานในโปรแกรมปกติได้
4. สามารถตัดต่อภาพ หน่วงเวลาภาพ เฟส (PHASE) ภาพได้
5. สัญญาณเสียงเป็นอิสระจากสัญญาณภาพ ทำให้สามารถทำ SPECIAL EFFECT ได้ ทั้งภาพและเสียง การแสดงออกมาจึงดูน่าตื่นเต้น สมจริงสมจังมากขึ้น

อินทราทัศน์ (DIORAMA) เป็นการนำ CARD ซึ่งจัดเป็นฉากและวัตถุประเภท OBJECT หรือ MODEL มาประกอบกันเพื่อใช้ให้เห็นบรรยากาศ และธรรมชาติของเนื้อเรื่องใกล้เคียงกับความจริงมากขึ้น เช่น การดำรงชีวิตต่าง ๆ ตู้ DIORAMA มีความลึกอย่างต่ำ 60 เซนต์ และมีขนาดใหญ่ จนอาจจัดเป็นห้อง DIORAMA ซึ่งสามารถเดินเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงได้

1. DIORAMA ขนาดเล็ก

ลักษณะของการประกอบตู้ DIORAMA ขนาดเล็ก

ประเภท EQUIPMENT เป็นประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าหรือ อิเล็กทรอนิกส์ มีข้อจำกัดบางอย่างในการจัดแสดง เช่น การฉายภาพยนตร์ ไม่สามารถทำได้ในห้องเปิด แบบการจัดแสดงทั่วไปได้ เพราะต้องการความมืดพอสมควร จำเป็นควบคุมแสงสว่าง ดังนั้นการจัดแสดงจึงต้องมีสัดส่วนเฉพาะที่เป็นห้องหรือส่วนควบคุมแสงสว่างได้

อุปกรณ์บางชนิด เช่น เครื่องเสียงที่ประกอบการจัดแสดงต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดหรือบรรยาย จะแขงอยู่ในส่วนของการจัดแสดงนั้น ๆ เช่น ลำโพง อุปกรณ์อื่น ๆ ใช้ในลักษณะเป็น OBJECT หรือ MODEL โดยติดตั้งกับชั้นจัดแสดง เป็นแบบ ELECTRONIC BOARD

การจัด DIORAMA FULL SCALE ที่ผู้ชมสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงได้

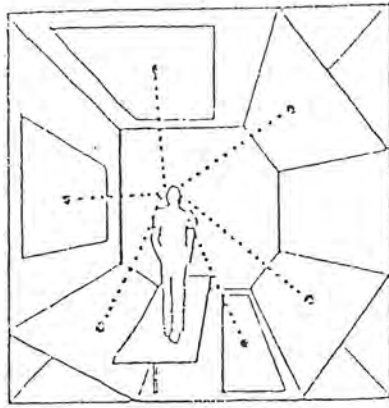
การนำเสนอทางวิดีโอ ปัจจุบันนิยมกันมาก โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ และผู้ชมที่มาศึกษาสามารถเลือกชมเรื่องราวได้ตามต้องการ ในภาพนี้เป็นส่วนที่เรียกว่า THEQUE ของพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น

ก. ขอบเขตของการมองเห็น

มุมมองของมนุษย์ที่ไม่ต้องหันศีรษะใช้ประมาณ 40 องศา ความจริงมุมมองของมนุษย์มากกว่านี้ มุมมองทางตั้งมากกว่ามุมมองทางนอน การหันศีรษะง่ายกว่าการเคลื่อนตาพิจารณาจากรูปดังต่อไปนี้

1. ผู้ดูภาพที่กำลังดูภาพนิ่ง หรือภาพที่จัดเป็นกลุ่มก็ตาม ผู้ดูจะหมุนศีรษะหรือหมุนตัวเพื่อดูภาพอื่น ๆ ดังนี้แสดงโดย HERBERT BAYYER ในปีค.ศ. 1939 แสดงว่า มนุษย์สามารถดูภาพได้ในทุกทิศทาง ทั้งทางด้านข้าง ด้านล่าง และด้านบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. จาก ARCHITECTURE DATA กำหนดมุมมองทางด้านตั้งของมนุษย์ไว้ 27 องศาเหนือระดับสายตา เป็นมุมมองที่สะดวกสบายที่สุด โดยไม่ต้องก้มหรือเงยศีรษะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนขายอาหาร

ประเภทของการขายอาหาร

เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยมีความตื่นตัวในการขายอาหารแบบตะวันตกและได้ใช้การขายอาหารมาเป็นภาษาต่างประเทศ ในการแยกประเภทของการขายอาหาร เช่น snack bar , café service , cafeteria ตลอดจน coffee shop

1. snack bar service ได้แก่ร้านที่เปิดบริการเครื่องดื่ม ประเภทน้ำอัดลม และอาหารต่างๆ ที่เป็นอาหารเบาๆซึ่งผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อได้จากตู้กระจกหรือเตรียมไว้บริการลูกค้า ณ เคาน์เตอร์หรือโต๊ะอาหาร อาหารมีจำกัดไม่กี่ยี่ห้อ และปรุงให้ลูกค้าเห็นที่เคาน์เตอร์นั่นเอง ซึ่งประกอบด้วย เตาหุงต้ม และเตาปิ้งเนื้อด้วยความสดของอาหารค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์พิเศษต่างๆจึงทำให้ค่าอาหารค่อนข้างแพง
2. café service มีห้องครัวแยกออกจากห้องรับประทานอาหาร อาหารที่เตรียมพร้อมแล้วจะถูกนำมารวบรวมไว้บนเคาน์เตอร์เล็กๆ อาจมีอาหารหลัก 2-3 อย่างให้เลือกเท่านั้น
3. self-service cafeteria การให้บริการแบบช่วยตนเองมีประโยชน์ดังนี้คือ
  - ก. ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างบริการ
  - ข. การบริการอาหารบริการแก่ลูกค้าได้จำนวนมากที่เข้ามาในขณะเดียวกัน
  - ค. การเลือกอาหารก็สามารถดูได้จากของจริงในตู้กระจกซึ่งเปรียบเทียบบเสมือนการโฆษณาในตัว
 ร้านอาหารชนิดนี้จึงมีเคาน์เตอร์ขายและมีถาดอาหารในตู้วางเรียงรายเป็นแถว ลูกค้าสามารถเข้าแถวเข้ามาและซื้ออาหารนำไปรับประทานที่โต๊ะ
4. counter service เป็นร้านอาหารคล้ายกับ snack bar แต่มีอาหารบริการมากกว่าในราคาที่แพงกว่า ใช้สถานที่บริการทั้งเคาน์เตอร์และที่โต๊ะรับประทานอาหาร
5. coffee shop service บริการอาหารว่างและเครื่องดื่ม โดยมีบริการคอยบริการตามโต๊ะ ลูกค้าสามารถเลือกอาหารจากเมนู ส่วนของหวานจะตั้งเรียงรายไว้บนถาดในตู้โชว์ที่ดึงดูดสายตา ร้านอาหารชนิดนี้ค่อนข้างทันสมัยสำหรับผู้มีรสนิยมสูง ต้องการความเงียบสงบ การตกแต่งร้านใช้สีที่ผ่อนคลายอารมณ์ และจัดด้วยเครื่องเรือนที่หรูหราขนาดของครัวเล็ก และเนื้อที่โต๊ะมาก

ลักษณะและองค์ประกอบของร้านอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้านอาหารในโครงการนี้จะเป็นการบริการอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป ซึ่งจะมีบริการตามโต๊ะ และลูกค้าสามารถที่จะเลือกอาหารที่อยู่บนโต๊ะได้

องค์ประกอบของส่วนร้านอาหาร ได้แก่

- พื้นที่รับประทานอาหาร (Dining Area)
- ห้องน้ำ-ส้วม สำหรับลูกค้า (Public Toilet)
- ส่วนเก็บเงิน (cashier)
- ครัว (kitchen)
- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายพนักงาน (Locker Room)
- ห้องผู้จัดการ (Manager Room)
- ห้องน้ำ-ส้วม สำหรับพนักงาน (Staff Toilet)

การจัดร้านอาหาร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดส่วนร้านอาหารดังนี้

1. การวางความสัมพันธ์ระหว่างโต๊ะอาหาร เคาน์เตอร์ ครัวและเนื้อที่ใช้สอยอื่น
2. ตำแหน่งทางเข้าออกและประตูเพื่อความสะดวกของลูกค้า
3. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งโดยเฉพาะวัสดุที่ใช้ปูพื้น
4. การออกแบบวิธีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องเรือนชนิดอื่นๆ
5. การให้แสงสว่างในส่วนต่างๆ
6. ระบบการระบายอากาศและกลิ่นอาหาร

ทางเข้าของร้านอาหารในบริเวณนี้จะต้องคำนึงถึง

- ตำแหน่งนี้จะต้องสัมพันธ์ภายนอกอาคาร เพื่อสะดวกต่อการบริการลูกค้า
- การให้แสงเพื่อความเด่นชัดของทางเข้า
- ทางเข้าสามารถที่จะเห็นการโชว์อาหารที่ดึงดูดใจแก่การเข้าใช้
- ทางเดินของลูกค้าและบริการ

การให้แสงสว่างในส่วนต่างๆ โดยปกติส่วนบริการอาหารควรให้แสงขนาด 35 ลูเมนส์ ส่วนเคาน์เตอร์เก็บเงินและส่วนโชว์อาหาร 56 ลูเมนส์ ส่วนเนื้อที่รับประทานอาหาร ควรที่จะให้แสงที่นุ่มนวล สีที่ใช้ควรอยู่ในวรรณะร้อนเพื่อเพิ่มความน่ารับประทานอาหารให้แก่อาหารสำหรับดวงไฟที่ใช้ห้อยจากเพดานควรที่จะมีฝาครอบที่มีความลึกมากพอที่จะปิดหลอดไฟได้

ระบบถ่ายเทอากาศและกลิ่น เพื่อที่จะป้องกันกลิ่นและควันจากครัว ครัวที่จะมีการระบายอากาศที่นอกเหนือจากการใช้ระบบปรับอากาศ คือ ในการติดตั้งเครื่องดูดอากาศหรือระบบอากาศในส่วนบริการอาหาร นอกจากนี้แล้วภายในครัวเองครัวที่จะพัดลมดูดอากาศต่างหากเพื่อป้องกันควันหรือกลิ่นที่จะเล็ดรอกออกไปข้างนอก นอกจากนี้ยังป้องกันไม่ให้มีคราบน้ำมันและเขม่าควันจับตามเพดานและผนังครัวอีกด้วย

การจัดลำดับของส่วนบริการ การจัดลำดับของส่วนบริการจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของลูกค้าและทางเข้า ดังนั้นจะมีวิธีการจัดลำดับดังนี้

1. ตำแหน่งของเคาน์เตอร์ต้องสัมพันธ์กับทางเข้าและโต๊ะอาหาร
2. ตำแหน่งและความชัดเจนของรายการอาหารที่แสดงไว้และป้ายอื่นๆ
3. เนื้อที่ที่พอกับจำนวนคนที่แออัดอยู่หน้าเคาน์เตอร์ คนที่มาคนเดียวมักจะมานั่งที่บริเวณเคาน์เตอร์
4. เนื้อที่ว่างทางเข้า ครัวจะมีเพื่อเป็นพื้นที่กันชนก่อนที่จะเข้ามาถึงส่วนบริการเพื่อการปรับตัวของลูกค้า
5. พยายามป้องกันและหลีกเลี่ยงการจัดทางเดินที่เดินตัดกลุ่มของโต๊ะอาหาร

เครื่องเรือนที่ใช้ในส่วนเสิร์ฟน้ำและเครื่องดื่ม จัดในลักษณะคล้าย coffee shop

เครื่องเรือนในร้านอาหารประเภทนี้มีมักจะมียู่ 4 พวกคือ

1. เคาน์เตอร์บาร์
  2. โต๊ะตาย และเครื่องเรือนติดผนัง
  3. โต๊ะลอยตัว
  4. โต๊ะอาหารชนิดที่ปรับได้ สามารถนำมาจัดให้เหมาะสมกับจำนวนลูกค้า
- การออกแบบเคาน์เตอร์นี้สามารถออกแบบได้ 3 วิธี

1. แบบตรง
2. แบบรูปโค้งตัวยู
3. แบบผสมทั้งสองแบบ

เคาน์เตอร์นี้มักจะใช้ร่วมกับโต๊ะที่แยกออกต่างหาก เพื่อให้ลูกค้าที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ ในจำนวนที่แตกต่างกันเลือกที่นั่งได้ ส่วนสตู้นั้นมีหลายแบบ เช่น อาจจะเป็นสตูดิตายที่มีพนักหรือไม่มีก็ได้ หรือเป็นสตูแบบลอยตัวและอาจจะเป็นแบบเก้าอี้ใช้กับโต๊ะทั่วไปก็ได้ ถ้าหากเคาน์เตอร์มีขนาดความสูงเท่ากับโต๊ะทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยากาศภายในร้านอาหาร โดยปกติแล้วจะเป็นบรรยากาศที่นุ่มนวล เหมาะกับการผ่อนคลายอารมณ์ และไม่ต้องสับสนกับการเดินขวักไขว่จากคนภายนอก แต่บรรยากาศที่ตึ้นนั้นก็ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพที่มองดูสะอาด และเปล็ดเปล็นกับอาหาร ความหรูหราของโต๊ะอาหารตลกจนทักตึงภาพภายนอกภายในและส่วนที่นึ่งรับประทานอาหาร จะต้องมีความส่วนตัวพอควร

ความสัมพันธ์ของพื้นที่ในส่วนต่างๆ โดยปกติแล้วการใช้พื้นที่ในการรับประทานอาหารของแต่ละบุคคลจะใช้พื้นที่ประมาณ 1.6 ตร.ม. พื้นที่ที่บริการ ร้อยละ 15 ของพื้นที่รับประทานอาหารทั้งหมด คริวประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่รับประทานอาหารรวมกับส่วนบริการ พื้นที่สำหรับเตรียมอาหารร้อยละ 15 ของพื้นที่ครัว ที่เก็บอาหาร ประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ครัว และที่ทิ้งขยะประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ครัว

ครัว แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน

1. บริเวณปรุงอาหาร บริเวณนี้ถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของครัวและใช้เป็นที่ปรุงอาหารไม่ว่าจะเป็น ทอด ปิ้ง คั่ว อบ ย่าง ผัด บริเวณนี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

-พื้นที่สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปรุงอาหาร ใช้พื้นที่ 30% ของพื้นที่ส่วนปรุงอาหาร

-พื้นที่สำหรับการสัญจรและยืนทำงาน ใช้พื้นที่ 70% ของส่วนปรุงอาหาร

ทางสัญจรในครัวจะต้องไม่ตัดกันมากและมีระยะที่สั้นที่สุด ต้องไม่แคบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงระยะคน 2 คนถือของสวนกัน และอุปกรณ์หุงต้มบางชนิดมีประตูปแบบบานเปิดทางสัญจรจึงควรที่จะขยายเพิ่ม

-ระยะของช่องที่ทำงานหลังเครื่องหุงต้มกว้างอย่างต่ำ 1.25 เมตร

-ระยะที่ทำงานที่โต๊ะสำหรับ 1 คน มีรถเข็นผ่านควรกว้างอย่างต่ำ 1.40 เมตร

-ระยะที่ทำงานที่โต๊ะสำหรับ 1 คนและยกของ 1 คน กว้างอย่างต่ำ 1.25 เมตร

1. บริเวณเตรียมอาหาร ส่วนที่สองในครัวเป็นบริเวณที่จัดเตรียมอาหารหลังจากที่นำอาหารเข้ามาในครัว มีข้อคำนึงถึง คือ

-การเตรียมเนื้อต้องมีอุปกรณ์รองรับ การหันเนื้อ กระจุก จะทำให้เกิดการเลอะเทอะ

-การเตรียมผักก็มักจะมีส่วนที่เสียดึงจะต้องใช้น้ำเป็นส่วนประกอบในการเตรียม ทำให้เกิดความเลอะเทอะจากน้ำมันในบริเวณ ในบริเวณที่เตรียม

-การเตรียมอาหารจำพวกแป้ง มีฝุ่นและผงแป้ง จึงต้องการส่วนที่แห้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากทั้งสามส่วนที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าหากให้บริเวณเหล่านี้ยู่ติดกันย่อมจะไม่เหมาะสมเพราะจะทำให้เกิดความสับสนต่อพฤติกรรม เช่น คนเตรียมเนื้อก็ไม่รู้ขั้นตอนหรือกรรมวิธีในการเตรียมเนื้อหรือผัก คนเตรียมเนื้อหรือผักก็เป็นเช่นเดียวกัน อีกทั้งจะทำให้อาหารเกิดการปนกัน ทำให้เสีย ดังนั้น โดยทั่วไปจะนิยมแยกส่วนเตรียมอาหารออกจากกันเป็น 4 ส่วน คือ

2.1 บริเวณเตรียมผัก ในส่วนนี้จะต้องมีโต๊ะวางเครื่องมือ โต๊ะทำงาน อ่างล้างผัก นอกจากนี้จะต้องมีตู้สำหรับเก็บเครื่องมือด้วย ผนังในส่วนนี้ควรเป็นพวกกระเบื้องมีบัวตามแ่งและมุมต่างๆ โต๊ะทำงานที่เปียกควรจะมีที่บังกันน้ำ พื้นควรระบายน้ำได้ดีทำความสะอาดง่ายห้องควรจะมีการระบายอากาศที่ดีเพื่อระบายความชื้นออกบ้าง ผักที่เตรียมไว้แล้วจะไปยังห้องเก็บหรือไปยังบริเวณปรุงอาหารก็ได้

2.2 ส่วนเตรียมเนื้อและปลา ส่วนนี้ควรที่จะแยกออกเป็นส่วนตัว เนื้อปลา เนื้อสัตว์ปีกและส่วนอาหารเย็น ในกรณีที่มีที่ไม่พออาจจะรวมสามอย่างแรกเข้าไว้ด้วยกันแต่ต้องแยกเขียง เพื่อไม่ให้กลิ่นรบกวนกัน ส่วนอาหารเย็นนั้นต้องแยกส่วนออกเสมอ โต๊ะควรที่จะเป็นโต๊ะสแตนเลส มีอ่างน้ำ 2 ใบ เป็นอย่างน้อยและมีที่เก็บเขียง มีภาชนะและอุปกรณ์ต่างๆ พื้นและผนังของห้องไม่มีลักษณะที่พิเศษจากส่วนอื่น อาหารส่วนนี้เมื่อออกไปแล้วจะไปยังส่วนปรุงอาหาร

2.3 ส่วนเตรียมแป้ง อาหารประเภทนี้มีลักษณะที่เป็นเอกเทศในการเตรียม ดังนั้นจึงต้องแยกออกจากส่วนอื่นๆ และภายในบริเวณที่มีทุกอย่างครบก็ได้ คือมีทั้งที่เก็บของ ที่เตรียม ที่ปรุง และที่ล้างภาชนะ

1. บริเวณพักอาหาร คือส่วนที่นำอาหารจากส่วนปรุงแล้วไปสู่ส่วนบริการ โดย
  - ใช้พนักงานในกรณีที่มีการบริการ
  - ลูกค้ายกไปเองในกรณีที่ช่วยตนเอง

ในบางแห่งอาจมีความจำเป็นเนื่องจากพนักงานในครัวจำกัดบริเวณที่ปิ้งขนมปัง ที่ชงกาแฟ ที่ทำเครื่องดื่ม ที่เก็บน้ำแข็ง ทั้งนี้เพื่อลดภาระพ่อครัว จะให้พนักงานเสิร์ฟเป็นผู้ทำเองนอกจากนี้ยังรวมส่วนที่เก็บเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและอ่างล้างมือไว้ด้วย

ทางสัญจรส่วนนี้ควรเป็นแบบทางเดียวที่มีทางเข้าออกขนาดใหญ่ ถ้าเป็นทางเข้าออกที่ใช้ร่วมกันควรจะเป็นประตูที่มีกระจกสามารถมองเห็นทะลุได้ ทางเดินภายในควรกว้าง 1.35 เมตร โต๊ะและตู้ต่างๆ ในส่วนนี้จะออกแบบเพื่อ

ประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ไม่ว่าจนถึงความสวยงามมากนัก เพราะมิได้เป็นส่วนที่โชว์ลูกค้า และคำนึงถึงการทำความสะอาดและการบำรุงรักษาด้วย

ส่วนร้านขายของ

การจัดห้างสรรพสินค้า

การจัดผังภายในส่วนขาย

หน้าที่ของห้างสรรพสินค้า ก็คือ การขาย ดังนั้นหัวใจของส่วนขายก็คือสถานที่ที่ผู้ซื้อและพนักงานขายมาพบกันระหว่างผู้ซื้อ ดังนั้น การจัดตั้งควรจัดตั้งภายในออกมาเริ่มจากจุดที่ทำการค้าขาย เพื่อจัดส่วนประกอบต่างๆภายใน รวมทั้งการจัดตั้งอุปกรณ์ต่างๆแล้วจึงค่อยเคลื่อนออกมาจัดรอบนอก รวมทั้งทางเข้าออก และด้านหน้าร้าน

ข้อมูลสำคัญที่นักออกแบบต้องการมิใช่จำนวนเฉลี่ยของผู้ซื้อ แต่สิ่งที่จะต้องทำมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่ดึงดูดภายในส่วนขาย เพื่อสามารถโฆษณาให้ได้ยอดขายสูงสุด
2. สามารถที่จะแบ่งเนื้อที่ภายในให้สอดคล้องกับการหมุนเวียนของสินค้าและบริการสนับสนุนจากแผนกอื่นที่อยู่เบื้องหลังการขาย
3. สามารถดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาในแผนกขายได้ด้วย การดึงดูดที่หน้าร้านด้วยเหตุผลที่ว่า ความสนใจของลูกค้าเริ่มต้นขึ้นด้วยหน้าร้าน เขาคงจะไม่สามารถประทับใจในแผนกขายก่อนเข้าร้านเป็นแน่ จนกว่าจะเหยียบย่างเข้ามาทางประตูทางเข้าและออก และทางออกนั้น ลูกค้ามักจะไม่ค่อยได้สังเกตและสนใจในแผนกที่ถูกซ่อนไว้อย่างมิดชิด ดังนั้นการจัดผังไม่ควรสลับซับซ้อนจนเกินไปนัก

สินค้าแบ่งตามหลักจิตวิทยาของผู้ซื้อ สามารถแบ่งได้ 3 ชนิด

สินค้าแบ่งตามหลักจิตวิทยาของผู้ซื้อ สามารถแบ่งได้ 3 ชนิด

1. สินค้าฟุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS)
2. สินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS)
3. สินค้าจำเป็น (DEMAND GOODS)

สินค้าฟุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS)

เป็นสินค้าที่มีลักษณะหรูหรา ชื่อโดยการตัดสินใจชั่วขณะ ซึ่งมักจะโชว์สินค้าแบบฉูดฉาด หรูหราสวยงาม เช่น น้ำหอม เครื่องเพชร ของขวัญ

สินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นสินค้าที่ทางสรรพสินค้าที่ทางห้างสรรพสินค้ามักจะกำไรไม่มากนัก แต่จำเป็นต้องนำมาจำหน่าย เพื่อว่าลูกค้าที่มาซื้อสินค้าเหล่านี้เป็นประจำจะได้ซื้อสินค้าอื่นๆ ได้ด้วย เช่น อาหาร ยารักษาโรค

สินค้าจำเป็น (DEMAND GOODS)

จัดเป็นสินค้าจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้า เครื่องเรือน

ดังนั้นในการจัดหาสินค้าทั้ง 3 ประเภทที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จะต้องจัดวางโดยแบ่งแยกออกจากกันเพราะสินค้าแต่ละชนิดมีการขายที่แตกต่างกันออกไป ใช้อุปกรณ์และการจัดร้านคนละชนิด ทั้งยังอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันออกไปอีกด้วยเพื่อให้สัมพันธ์กับการเดินของลูกค้า และสะดวกแก่หน่วยงานบริหารภายใน

ตำแหน่งของสินค้าแต่ละชนิด

1. ตำแหน่งของสินค้าฟุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS) ควรจะตั้งอยู่ใกล้กับทางเข้าให้มากที่สุด เพราะลูกค้าจะผ่านแผนกนี้ถึง 2 ครั้ง คือ ขาเข้าและออก ซึ่งการโชว์สินค้าฟุ่มเฟือยจะช่วยกระตุ้นลูกค้าให้ซื้อ เช่น เครื่องประดับ
2. ตำแหน่งของสินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS) การจัดวางสินค้ามักอยู่ตอนกลางทาง เช่น ชูคนอน ชูคั่นใน ควรตั้งอยู่ช่วงกลางของแผนก และจำเป็นต้องจัดสินค้าเหล่านี้ให้คู่กัน
3. ตำแหน่งของสินค้าจำเป็น (DEMAND GOODS) สินค้าเหล่านี้มักจะตั้งอยู่ในสุดของเส้นทางเดินซื้อ ให้ห่างทางเข้ามากที่สุด เช่น แผนกเสื้อ รวมถึงห้องลอง ควรอยู่ด้านในสุดและห่างทางเข้าให้มากที่สุดด้วย

ส่วนลานกิจกรรม ลานกลางแจ้ง

ลักษณะของลานแสดงกลางแจ้ง และองค์ประกอบของส่วนลานแสดง ส่วนลานแสดงกลางแจ้ง ส่วนใหญ่แล้วใช้จัดแสดงการแสดงต่างๆ เช่น

- วงดนตรีไทย ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี
- วงดนตรีภาคต่างๆ
- ละครไทย
- การแสดงอื่นๆ เช่น หุ่นไทย หนังใหญ่ โขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ส่วนเวทีแสดงกลางแจ้งจำเป็นต้องมีเนื้อที่กว้างมากพอที่จะสามารถจัดการแสดงต่างๆ ได้ จึงศึกษาขนาดการแสดงประเภทต่างๆ เพื่อสรุปเป็นขนาดพื้นที่เวทีการแสดงกลางแจ้งได้ดังนี้

1. การแสดงละครใน ละครนอก

ขนาดเวทีเล็กกว่าการแสดงโขนเล็กน้อยประมาณ 9-10 เมตร คนตรีไทยประกอบการแสดง ได้แก่ ปี่พาทย์เครื่องใหญ่ 3.30-6.00 ตร.ม. หันหน้าเข้าหาเวที

2. การแสดงคนตรีไทย

วงใหญ่ที่สุดคือมโหรี ขนาด 6.00-8.00 เมตร และเมื่อมีการประชันจะมีขนาด 6.00-

18.00 เมตร

3. การแสดง โอเปร่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดเวทีโดยปรกติสำหรับการแสดง มีขนาดกว้าง 18 เมตร ลึก 12 เมตร โดยจะมี PIT ORCRESTRA 90 ตารางเมตร อยู่ด้านหน้าเวทีในระดับที่ต่ำกว่า จุ๊นักดนตรีได้ประมาณ 40-60 คน

4. การแสดงหนังใหญ่

ขนาดจอ 9 วา สูง 3 วา ส่วนเวทีกว้าง 18 เมตร ลึก 7 เมตร มีดนตรีปี่พาทย์เครื่องใหญ่ ขนาด 3.30*6.00 ตร.ม. ตั้งอยู่ด้านหน้าเวทีโดยหันหน้าเข้าหาจอ

5. การแสดงโขนหน้าจอ

ขนาดเวทีที่ตัดแปลงมาจากเวทีหนังใหญ่ โดยมีขนาดกว้าง 9 วา (18 เมตร) ลึก 3 วา (6 เมตร) แต่งปี่พาทย์เครื่องใหญ่ไปอยู่ด้านหลังจอ

6. การรำพื้นเมือง

ขนาดที่เหมาะสม ประมาณ 12 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9 กรณีศึกษา

การศึกษาโครงการจากกรณีศึกษา

ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ศูนย์บริการวิชาการและข้อมูลการท่องเที่ยว

สถานที่ตั้ง อาคารศาลากลางจังหวัด (เก่า) ถ.ศรีสรรเพชญ์ ต.ประจักษ์

อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

ความเป็นมา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ทั้งในฐานะที่เป็นอดีตราชธานีและมรดกทางวัฒนธรรม และมีประกาศให้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นมรดกโลกจากสถานที่ตั้ง ซึ่งจะเสมือนเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีความรู้ความเข้าใจและโดยสะดวก

องค์ประกอบ แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้คือ

1. ส่วนบริการสื่อคอมพิวเตอร์
2. ส่วนงานบริการนักท่องเที่ยว
3. ส่วนงานบริการวิชาการ
4. ส่วนงานสำนักงาน

การบริการ 1. ส่วนบริการสื่อคอมพิวเตอร์ อยู่บริเวณ โถงส่วนกลางด้านหน้าอาคาร พื้นที่ประมาณ 120 ตร.ม. จัดวางสื่อคอมพิวเตอร์ ให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลท่องเที่ยวเบื้องต้น ได้เอง ด้วย ระบบ touchscreen พร้อมเสียงบรรยายที่สามารถเลือกได้ในภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลอยุธยาและข้อมูลทั่วไป อาทิ ความรู้อยุธยาด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สังคมและวิถีชีวิต แนะนำแหล่งท่องเที่ยว แนะนำเส้นทางท่องเที่ยว และข้อมูลบริการอื่นๆ

2. ส่วนงานบริการนักท่องเที่ยว อยู่บริเวณชั้น 1 ของอาคารประกอบด้วยบริเวณ โถงด้านหน้า ปีกขวา ปีกซ้าย และโถงด้านหลังอาคาร ดังนี้

- บริเวณโถงด้านหน้าพื้นที่ประมาณ 120 ตร.ม. จะใช้เป็นส่วนประชาสัมพันธ์ต้อนรับผู้เข้ามาในอาคาร และเป็นส่วนพักคอยเคาน์เตอร์ติดต่อ-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวเบื้องต้น รวมทั้งจำหน่ายบัตรเข้าชม นิทรรศการชั้น 2

- บริเวณปีกขวามีพื้นที่ประมาณ 104 ตร.ม. จัดกันพื้นที่โดยแบ่งเป็นส่วน บริการต่างๆดังนี้

1. เคา์เตอร์ประชาสัมพันธ์มีพื้นที่ประมาณ 20 ตร.ม.
2. เคา์เตอร์บริก เรจองที่พัก มีพื้นที่ประมาณ 8 ตร.ม.
3. เคา์เตอร์บริการจองทัวร์ มีพื้นที่ประมาณ 8 ตร.ม.
4. เคา์เตอร์บริการไปรษณีย์ มีพื้นที่ประมาณ 8 ตร.ม.
5. เคา์เตอร์บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา มีพื้นที่ประมาณ 8 ตร.ม.
6. ห้องบริการรับฝากของ พื้นที่ประมาณ 19 ตร.ม. จัดกันพื้นที่สำหรับ บริการรับฝากของของนักท่องเที่ยว
7. ห้องพยาบาล พื้นที่ 19 ตร.ม. ใช้เป็นห้องปฐมพยาบาลเบื้องต้น จัดให้มีเตียงตรวจสำหรับผู้มาใช้บริการนอนพักได้ โดยไม่ต้องมีแพทย์และ พยาบาลประจำ

- บริเวณปีกซ้ายของอาคารชั้น 1 จัดกันพื้นที่โดยแบ่งส่วนบริการต่างๆดังนี้

1. ร้านขายอาหาร มีพื้นที่ประมาณ 147 ตร.ม. สำหรับจำหน่ายอาหาร นานาชนิดและเครื่องดื่มแบบมีที่นั่งและมีครัวประกอบอาหาร
2. ห้องจำหน่ายของที่ระลึกและหนังสือ ตั้งอยู่บริเวณปีกด้านซ้ายของ อาคารติดกับร้านขายอาหาร มีพื้นที่ประมาณ 60 ตร.ม. เป็นร้านขาย ของที่ระลึกและหนังสือเกี่ยวกับอยุธยาและสถานที่ท่องเที่ยวของ ประเทศไทย

- บริเวณ โถงด้านหลัง ซึ่งเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ มีพื้นที่ประมาณ 379 ตร.ม. บริเวณนี้เป็นส่วนแรกที่นักท่องเที่ยวเข้าทางที่จอดรถด้านหลังจะได้ สัมผัสชม สามารถมองออกไปเห็นทัศนียภาพโดยรอบอาคาร โดยแบ่ง เป็น

1. จุดพักผ่อน พื้นที่ประมาณ 133 ตร.ม. เป็นจุดพักผ่อนหรือนั่งคอยและ นัดพบของนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม
2. พื้นที่ที่เหลือ เป็นพื้นที่สำหรับนิทรรศการหมุนเวียน ใช้จัดแสดงเรื่อง รว กิจกรรมท่องเที่ยวตามเทศกาล และสามารถเป็นพื้นที่สำหรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบริการเสริมอื่นๆ เช่น ร้านขายอาหารจานด่วนที่ไม่มีบริการ
ประกอบอาหารในร้าน

3. ส่วนงานบริการวิชาการ ประกอบด้วยส่วนของนิทรรศการถาวรและ
นิทรรศการชั่วคราวดังนี้

- บริเวณจัดแสดงนิทรรศการถาวร อยู่บริเวณชั้น 2 มีพื้นที่ประมาณ 510 ตร.ม. มุ่งเน้นเป็นนิทรรศการที่ให้ความรู้ และนำเสนอแง่มุมต่างๆ ในความเป็นเอกลักษณ์ของอยุธยา เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจและเข้าใจเรื่องราวได้โดยง่าย
- บริเวณที่ใช้จัดนิทรรศการชั่วคราว จะจัดในบริเวณห้องเอนกประสงค์ ซึ่งตั้งอยู่ทางซ้ายของอาคาร ชั้น 2 มีพื้นที่ประมาณ 164 ตร.ม. ใช้จัดนิทรรศการการท่องเที่ยวอยุธยา และจัดนิทรรศการวิชาการอื่นๆ แสดงงานแบบหมุนเวียน แสดงเรื่องราวกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทาง ททท. จัดตลอดปี และรวมถึงงานของสถาบันต่างๆ ที่สนใจมาขอใช้ที่จัดแสดง

สิ่งที่นำมาศึกษา 1. รูปแบบการให้บริการของศูนย์บริการการท่องเที่ยว

2. พฤติกรรมของผู้ใช้

3. การจัดองค์ประกอบต่างๆ ไว้บริการผู้เข้าใช้

ข้อดี

1. การบริการภายในศูนย์มีหลากหลายรูปแบบ สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ภายในจุดๆ เดียวสร้างความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสีย

1. หากนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มทัวร์(มาจากที่จ่อครด)จะต้องเข้าจากทางข้างหลังของอาคารทำให้การเข้าถึงส่วนบริการข้อมูลข่าวสาร ไม่สะดวกต้องผ่านส่วนอื่นๆ เข้ามาก่อน
2. ส่วนบริการข้อมูลทางคอมพิวเตอร์มีจำนวนเครื่องไม่เพียงพอ และพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลนักท่องเที่ยวควรมีหลากหลายมากกว่าแค่เอกสารแผ่นพับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร

สถานที่ตั้ง ถนน พระอาทิตย์ เกษรดิน โกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

- องค์ประกอบ
1. ส่วนเคาน์เตอร์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว
  2. เคาน์เตอร์แจกเอกสาร แผ่นพับ
  3. เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์
  4. ส่วนเคาน์เตอร์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวทางโทรศัพท์
  5. บอร์ดติดข่าวสาร
  6. ส่วนที่นั่งพักผ่อน อ่านเอกสารและแผ่นพับ
  7. คอมพิวเตอร์บริการข้อมูลด้วยตัวนักท่องเที่ยวยเอง
  8. พื้นที่แสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร

- การบริการ
1. ส่วนเคาน์เตอร์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่คอย ให้ข้อมูล ประกอบกับแผ่นพับ โดยนักท่องเที่ยวนั่งดูสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ได้
  2. เคาน์เตอร์แจกเอกสารและแผ่นพับ นักท่องเที่ยวสามารถหยิบเอกสาร แผ่นพับ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้เอง
  3. เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ เป็นการให้บริการแบบรวดเร็ว นักท่องเที่ยวอาจจะ ต้องการเอกสารโดยขอจากเจ้าหน้าที่โดยตรงและได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่
  4. ส่วนเคาน์เตอร์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลแก่นัก ท่องเที่ยวทาง โทรศัพท์ แต่เจ้าหน้าที่ยังสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่มาสอบ ถามได้
  5. บอร์ดติดข่าวสาร ติดข่าวสาร กิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งของศูนย์เองและกิจกรรม จากภายนอกที่ต้องการประชาสัมพันธ์
  6. ส่วนที่นั่งพักผ่อน อ่านเอกสารและแผ่นพับ นักท่องเที่ยวบางคน บางกลุ่มที่มาติด ต่อสอบถามอาจยังต้องการนั่งอ่านข้อมูลทำความเข้าใจก่อนจะเข้ามานั่งเล่นใน ส่วนนี้ บางทีเจ้าหน้าที่ใช้ส่วนนี้ในการพูดคุยกับนักท่องเที่ยวด้วย หากที่เคาน์เตอร์ ไม่มีที่นั่ง อีกประเภทคือนักท่องเที่ยวเข้ามารับเอกสารแต่ไม่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม จากเจ้าหน้าที่ จะมานั่งอ่านเอกสาร หรือขอยืมหนังสือจากทางศูนย์(ส่วนวิชาการ) มานั่งอ่านที่ส่วนนี้ เป็นการนั่งพักผ่อนไปในตัวด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. คอมพิวเตอร์บริการข้อมูลด้วยตัวนักท่องเที่ยวเอง นักท่องเที่ยว ได้รับข้อมูลบางอย่างจากเจ้าหน้าที่แล้ว ยังสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก computer อีกด้วย
8. ทางศูนย์จะมีการจัดกิจกรรมทางเรือและจักรยาน โดยมีศูนย์เป็นศูนย์กลางซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องมาติดต่อ และเริ่มต้นกิจกรรมที่ศูนย์ โดยหากเป็นกิจกรรมทางเรื่อนักท่องเที่ยวจะขึ้นเรือที่บริเวณด้านหลังศูนย์ โดยส่วนมากนักท่องเที่ยวจะมารวมตัวกันที่ศูนย์ก่อน เมื่อพร้อมจะออกเดินทางเพื่อไปทำกิจกรรมนั้นๆ

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. รูปแบบการให้บริการส่วนให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
2. องค์ประกอบใน ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารที่มีรูปแบบหลากหลาย
3. พฤติกรรมของผู้ใช้บริการในส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ข้อดี

1. การบริการข้อมูลข่าวสารที่มีหลากหลายรูปแบบ สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
2. รูปแบบการบริการข้อมูลที่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถได้รับข้อมูลได้เต็มที่และมีความรู้สึกเป็นกันเอง
3. ส่วนนั่งอ่านเอกสาร ส่วนพักผ่อน มีมุมมองที่ดี ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา

ข้อเสีย

1. พื้นที่ส่วนโถงไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มได้ ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนต้องออกไปรอที่ด้านนอก
2. บอร์ดเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ไม่เป็นระเบียบ ขาดการอ่าน
3. จำนวน computer ที่ให้บริการที่สามารถใช้จริงมีเพียง 1 เครื่องซึ่งไม่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว
4. การจัดที่นั่งส่วนอ่านเอกสาร กระจัดกระจาย ไม่เป็นระเบียบ น่าจะมีชั้นวางหนังสือ วารสารการท่องเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวได้อ่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว Palazzo del Turismo, Comune Milano-Settore Turusmo

สถานที่ตั้ง Via Marconi 1, Piazza Del Duomo, Milan, Italy

ขนาดโดยประมาณ 216 ตารางเมตร

- การบริการ
1. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
  2. เอกสารแจก
  3. แผนที่และโปสเตอร์
  4. เครื่องให้ข่าวสารอัตโนมัติ
  5. โทรศัพท์และโทรสาร
  6. อินเทอร์เน็ต

ข้อมูลข่าวสารที่ให้บริการ

1. สถานที่พักของนักท่องเที่ยว
2. ร้านอาหาร
3. สถานที่ท่องเที่ยว
4. สถานศึกษาพยาบาล

สิ่งที่น่าสนใจ

1. รูปแบบวิธีการให้ข่าวสาร
2. การจัดพื้นที่สำหรับบอร์ดติดเอกสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

สถานที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

องค์ประกอบ 1. ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

2. ส่วนนิทรรศการถาวร
3. ส่วนนิทรรศการชั่วคราว
4. ร้านอาหาร
5. ลานแสดง
6. ส่วนสำนักงาน

การบริการ

1. ส่วนนิทรรศการถาวร มีการแสดงวัตถุจำลองอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งสามารถอธิบายคร่าวๆถึงอุทยานประวัติศาสตร์ก่อนเข้าชมได้ และจัดแสดงประวัติของอุทยานและของโบราณสถานแต่ละอัน โดยจัดแสดงโดยบอร์ด
2. ส่วนลานส่วนบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันเป็นเพียงเคาน์เตอร์ที่ใช้ร่วมกับเคาน์เตอร์ขายของที่ระลึก ของฝาก รวมทั้งไม่มีการทำเอกสารการท่องเที่ยวสำหรับแจกนักท่องเที่ยว
3. ส่วนลานไทยด้านหน้าส่วนสำนักงานเป็นจุดชมวิว และพักผ่อนของศูนย์แห่งนี้ด้วย มีบรรยากาศร่มรื่นสามารถมองเห็นอุทยานและทัศนียภาพโดยรวมของศูนย์บริการ

สิ่งที่น่าสนใจ

1. การจัดพื้นที่ส่วนต่างๆที่สามารถเชื่อมต่อถึงกัน
2. การจัดพื้นที่ส่วนลาน ซึ่งสามารถเป็นลานเอนกประสงค์ได้ด้วย

ข้อดี

1. อาคารที่ใช้มีการแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย
2. อาคารที่ใช้เป็นอาคารขนาดไม่ใหญ่และนำอาคารต่างๆมาเชื่อมหากัน และสามารถมองเห็นพื้นที่ใช้งานส่วนอื่นๆได้

ข้อเสีย

1. พื้นที่ส่วนนิทรรศการ มีการจัดแสดงไม่น่าสนใจ (เทคนิคการจัดแสดง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนนิทรรศการ

ศูนย์บริการวิชาการและข้อมูลการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่ตั้ง อาคารศาลากลางจังหวัด (หลังเก่า) ถ.ศรีสรรเพชญ์ ต.ประตูชัย อ.

พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ บทบาทของศูนย์บริการฯ ที่ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลและส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้นแนวคิดในการนำเสนอทั้งเนื้อหาข้อมูลและรูปแบบจึงหลีกเลี่ยงลักษณะของพิพิธภัณฑ์ แต่เป็นนิทรรศการให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยการนำเสนอแง่มุมต่างๆที่โดดเด่น น่าสนใจ และเป็นเอกลักษณ์ของอยุธยา ในฐานะที่เป็น World Heritage

กลุ่มเป้าหมาย มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
เนื้อหาการจัดแสดง

1. บริเวณที่ 1 จัดแสดงหัวข้อ พระนครศรีอยุธยา จากมหาจักรแห่งอู่ยาคเนย์สู่ มรดกโลก เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจภาพรวมโดยสังเขปของภูมิศาสตร์อยุธยาและ ประวัติพัฒนาการของเมืองในช่วงสำคัญๆตลอดระยะเวลา 417 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการก่อสร้างความยิ่งใหญ่ทางอารยธรรมจนได้รับยกย่องให้เป็น "มรดกโลก"
2. บริเวณที่ 2 จัดแสดงหัวข้อ ล่องแม่น้ำชมความงามเกาะเมือง เพื่อจำลองประสบการณ์โดยจินตนาการการล่องเรือชมโบราณสถานและย่านสำคัญรอบเกาะเมือง และบริเวณใกล้เคียง อันเป็นมรดกวัฒนธรรมคู่บ้านคู่เมือง โดยเลือกเฉพาะสถานที่เด่น เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจให้ต้องการออกไปสัมผัสสถานที่จริง กำหนดให้ทิศทางสัญจรของผู้ชมเคลื่อนไปมาเรียงรายด้วยข้อมูลสถานที่เป็นลำดับ เช่นเดียวกับการล่องเรือ ไปสัมผัสกับสถานที่ที่เรียงรายอยู่บนฝั่งแม่น้ำ
3. บริเวณที่ 3 จัดแสดงหัวข้อ สร้างบ้านแปงเมือง เพื่อให้ผู้ชมตระหนักถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่ตั้งสมและถ่ายทอดผ่านมรดกทางวัฒนธรรมในการสร้างบ้านแปงเมือง ทั้งด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม โดยมีการจัดแสดงหุ่นจำลองของวัดพระศรีสรรเพชญ์
4. บริเวณที่ 4 จัดแสดงหัวข้อ วิถีธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชน เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมสัมผัสด้านที่มี "ชีวิต" ของอยุธยา ผ่านเรื่องราวของธรรมชาติ ได้แก่สภาพธรรมชาติริมน้ำ ชุมชนริมน้ำ บ้านเรือน การอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาศัย การทำมาหากิน สีสิ้นของเทศกาลงานประเพณี งานหัตถกรรม และอาหาร การกิน ทั้งนี้ใช้เทคนิค Ghost Block ในการจัดแสดงภาพ

5. บริเวณที่ 5 จัดแสดงหัวข้อ เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว เพื่อสื่อสารสรุปการชมนิทรรศการบริเวณที่ 1 ถึง 4 ด้วยการชมวีดิทัศน์ตัวอย่าง เพื่อให้เข้าใจอุทยานในแง่มุมที่หลากหลาย และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง นำเสนอสารคดีโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ (Audio Visual) ในหัวข้อ “หนึ่งวัน(มหัศจรรย์)ในอุทยาน” พร้อมเสียงบรรยาย ความยาวประมาณ 12 นาที

เทคนิคการจัดแสดง

นำเสนอในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ บอร์ดนิทรรศการ ภาพขยายทั้งภาพถ่ายสถานที่ในปัจจุบันและภาพเขียนตามจินตนาการ แบบจำลองเมืองอุทยานและภูมิประเทศขนาดใหญ่ และจัดทำบท (software) ตามข้อมูลของกรมศิลปากรสำหรับบรรจุลงในสื่อคอมพิวเตอร์ และวีดิทัศน์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจและเข้าใจเรื่องราวได้โดยง่าย

การจัดทางเดินในการชมนิทรรศการ เนื่องจากห้องที่จัดมีลักษณะเป็นห้องแคบยาว รูปแบบการจัดทางเดินภายในส่วนนิทรรศการจึงต้องเป็นการบังคับชม แต่เนื่องจากเป็นนิทรรศการที่มีเนื้อหาไม่นานมากจึงไม่เกิดความน่าเบื่อ

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. วัตถุประสงค์ในการจัดนิทรรศการที่ต้องการให้ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. การจัดแบ่งหัวข้อในการจัดแสดง
3. เทคนิคในการจัดแสดง

ข้อดี

1. การจัดเนื้อเรื่องและเทคนิคต่างๆทำให้เกิดความน่าสนใจได้ดี
2. เนื้อหามีการเรียงลำดับ แต่ผู้ชมสามารถเลือกชมได้ตามความสนใจ โดยหากข้ามบางส่วนก็ยังสามารถรับรู้เรื่องราวอื่นๆได้ต่อ
3. มีการสรุปเนื้อหาที่สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าชมได้ง่าย (วีดิทัศน์)

ข้อเสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เนื้อหา ข้อมูลบางส่วนที่ไม่สามารถนำเสนอได้ นักท่องเที่ยวจะไม่ได้รับข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Hokkaido Museum of Northern Peoples

สถานที่ตั้ง ประเทศญี่ปุ่น

เนื้อหาการจัดแสดง เนื้อหาการจัดแสดงเล่าเนื้อหาของกลุ่มชนทางเหนือ วิถีชีวิตของกลุ่มชนโดยเน้นชีวิตความเป็นอยู่ อุปกรณ์เครื่องใช้ ความเชื่อ เพื่อแสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนทางเหนือ

1. Subsistence
2. Northern Fantasy
3. Nature, Peoples, and Language of North
4. The Spiritual World of the North
5. Clothing of Northern Peoples
6. Dwellings of Northern Peoples
7. Foods of Northern Peoples
8. Okhotsk Culture
9. Magic Vision
10. Transport
11. Cultural Traditions

รูปแบบการจัดแสดง

เทคนิคการจัดแสดง มีการจัดแสดงวัตถุ พร้อมภาพและคำบรรยาย มีการนำ model ขนาดใกล้เคียงของจริงมาจัดแสดงทำให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจได้ง่าย เสริมความเข้าใจด้วยสื่อทันสมัย เช่น วิดีทัศน์ การใช้ diorama เพื่อสร้างความสมจริงในส่วนของเนื้อเรื่องที่อยู่อาศัย

ในส่วนของการจัดแสดงมีการเน้นความน่าสนใจด้วยแสง และมุมมองที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ การจัดทางเดินเป็นแบบบังคับเดินในช่วงแรก (Northern Fantasy) ต่อจากนั้นผู้ชมสามารถเลือกชมในส่วนอื่นได้ตามสะดวกและมีการบังคับทางออกเป็นคนละทางกับทางเข้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี

สถานที่ตั้ง ถนนวรเดช ตัดแม่น้ำแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีทรัพยากรทางด้าน โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา ธรณีวิทยา ศิลปะพื้นบ้าน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างพร้อมมูล การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดราชบุรี จึงแสดงถึงเรื่องราวของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เนื้อหาการจัดแสดง

1. สถาปัตยกรรมศาสตร์และธรณีวิทยาของราชบุรี แสดงแหล่งกำเนิดของทรัพยากร โดยเฉพาะ ดิน หิน แร่ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรีและจังหวัดใกล้เคียง
2. เมืองราชบุรีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานสำคัญทางโบราณคดี เช่น โครงกระดูก เครื่องมือหิน ภาชนะดินเผา
3. เมืองราชบุรีเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 11-15 แสดงเรื่องราวและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระยะแรกที่ปรากฏขึ้นในราชบุรี อันได้แก่ วัฒนธรรมแบบทวารวดี โดยเฉพาะจากแหล่งเมืองโบราณที่บ้านคูบัว
4. เมืองราชบุรีเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 แสดงหลักฐานทางโบราณคดีซึ่งได้รับอิทธิพลจากศิลปวัฒนธรรมเขมรที่เรียกกันว่าแบบลพบุรี
5. ราชบุรีสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893-พ.ศ.2310)
6. ราชบุรีสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325-พ.ศ.2475)
7. ราชบุรีปัจจุบัน แสดงภาพทั่วไปของราชบุรีในปัจจุบัน ด้านการเมือง การปกครอง และสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
8. กลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดราชบุรี แสดงตัวอย่างวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของลาว ไชยเกะเหรี่ยง และไทยยวน
9. โอ่งราชบุรี อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันมานาน จัดแสดงขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต
10. กีฬาที่ทำชื่อเสียง แสดงสิ่งของประเภทโล่ ถ้วยรางวัล เหรียญ ชงกีฬา ตลอดจนภาพถ่ายกิจกรรมการกีฬาและนักกีฬาที่มีชื่อเสียง

เทคนิคการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำเสนอด้วยภาพถ่ายและคำบรรยาย มีการนำสื่อต่างๆ เช่น แผ่นที่ electronic เข้ามาใช้มีการจำลองวัตถุโบราณมาจัดแสดง และวัตถุจำลอง เครื่องมือเครื่องใช้ในหัวเรื่องนั้นๆมาจัดแสดงด้วย

การจัดทางเดินชมนิทรรศการ ด้วยเนื้อหาเป็นการเล่าเรื่องแบบแบ่งเป็นยุคสมัย มีลำดับขั้นตามเวลา และอาคารเป็นรูปตัว โอ ลักษณะการเดินชมภายใน จึงเป็นการเดินชมตามลำดับห้องต่อเนื่องกัน (Room to room arrangment) ตั้งแต่ต้นจนจบ

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. การจัดเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี

ข้อดี

1. ผู้ชมสามารถมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ต่อเนื่อง
2. การจัดนิทรรศการเป็นห้องๆ ผู้ชมสามารถเดินออกมาส่วนกลางของอาคาร ซึ่งเป็นสวนเพื่อเป็นการพักผ่อนได้ และสามารถกลับเข้าสู่ส่วนนิทรรศการต่อได้

ข้อเสีย

1. รูปแบบการจัดแสดง และเทคนิคการจัดแสดง โดยรวมไม่น่าสนใจ ผู้เข้าชมไม่ได้มีส่วนร่วมกับการจัดแสดงเท่าใด ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย
2. หากผู้เข้าชมเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดไว้ (ออกสู่ส่วนกลางของอาคาร) ผู้ชมสามารถเดินไปยังส่วนอื่นๆ ได้ อาจทำให้การรับรู้เรื่องราวไม่ต่อเนื่องอย่างที่เรียงลำดับไว้
3. การใช้คำบรรยาย ประกอบวัตถุ รูปภาพ มีขนาดเล็กเกินไป ทำให้เกิดความไม่น่าสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนลานแสดงกลางแจ้ง

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

สถานที่ตั้ง ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถนนรัชดาภิเษก ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

กลุ่มเป้าหมาย นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์ แพร่เผยแพร่งานแสดงศิลปวัฒนธรรม ด้านต่างๆ เป็นแหล่งสำหรับเยาวชน ประชาชน ในเรื่องการศึกษาศิลปวัฒนธรรม และให้เยาวชน ประชาชน ได้แสดงออกซึ่งกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและเป็นแหล่งกลางในการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

องค์ประกอบ

1. เวทีแสดง
  1. ที่นั่งชมการแสดง จุได้ 1000 คน
  2. ห้องซ้อม
  3. ห้องแต่งตัวนักแสดง
  4. ห้องพักผ่อน ส่วนเตรียมการแสดงและอุปกรณ์ซึ่งใช้ร่วมกับหอประชุมเล็ก

ลักษณะการวางผัง

เวทีการแสดงเป็นเวทีที่มีหลังคาคลุม (อาคารหอประชุมเล็ก) ซึ่งส่วนเตรียมการแสดงอยู่ด้านในอาคาร การจัดที่นั่งเป็นแบบครึ่งวงกลม เป็นที่นั่งแบบถาวร มีการจัดสร้างส่วนควบคุมแสง เสียงเพิ่มภายนอกบริเวณส่วนหลังของที่นั่ง

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. พฤติกรรมการใช้งานส่วนลานแสดงกลางแจ้ง
2. อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดงลานกลางแจ้ง

ข้อดี

1. การวางผังทำให้ผู้ชมสามารถเห็นการแสดงได้ทุกคน

ข้อเสีย

1. ที่นั่งตายตัว ไม่สามารถปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มจำนวนที่นั่งได้ ไม่สามารถปรับเปลี่ยน จัดในรูปแบบที่ต้องการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

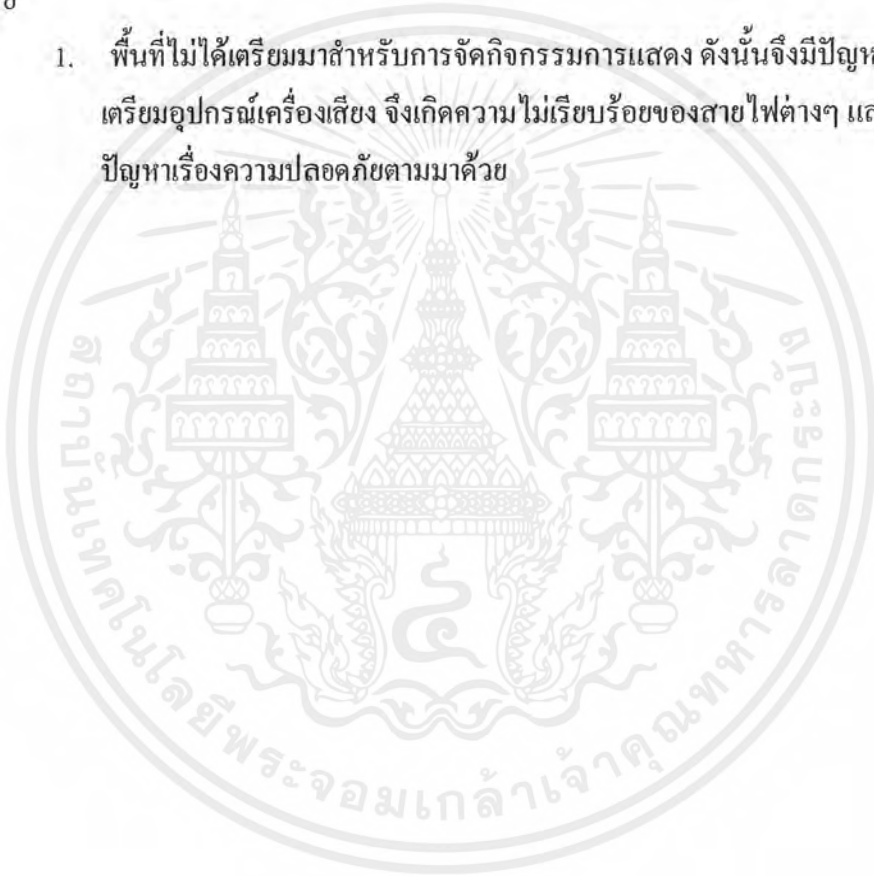
สวนสันติชัยปราการ

สถานที่ตั้ง ถนนพระอาทิตย์ ดินเผ่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร
ข้อดี

1. เป็นสวนสำหรับการพักผ่อนที่สามารถดัดแปลง ประยุกต์ใช้เป็นส่วนจัดกิจกรรมกลางแจ้งได้
2. เป็น landscape ในช่วงที่ไม่มีกิจกรรม และในช่วงที่มีการจัดกิจกรรม พื้นที่ที่เป็น step สามารถดัดแปลงเป็นที่นั่งชมการแสดงได้ด้วย

ข้อเสีย

1. พื้นที่ไม่ได้เตรียมมาสำหรับการจัดกิจกรรมการแสดง ดังนั้นจึงมีปัญหาเรื่องการเตรียมอุปกรณ์เครื่องเสียง จึงเกิดความไม่เรียบร้อยของสายไฟต่างๆ และอาจมีปัญหาระบบความปลอดภัยตามมาด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ศิลปอาชีพ บางไทร

สถานที่ตั้ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มเป้าหมาย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและประชาชนทั่วไป

องค์ประกอบ ส่วนขายสินค้าหัตถกรรม ส่วนสาธิตหัตถกรรม ส่วนอำนวยความสะดวกอื่นๆ

ลักษณะการจัดวางสินค้า

เป็นการจัดวางแบบง่ายๆ โดยใช้ตู้วางสินค้าล้อมรอบเป็นสี่เหลี่ยมให้ลูกค้าเดินชมสินค้าโดยรอบ

ข้อดี 1. การเลือกชมสินค้าง่าย ไม่วุ่นวาย

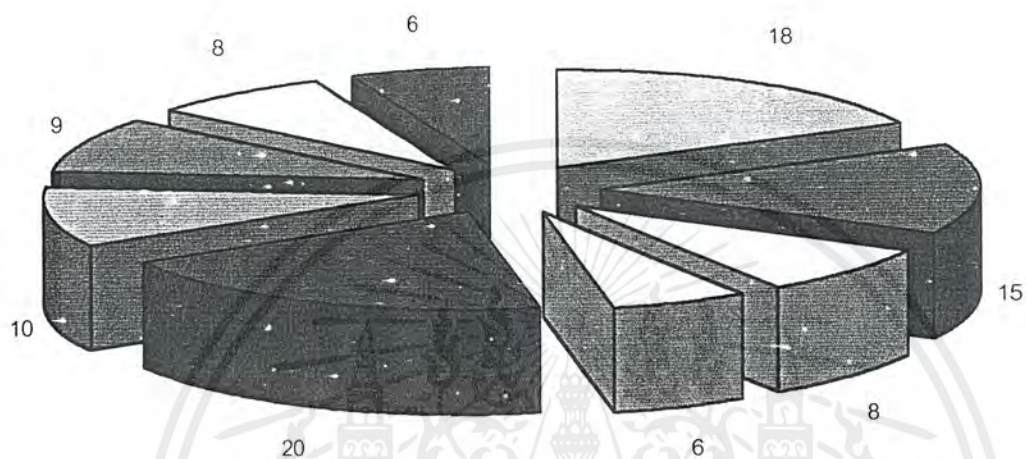
2. แบ่งชนิดสินค้าชัดเจน ง่ายต่อการหา

ข้อเสีย 1. เป็นรูปแบบที่ทำให้ผู้ชมสินค้าเบื่อได้ง่าย

2. ไม่สามารถเลือกชมสินค้าได้สะดวกเนื่องจากเป็นผู้ชมสินค้า ผู้ชมไม่สามารถหยิบจับสินค้าได้เอง

ประเภทสินค้า	พื้นที่ (คิดเป็นร้อยละ)
งานจิกรสาน	18
ผ้า	15
เครื่องหนัง (กระเป๋า)	8
งานผักตบชวา	6
งานเครื่องเคลือบดินเผา	20
งานดอกไม้ประดิษฐ์	10
งานเป่าแก้ว	9
งานศิลปประดิษฐ์	8
สินค้าโภชนาการ	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

☐ งานจักรสาน	☐ ผ้า	☐ เครื่องหนัง (กระเป๋าส)
☐ งานผักตบชวา	☐ งานเครื่องเคลือบดินเผา	☐ งานดอกไม้ประดิษฐ์
☐ งานเป่าแก้ว	☐ งานศิลปประดิษฐ์	☐ สินค้าโภชนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Case Study

กรณีศึกษา ส่วนบริการการท่องเที่ยว
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารและการท่องเที่ยว
อยุธยา

องค์ประกอบภายใน

Ratchburi Cultural Tourist Center

Case Study
กรณีศึกษา

ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว กรุงเทพฯ

ศึกษารูปแบบการให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
และพฤติกรรมของผู้ใช้

องค์ประกอบภายใน

บริการข้อมูล

บริการสารสนเทศ

คอมพิวเตอร์กราฟิกส์

ศูนย์สารสนเทศ

บริการข้อมูลทางเว็บไซต์

Ratchburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Case Study ส่วนบริการนักท่องเที่ยว
กรณีศึกษา California Visiting Center

ศึกษาการจัดเรียงวางและเทคนิคการจัดแสดง

ข้อดี
วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ข้อเสีย
ยังไม่เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ให้บริการไม่ทั่วถึง

↑ ENTRY

← ENTRY

- ↑ เทรนสินค้าแนะนำ
- ← เสิร์ชมุมมอง
- ↑ เสิร์ชมุมมอง
- ↑ บริการช่วยเหลือ
- ↑ เทรนสินค้าแนะนำ

Ratchaburi Cultural Tourist Center

Case Study ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

↑ ENTRY

- ↑ เทรนสินค้าแนะนำ
- ← เสิร์ชมุมมอง
- ↑ เสิร์ชมุมมอง
- ↑ บริการช่วยเหลือ
- ↑ เทรนสินค้าแนะนำ

Ratchaburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Case Study ส่วนบริการการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา ศูนย์ข้อมูลข่าวสารและการท่องเที่ยว
อยุธยา

ส่วนที่ ๑ พระนครคีรีศูยา จากบทความวิจัย
ตามบทวิเคราะห์คุณธรรม
โดยพันนวิศกร แอนท์ ศูนย์ข้อมูล
อยุธยา

ส่วนที่ ๓
การปรับปรุงแผนผังเมือง ศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์อยุธยา
โดยพันนวิศกร วิจัยและพัฒนาสถาปัตยกรรม

ส่วนที่ ๔
วิจัยวิทยาศาสตร์ วิจัยชุมชน เชื่อมโยง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เชิงสถาปัตย์ การบูรณาการสถาปัตยกรรม
โครงสร้างพื้นฐาน

ส่วนที่ ๕
เข้าใจเงิน เข้าใจเที่ยว
สู่โปรแกรมบริการ
ความทรงจำที่ดี

ศึกษาการจัดเรือชาวและเทคนิคการจัดแสดง
ข้อดี เรือยาวการจัดแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยว
ข้อเสีย พื้นที่มีขนาดเล็กทำให้รูปแบบการจัดแสดงไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

ส่วนที่ ๒
ออกแบบใช้ความงามและประโยชน์
และความสะดวกสบายสถานที่สำคัญ
ในอยุธยา

Rotchburi Cultural Tourist Center

Case Study ส่วนนิทรรศการ
กรณีศึกษา Hiroshima Museum

ศึกษารูปแบบเทคนิคการจัดแสดง

ข้อดี
ในการจัดแสดงศูนย์ข้อมูลและศูนย์วิจัย
บรรพกาลคนใจ
ส่วนที่ทันสมัย และส่งเสริมให้
ชาวต่างชาติมีความสนใจ

ข้อเสีย
ในการใช้ศูนย์ข้อมูลและศูนย์วิจัย
ในการจัดแสดง
ส่วนที่วิจัย จำเป็นต้องมีการปรับปรุง
และส่งเสริมในหลายๆ

Rotchburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Case Study

กรณีศึกษา

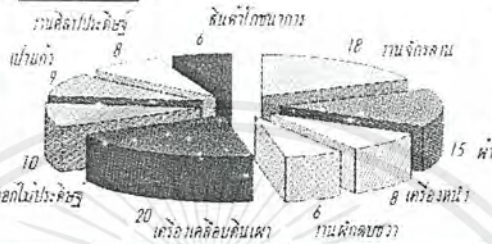
ส่วนขายของที่ระลึก
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ออยุธยา

ศึกษาการจัดแบ่งประเภทสินค้า
ในศูนย์และการจัดวางสินค้า

ศึกษาการจัดแบ่งประเภทสินค้าในศูนย์
และการจัดวางสินค้า

ประเภทสินค้า	จำนวนชิ้น
ผ้าไหม	12
ผ้าฝ้าย	10
ผ้าไหมมัดหมี่	8
ผ้าไหมมัดขิด	6
ผ้าไหมมัดดอก	4
ผ้าไหมมัดขิด	2
ผ้าไหมมัดดอก	1
ผ้าไหมมัดขิด	1
ผ้าไหมมัดดอก	1
ผ้าไหมมัดขิด	1
ผ้าไหมมัดดอก	1

สามารถเลือกสินค้าได้ง่ายเพราะมีการแบ่งเป็นหมวดหมู่ชัดเจน
ลูกค้าไม่สับสนสามารถเลือกชมสินค้าได้อย่างดีเนื่องจากมีการจัดวางสินค้า
มีรูปแบบที่เหมือนกันทำให้เกิดความไม่สับสนใจแก่ลูกค้า

Ratchburi Cultural Tourist Center

Case Study

กรณีศึกษา

ส่วนลานแสดงกลางแจ้ง

สวนสันติชัยปราการ กรุงเทพฯ

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ศึกษารูปแบบการใช้ส่วนร่วมกับการจัดการแสดง
กลางแจ้ง

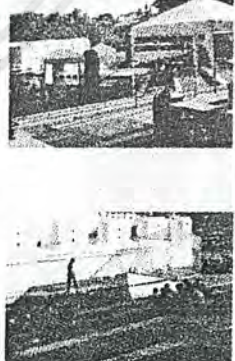
ศึกษารูปแบบการจัดพื้นที่ลานแสดง
กลางแจ้งและพฤติกรรมการใช้งาน

ข้อดี
เมื่อไม่มีการแสดง สามารถปรับเปลี่ยน
พื้นที่เป็นส่วนสำหรับกิจกรรมอื่นได้

ข้อดี
มีการเตรียมพื้นที่สำหรับการแสดง
กลางแจ้งเมื่อพร้อมแล้ว ดังนั้นเรื่อง
ของงานระเบียบต่างๆจึงมีความพร้อม

ข้อเสีย
ไม่สามารถควบคุมเรื่องเสียงได้เนื่อง
จากไม่มีการออกแบบเพื่อรองรับการ
แสดงกลางแจ้ง

ข้อเสีย
ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่สำหรับ
รองรับกิจกรรมอื่นได้ เนื่องจาก
ที่นั่งพื้นที่ไม่กว้าง

Ratchburi Cultural Tourist Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 ข้อมูลเฉพาะ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละส่วน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสมกับโครงการ

ส่วนนิทรรศการ

- ศึกษา - สรุปองค์ประกอบของส่วนนิทรรศการ
- ศึกษา - สรุปวิธีการบริการ และอุปกรณ์ที่ใช้ในส่วนนิทรรศการ
- สรุปพื้นที่ที่ใช้ในส่วนนิทรรศการ

หัวเรื่อง	หัวเรื่องย่อย	เนื้อหาในการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง	ชนิด	พื้นที่	เวลา
ราชบุรีใน วันนี้	คำขวัญจังหวัด ราชบุรี (ความเป็น ราชบุรี)	แสดงเอกลักษณ์ที่เห็น เด่นชัดของจังหวัด ราชบุรี	board แสดงด้วย graphic ภาพถ่าย เพื่อสื่อคำขวัญ	AX8	11.2	1
		ตราสัญลักษณ์ประจำ จังหวัดราชบุรี	board แสดงตราประจำ จังหวัด	AX1	1.4	1
		แสดงแผนที่ส่วนต่างๆ ของจังหวัดราชบุรี	แผนที่จังหวัดราชบุรี	IX1	13	1
อดีตที่ ราชบุรี	"คูบัว" เมืองท่า โบราณ	แสดงเส้นทางการคิด ต่อกับดินแดนอื่นๆ	electronic board แสดง เส้นทางการ ติดต่อ การเดินเรือ	DX1	4.3	1
		อิทธิพลศิลปะทวารวดี ที่เกิดขึ้น	board ภาพถ่ายและ บรรยาย	AX2	2.8	
		"เมือง โบราณคูบัว"	model จำลองเมืองคูบัว	IX1	13	
		"เขาสูง"				
	จากคูบัวสู่ ราชบุรี	แผนที่เมืองราชบุรี แสดงที่ตั้งของ ศิลปสมัยขอม ศิลปสมัยอู่ทอง ศิลปสมัยอยุธยา	model แผนที่เมืองราชบุรี แสดงที่ตั้งของ	BX4	12.8	1
อุ้มรวมทาง	ชนชาติใน	เอกลักษณ์ของชนชาติ				7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรม	ราชบุรี	ในจังหวัดราชบุรี				
		ประเพณี การแต่งกาย ที่พื้กอาศัย				
		-คนไทยบ้าน โพนัก	ประเพณี ใช้ vdo	DX4	17.2	
		-คนจีน	การแต่งกาย board ปละ model ของประดับ	BX7	22.4	
		-ลาวเวียง	การอยู่อาศัย diorama แสดงบ้าน ที่อยู่อาศัย	KX2	10.8	
		-คนขวน		HX7	22.4	
		-ลาวโซ่ง				
		-กระเหรี่ยง				
		-มอญ				
ศิลปวัฒนธรรมและ	งานประเพณี ต่างๆของ	แสดงเรื่องราวของ ประเพณีต่างๆ ตาม	ใช้ภาพเขียนฝาผนังเชื่อม ต่อเรื่องราว			5
ประเพณี ของจังหวัด	จังหวัดราชบุรี	ช่วงเวลาเป็นเดือนๆใน 1 ปี	board ภาพถ่าย	AX5	7	
ราชบุรี		-สงกรานต์	tv	CX5	11	
		-ลอยกระทง	model สิ่งของที่ใช้ใน ประเพณี	HX3	9.6	
		-ตรุษจีน				
		-ตรุษไทย				
		-ประเพณีแห่พระทาง น้ำ				
	มหรสพและ การเล่น	แสดงประเพณี การเล่นพื้นบ้าน	-video projector มีที่ให้ นั่งชม	NX1	21	7
	พื้นบ้านจังหวัด ราชบุรี	หนังใหญ่วัดขนอน				
		เพลงปรบไก่อ				
		วังวัวลาน				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		การแข่งขันเรือ				
วิธีชีวิตชาว ราชบุรี	การทำสวน เกษตร	ช่วงเวลาการทำสวน เกษตร	vdo wall แสดงบรรยากาศ ภายในสวน	EX1	7.2	4
		-ช่วงทำสวน จะได้ ชนิดของพืช	model ผลิตผลจากสวน	IX1	13	
		ผักที่ปลูก				
		-ผลิตภัณฑ์เถาไม้	diorama การทำผลิตภัณฑ์ เถาไม้	KX1	5.4	
		-การใช้เรือรูปแบบ ต่างๆ	model และ duratan รูป เรือ	IX1	13	
	การค้าขาย	-การค้าขายริมน้ำ เกิดตลาดน้ำ	จำลองทางเดินริมน้ำ และ vdo wall	MX1	7.68	4
		-ร้านค้า บ้านเรือนริม น้ำ	diorama & board	EX2	14.4	
	การทำเกษตร กรรม	การทำนาข้าว	ภาพ board ขนาดใหญ่ และ diorama	BX4	12.8	5
			แสดงขั้นตอนการทำนา	KX4	21.6	
			-การไถหว่าน			
			-การดำนา			
			-การเกี่ยวข้าว			
			-การนวดข้าว			
		ช่วงเวลาที่ว่างจากการ ทำนา เกิดงานหัตถ กรรม	board ภาพถ่าย และ model งานหัตถ กรรม	HX3 MX1	9.6 7.68	5
		-การทำเครื่องทอง เหลือง	vdo แสดงขั้นตอนการทำ เครื่องทองเหลือง	FX2	4.4	
		-การทอผ้า	touch screen แสดงราย ละเอียดผ้าทอ	CX2	4.4	
		-การทำเครื่องจักร				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		สถาน				
	งานอุตสาหกรรมฝีมือ	การทำโอ่งดินเผา	vdo แสดงขั้นตอนการทำเครื่องปั้นดินเผา	EX1	7.2	2
			model โอ่ง, ขั้นตอนการทำและอุปกรณ์	GX1	8.6	
	รวม		พื้นที่รวม		316.86	44
			พื้นที่รวม circulation 30%		411.91	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบริการนักท่องเที่ยว

เนื่องจากจุดประสงค์ของศูนย์ฯ ต้องการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวแล้ว และเพื่อให้ทราบถึง องค์ประกอบของส่วนบริการ อุปกรณ์ที่ใช้ และพื้นที่ในส่วนบริการ นักท่องเที่ยว จึงต้องศึกษาจาก โครงการเปรียบเทียบ โดย

- ศึกษา – ระบุองค์ประกอบของส่วนบริการ
- ศึกษา – ระบุวิธีการบริการ และอุปกรณ์ที่ใช้ในส่วนบริการ
- ระบุพื้นที่ที่ใช้ในส่วนบริการ

3.3.1. องค์ประกอบของส่วนบริการในส่วนบริการนักท่องเที่ยว

ศึกษาจากองค์ประกอบของส่วนบริการนักท่องเที่ยว จาก โครงการเปรียบเทียบ “นารายณ์กัณฑ์” และ “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” นารายณ์กัณฑ์

เป็นศูนย์สินค้าหัตถกรรมที่นอกจากจะบริการขายสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ยังให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ บริการเงินค่านเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวด้วย

ข้อเสีย – ไม่มีการให้บริการส่งพัสดุทางไปรษณีย์ ทำให้ลำบากในการขนย้ายสินค้าขนาดใหญ่ หรือการขนย้ายสินค้าปริมาณมาก ๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

มีการบริการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในประเทศไทยและให้บริการอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่พบอยู่ทั่วไปในการให้บริการ นักท่องเที่ยวได้แก่ บริการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โทรสาร เป็นต้น

สรุปองค์ประกอบของส่วนบริการนักท่องเที่ยว

- ส่วนบริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพื่อให้บริการด้านข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ
- ส่วนบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา และเงินค่าน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ักท่องเที่ยวในการจับจ่ายซื้อสินค้าภายใน โครงการ และสะดวกในการใช้จ่ายทั่วไปของนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนบริการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ โทรสาร และโทรศัพท์ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อให้ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารของนักท่องเที่ยว
- ส่วนบริการปฐมพยาบาล เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาในการเดินทางเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลานาน ในบางโอกาสอาจเกิดการไม่สบายได้ แต่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ มักจะขาดสถานพยาบาลเบื้องต้น ดังนั้นจึงจัดส่วนบริการปฐมพยาบาลขึ้น
- ส่วนส่งพัสดุไปรษณีย์ เพื่อสะดวกในการขนย้ายสินค้าของนักท่องเที่ยว ในกรณีที่สินค้ามีขนาดใหญ่ หรือมีปริมาณมาก

3.3.2. วิธีการบริการ อุปกรณ์ที่ใช้ของส่วนบริการในส่วนบริการนักท่องเที่ยว

ศึกษาวิธีการบริการและอุปกรณ์ของส่วนบริการในส่วนบริการนักท่องเที่ยวจาก โครงการเปรียบเทียบ

1. ศึกษาวิธีการบริการ ส่วนบริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จาก “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย”

การบริการของททท. เน้นการให้บริการทางด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ ข้อมูลการท่องเที่ยวทุกจังหวัด รูปภาพประกอบ ข้อมูลเกี่ยวกับวัดในกรุงเทพฯ งานเทศกาลต่าง ๆ อุทยานแห่งชาติทุกแห่ง ชีวิตสัตว์ป่า และการท่องเที่ยว ชั่วครู่ในประเทศไทย คู่มือนักท่องเที่ยว และบริการรถเช่า นอกจากนี้ยังมีข่าวสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ออกมาเป็นประจำอีกด้วย ได้แก่ ข่าวความเคลื่อนไหวของการท่องเที่ยวในประเทศ เป็นต้น

โดยการให้บริการข่าวสารข้อมูลนี้จะออกมาในลักษณะเป็นแผ่นพับ หนังสือหรือเป็นโปสเตอร์ติดประกาศ เป็นต้น ซึ่งวิธีการบริการจะมีพนักงานของทางททท. อำนวยความสะดวกในการให้คำปรึกษา ติดต่อสอบถามบริเวณเคาน์เตอร์ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาติดต่อ ก็จะหยิบหนังสือหรือแผ่นพับให้จากตู้ โต๊ะ หรือชั้นเก็บหนังสือให้ หรือนักท่องเที่ยวอาจจะหยิบเองจากที่วางแผ่นพับ และในกรณีที่ต้องการสอบถามและปรึกษาก็จะมีเจ้าหน้าที่สำหรับนั่งด้วย

อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ เคา์เตอร์ ตู้และโต๊ะสำหรับวางเอกสาร หนังสือต่าง ๆ แก้วสำหรับพนักงานและสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ชั้นวางแผ่นพับ เป็นต้น

ศึกษาวิธีการบริการส่วนบริการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ภายในและภายนอกประเทศ

การติดต่อสื่อสารโดยโทรศัพท์ทั้งภายในและภายนอกประเทศมี 2 แบบ ได้แก่ แบบตู้ซึ่งมักจะอยู่ภายนอกอาคาร และแบบติดตั้งโดยไมใช้ตู้ซึ่งมักจะอยู่ภายในอาคาร

อุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ โทรศัพท์ ตู้โทรศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรสารจัดให้บริการในส่วนประชาสัมพันธ์ของศูนย์ โดยจะมีพนักงานบริการ อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ โทรสาร โต้ะและเก้าอี้พนักงาน

ศึกษาวิธีการบริการส่วนบริการปฐมพยาบาล

การบริการพยาบาลที่ศึกษาก็เป็นเพียงการพยาบาลเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งจะพยาบาลสำหรับอาการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยเช่น เป็นไข้ อาการเป็นลม ปวดท้อง ท้องเสีย จุก เสียดท้อง เป็นต้น หรือถ้ามีอาการบาดเจ็บหนักก็จะพยาบาลเพื่อบรรเทาอาการให้ลดน้อยลงเพื่อนำส่งโรงพยาบาล (เจ้าหน้าที่รักษาพยาบาลนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเพียงแค่นางพยาบาลเท่านั้นซึ่งมาจากสถานีนอนมัย สภากาชาดไทย หรือจากโรงพยาบาลทั่วไป)

วิธีการรักษาพยาบาล พยาบาลจะตรวจโดยให้ผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ หรือนอนรักษาบนเตียงพยาบาล โดยในการรักษาพยาบาลนั้นจะแบ่งเป็นส่วน ๆ คือ

- ส่วนเก็บอุปกรณ์และยาโดยใช้คู่มือที่มีโต้ะประกอบอยู่ด้วย และ เก็บอุปกรณ์ในรถเข็นเคลื่อนที่ได้
- ส่วนล้างและทำความสะอาดโดยใช้อ่างล้าง ล้างมือ ล้างแผล ทำความสะอาดอุปกรณ์ซึ่งต้องมีหม้อต้มอุปกรณ์
- ส่วนรักษาจะมีโต้ะและตู้เก็บอุปกรณ์ และทิ้งเศษขยะในถังขยะ
- ส่วนจ่ายยา
- ส่วนพักผ่อนสำหรับคนไข้ ซึ่งจะมีเตียงนอน รถเข็นอุปกรณ์ โต้ะข้างเตียง ชั้นวางอุปกรณ์ต่าง ๆ เก้าอี้นั่ง และจะมีห้องน้ำสำหรับผู้ป่วยโดยห้องน้ำนี้ควรจะให้ผู้ป่วยคนพิการเข้าได้ด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย โถส้วม อ่างล้างมือ ถังขยะ อาจจะมีที่อาบน้ำด้วยก็ได้

ศึกษาวิธีการบริการส่วนบริการส่งพัสดุไปรษณีย์จากหน่วยไปรษณีย์ย่อย ๆ ของที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข

การบริการส่งพัสดุไปรษณีย์จะเป็นลักษณะเก็บพัสดุภัณฑ์ไว้ชั่วคราว แล้วจึงนำไปส่งยังที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของเขตนั้น ๆ ซึ่งโดยปกติจะมีเจ้าหน้าที่รับ-ส่งพัสดุ มารับประมาณ 2 ครั้งต่อวัน

วิธีการให้บริการ เมื่อผู้ใช้บริการนำพัสดุภัณฑ์ไม่ว่าจะขนาดใหญ่หรือเล็กมากให้แก่เจ้าหน้าที่บริเวณเคาน์เตอร์ เจ้าหน้าที่จะให้กล่องบรรจุพัสดุนั้น และให้ใบติดชื่อ ที่อยู่ ที่หน้ากล่องพัสดุซึ่งหยิบจากโต้ะและตู้ ผู้ใช้บริการรับแล้วนำไปกรอกข้อความ และห่อกล่องพัสดุนบนโต้ะที่จัดเตรียมไว้แล้วจึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำมาให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะชั่งน้ำหนักเพื่อคิดราคา และจัดเก็บพัสดุภัณฑ์รวมกันไว้ในถุง และใน
ห้องเก็บพัสดุ เพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่รับ-ส่งพัสดุไปยังที่ทำการไปรษณีย์ต่อไป

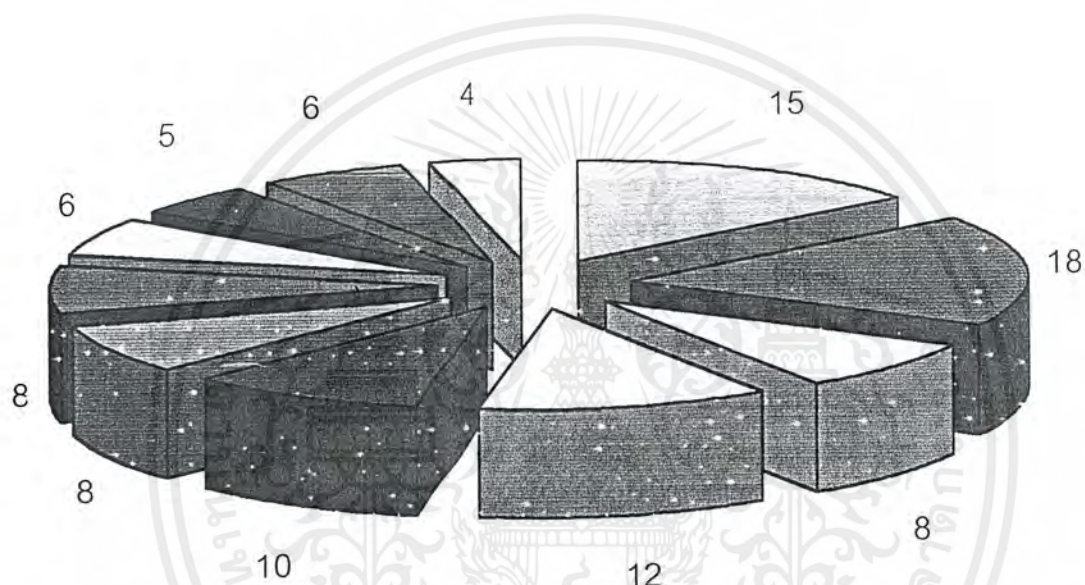
อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ เคนเตอร์เจ้าหน้าที่ เก้าอี้เจ้าหน้าที่ ตู้และชั้นเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องเก็บ
พัสดุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ โต๊ะสำหรับกรอกข้อความ โต๊ะสำหรับห่อพัสดุภัณฑ์ เครื่องชั่งน้ำหนัก
 เป็นต้น

ส่วนร้านค้า

ประเภทสินค้า	พื้นที่ (คิดเป็นร้อยละ)	พื้นที่
ผ้าทอ	15	30
งานเครื่องเคลือบดินเผา	18	36
งานเครื่องทองเหลือง	8	16
งานเครื่องจักรสาน	12	24
งานตุ๊กตาผ้า	10	20
งานประดิษฐ์	8	16
งานดอกไม้ประดิษฐ์	8	16
สินค้าโภชนา	6	12
ผลิตภัณฑ์ไม้ตาล	5	10
จักรสานหวายเทียม	6	12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของเบ็ดเตล็ด	4	8
รวม	100	200

☒ ผ้าทอ	☒ งานเครื่องเคลือบดินเผา	☐ งานเครื่องทองเหลือง	☐ งานเครื่องจักรสาน
☒ งานตุ๊กตาผ้า	☒ งานประดิษฐ์	☒ งานดอกไม้ประดิษฐ์	☐ สินค้าโภชนา
☒ ผลิตภัณฑ์ไม้ตาล	☒ จักรสานหวายเทียม	☐ ของเบ็ดเตล็ด	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนสำนักงาน

พื้นที่ส่วนสำนักงาน					
ตำแหน่ง	อัตรา	พฤติกรรม	องค์ประกอบ	พื้นที่/ หน่วย	พื้นที่รวม
ผู้อำนวยการ	1	นั่งทำงาน ดูแลงานของฝ่าย ต่างๆ พูดคุยต้อนรับแขกระดับสูง ที่ มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ตู้เก็บเอกสาร เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ชุดรับแขก	20	20
รองผู้อำนวยการ	1	นั่งทำงานประสานกับผู้อำนวยการ พูดคุยต้อนรับแขกระดับสูง ที่ มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ตู้เก็บเอกสาร เก้าอี้ผู้มาติดต่อ	10.72	10.72
เลขานุการ	1	นั่งทำงานรวบรวมเอกสาร ต่างๆ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
ฝ่ายบริหารและธุรการ					
หัวหน้างานฝ่าย	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร เก้าอี้ผู้มาติดต่อ	10.72	10.72
1. งานธุรการ					
เจ้าหน้าที่ธุรการ	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน	5.85	5.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

			ส่วนเก็บ เอกสาร		
พนักงานพิมพ์เอกสาร	1	นั่งพิมพ์เอกสารธุรการที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	3.36	3.36
2. งานบัญชีและการ เงิน					
หัวหน้างาน	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร เก้าอี้ผู้มาติดต่อ	10.72	10.72
เจ้าหน้าที่บัญชี	1	นั่งตรวจสอบทำบัญชี	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	2.85
เจ้าหน้าที่การเงิน	1	นั่งทำรายการเบิก-จ่ายของศูนย์	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	5.85
3. งานฝ่ายบุคคล					
หัวหน้างาน	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร เก้าอี้ผู้มาติดต่อ	10.72	10.72
เจ้าหน้าที่งานบุคคล	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน	5.85	5.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

			ส่วนเก็บ เอกสาร		
4.ฝ่ายอาคารและสถานที่					
หัวหน้างานฝ่าย	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
งานปรับปรุง ดูแลและซ่อม แซมอาคาร					
สถานที่	3			5.85	17.55
งานยานพาหนะ	1				
ฝ่ายบริการการทั่วไป					
หัวหน้างานฝ่าย	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
1.งานประชาสัมพันธ์					
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	1	ทำงานในส่วนหน้าโครงการ			
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการตลาด	2	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน	5.85	11.7
2.งานบริการข้อมูลนัก ท่องเที่ยว					
เจ้าหน้าที่บริการข้อมูลการ ท่องเที่ยว	3	ทำงานในส่วนหน้าโครงการ			
3.งานสถิติ วิจัยและ ประเมินผล					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวหน้างาน	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
เจ้าหน้าที่สถิติ	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ นั่งทำงานกับคอมพิวเตอร์	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน คอมพิวเตอร์ ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	5.85
เจ้าหน้าที่วิจัยและประเมินผล	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	5.85
ฝ่ายกิจกรรม					
หัวหน้างานฝ่าย	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
2.งานนิทรรศการ					
หัวหน้างาน	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน	10.72	10.72
ออกแบบภายใน	2	นั่งทำงานที่โต๊ะ (งานออกแบบ) นั่งเขียนแบบที่โต๊ะ	โต๊ะเขียนแบบ ส่วนเก็บ เอกสาร	3.6	7.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.ฝ่ายจัดรายการแสดง					
หัวหน้างาน	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ พูดคุยกับแขกที่มาพบ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน เก้าอี้ผู้มาติดต่อ ส่วนเก็บ เอกสาร	10.72	10.72
เจ้าหน้าที่ดูแลกิจกรรมการ แสดง	2	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	11.7
เจ้าหน้าที่อิเล็กทรอนิกส์	2	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	11.7
เจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์	1	นั่งทำงานที่โต๊ะ	โต๊ะ,เก้าอี้ ทำงาน ส่วนเก็บ เอกสาร	5.85	5.85
รวม	37				239.08
		ส่วนสำนักงาน	239.08		
		ห้องน้ำ	14.12		
		ห้องประชุม 12 ที่นั่ง (1.60)	19.2		
		ส่วนพักผ่อนงาน	15.24		
		locker(0.52)จำนวน 35	18.2		
		โถงสำนักงาน(0.64)	23.68		
			329.52		
รวม		circulation 30%	428.376		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

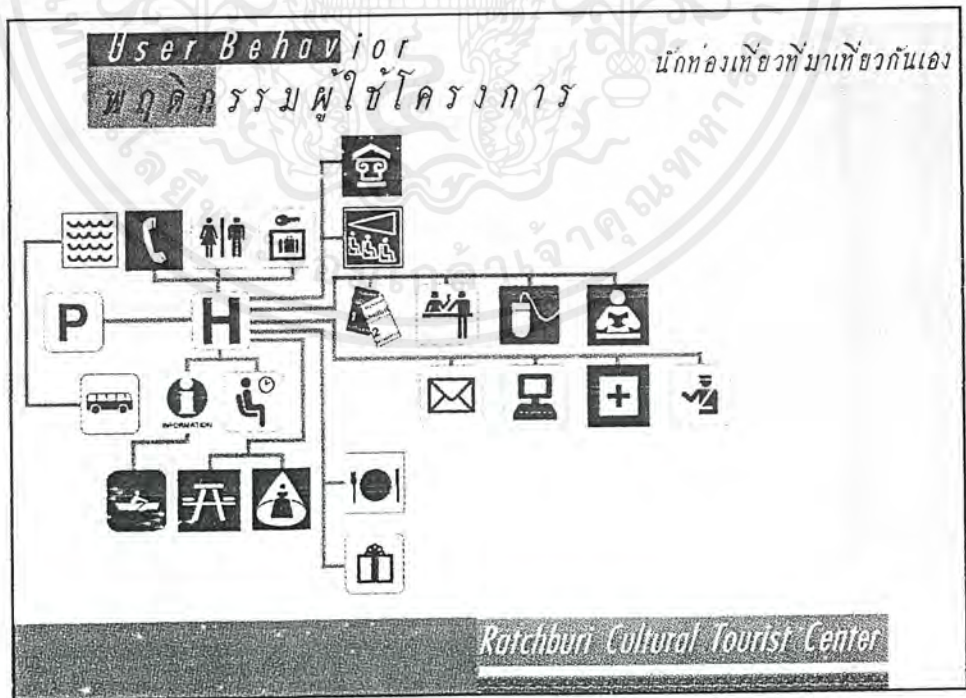

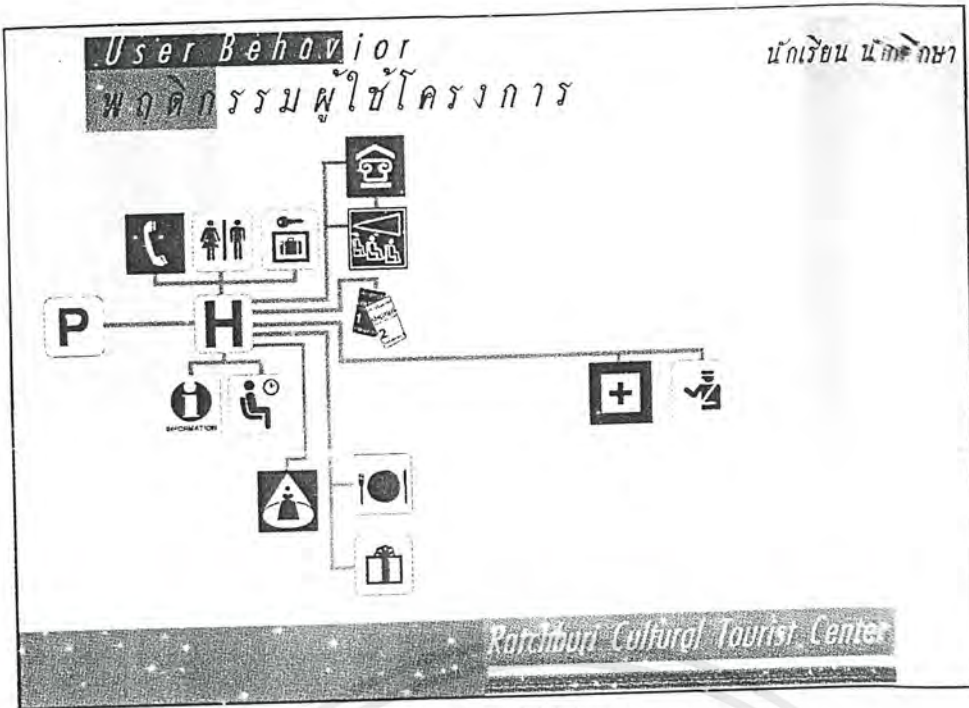
เข้ามาใช้บริการสาธารณะอีกครั้ง หาเครื่องดื่ม ทานอาหาร และซื้อของที่ระลึก หากช่วงเวลานั้นมีการแสดงที่ลานกลางแจ้ง นักท่องเที่ยวจะเข้าสู่ส่วนลานแสดงกลางแจ้งได้ด้วย

- นักท่องเที่ยวอาจเที่ยวตลาดน้ำก่อน แล้วจึงค่อยเข้าสู่โครงการเพื่อมาใช้ห้องน้ำ บริการสาธารณะ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ชมนิทรรศการ หรือชมการแสดง แล้วนัดพบที่จุดนัดพบ เพื่อขึ้นรถที่ที่จอดรถ

2. นักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดเล็ก ที่มาเที่ยวกันเอง (ส่วนมากเป็นคนไทย) มาโดยรถโดยสารส่วนบุคคล รถตู้ จอดที่ที่จอดรถ เข้าสู่โครงการเพื่อรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี และใช้ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆ ในโครงการแต่เป็นส่วนน้อย (ไปรษณีย์ และส่วนปฐมพยาบาล) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้บริการส่วนร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก อาจจะแวะชมส่วนนิทรรศการ และผ่าน โครงการเข้าสู่ส่วนตลาดน้ำ หรือลงเรือ (คนไทยไม่นิยมนั่งเรือเที่ยวมากเท่านักท่องเที่ยวต่างชาติ)

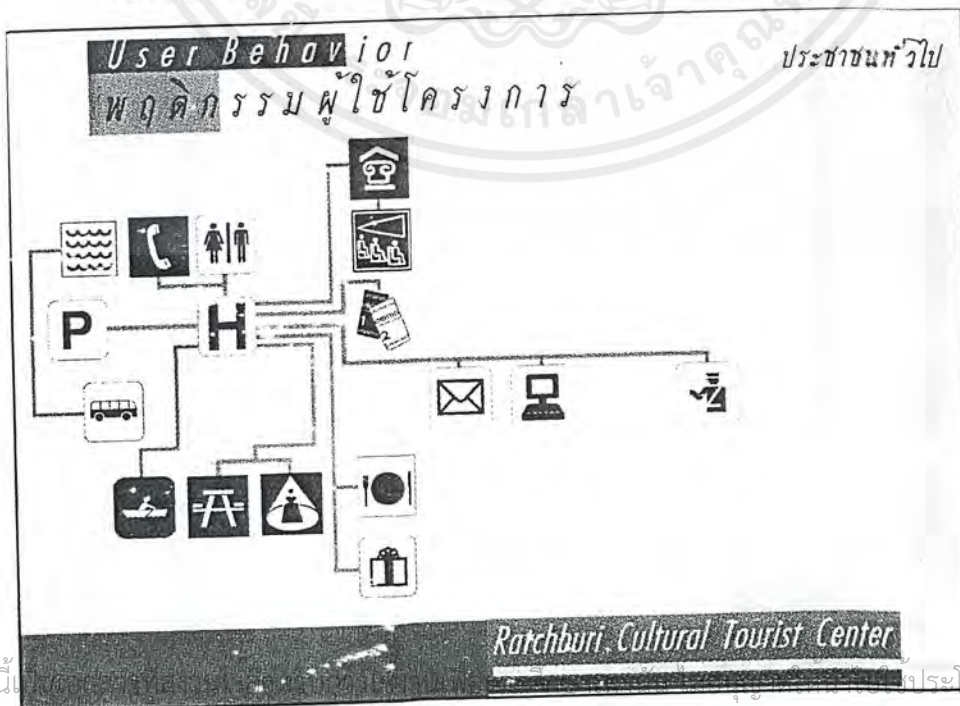
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 นักเรียน นักศึกษา

มาเพื่อใช้บริการเป็นหมู่คณะ โดยมากเข้าชมในลักษณะทัศนศึกษา ต้องการทราบแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ การบรรยายจะมีประโยชน์และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทราบถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่ตนเองมีอยู่

พฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา จากส่วนที่จอดรถผ่านทางเข้าโครงการ จากนั้นเข้าสู่ส่วนโถงหลัก ซึ่งส่วน โถงสามารถแจกตั๋วส่วนพักคอย ที่จะเป็นจุดนัดพบก่อน ภายในส่วนโถงหลักจะประกอบไปด้วย ประชาสัมพันธ์ ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ ส่วนของห้องน้ำ จะต้องติดต่อส่วนประชาสัมพันธ์เพื่อติดต่อขอเข้าใช้บริการในส่วนนิทรรศการ เข้าใช้ห้องบรรยาย ก่อนเป็นเวลาประมาณ 10 นาทีแล้วจึงเข้าสู่โถงนิทรรศการ แล้วเข้าสู่ส่วนนิทรรศการ หลังจากชมนิทรรศการสามารถเข้าสู่ส่วนร้านอาหารของที่ระลึก ร้านอาหาร ลานลานแสดงกลางแจ้ง และส่วนอื่นๆของโครงการได้

เอกสารนี้

ประโยชน์ด้านการค้า

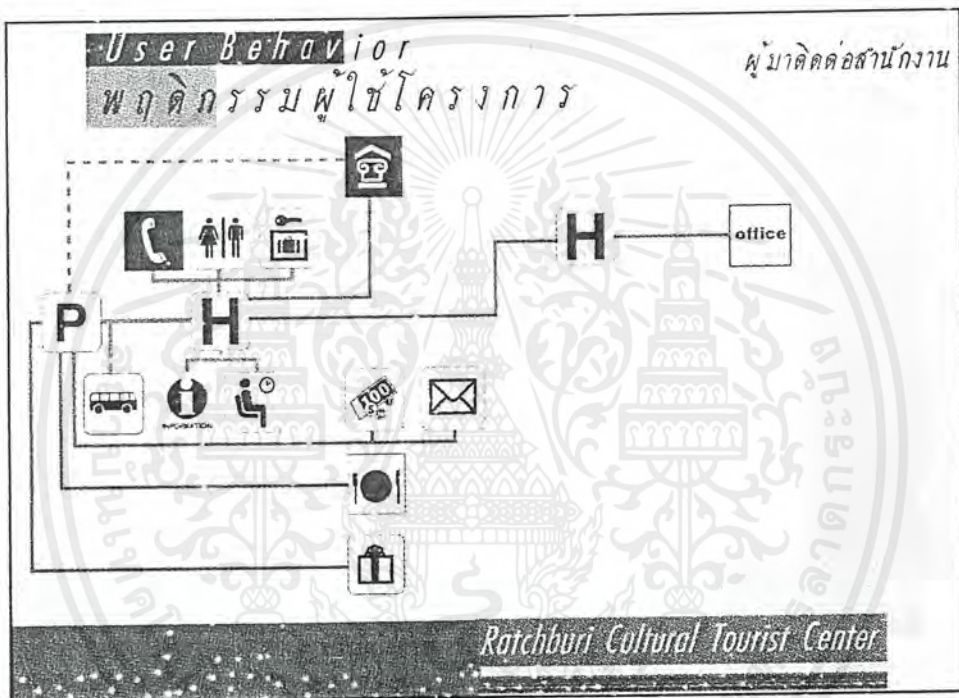
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ประชาชนทั่วไป

มาเพื่อต้องการพักผ่อนหาความเพลิดเพลิน จากส่วนบริการต่างภายในโครงการ ซึ่งอาจใช้เวลา

อยู่ในโครงการมากกว่ากลุ่มผู้ใช้กลุ่มอื่น

พฤติกรรมของประชาชนทั่วไป จากที่จอดรถ หรือ ป้ายรถโดยสาร เข้าสู่ส่วนโรงหลักโครงการ ภายในส่วนโรงประกอบด้วย ส่วนประชาสัมพันธ์ ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ ห้องน้ำ จากนั้นจะเข้าใช้บริการส่วนร้านอาหาร ส่วนร้านขายของที่ระลึก ส่วนลานพักผ่อน และส่วนลานแสดงกลางแจ้ง

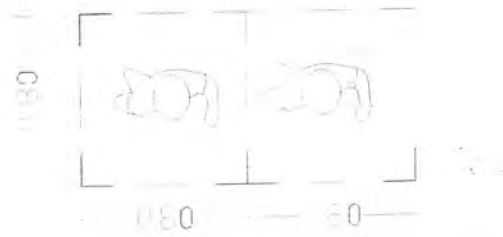

2.4 ผู้ติดต่อสำนักงาน

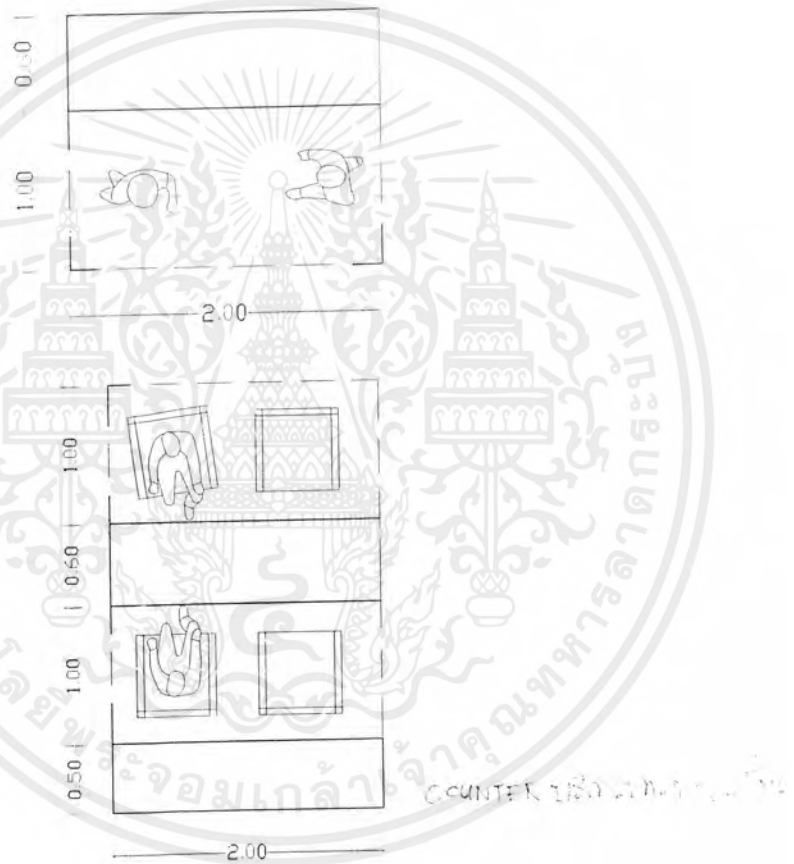
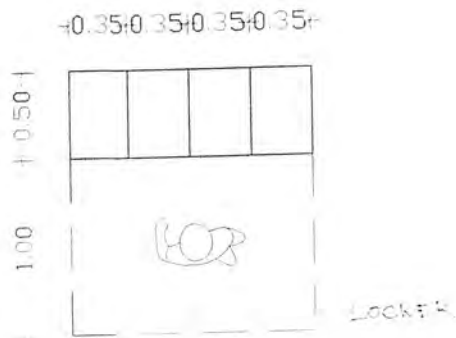
พฤติกรรมของผู้มาติดต่อสำนักงาน จากที่จอดรถเข้าสู่ส่วนโรงหลัก ติดต่อส่วนประชาสัมพันธ์เพื่อสอบถามเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทราบว่าจะต้องไปที่ส่วนใด แล้วจึงแยกเข้าสู่ส่วนที่ต้องการจะติดต่อ และรวมถึงส่งของให้แก่ร้านค้า ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆด้วย ซึ่งจะใช้เส้นทางตามที่กำหนดไว้ของแต่ละส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

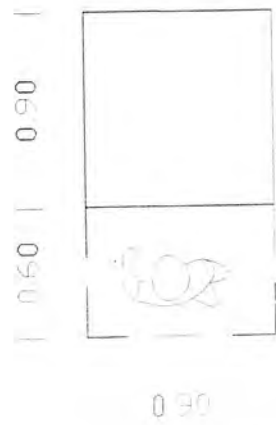
พื้นที่ต่อหน่วยในส่วนต่างๆของโครงการ

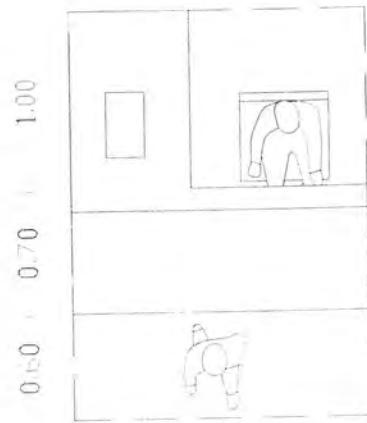
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

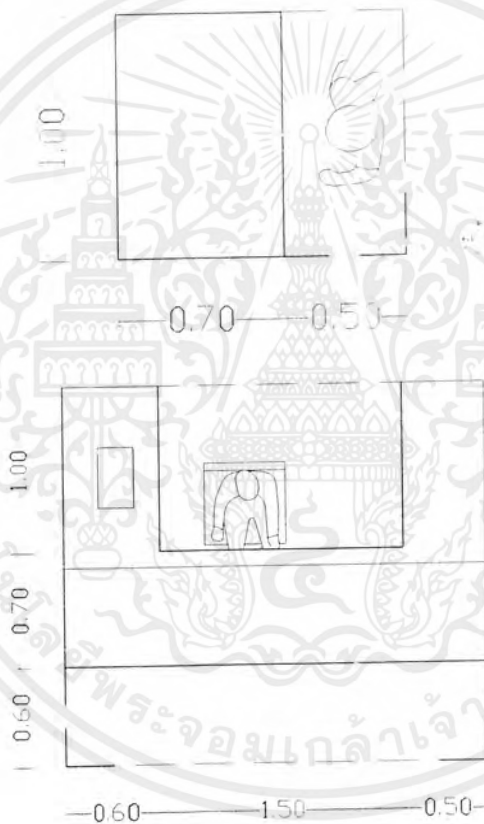
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

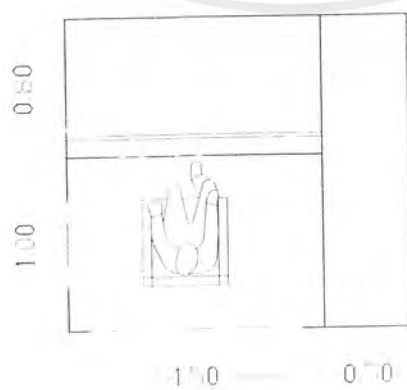
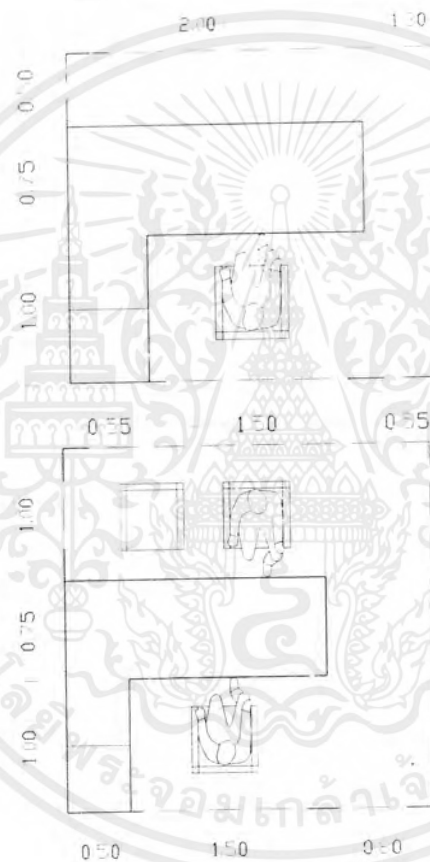
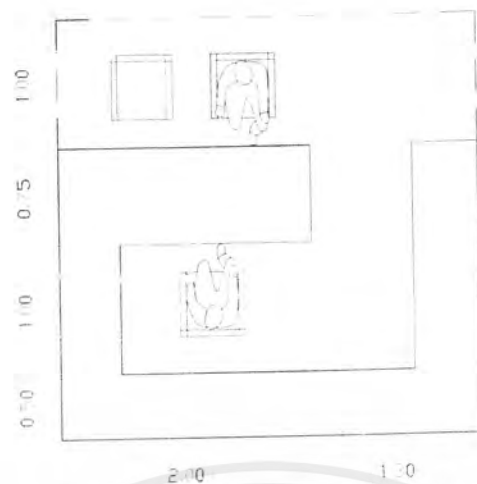
0.70 1.00

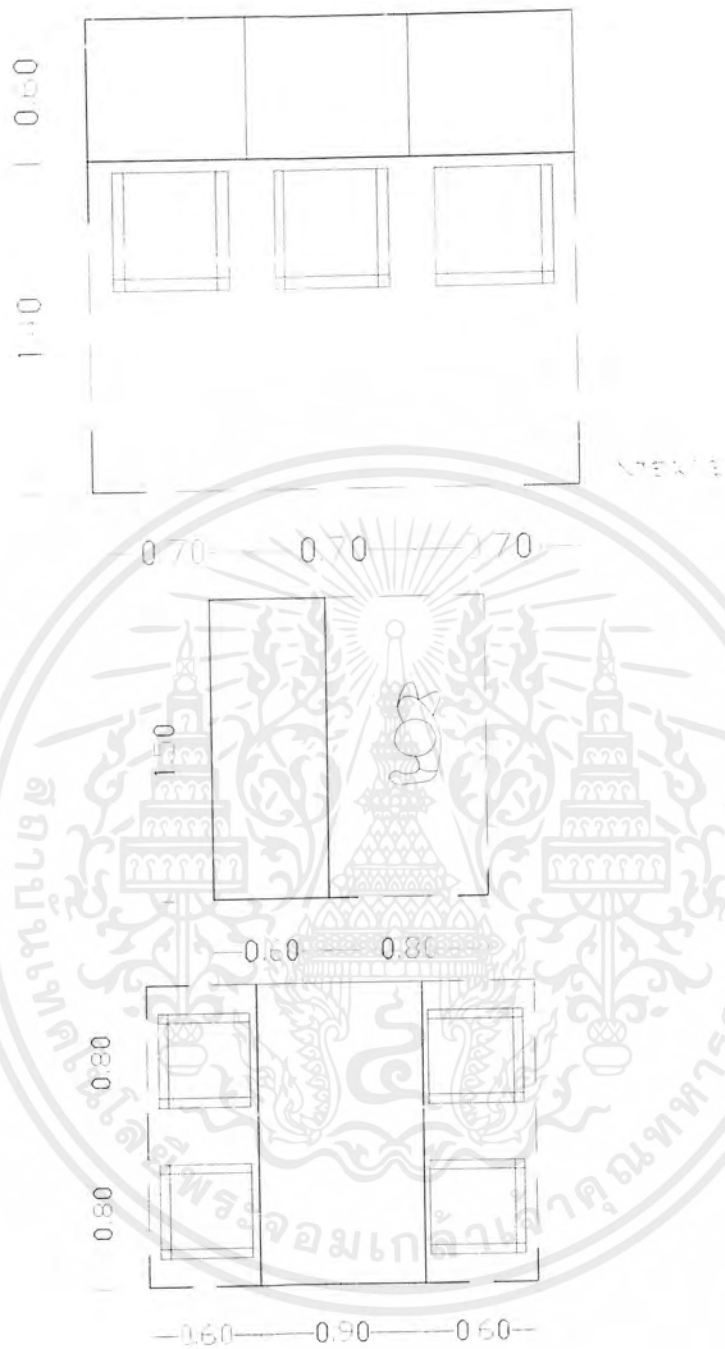
-0.60 1.50 0.50-

COUNTER 2.40x1.50 1.50x1.00

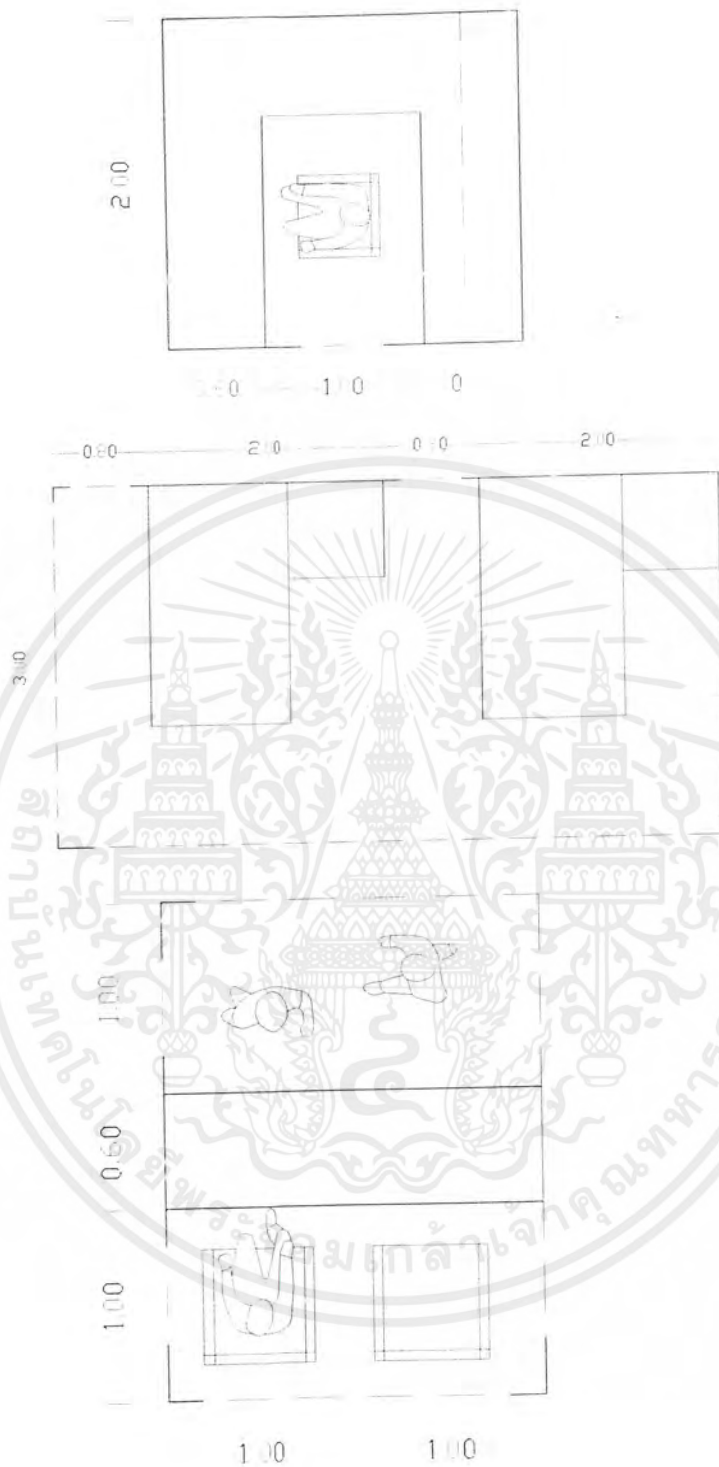
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

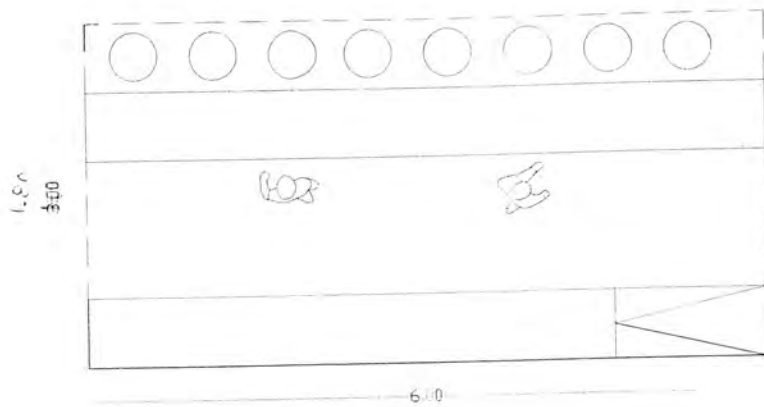
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

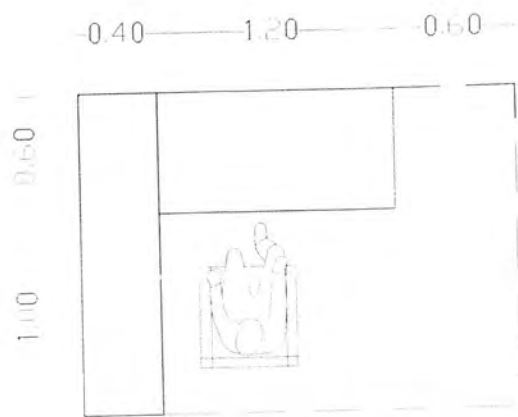
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

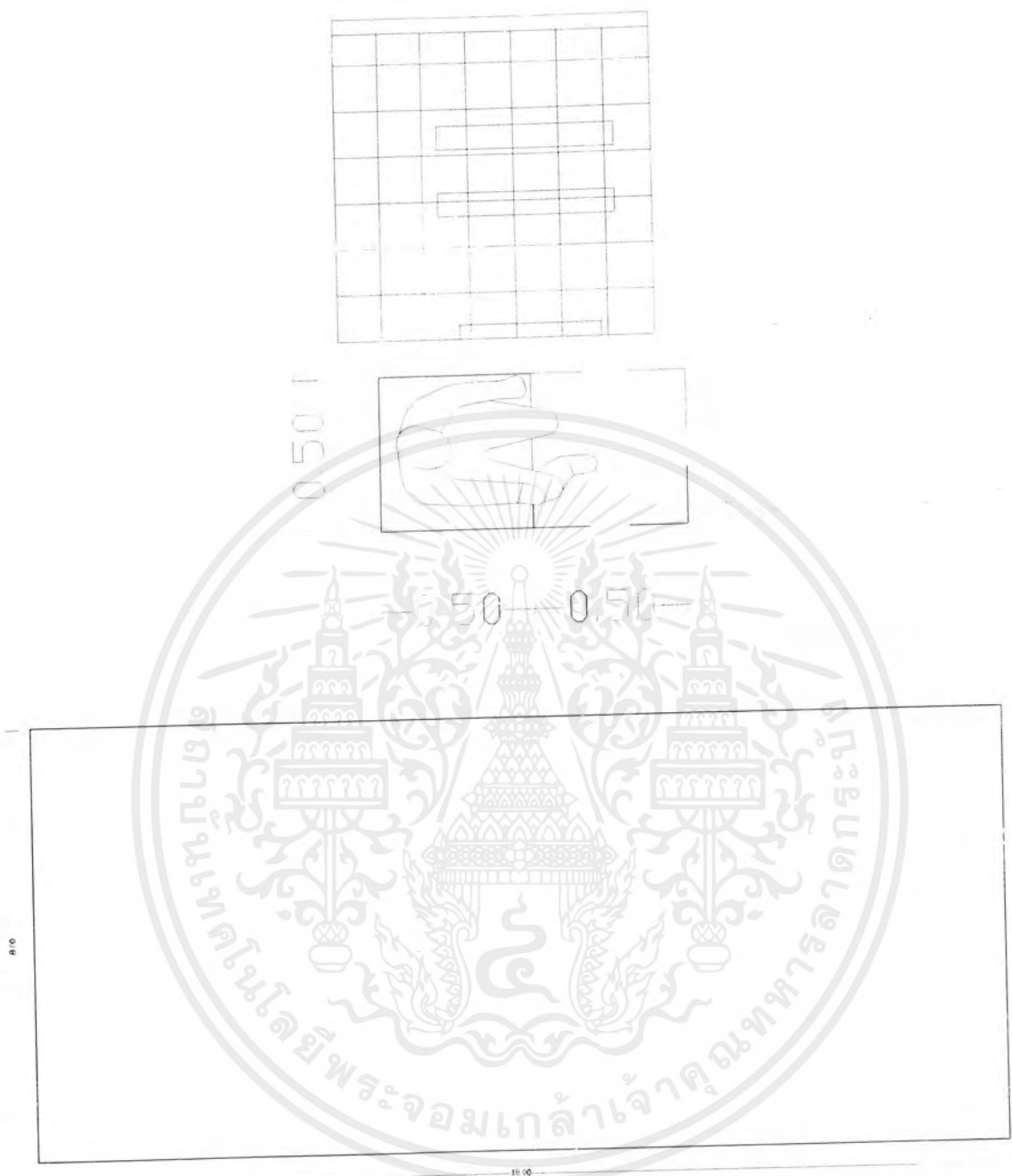
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ส่วนต่างๆของโครงการ

ส่วนประกอบ	วิธีการคำนวณพื้นที่	จำนวน	หน่วย	พื้นที่/หน่วย	หน่วย	พื้นที่รวม (ตรม.)
โถงทางเข้า	จากจำนวนผู้เข้าชมเป็นกลุ่มสูงสุด*	92	คน	0.64	ตรม.	58.88
โถงพักคอย	จำนวน 25% ของผู้เข้าชมเป็นกลุ่มสูงสุด	23	คน	1.20	ตรม.	27.60
ส่วนประชาสัมพันธ์	จำนวนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	1	คน	2.60	ตรม.	2.60
ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ	ผู้ใช้ 100 คน ใช้โทรศัพท์	2	เครื่อง	0.64	ตรม.	1.28
ส่วนฝากของ	จำนวน 30% ของผู้เข้าใช้เป็นกลุ่มสูงสุดที่จะใช้locker	28	คน	0.52	ตรม.	14.56
ส่วนห้องน้ำ	จากจำนวนผู้เข้าใช้เป็นกลุ่มสูงสุด**	92	คน	9.23	ตรม.	9.23
	พื้นที่รวม					114.15
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30 %					148.40

ส่วนบริการการท่องเที่ยว

ส่วนบริการข้อมูลการท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3	คน	3.15	ตรม.	9.45
เคาน์เตอร์แจกเอกสาร แผ่นพับ	จำนวนเคาน์เตอร์แจกเอกสาร แผ่นพับ	3	หน่วย	3.00	ตรม.	9.00
ส่วนcomputer ให้ข้อมูล	จำนวนเครื่อง computer	3	เครื่อง	1.36	ตรม.	4.08
ส่วนอ่าน	จำนวน 30% ของผู้เข้าชมเป็นกลุ่ม	28	คน			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือเอกสาร แผ่นพับ	สูงสุด					
	จำนวน 60 % ของผู้ใช้ส่วนอ่าน หนังสือที่โต๊ะ 4 ที่นั่ง	4	โต๊ะ	5.29	ตรม.	21.16
	จำนวน 40% ของผู้ใช้ส่วนอ่าน หนังสือ(ส่วนนั่งอ่านหนังสือ)	12	คน	2.40	ตรม.	28.80
	จำนวนชั้นวางหนังสือ วารสาร พื้นที่รวม	2	ชั้น	1.30		2.60
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30 %					75.09
						97.62

ส่วนบริการสาธารณะ

ส่วนแลกเปลี่ยน เงินตรา	จำนวนเคาน์เตอร์แลกเปลี่ยนเงิน ตรา	1	หน่วย	2.60	ตรม.	2.60
	จำนวนตู้บริการเงินด่วน	2	เครื่อง	1.20	ตรม.	2.40
ส่วนบริการ ไปรษณีย์	จำนวนเคาน์เตอร์บริการไปรษณีย์	1	หน่วย	8.00	ตรม.	8.00
	จำนวนส่วนเคาน์เตอร์กรอกรษ ละเอียดพัสดุ	2	หน่วย	0.96	ตรม.	1.92
	ส่วนพื้นที่เก็บพัสดุ	1	หน่วย	3.00	ตรม.	3.00
ส่วนปฐม พยาบาล	ส่วนเคาน์เตอร์ติดต่อและเตรียมยา	1	หน่วย	4.50	ตรม.	4.50
	ส่วนรักษา ปฐมพยาบาล	1	หน่วย	16.35	ตรม.	16.35
	ส่วนเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาด	1	หน่วย	1.96	ตรม.	1.96
ส่วนรักษาความ ปลอดภัย	จำนวนเคาน์เตอร์ส่วนรักษาความ ปลอดภัย	2	หน่วย	2.60	ตรม.	5.20
ส่วนบริการ เครื่องดื่มและ internet café	ส่วนเคาน์เตอร์บริการเครื่องดื่ม และอาหารว่าง	1	หน่วย	18.00	ตรม.	18.00
	จำนวน 10% ของผู้เข้าชมเป็นกลุ่ม	9	คน			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงสุด						
จำนวนผู้ใช้ส่วนบริการเครื่องพิมพ์	1	โต๊ะ	3.96	ตรม.	3.96	
อาหารว่าง 40%(4 ที่นั่ง)						
จำนวนผู้ใช้ส่วนบริการinternet	8	คน	1.20	ตรม.	9.60	
60%						
พื้นที่รวม				ตรม.	77.49	
พื้นที่รวมทางสัญจร 30 %				ตรม.	100.74	

ส่วนร้านอาหาร

ส่วนรับ	จำนวนผู้ใช้ส่วนร้านอาหาร***	70	คน	1.10	ตรม.	77.00
ประทานอาหาร						
ส่วนบริการ	คิด15% ของพื้นที่ส่วนรับประทาน	1	หน่วย	11.55	ตรม.	11.55
อาหาร	อาหาร					
ส่วนประกอบ	คิด25% ของพื้นที่ส่วนรับประทาน	1	หน่วย	19.25	ตรม.	19.25
อาหาร	อาหาร					
	พื้นที่รวม					107.80
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30 %					140.14

ร้านขายของที่ระลึก

ส่วนขายของที่	เทียบจากกรณีศึกษา				ตรม.	200.00
ระลึก						
ส่วนคลังเก็บ	คิด 20 % จากพื้นที่ส่วนขายของที่	1		40.00	ตรม.	40.00
สินค้า	ระลึก					
	พื้นที่รวม					240.00
	พื้นที่รวมทางสัญจร 40%					336.00

ส่วนนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนโถง นิทรรศการ	จำนวนผู้เข้าชมเป็นกลุ่มสูงสุด	92	คน	0.64	ตรม.	58.88
ส่วน นิทรรศการ	พื้นที่ส่วนนิทรรศการ****				ตรม.	453.52
ส่วนคลัง พิพิธภัณฑ์	คิด 23 % ของพื้นที่ส่วน นิทรรศการถาวร				ตรม.	104.31
ส่วนห้อง บรรยาย	พื้นที่รวม					616.71
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30%					801.72
	จำนวนผู้ใช้ห้องบรรยาย	25	คน	0.50	ตรม.	12.50
	ส่วนวิทยากรคิด 20% ของพื้นที่นี้					2.50
ส่วนห้องควบคุม	ส่วนควบคุมห้องบรรยาย	1	หน่วย	9.00	ตรม.	9.00
	พื้นที่รวม					24.00
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30%					31.20

ส่วนลานแสดงกลางแจ้ง

ส่วนลานแสดง	เวทีแสดง	1	หน่วย	144.00	ตรม.	144.00
ส่วนที่นั่งชม การแสดง	จำนวนผู้เข้าชมการแสดง	250	คน	0.50	ตรม.	125.00
ส่วนห้องพักนักแสดง	ห้องแต่งตัวนักแสดง	15	คน	2.88	ตรม.	43.20
ส่วนห้องควบคุม	ห้องควบคุม	1	หน่วย	15.00	ตรม.	15.00
	พื้นที่รวม					327.20
	พื้นที่รวมทางสัญจร 30%					425.36

ส่วนสำนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนโรง	จำนวนพนักงานที่ทำงานในส่วน สำนักงาน	37	คน	0.64	ตรม.	23.68
ส่วนทำงาน	พื้นที่รวมส่วนทำงาน*****				ตรม.	239.08
ส่วนพัก พนักงานและ เตรียมอาหาร	ส่วนที่นั่งพักพนักงาน	1	หน่วย	12.00	ตรม.	12.00
	ส่วนเตรียมอาหาร	1		3.24		3.24
ห้องประชุม	จำนวนที่นั่งในห้องประชุม	12	คน	1.60	ตรม.	19.20
locker	จำนวนพนักงานที่ใช้	35	คน	0.52	ตรม.	18.20
	พื้นที่รวม					315.40
	พื้นที่รวมทางสัญจร 20%					378.48
ห้องน้ำ						14.12

หมายเหตุ

* จำนวนผู้ใช้สูงสุด คำนวณจาก จำนวน
จากการคาดคะเนผู้เข้าใช้เป็นกลุ่มสูงสุด
และเวลาในการใช้โรง/คน
จากจำนวนนักท่องเที่ยว 250คน/ชม.
รวมจำนวนผู้เข้าใช้สูงสุด

30 คน

15 นาที/คน

62 คน/15นาที

92 คน

**ห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

***ร้านอาหาร

จำนวนผู้ใช้พื้นที่ส่วนรับประทานอาหาร

อาหารเวลา 12.00-13.00

250 คนจำนวนพนักงานทั้งหมดของโครงการ

32 คน

แบ่งให้บริการเป็น 2 ช่วงเวลา คิดเป็นช่วงเวลาคะ 16 คน

จำนวนผู้เข้าใช้โครงการ 2 ช่วงก่อนเที่ยง 500 คน

คาดว่าจะกลุ่มผู้ใช้ก่อนเที่ยงจะเข้ามาใช้บริการร้านอาหาร

ประมาณ 30% ของจำนวนทั้งหมด (500 คน) 150 คน

จำนวนผู้เข้าใช้บริการส่วนรับประทานอาหารรวม 416 คน

จำนวนที่คาดว่าจะเข้ามาใช้บริการร้านอาหาร

ของโครงการ 50 % ของจำนวนทั้งหมด (423 คน) 208 คน

เวลาที่ใช้ในการรับประทานอาหาร/คน 20 นาที

สามารถแบ่งเป็น 3 ผลัด/ชั่วโมง ผลัดละ 70 คน

****นิทรรศการ

จากข้อมูลส่วนนิทรรศการ บทที่ 3

*****สำนักงาน

จากข้อมูลสายการบริหาร บทที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

ระบบสภาพแวดล้อมภายใน

5.1 ระบบแสง

การให้แสงสว่างแบ่งเป็น 2 ชนิดใหญ่

1. แสงสว่างตามธรรมชาติ (NATURAL LIGHT) ทิศทางของแสงที่มาจากวัตถุที่จัดแสดงจะมี 4 วิธีดังต่อไปนี้

- 1.1 การให้แสงสว่างจากด้านข้าง
- 1.2 การให้แสงสว่างจากด้านบน
- 1.3 การให้แสงสว่างเฉียงจากหน้าต่างค่อนข้างสูง
- 1.4 การให้แสงสว่างจากธรรมชาติทางอ้อม

1.1 แสงที่ได้จากด้านบน

แสงจากเหนือศีรษะเหมาะกับสิ่งแสดงทางวัตถุ แต่ส่วนเสียคือแสงส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าผนัง และเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจก จะทำให้รู้สึกว้าห้องแสดงแคบไป และผู้ชมมักหงุดหงิดช่องแสง ทำให้ตาเหนื่อยเร็ว อาจแก้ไขโดยทำเพดานไปสูงขึ้น ลักษณะส่วนใหญ่ของแสงได้จากหลังจากฉากกระจก แต่แถบร้อนไม่นิยมใช้ จะใช้กระจกไม่เกิน 6% เนื้อที่หลังฉากได้มีข้อเสียหลังฉากกระจกคือกระจกอ่อนไหวตัวง่าย อาจทำให้เกิดเสียหายแก้ววัตถุแสดงได้เมื่อถูกความชื้นและความร้อน, ควบคุมปริมาณแสงยาก, ถ้ากระจกดีจะทำให้แสงจัดจนตาพร่าได้ ทำให้ผู้ชมไม่เห็นที่มาของแสง อาจแก้ไขโดยใช้แผ่นโลหะเล็ก ๆ เปลี่ยนแปลงตามแสงสว่างของมัน และใช้ได้หลังคาเพื่อกันแสง

1.2 แสงสว่างด้านข้าง

แสงจากหน้าต่างที่อยู่ในระดับต่ำ ทำให้ด้านหลังวัตถุรับแสงไม่พอ เกิดมีแสงสะท้อน ทำให้ผู้ชมยื่นตาพร่า เมื่อมองออกไปนอกหน้าต่างทำให้เงาผู้ชมปรากฏที่วัตถุ อาจแก้ไขโดยขอบหน้าต่างควรสูงกว่านัยน์ตาผู้ชม กรอบหน้าต่างควรลึก หรืออาจใช้กระจกแยกแสง (THERMOLUM) ตัดเฉพาะส่วนบนหน้าต่างหรือทำให้หน้าต่างขนานกับผนังน้อยที่สุด

1.3 แสงสว่างจากหน้าต่างค่อนข้างสูง

เป็นการใช้แสงเหมาะที่สุด แสงตกทำมุม 45° และกระจายได้ทั่วห้อง ถ้าสูงมากจะไม่ทำให้เกิดแสงสะท้อนและตาพร่า กรณีนี้อาจใช้เพดานหรือฉากแขวนอยู่กลางห้องเพื่อกระจายแสง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 แสงสว่างธรรมชาติโดยทางอ้อม

การให้แสงสว่างทางนี้ไม่เพียงแต่ใช้กับแสงธรรมชาติ ยังใช้กับแสงประดิษฐ์ได้ด้วย มีการให้แสงสว่างทางนี้ไม่เพียงแต่ใช้กับธรรมชาติ ยังใช้กับแสงประดิษฐ์ได้ด้วย มีการให้แสงหลายลักษณะ เช่น ให้แสงสว่างมายังผนังสะท้อนแสงรูปโค้ง ผนังจะกลืนแสงเสียมาก ถ้าเป็นสีขาวจะส่องแสงสว่างมากถึง 86% ถ้าเป็นปูนฉาบธรรมดา 64% หรือเป็นแสงที่ลอดจากหลังคา ซึ่งเหมาะกับประเทศมีแสงแดดจัด

การพิจารณาต่าง ๆ CONCEPT ของการแสงจะช่วยได้ เช่น แสงที่เข้ามาโดยตรงจากทางด้านบนทำให้เกิดเงาและ DISTORT การรับรู้แสงที่เอนมาจากทางด้านบนและด้านข้าง จะทำให้วัตถุเป็น 3 มิติ เช่น ประติมากรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่ภาพประเภทยูนสูง นูนต่ำรวมทั้งแสงที่ตกลงไปมิให้เกิดความรู้สึกเมื่อย่ำแก่สายตาผู้ชม หลักสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ CONTRAST ถ้าไม่มี CONTRAST EFFECT ของแสงก็จะไม่เกิดขึ้น เช่น ถ้าเปิดแสงทั้งด้านบนและด้านข้าง ห้องก็จะสว่างไปหมด วัตถุไม่ถูกเน้น

แสงสะท้อนจะมีผลมาก และมีความสำคัญกว่าแสงทั่ว ๆ ไป ที่เป็นแสงธรรมชาติด้วยกัน ในกรณีที่ต้องการแผ่กระจายการสะท้อนแสงจากสี

การใช้แสง INDIRECT มักจะใช้สำหรับฉากหลัง

การใช้ DIRECT มักจะใช้สำหรับการเห็นวัตถุ

2. การให้แสงสว่างโดยใช้แสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL LIGHT)

การใช้แสงประดิษฐ์เป็นการสิ้นเปลืองมาก แต่สามารถนำมาใช้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสะดวก และมีความสม่ำเสมอ จึงเป็นแสงนิยมใช้แพร่หลายในห้องแสดง ซึ่งตามธรรมดา นิยมติดไฟตามเพดาน ให้ปริมาณแสงกระจายมายังห้องแสดง แต่ถ้าเป็นกรณีผู้แสดงนิยมเอาแสงไฟฟ้าซ่อนไว้ส่วนบนของผู้แล้วกรองด้วยกระจกฝ้าอีกชั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ในการแสดงวัตถุแต่ละประเภท แสงไฟธรรมดาที่มีโตะกันจะทำให้ตาพร่า แสงกระจายไม่เท่ากัน บางครั้งอาจใช้หลอดไฟฟ้าที่ทำให้แสงกระจายออกได้เท่ากัน โดยการให้การสะท้อนแสงจากฉากอีกที กรณีแสงที่ส่องออกมาเฉพาะทางตรง นิยมใช้เมื่อวัตถุอยู่ในความมืดแล้วมีแสงพวกนี้รอบ จะเห็นวัตถุบังหน้าที่แสดงได้อย่างดี

วิธีที่เกี่ยวกับไฟฟ้าธรรมดา และไฟฟ้าที่ส่องออกมาโดยเฉพาะคือ การทำแนวไฟฟ้าตามยาว และใช้จากกันระหว่างหลอดไฟฟ้าเพื่อไม่ให้ตาพร่า แสงจะกระจายและสว่างเท่ากันตลอด

แสงไส้ร้อน จะให้แสงที่นุ่มนวล เหมาะในการให้แสงเส้นจุดที่สำคัญ โดยกำหนดความเข้มของแสงให้มากกว่าที่อื่น ความเข้มของแสงในระดับสายตาธรรมดา แสงจะต้องดีกว่า ระดับสูงขึ้น กรณีอ่านตัวพิมพ์คำบนพื้นขาว ต้องใช้แสงมีความเข้มประมาณ 25-30 แรงเทียนถ้าวัตถุที่สีทึบและมีการตัดกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเข้มของแสงอาจถึง 100 แรงเทียน ถ้าต้องการชัดมาก ต้องเพิ่มความเข้มมากขึ้น ส่วนแสงจากฟลูออเรสเซนต์ ไม่เหมาะกับงานประติมากรรมเพราะเป็นแสงไม่มีเงา แต่สามารถดัดแปลงให้เหมาะกับวัตถุแสดงได้ มีการกระจายแสงออกทางกว้าง และให้ประกายต่ำ

แสงประดิษฐ์มีผลต่อการจัดแสดงของวัตถุเฉพาะชิ้นมากกว่าแสงธรรมชาติเพราะ

- สามารถควบคุมความเข้มของแสงได้
- สามารถควบคุมตำแหน่งของแหล่งกำเนิดแสงได้
- สามารถควบคุมทิศทางได้ค่อนข้างแน่นอน

แต่ควรระวังระวังในการติดตั้งตำแหน่งโดยสมควร แต่แสงประดิษฐ์ก็มีข้อเสียคือ

- หากใช้ปริมาณมากไปจะเกิด MONOTONY
- เกิดความยุ่งยากในการจัดการ CONTRAST
- ทำให้ความร้อนหรืออุณหภูมิในห้องสูง โดยเฉพาะการใช้ไฟ SPOTLIGHT
- แสงไม่แผ่กระจายเป็นบริเวณกว้าง
- กรณีที่ใช้สีจัดมากเกินไปจะทำให้เกิด CONFUSE ทางการรับรู้ทำให้ปวดหัว ตาลาย

ถ้าหากจะใช้แสงประดิษฐ์ให้ได้ผลเช่นเดียวกับแสงธรรมชาติจะต้องใช้แสงประดิษฐ์ที่มีกำลัง

สูง

ระบบการให้แสงแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ 5 ประเภท คือ

1. DIRECT LIGHT ให้ความเข้มดีที่สุด เหมาะกับห้องเพดานสูงถ้าเพดานมีจะเกิด CONTRAST มาก
2. INDIRECT LIGHT ให้คุณภาพแสงดีที่สุด เพราะไม่เกิดความจ้าของแสงบน WORKING PLANE เป็นแสงสะท้อนแสงทั้งหมด ดังนั้นฝ้าเพดานต้องสะอาดและสะท้อนได้ดี ระบบนี้แพงที่สุด ถ้าเพดานสว่างดวงโคมมีจะเกิด CONTRAST สูง
3. DIRECT-INDIRECT LIGHTING GENERAL DISFUSE ให้สม่ำเสมอที่สุด
4. SEMI-DIRECT LIGHT บริเวณใกล้กับดวงโคมมี CONTRAST ลดลง แต่ให้เกิด CONTRAST ระหว่างดวงโคมกับเพดาน ต้นทุนก็น้อยกว่าแบบ INDIRECT LIGHTING
5. SEMI-DIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ตัวผิวกระจกจะเกิดการสะท้อนแสงมากขึ้นอยู่กับตำแหน่ง ความลาดเอียงเป็นวิธีเดียวที่แก้การสะท้อนแสงจากต้นกำเนิดแสงได้ ภาพต่าง ๆ เหล่านี้แสดงวิธีแก้การสะท้อนแสงเมื่อจุดกำเนิดแสงอยู่ในภาพต่าง ๆ

- เมื่อตั้งตู้กระจกตรงข้ามหน้าต่าง ให้เอียงผิวกระจกทำมุมแหลมกับพื้นห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เมื่อคู้ยู่เบื้องหน้าต่าง ให้เอียงกระจกออกจากหน้าต่างเข้าหาตัวผู้ดู
- ผู้ที่หันหน้าเข้าหากันให้เอียงกระจกทำมุมซึ่งกันและกันอย่าหันเข้าหากัน
- เมื่อแสงเข้าหาทางเบื้องบน และอยู่เบื้องหลังคู้ไม่ต้องเอียงตู้กระจก

5.1.1 ระบบแสงสว่างในส่วนขายสินค้า

การให้แสงในตำแหน่งถูกต้องในร้านค้า

จุดประสงค์ที่สำคัญสำหรับร้านค้า คือ การแสดงสินค้า เพื่อให้เกิดความโน้มเอียงในการซื้อ แต่จะสำเร็จผลหรือไม่ขึ้นกับการใช้แสงถูกต้องลักษณะ และมีขนาดพอเหมาะกับความต้องการ ข้อมทำให้สินค้านั้นเด่นและมองเห็นง่าย การให้แสงในปัจจุบันสำหรับร้านค้านิยมใช้การให้แสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL LIGHT)

การให้แสงจึงต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ให้ทัศนวิสัยที่ดี
2. ให้บรรยากาศที่ดี
3. จุดกำเนิดเด่นน้อยกว่าสินค้าและส่วน ไร้อื่น ๆ

หลักการให้แสงในร้านค้า มี 4 ประการ คือ

1. การให้แสงเพื่อการมองเห็นของในร้านค้า

การให้แสงสินค้าควรอยู่ในภาวะเห็นชัดเจน เพื่อชักจูงลูกค้าให้ตกลงซื้อ ซึ่งการมองเห็นขึ้นกับจำนวนแสง ทิศทางของการกระจาย โดยแสงมากจะเห็น DETAIL ชัด การให้แสงเป็นจุด ทำให้เห็น FORM TEXTURE และผิววัสดุชัดกว่าให้แสงกระจายทั่ว ๆ ไป การให้แสงชัดเจนทุกแห่งเป็นสิ่งลำบาก และทำให้ไม่เกิดความน่าสนใจนัก จึงควรใช้แสงในลักษณะแบ่งให้เกิด PATTERN ของความสว่างต่างกัน โดยการให้แสงเท่าที่ต้องการจะให้เห็น

2. การให้แสงในร้านค้าเกิดการเลือกการกำหนดแสง เพื่อทำให้เกิดเป็นสีที่พอใจ โดยปกติใช้หลอดมิไส้หรือฟลูออเรสเซนต์ สีเฉพาะ 2 สี คือ DELUXE COOL WHITE หรือ DELUXE WARM WHITE พวก FLUORESCENT COOL WHITE หรือพวก WARM WHITE COLOUR มีคุณภาพของแสงใกล้เคียงแสงธรรมชาติ ถ้าใช้ร่วมกับพวกหลอดมิไส้แล้ว ทั้งหมดเพื่อต้องการให้แสงในร้านค้าทั่วไปดูเหมือนจริง

3. การใช้แสงสว่างโดยให้ PATTERN ที่สว่างต่างกัน ปกติมักจะดูมองข้ามไป เพราะร้านค้าส่วนมากจะให้แสงเหมือนกันตลอดร้าน ทำให้เกิดการเบื่อหน่าย การให้ของความสว่างมีัด ข้อมให้ความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนใจ ความรู้สึก DRAMATIC ภายในร้านค้า การแสดงมีเปลี่ยนตามฤดูกาล สิ่งของการแสดงให้เห็นชัด ออกมาแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของการให้แสงในการแสดงนี้

- ก. ดึงดูดความสนใจของลูกค้าและพยายามให้เห็นที่สุด
  - ข. ทำให้ DETAIL เห็นชัด เพื่อดึงดูดความสนใจ
  - ค. เน้นให้เห็นส่วนดีที่สุดของ ๆ ที่จะโชว์ ด้าน สี รูปร่าง ผิววัตถุ ฯลฯ
  - ง. สร้างบรรยากาศของร้านค้า ให้รู้สึกกระตือรือร้นอยากชม โดยหลีกเลี่ยง การให้แสง PATTERN ที่ซ้ำซาก
4. เมื่อให้แสงแล้ว พยายามอย่าให้เกิดแสงรบกวนทำให้เกิดความลำบากแก่การขนส่งสินค้า การให้แสงสว่างเกินไปจะทำให้เกิดวิเวกได้ง่าย การให้แสงปรือ ๆ บนเพดานทำให้มองเห็นของในร้าน ได้มาก ปัจจุบันใช้ไฟทั้งสองอย่างคือ FLOURSSOENT, INCANDESCENT จะทำให้สินค้านั้นสว่าง เรืองรองกว่าตัวอุปกรณ์แสดงเอง

บรรยากาศและความชัดเจน

หน้าที่หลักของร้านค้า ได้แก่ การจำหน่ายสินค้า เพื่อช่วยส่งเสริมการจำหน่ายสินค้า แสงสว่าง จากดวงไฟจึงทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจเมื่อเห็นครั้งแรก
2. สร้างสรรค์บรรยากาศให้น่าซื้อยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ผู้ค้าสะดวกในการตีราคาสินค้า

ดังนั้น การให้แสงจึงเกี่ยวกับการเลือกโชว์ วัสดุ สี และพื้นผิวสำหรับผนังและเพดานให้เข้ากัน กับกรรมวิธี และชนิดของแสงด้วย รวมทั้งให้เข้ากันได้กับสินค้าที่จัดแสดงด้วย

พิกัดของสายตา (ANGLE OF VIEWING)

KENNETH A WATCH ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การให้แสงภายในได้ แยกเขตการมองของสายตา ออกเป็น 3 เขต คือ

1. THE TOTAL FIELD OF VISION
2. IMMIDIAT FIFLD OF VISION เนื้อที่ที่มองสามารถมองกันเป็นมุม 40-60 องศา จุดที่ สามารถบอกรายละเอียดถึงความผันแปร
3. THE CONCENTRATED GAZE กินเนื้อที่ 1 นิ้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มนุษย์สามารถเคลื่อนจุดสายตาดมองต่ำได้ง่ายกว่าเคลื่อนสายตาขึ้นสูง ดังนั้นจุดสนใจให้ส่วนขยายจึงให้สูงกว่าระดับสายตาเพียง 12-15 องศา และนี่ก็เป็นเหตุผลว่าแหล่งกำเนิดแสงที่ทำมุมมากกว่า 45 องศา กันแนวเดิม จะปิดบังไปรบกวนสายตาธรรมชาติ ดังนั้นจุดสนใจจึงไม่ควรอยู่สูงโดยทำมุมกับระดับสายตามากกว่า 15 องศา

พฤติกรรมของลูกค้ำที่เกิดจากการให้แสง

ความประทับใจครั้งแรกของลูกค้าจะถูกรวบรวมขึ้น โดยภาพที่ปรากฏทั้งหมด โดยจะมองมุมกลับในระดับซ้ายและขวา ข้างละประมาณ 80-90° พื้นหลังสินค้า พื้นเพดาน ผืนอุปกรณ์จะต้องรับสีน้ำให้เด่น เพื่อปิดสายตาลูกค้า ดังนั้นพื้นหลังไม่ควรสว่างเท่ากับเนื้อที่แสดงสินค้า แสงที่สาดลงบนสินค้าควรนุ่มนวล จะไม่ทำให้เกิดเงาระหว่างเงาขึ้นไป แหล่งกำเนิดแสงบนเพดาน ควรมีกำลัง เพราะจะดูรกและแย่งความสนใจต่อสินค้า ควรให้ความสว่างเพิ่มขึ้นมากกว่าสภาพแวดล้อม 2-3 เท่าตัว เนื่องจากการออกแบบไม่สามารถควบคุมวัสดุและพื้นผิวของสินค้า จึงไม่สามารถควบคุมแสงที่สะท้อนออกจากสินค้า แต่สามารถควบคุมพื้นหลังของสินค้าได้ เช่น สินค้าไม่สามารถสะท้อนแสง ก็กำหนดพื้นหลังสีขาวเพื่อตัดกันจะได้เด่นขึ้น และโดยการวัดความเข้มของการส่องสว่างภายในร้าน จะต้องให้แสงสว่างบนสินค้ามากกว่าสภาพแวดล้อม การให้แสงบนสินค้าอาจทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ

1. อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ซ่อนอยู่ในตู้โชว์สินค้า
2. ส่องตรงจากเพดาน

การใช้แสงควรใช้ควบคู่ไปทั้ง 2 วิธีนี้ เพื่อป้องกันการมองเห็นไม่ชัดเจนในขณะที่สินค้าอยู่ในตู้และนอกตู้ ในการให้แสงในข้อ 2 ควรมีโคมหรือ กระจบอกล่องตรงในแนวคิงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดแสงและเงา

ความเข้มสีและทิศทางการให้แสงสว่างในห้างสรรพสินค้า

ขึ้นอยู่กับเนื้อที่และความจำเป็นบริเวณจัดจำหน่าย

ทางเดินทั่วไป	3-5	ฟลูต-กำลังเทียน
เขตที่ตั้งสินค้า	20-30	ฟลูต-กำลังเทียน
จุดที่ตั้ง	50-20	ฟลูต-กำลังเทียน
พื้น เพดาน ผืน	3-10	ฟลูต-กำลังเทียน

แสงทุกจุดควรมาจากแหล่งกำเนิดแสงที่มีกระจบอกลบแสง และมีตัวกลางกระจายแสงอยู่

ชนิดของหลอดไฟ

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

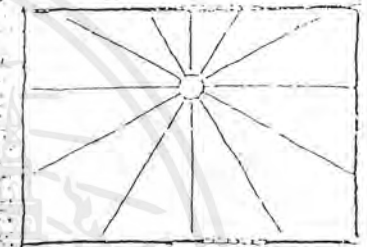
2. หลอดไส้ร้อน

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์ ตามห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปนิยมใช้ ซึ่งมักจะใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ เป็นแสงหลักในการให้แสงสว่าง เพราะหลอดฟลูออเรสเซนต์ $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ เท่า และอายุการใช้งานนานกว่า 2-4 เท่าตัว แต่อุปกรณ์ของหลอดฟลูออเรสเซนต์นั้นมีราคาแพงกว่า ดังนั้นเมื่อเปรียบค่าความสิ้นเปลืองในระยะแรกค่าอุปกรณ์ทั้งสองชนิดจะเท่ากับหลอดไส้ร้อน ให้บรรยากาศที่อบอุ่น แสงไฟส่งเสริมให้สินค้ามีสรรและบรรยากาศที่มีค่า แต่มีข้อเสียที่ทำให้เกิดความร้อน

ลักษณะการให้แสงไฟในลักษณะต่าง ๆ 7 แบบ คือ

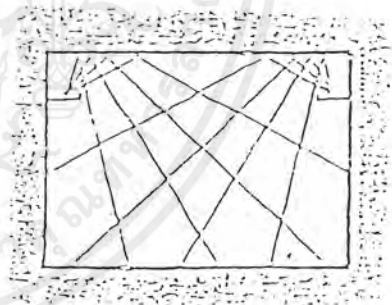
1. DIRECT GENERAL ILLUMINATION

- เป็นการให้แสงโดยตรง
- ออกแบบให้มีความจ้าที่พื้นผิวของหลอด
- ติดตั้งสูงจากระดับสายตาอย่างน้อย 45 องศา
- ต้องไม่เป็นจุดเด่นมากเกินไปเพราะจะดึงดูดความสนใจ
- ภาพที่ได้เป็นภาพ 2 มิติ
- ประโยชน์ ติดตั้งง่าย และประหยัด เช่น โคมระย้า โคมทรงกลม ฟลูออเรสเซนต์

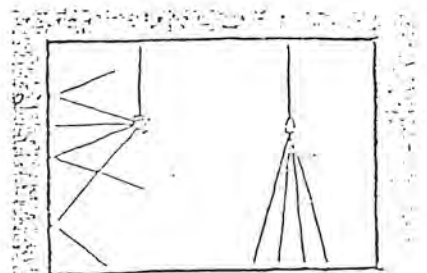
2. INDIRECT ILLUMINATION

- เป็นโคมไฟแบบซ่อนไว้ หรือเป็นรางรอบเพดาน ห้อง มีคอบกกระจกฝ้าซ่อนไว้
- แสงที่ได้นุ่มนวล เพราะเป็นแสงสะท้อนจากแหล่งกำเนิดแสง
- ไม่ทำให้เกิดแสงรบกวนสายตา
- มีข้อเสีย คือ ความสว่างมีผนังและเพดานมากกว่าตัวสินค้า
- สิ้นเปลือง ถ้าหากต่อการดูแลรักษา
- ราคาแพง

3. POINT TO POINT SOURCES

- เป็นการให้แสงสว่างโดยเน้นสินค้าโดยตรง
- แสงที่ได้มีความเข้มตัดกันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. EXTENDED SOURCE

- ให้แสงคล้ายแสงธรรมชาติ
- อุปกรณ์การติดตั้งราคาแพง

5. DOWNLIGHTING

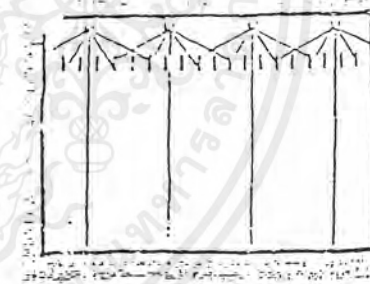
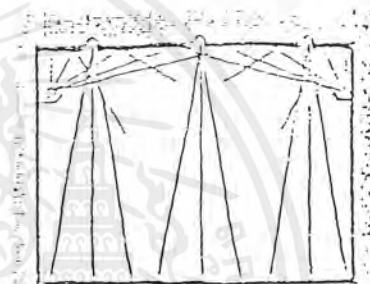
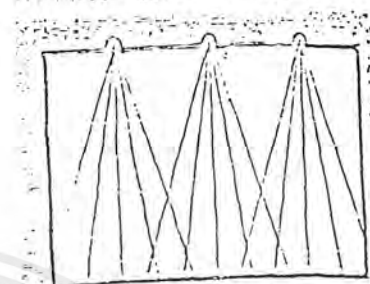
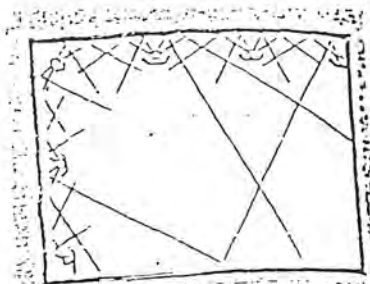
- ให้แสงจากแหล่งกำเนิดแสงบนเพดาน
- สาดตรงทางเดิน
- เป็นแบบเรียบง่าย และประหยัด
- ติดตั้งเหนือระดับสายตา

6. DIRECT DOWNLIGHT AND INDIRECT UPLIGHT

- แบบผสม โดยรวบรวมวิธีการติดตั้งของแบบ DIRECT ILLUMINATION เข้ากับแบบ DIRECT DOWNLIGHT เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดผลคือ ได้บรรยากาศแสงที่นุ่มนวล และไม่รบกวนสายตาผู้ชมสินค้า

7. OVERALL CEILING GRID

- เป็นการปรับปรุงแบบ DOWNLIGHT ผสมกันระหว่าง CEILING พลาสติก หรือ ไม้ระแนงแขวนเพื่อทำหน้าที่กระจายแสงบนเพดาน ใช้เฉพาะแผ่นที่ไม่มีตู้กระจก เฉพาะตู้กระจก อาจทำให้เกิดแสงสะท้อนได้

5.1.2 ระบบแสงสว่างในส่วนนิทรรศการ

การให้แสงสว่างในห้องแสดงงาน

การให้แสงสว่างในส่วนแสดงงานนั้นต้องการลักษณะพิเศษ จะต้องจัดให้มีความเหมาะสมเพื่อการมองเห็นได้ชัดเจน ตลอดจนการได้บรรยากาศของสิ่งแสดง

การให้แสงในส่วนแสดงงานยังไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เพราะการให้แสงโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่เสมอ แสงธรรมชาติเป็นแสงที่ยากต่อการควบคุม เนื่องจากจะเปลี่ยนแปลงไปตามวันและฤดู ส่วนแสงวิทยาศาสตร์ สามารถควบคุมได้ตามความต้องการ ซึ่งก็ยังไม่แรงเท่าแสงธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาติ และทำให้นัยน์ตาเหนื่อยง่าย แต่ถ้าใช้ในทางที่ถูกและมีความเหมาะสมแล้วก็ควรจะใช้เพื่อ
บรรยากาศ และควบคุมได้ผล

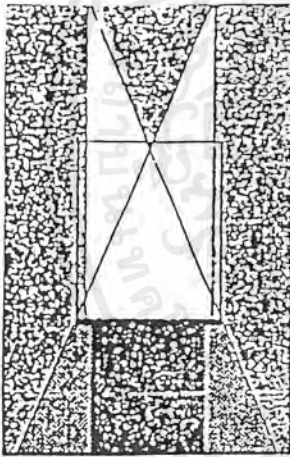
การให้แสงสว่างในการจัดนิทรรศการ

การให้แสงสว่างธรรมชาติ (NATURAL LIGHT)

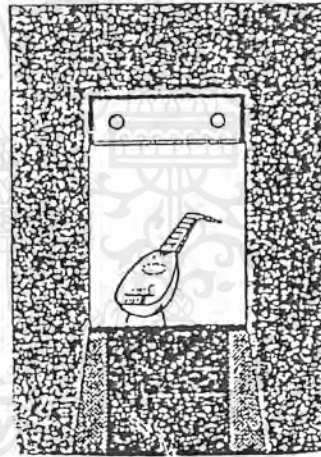
การให้แสงสว่างจากด้านบนจากเหนือศีรษะ แต่มีส่วนเสีย คือ แสงสว่างส่วนใหญ่จะตกลงที่
พื้นห้องมากกว่าผนัง และเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจก ทำให้เกิดความรู้สึกว่าห้องจัดแสดงแคบลงไป จึง
แก้ไขโดยการทำให้เพดานสูงขึ้น แต่เป็นการสิ้นเปลือง ส่วนใหญ่แสงได้จากหลังคากระจกอาจใช้
กระจกแผ่นเล็ก ๆ ทั้งหมดไม่เกิน 6 เมตรเช่นเดียวกับหลังคา

แต่ข้อเสียก็มีมาก เช่น ความชื้นและความร้อน การควบคุมปริมาณแสงสว่างได้ยากรวมถึงการ
กระจายแสงที่ไม่เท่ากัน

การจัดแสง

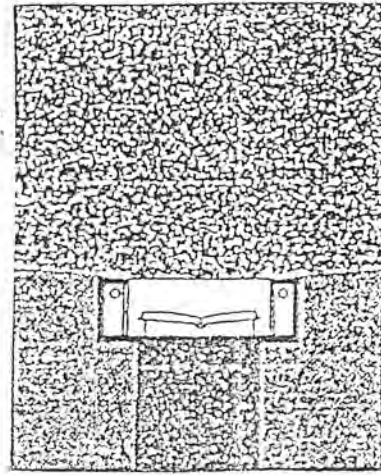
แสงจากภายนอก

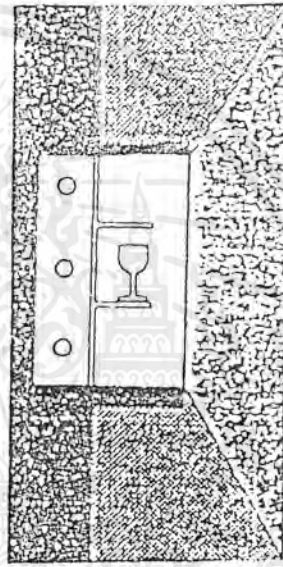
แสงจากด้านหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

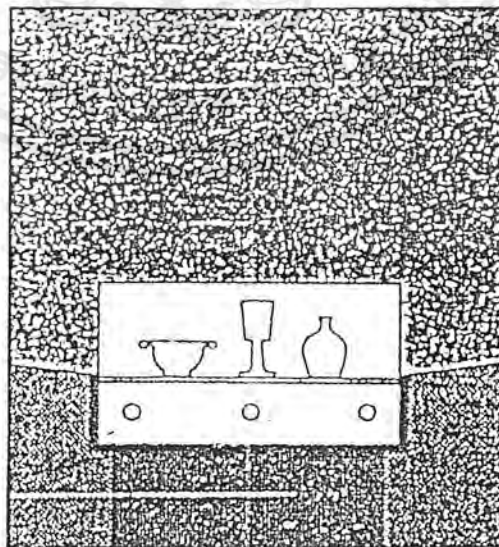
แสงจากตอนบน

แสงจากด้านหลัง

แสงจากด้านล่าง

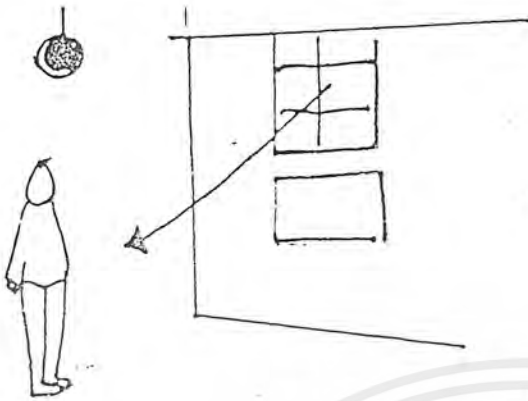

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

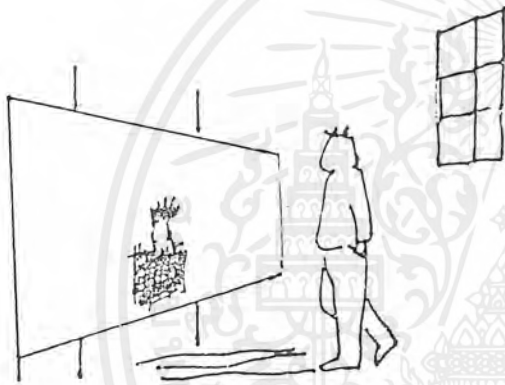
ข้อปัญหาที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับทิศทางของแสงไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. แสงส่องจากหน้าต่างย้อนเข้าตาจะทำให้
 สิ่งแสดงดูมืด และอาจทำให้สายตาท้อ
 ได้

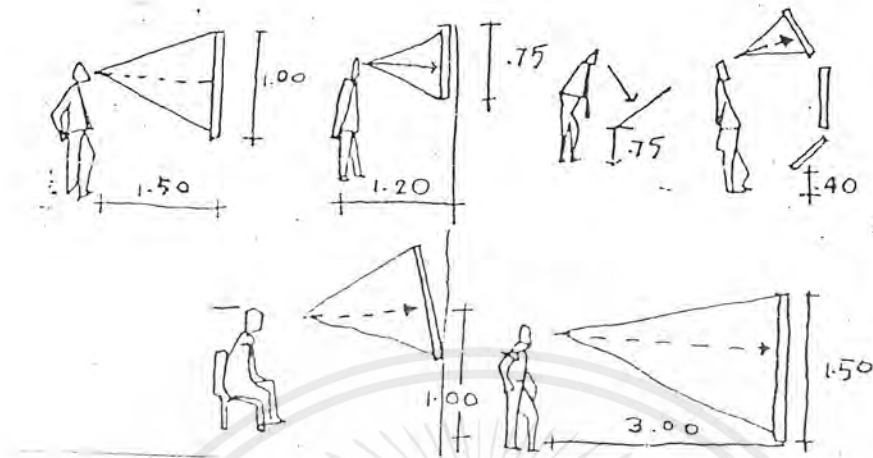
จ. เงาผู้ชมบังฉากเมื่อแสงถูกกั้น

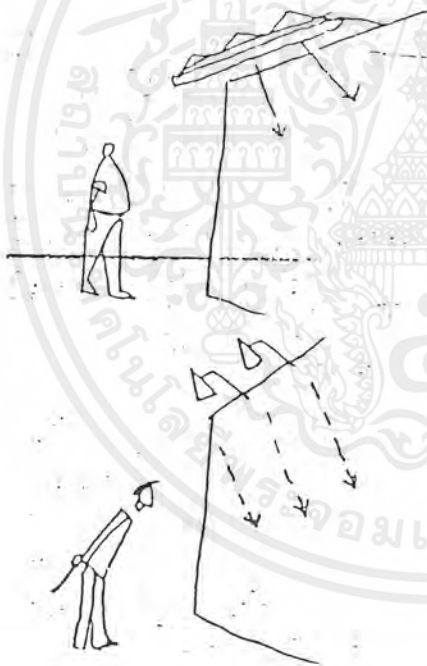
ฉ. ไฟใกล้เกินไปใช้ไม่ได้ผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตสายตาขนาดระยะการมองเห็นสำหรับมนุษย์ทั่วไป

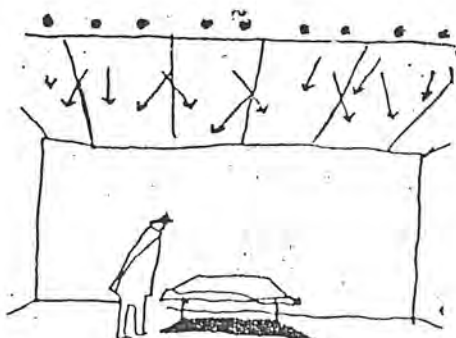

ลักษณะการให้แสงแบบต่าง ๆ

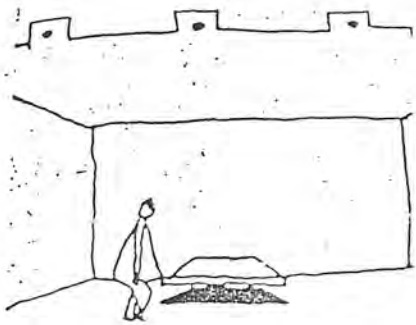
ก. การให้แสงทางตรง โดยอยู่ในลักษณะกระจายแสง

ข. การให้แสงทางตรง โดยเน้นจุดที่ต้องการ

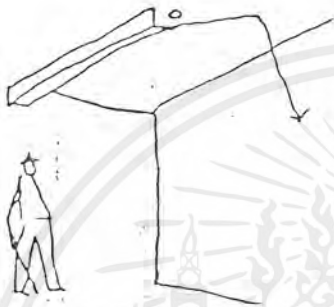

ค. การให้แสงจากฟลูออเรสเซนต์ ที่มีผ้ากรองแสง ทำให้เกิดแสงสาดจากเหนือศีรษะช่วยให้แสงกระจายสว่างทั่วห้อง

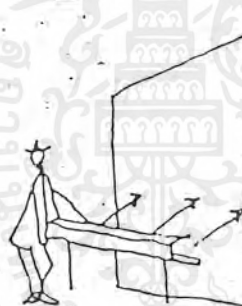
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

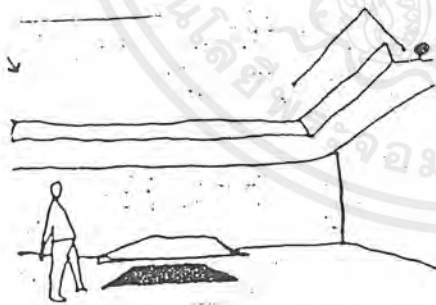
จ. การใช้สปอร์ตไลท์เหนือศีรษะ ทำให้งานแสดงดู DRAMATIC ดี แต่โดยทั่วไปส่วนอื่นได้รับแสงน้อย

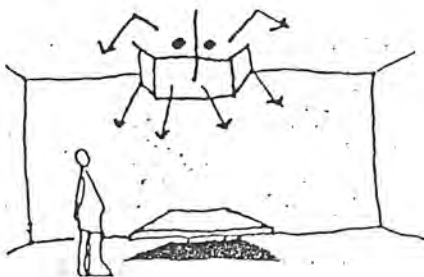
ฉ. การให้แสงสะท้อน (แสงทางอ้อม)

ช. การใช้แสงทางอ้อม

ซ. การใช้แสงทางอ้อม ทำให้เกิดแสงสว่างนุ่มนวลจากเพดาน แต่ผนังไม่ได้รับแสงเท่าที่ควร

ด. การใช้แสงทางตรง โดยผ่านที่กรองแสง และการใช้แสงทางอ้อม ซึ่งสะท้อนด้วยฝ้าเพดานจะทำให้ภาพและแสงดูนุ่มนวล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การป้องกันการเสื่อมสภาพของวัตถุที่เกิดจากแสงและรังสีต่าง ๆ

1. ควรทราบถึงชนิดของวัตถุที่มีความไวแสงไม่เท่ากัน

วัตถุต่อไปนี้ควรหลีกเลี่ยงไม่ให้ได้รับแสงหรือหากจำเป็นควรได้รับแสงไม่เกิน 50 ลักซ์ และไม่ควรได้รับแสงอุตราไวโอเลตเกินกว่า 30 ไมโครวัตต์/ลูเมน ภาพเขียน สีน้ำ ภาพวาด ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ฝา เครื่องแต่งกาย เอกสาร โบราณ กระจก หิน ฟอยล์ย้อมสีขนสัตว์ ขนสัตว์ ขนนก

วัตถุต่อไปนี้หากจำเป็นควรได้รับแสงไม่เกิน 150 ลักซ์ และไม่ควรได้รับรังสีอุตราไวโอเลตเกินกว่า 90 ไมโครวัตต์/ลูเมน ภาพเขียนสีน้ำมัน ภาพเขียนสีฝุ่น หนังสือที่ไม่ได้ย้อมสี ภาชนะ เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา กระจก เครื่องประดับ

2. ควรลดปริมาณการก่อสร้างของแหล่งกำเนิดแสง ภายในห้องจัดแสงที่มีวัตถุไวแสงโดยพยายามรักษาระดับแสงที่ส่องไปยังวัตถุไม่ควรเกิน 50 ลักซ์ และรังสีอุตราไวโอเลตไม่ควรเกิน 75 ไมโครวัตต์/ลูเมน หลีกเลี่ยงการที่แหล่งกำเนิดแสง พุ่งตรงไปยังวัตถุเลือกหลอดไฟที่รังสีอุตราไวโอเลต

3. ลดการเปิด-ปิดของแหล่งกำเนิดแสงสว่างสำหรับวัตถุที่ไวต่อแสง

- จำกัดเวลาการจัดแสดงวัตถุที่ไวต่อแสง หากเป็นไปได้ไม่ควรนำออกมาจัดแสดงบ่อยครั้ง ควรเก็บไว้ในที่มืด
- ให้มีการเปิด-ปิด เฉพาะช่วงที่มีผู้เข้าชม
- จำลองแบบของวัตถุขึ้นที่เด่นและมีคุณค่ามาจัดแสดงแทนของจริง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับฉากหลัง มีความสำคัญมาก รูปร่าง เว้าเข้า เว้าออก ให้ผลต่อวัตถุต่างกัน วัตถุควรจะสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวทางจิตวิทยา

ข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับแสงที่มีผลต่อ โบราณวัตถุและศิลปะ

แสงเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีทั้งชนิดที่มองเห็นและมองไม่เห็นชนิดที่มองเห็นได้เรียกว่าแสง ส่วนชนิดที่มองไม่เห็นและเกี่ยวข้องกับการเสื่อมสภาพของชนิดวัตถุได้แก่ รังสีอินฟราเรดและรังสีอุตราไวโอเลต

แหล่งกำเนิดแสงในพิพิธภัณฑ์ได้แก่ดวงอาทิตย์ และหลอดไฟประดิษฐ์ ดวงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดแสงที่อันตรายที่สุด เพราะให้รังสีอุตราไวโอเลตและแสงมากที่สุด รังสีอุตราไวโอเลตเป็นตัวการสำคัญในการทำให้เกิดความเสื่อมของวัตถุ

5.1.3 ระบบแสงสว่างในส่วนขยายอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การให้แสงในร้านอาหาร

สามารถใช้ได้ทั้งแสงธรรมชาติ และแสงไฟฟ้าซึ่งมีความจำเป็นในการให้แสงสว่างในร้านอาหาร โดยเฉพาะบริเวณบริการอาหาร

กรณีแสงธรรมชาติ เป็นแสงสว่างตามธรรมชาติมักจะกำหนดให้ได้แสงธรรมชาติทั้ง 2 ด้าน

กรณีแสงประดิษฐ์ บริเวณบริการอาหาร ต้องเน้นความน่าสนมากกว่าจุดอื่น รวมทั้งบริเวณรอบโต๊ะเก็บเงินด้วย แสงที่ใช้มีค่าต่าง ๆ กันในแต่ละส่วนดังนี้

บริเวณบริการให้แสงขนาด	37 แรงเทียน
บริเวณเคาน์เตอร์เก็บเงินและโชว์อาหาร	56 แรงเทียน
ซึ่งควรมีฉากกั้นบังลดแสงจ้าหรือใช้กรอบโลหะให้ลึกลับ เพื่อช่วยหลอดไฟ	
บริเวณที่รับประทานอาหาร	50 แรงเทียน
ซึ่งควรให้แสงลักษณะนุ่มนวล สีในวรรณะร้อนจะเพิ่มความนูนแดงของเนื้อได้	
บริเวณครัว ควรให้แสงขนาด	20 แรงเทียน

5.2. ระบบเสียงและการควบคุม

การป้องกันเสียงสะท้อนในสถาปัตยกรรมนั้น มีความต้องการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อที่จะให้วัตถุประสงค์ในสิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจมากที่สุด
2. เพื่อให้สภาวะการรับฟังชัดเจนยิ่งขึ้น

สิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน

1. ความเข้มและลักษณะของเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกห้อง
2. วิธีเสียงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับระบบเสียงสะท้อน ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการใช้ห้องหรือ

อาคารนั้นเป็นสำคัญ

ภาวะการฟังเสียง

ภาวะการฟังเสียงในห้องจะได้รับผลเป็นที่น่าพอใจนั้นต้องการส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. เสียงเบื่องหลังจะต้องมีระดับต่ำพอ
2. การขจัดเสียงสะท้อนกลับ ซึ่งต่อเนื่องกันหลายครั้งหลายหน
3. การกระจายเสียงไปในที่ว่างในห้องที่เหมาะสม
4. ให้เสียงไปยังผู้ฟังที่ชัดเจน และดังพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสียงบ้องหลังเกิดขึ้นจากเสียงซึ่งลอดมาจากภายนอกห้อง รวมทั้งเสียงซึ่งเกิดขึ้นภายในห้องด้วย จำเป็นต้องตัดลงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อจะทำให้การฟังดีขึ้น ส่วนการจัดให้เสียงไปถึงผู้ฟังได้ชัดเจนและดังพอนั้น ก็เพื่อจะช่วยให้ผู้ฟังฟังได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

มาตรฐานการป้องกันเสียงสะท้อน

มาตรฐานการป้องกันเสียงสะท้อนขึ้นตรงต่อภาวะการฟังเสียงทั้ง 4 ข้อ ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นหลักสูตรและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการออกแบบให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การควบคุมเสียงต่อเนื่องได้แก่ การกั้นเสียงให้จางไป แม้ว่าจุดที่เปล่งเสียงนั้นจะหยุดแล้วก็ตาม ก็ยังมีเสียงสะท้อนต่อเนื่องอีกระยะหนึ่ง เรียกว่า เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่อง ได้แก่เวลาเป็นวินาที ซึ่งเสียงสะท้อนต่อเนื่องจะจางลงถึงหนึ่งในล้านของความเข้มของเสียงเดิม สิ่งแวดล้อมของเสียงสะท้อนต่อเนื่องอยู่ในเขตจำกัด ซึ่งอาจน้อยกว่าเสียงพูดหรือเสียงดนตรี ถ้าหากห้องนั้นประกอบด้วยวัสดุเก็บเสียง ซึ่งจะให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องราวเดียวกับการฟังเสียงพูด ห้องนี้จะมีสภาพที่เหมาะสมที่สุด

ในกรณีส่วนมาก ห้องที่ให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องมากกว่าเวลาที่กล่าวแล้ว 3 เท่า การป้องกันเสียงสะท้อนจะไม่ได้ผลดี เนื่องจากจะมีเสียงสะท้อนก้องและเพราะมากสำหรับความต้องการให้เสียงกระจายไปในห้องอย่างดีนั้น ห้องควรปราศจากจุดสะท้อนและจุดรวมเสียงสะท้อนซึ่งจะทำให้เกิดเสียงรบกวนขึ้น

การดูดเสียง

พลังงานของเสียงประกอบด้วย AIR PRESSURE ซึ่งเกิดจากการไหวตัวของมัชฌิมในรูปและขนาดที่คลื่นเสียงที่ประสาทผู้รับได้ ถ้ามีพลังงานของคลื่นเสียงมากพอ อาจทำให้มัชฌิมที่คลื่นเสียงไปกระทบสิ่งได้ เช่น นุ่ม พื้นผิวขรุขระ เมื่อเวลามีคลื่นเสียงมากระทบแรงอัดในอากาศจะขยับเส้นใยนั้น พลังของมันจะหมดไป แต่ถ้าเสียงกระทบกับวัตถุแข็ง ผิวหน้าเรียบ เช่น ไม้หนา ๆ กำแพงคอนกรีต คลื่นเสียงจะสะท้อนเป็นส่วนใหญ่

วัสดุดูดเสียง

ชนิดของวัสดุดูดเสียง

1. PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงที่สำเร็จรูปรวมทั้ง ACOUSTIC TIMES มักจะทำเป็นแผ่นและเจาะรูพรุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ACOUSTIC PLASTER AND SPRAYED ON MATERIAL เป็นวัสดุเคลือบที่ประกอบด้วยฉนวนและพวกพลาสติก หรือวัสดุที่มีใยผสมกันใส่พื้นด้วยกระบอกลีดหรือฉาบ
3. ACOUSTIC BLANKETS เป็นวัสดุเคลือบพวก BLANKET ส่วนใหญ่ทำด้วยขน MINERAL WOOD WOOL GLASS FIBER

PREFABRICATED ACOUSTICAL UNITS แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นแผ่นสำเร็จรูป วัสดุหรือฉนวน ใยหรือฉนวน แบ่งเป็น

- ก. ALL MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็ก ๆ และใช้ยึดหรือเป็นตัวยึด
- ข. ALL MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็ก ๆ และใช้ PORTLAND CEMENT เป็นตัวยึด
- ค. MINERAL หรือใยไม้อ่อน ๆ ผสมกับ MINEPAL BUNDER ซึ่งไม่ติดไฟ เช่น แผ่น SOFTIONS

ประเภทที่ 2 เป็นแผ่นสำเร็จรูปที่เจาะรูพูนด้วยเครื่องจักรและมีรูปเป็น PATTERN มีระเบียบ

แบ่งเป็น

- ก. เป็นแผ่นที่มีผิวหนาแข็งและแกร่ง เจาะรูพูนใช้สำหรับเป็นแผ่น ปิดหน้าหรือเป็นตัวยึดให้ กับวัสดุเคลือบที่อ่อนนุ่ม เช่น พวก BLANKET เป็นต้นแบบนี้ใช้สีที่ไม่อุดรูพูนทาบผิวหน้าก็ได้
- ข. เป็นแผ่นวัสดุที่มีผิวหน้าอ่อนนุ่มกว่าแบบแรกและเจาะรูพูน สามารถที่จะทาสีได้โดยไม่ ทำให้คุณสมบัติดูดเสียงลดลง
- ค. เป็นวัสดุแบบเดียวกัน แต่จะเจาะให้ทะลุเป็นทางยาวหรือทำเป็นร่องซึ่งสามารถดูดเสียงได้ดี

ประเภทที่ 3 เป็นแผ่นที่มีผิวหน้าหยาบ (FISSURED SURFACE) อาจทำได้จากวัสดุหลายชนิด เช่น พวก MINERAL UNIT ที่เป็นเม็ดหรือพวก COCK มีคุณสมบัติดูดเสียงได้ดีเหมือนประเภทที่ 2 วัสดุนี้นี้มีผิวหน้าหยาบและเป็นหลุมเป็นบ่อมาก ทาสีได้

ประเภทที่ 4 เป็นแผ่นผิวหน้าเป็นใย POLTED FIBER SURFACE แบ่งเป็น

- ก. ทำเป็นแผ่นที่ทำด้วยใยไม้อ่อน ๆ เช่น ใยกับผสมกับ MINERAL BINDER ผิวหน้าที่ทิ้งเรียบปานกลาง และเรียบ
- ข. ทำด้วยใยไม้อ่อน เช่น ใยไม้อ่อน ใยปอปล้อง ฯลฯ วัสดุประเภทนี้ติดได้ง่ายแต่ราคาถูกดูดเสียงได้ดี มักทำเป็นแผ่นสำเร็จรูปขนาดกว้าง 4 ฟุต ยาว 4-10-12 ฟุต ทาสีไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. ทำด้วยพวก MINERAL FIBERS นำมาตัด ซึ่งทำเช่นเดียวกับจำพวก ACOUSTIC PLASTIC คุณสมบัติขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ โดยเฉพาะคุณสมบัติที่มีความถี่ต่ำ ๆ มีความหนาพอเหมาะและประหยัดควรหนา ½ นิ้ว

คุณสมบัติของ ACOUSTIC PLASTER จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความแห้งหรือตัวของวัสดุที่ใช้ ปูนฉาบ จะต้องมียุทธสมบัติในการดูดซึมไม่มากนัก และต้องมีความชื้นพอดีไม่เปียกมาหรือแห้งมาก เพราะถ้าเปียกมากการเกาะกันระหว่างผิวหน้ากับปูนหรือวัสดุที่ฉาบจะไม่เกาะกันดี แต่ถ้าแห้งเกินไป มันจะดูดเอาความชื้นจากปูนทำให้เสื่อมคุณสมบัติและร่วน

การทาสีบนวัสดุดูดเสียง

การพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนทาสีวัสดุดูดเสียงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะวัสดุดูดเสียงบางส่วน เมื่อถูกทาสีจะเปลี่ยนคุณสมบัติไป

- วัสดุที่เป็นแผ่นบาง ๆ ดูดเสียงด้วยการสั่นไหว และวัสดุที่มีรูพรุนผิวหน้าเป็นรูขรุขระ ถ้าการทาสีไม่ไปอุดรูบนผิวอาจใช้สีทุกชนิดทาได้
- วัสดุพวก ACOUSTIC PLASTER หรือ FIBER BOARD เมื่อทาสีจะไปเคลือบอบผิวให้คุณภาพดูดเสียงลดลง และจะลดลงมากที่สุดเมื่อใช้สีที่มีความถี่ประมาณ 500 ครั้งต่อวินาที จึงควรใช้สีพวก AMLINE DYES อย่างอ่อน ๆ GASOLINE หรือ VEROSENE ทำพื้นแลคเกอร์ ในที่รีการ PAINT สีประเภทสีน้ำ วาณิช CACIMINE DISTEMPER

การดูดเสียงโดยวิธีอื่น

ABSORBATION BY DATCHER OF MATERIALS เป็นการดูดเสียงด้วยเสียงช่วยลดความดังของเสียงลงขึ้นอยู่กับ การนำเอาวัตถุมาติดตั้งภายในห้องที่ต้องการ โดยการติดตัวอย่างกระจายทั่วไป

เพื่อให้คุณสมบัติในการดูดเสียงดีที่สุด การกระจายติดตั้งวัตถุเป็นแผ่นเล็ก ๆ แทนการติดตั้งวัตถุที่มีพื้นที่เท่ากัน แต่ติดเป็นแผ่นใหญ่แผ่นเดียว จากการค้นพบวัตถุดูดเสียงชนิดหนึ่งหนา 1 นิ้ว เนื้อที่ 48 ตารางฟุต จะมีคุณสมบัติน้อยกว่านำมาตัดเป็นชิ้นเล็ก แล้วนำมาวัดใหม่

การลดเสียงที่มีความถี่ต่ำควรใช้วัตถุที่เป็นแผ่นไนไม้อัด กระจกอัดหรือพลาสติกเป็นฝาเพดานหรือไม้บุผนัง ตามปกติวัสดุเหล่านี้มีคุณสมบัติในการสะท้อนเสียงได้ดีถ้าทำให้แข็ง เช่นติดแนบกับโครงสร้างอย่างมั่นคง หรือปะติดผนังคอนกรีต ถ้าติดแน่นวัตถุเหล่านี้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ เช่นปะหน้าวัตถุห้อยตัวได้พวก MINERAL WOOL GLASS FIBER ทำให้มีช่องอากาศอยู่เบื้องหลังวัตถุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยตรงแล้ว จะกลับมีคุณสมบัติคุณสมบัติเสียงที่มีความถี่ต่ำได้ดี แต่จะสูญเสียความถี่สูงเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระยะช่องอากาศและคุณภาพของวัสดุอ่อนตัว

การป้องกันเสียงก้อง

1. หลีกเลี่ยงการออกแบบผนังที่ขนานกัน
2. จัดหาวัสดุดูดซับเสียงมาใช้งาน
3. จัดทำให้ผนังคู่ขนานนั้นมีการเจาะรูทะลุ หรือเปลี่ยนลักษณะผิวของผนังให้มีความถี่ต่างกัน

เสียงดนตรีภายในร้าน เป็นเสียงซึ่งสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดให้กับพนักงานในร้านค้า ตลอดจนลูกค้าที่มาซื้อของในร้านค้าได้ด้วย จะเห็นได้ว่า ในบางประเทศมีการทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยการเปิดดนตรีเบา ๆ เป็น BACK GROUND ในขณะที่พนักงานกำลังทำงานอยู่ ซึ่งปรากฏว่า ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปแล้วจะมีการฝังลำโพงเหนือฝ้าเพดานตามจุด มุมต่าง ๆ ของห้างสรรพสินค้า เพื่อให้เสียงเพลงภายในแก่ลูกค้าที่มาซื้อของภายใน ทั้งยังสามารถประกาศเรื่องต่าง ๆ ได้ไปในตัวได้อีกด้วย

สำหรับแผนกเครื่องเสียง SOUND DEPARTMENT ในส่วนของห้องเครื่องเสียงเพื่อเสนอลูกค้า ควรจะเป็นห้องที่กันห้องและใช้วัสดุเช่นพวกแผ่นไม้ก๊อก เพื่อลดซับเสียงไม่ให้เสียงดนตรีมารบกวนแผนกสินค้าอื่น และลูกค้าที่เดินผ่าน

5.3. ระบบปรับอากาศ

5.3.1 ระบบปรับอากาศในศูนย์ฯ

ระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับอาคารในส่วนอื่น ๆ ของศูนย์ฯ แบบศูนย์รวมที่มีน้ำเป็นตัวกลางระบายความร้อน (CENTRAL CHILLED WATER SYSTEM) ซึ่งมีข้อดีดังนี้

1. เหมาะจะใช้กับอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยมาก เพราะการเดินทางของน้ำไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ได้ทั่วถึง ทำให้ประหยัดเนื้อที่ห้องปรับอากาศ (CHILL) ที่ต้องอยู่ทุกพื้นที่ให้มารวมกันอยู่ที่เดียว มีเพียงห้องเครื่องเป่าลม (AHU) เท่านั้นที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ชั้นต่าง ๆ
2. น้ำเป็นวัสดุที่หาง่าย ราคาถูก
3. ในบางพื้นที่เมื่อไม่ต้องการระบบปรับอากาศ ก็สามารถควบคุมไม่ให้มีการปรับอากาศโดยไม่เดินเครื่องเป่าลมในที่นั้น ทำให้ประหยัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. เกิดความเสียงบในพื้นที่ใช้สอย เนื่องจากเครื่องควบแน่นที่มีเสียงดังได้ถูกแยกไปรวมไว้ในห้องเครื่องที่เดียว ซึ่งไกลจากพื้นที่ปรับอากาศ

หลักการการทำงานของเครื่องปรับอากาศในระบบ WATER COOLED CHILLED WATER SYSTEM

ในระบบนี้ คือ การส่งความเย็นไปยังบริเวณที่ต้องการ โดยผ่านท่อส่งและใช้น้ำเป็นตัวกลางนำ คือ เครื่องทำความเย็นจะทำให้เย็น แล้วปั๊มส่งไปตามท่อซึ่งห่อหุ้มด้วยฉนวนส่งไปยังส่วนต่าง ๆ ในอาคารที่ต้องการปรับอากาศ โดยมีอุปกรณ์ที่เรียกว่า UNIT หรือ AIR HANDLING UNIT เปลี่ยนสภาพจากน้ำเย็นเป็นลม โดยผ่านน้ำเย็นไปใน COIL เล็ก ภายใน FAN COIL UNIT นั้น และเป่าลมผ่าน COIL กลายเป็นลมเย็นออกมา น้ำเย็นจะหมุนเวียนกลับไปยังเครื่องทำความเย็น เพื่อให้เย็นขึ้นอีก ระบบนี้ให้การประหยัดในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้น ตัว FAN COIL ก็สามารภให้ความเย็นได้อย่างรวดเร็ว และให้ความสะดวกในการ เปิดปิดเฉพาะส่วนได้ โดยแยก FAN COIL หลาย ๆ ตัวตามจุดต่าง ๆ ควบคุมอุณหภูมิด้วย THERMOSTAT ที่ติดตั้งไว้สำหรับตั้งอุณหภูมิของอากาศภายในห้อง โดยมักจะต้องเชื่อมกับสวิทช์ของพัดลมใน FAN COIL นั้น พัดลมที่ใช้โดยทั่วไปจะมีความเร็ว 3 จังหวะ ส่วนอาคารที่มีขนาดใหญ่ เช่น โรงแสดงงาน โรงประชุม ฯลฯ ที่มีพื้นที่ใหญ่มาก และไม่อาจใช้ FAN COIL UNIT เป่าลมโดยตรงเพราะพื้นที่มากเกินกว่าลมจากจุด ๆ เดียวจะไปทั่วถึง ก็ใช้วิธีเป่าลมเย็นจาก FAN COIL ไปในที่ท่อส่งซึ่งเชื่อมโยงกันไป และมีช่องปล่อยลมกระจายไปทั่ว

การระบายอากาศในส่วนที่ได้รับการปรับอากาศนั้น ทำได้โดยหมุนเวียนอากาศผ่านส่วน FAN COIL UNIT โดยส่วน FAN COIL UNIT นั้นจะมีการทิ้งอากาศที่ใช้ในห้องออกสู่อากาศภายนอก แล้วดูดเข้าอีกจากอากาศบริเวณบริสุทธิ์ภายนอก เป็นการหมุนเวียนอากาศในห้อง การที่จะ RETURN AIR ภายในห้องกลับสู่ส่วน FAN COIL นั้น อาจทำได้โดยใช้ RETURN AIR DUCT เดินบนส่วนในเพดานไป หรืออาจทำเป็น GRILL ที่ห้อง FAN COIL เลยก็ได้ถ้าผนังของห้อง FAN COIL นั้นอยู่ติดกับห้องนั้น ๆ แต่ต้องแล้วแต่ความพอดีพอเหมาะในประการต่าง ๆ เช่น ระยะทางในการกลับหรือประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่นั้นเช่นห้องอาหาร การส่งอากาศกลับจะต้องคิดถึงกลิ่นที่มาจากเตาแก๊ส หรือครัวที่อยู่ติดกัน

หัวจ่ายลม (AIR SUPPLY)

หน้ากาลมโดยทั่วไป จะเรียกรวม ๆ กันว่า SUPPLY AIR GRILLE

- หน้ากาลจ่ายลม เรียกว่า SUPPLY AIR GRILLE
- หน้ากาลลมกลับ เรียกว่า RETURN AIR GRILLE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- หน้ากากติดเพดาน เรียกว่า AIR DIFFUSER
- หน้ากากติดข้างฝา เรียกว่า AIR REGISTER

ชนิดของหัวจ่ายที่มีใช้ในปัจจุบัน แยกออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ชนิดติดเพดาน AIR DIFFUSE

เท่าที่มีอยู่ในขณะนี้ คือ มีแบบสี่เหลี่ยมซึ่งมีทั้งแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส และแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบ SLOT และในบางแห่งเจาะเป็นรูใช้แทนหัวจ่าย ซึ่งมองดูผิว ๆ จะไม่เห็น

2. ชนิดติดข้างฝา AIR REGISTER

ชนิดนี้มักจะทำให้ใบปรับลมเอียงทำมุมได้ 0° - 22° หรือ 45° และมีใบปรับลมทั้งแนวนอนและแนวตั้ง เพื่อให้หันได้ทิศทางลม และปรับให้ลมพุ่งไปถึงตำแหน่งที่ต้องการได้ หัวจ่ายแบบนี้จะใช้กับน้อยที่ไม่สามารถเดินท่อลมในฝ้าได้ เช่น ในกรณีที่ต้องการเดินท่อลมแล้ว ตีกล่องไม้ทับ หัวจ่ายจะต้องติดอยู่ข้างกล่อง หรือเดินท่อแบบฝาผนังแล้วเจาะช่องใส่หัวจ่ายเป่าลมเข้ามาในห้อง ลักษณะการเป่าเป่าในแนวราบ กล่าวกันว่า ความเร็วของลมที่มาประทะตัวคนไม่ควรเกิน 50 ฟุต/นาทึ สำหรับที่ที่คนเพียงแต่เดินผ่านไปควรเกิน 120 ฟุต/นาทึ และมักจะเหลือให้มีระยะเป่าที่ระดับสูงจากพื้น 6 ฟุต - $\frac{3}{4}$ ของความกว้างของห้อง คือ ระยะเป่าของ REGISTER ไม่ควรเกิน 10 ม.

ลมกลับ (RETURN AIR SYSTEM)

ลมที่เป่าออกแล้วจะต้องถูกดูดกลับเข้าเครื่อง เพื่อให้เย็นแล้วถูกส่งไปเป่าเนื่องจากลมภายนอกห้องร้อนกว่าลมเก่า ตัวเราใช้ลมจากภายนอกทั้งหมด เครื่องจะต้องมีขนาดใหญ่มาก จึงจะได้อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำตามต้องการส่วนเรื่องอากาศบริสุทธิ์ ถ้าคิดพัดลมดูดอากาศเก่าออกไปอากาศใหม่ก็จะแทรกตัวเข้ามา ดังนั้น จึงต้องให้ลมที่เป่าออกไปสามารถเดินทางกลับเข้าเครื่องได้อีก

ที่ตั้งอุปกรณ์ระบบปรับอากาศ

DIFFUSION เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะถ้าไม่มีการกระจายที่ดีก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ แม้จะมีระบบปรับอากาศที่ดีเพียงไรก็ตาม การติดตั้งแบ่งออกเป็นล

- SIDE WALL UNITS ติดขนานกำแพงภายใน
- UNDER THE CEILING UNITS ใช้กระจายออกทางเพดาน ซึ่งอาจทำท่อกระจายได้ ทั้งกลมและสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุด

การหมุนเวียนลมกลับ ใช้ทางโคมไฟเพดานเป็น RETURN AIR CHANGER ท่อลมเย็นควรมี TRAP เพื่อลดเสียงลม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2. ระบบปรับอากาศในส่วนนิทรรศการ

การพิจารณาระบบปรับอากาศในส่วนนิทรรศการ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงประกอบไปด้วยว่า การเลือกใช้แสงในนิทรรศการว่าจะใช้แสงแบบไหน เพราะการเลือกใช้แสงแต่ละแบบก็จะส่งผลกับระบบปรับอากาศต่างกัน โดยในส่วนของนิทรรศการได้เลือกระบบปรับอากาศ 2 แบบ ดังนี้

1. การใช้ระบบปรับอากาศกับแสงธรรมชาติ (ARTIFICIAL AIR-CONDITION AND DAYLIGHT)

การเลือกระบบปรับอากาศในขณะที่ตัวอาคารใช้แสงธรรมชาติที่ให้ความพิเศษและสวยงามในการจัดแสดงงาน ระบบปรับอากาศต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) สามารถทำงานได้ดีในสภาพที่ต้องรับมือกับความร้อนจากแสงธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งสามารถรับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิได้
- 2) สามารถชดเชยกับการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใดของอากาศ และอุณหภูมิของวัสดุ เช่น กระจกไม่สามารถซับความร้อนไว้ได้ แต่ผนังที่บดสามารถดูดซับไว้ได้
- 3) สามารถทำงานได้ดีในทุกสภาวะ
- 4) สามารถทำให้มีการหมุนเวียนอากาศดีได้อย่างสม่ำเสมอ

ในพิพิธภัณฑ์ที่ใช้แสงธรรมชาตินี้ จะเป็นการยากที่จะจัดระบบปรับอากาศที่มีขนาดเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และในส่วนแสดงงานไม่ควรถูกรบกวนด้วยรังสี

2. การใช้ระบบปรับอากาศกับแสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL AIR-CONDITION AND ARTIFICIAL LIGHT)

การใช้แสงและระบบปรับอากาศสามารถประดิษฐ์และควบคุมได้ สามารถควบคุมอุณหภูมิให้สม่ำเสมอได้ กำแพงที่อยู่ด้านนอกเป็นเครื่องกันและฉนวนอย่างดี การติดตั้งและระบบท่อสามารถวางและครอบคลุมได้ง่าย สามารถจัดการเที่ยงตรงและถูกต้องกว่าแสงธรรมชาติ และสภาพบรรยากาศที่สร้างขึ้นสามารถทำให้มีความสม่ำเสมอได้เป็นอย่างดี

ทั้ง 2 ระบบนี้มีข้อดี-ข้อเสียต่างกันไป โดยในระบบที่ใช้ระบบปรับอากาศกับแสงธรรมชาตินี้จะมีข้อดีคือ ในการใช้แสงธรรมชาติกับวัตถุจะได้รับความสวยงามและแน่นอนของแสงแต่การปรับอากาศในแต่ละจุดจะไม่สม่ำเสมอ ในระบบที่ระบบปรับอากาศกับแสงประดิษฐ์นั้นจะได้เปรียบในด้านความแน่นอนที่สามารถกระทำได้อย่างดี วิธีจะนำความได้เปรียบทั้ง 2 แบบมาผสมกันจะทำได้โดยการใช้แสงธรรมชาติให้น้อยลงในบริเวณที่จำเป็น เพื่อลดจำนวนของความร้อนที่ผ่านเข้ามาให้น้อยลงทำให้การควบคุมอุณหภูมิของระบบปรับอากาศทำได้ดีขึ้น

5.4. ระบบรักษาความปลอดภัย

ระบบท่อดับเพลิง

ปัจจุบันนิยมใช้ระบบท่อดับเพลิงพร้อมม้วนผ้าใบ และหัวฉีด เป็นเครื่องมือหรับดับเพลิงในระยะเริ่มแรก ปริมาณน้ำที่ต้องจ่ายจากหัวฉีดไม่ควรน้อยกว่า 5 แกลลอน/นาที และในการออกแบบคำนวณเพื่อกรณีที่ใช้หัวฉีด 3 หัว พร้อม ๆ กัน หน่วยดับเพลิงของอังกฤษได้แนะนำว่า น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงไม่ควรต่ำกว่า 100 แกลลอน/นาที ท่อดับเพลิงยื่นสำหรับอาคารสูงกว่า 75 ฟุต ให้ใช้ท่อขนาด 6 นิ้ว

ท่อดับเพลิงอาจเป็นแบบเปือก หรือแบบแห้งก็ได้ โดยทั่วไป ระบบท่อแบบแห้ง นี้จะใช้กับอาคารสูงกว่า 5 ชั้น แต่ไม่เกิน 200 ฟุต ควรใช้ท่อดับเพลิงแบบเปือกมีถังน้ำสำรองดับเพลิงเอง เพราะเครื่องมือสูบน้ำของระดับเพลิงมักจะไม่สามารถสูบน้ำได้สูงเกิน 200 ฟุต และก็มีถังเก็บน้ำสำรอง ซึ่งมักจะใช้ตรงส่วนล่างของถังเก็บน้ำ เพื่อใช้สำหรับบริโภค แล้วยังใช้สำหรับผจญเพลิงระยะเริ่มแรก ขนาดความจุ 7,500 แกลลอน ถ้าอยู่ระดับบนพื้นดิน หรือประมาณ 3,000 แกลลอน ถ้าเป็นถึงบนชั้นสูงสุดของอาคารมีเครื่องสูบน้ำนี้เดินด้วยเครื่องยนต์ดีเซลหรือแก๊สโซลีนหรือมอเตอร์ไฟฟ้า ในกรณีที่มีเครื่องปั๊มกระแสไฟฟ้าฉุกเฉิน และเครื่องสูบน้ำ ควรจะสามารถจ่ายน้ำได้ 250-350 แกลลอน/นาที โดยที่มีความดันที่หัวฉีดสูงสุดประมาณ 65,175 ปอนด์/ตารางนิ้ว

เครื่องสูบน้ำดับเพลิงดังกล่าวข้างต้น ต้องมีระบบการทำงานเป็นอัตโนมัติอาจจะอาศัยสวิทช์ความดันซึ่งจะปิดเพื่อที่กระแสไฟฟ้าจากหม้อเบคเตอร์จะผ่านไปยังสตาร์ทเพื่อเดินเครื่องสูบน้ำเช่นเดียวกับระบบถังความดัน และยังมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้ FLOW SWITCH ซึ่งอาศัยการเคลื่อนตัวของน้ำไปปิดสวิทช์เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้า

ระบบ SPRINKLERS ระบบนี้ตั้งให้ทำงานโดยอัตโนมัติเมื่ออุณหภูมิสูงถึง 570-71 องศาเซลเซียส (135-160 องศาฟาเรนไฮต์) โดยจัดระยะห่างระหว่างตัว SPRINKLERS ประมาณ 3.6 – 4.3 (12-14 ฟุต) ในส่วนทางเดิน (CORRIDOR) PUBLIC ROOM, LOBBIES เป็นต้น

5.6. วัสดุตกแต่ง พื้น

วัสดุที่ใช้กับอาคารประเภทสาธารณะ จะต้องมีความสมบัติที่สะดุดตา และคงทนถาวร และราคาไม่แพงนัก จะต้องเป็นวัสดุที่ดูแลรักษาทำความสะอาดง่าย เพื่อประหยัดค่าดูแลรักษา วัสดุที่เลือกใช้ ได้แก่

1. วัสดุประเภทหิน

เหตุผลสำคัญที่เลือกใช้หิน เนื่องจากหินมีความสมบัติที่ให้ความคงทนเป็นที่ประทับใจ มีค่าและดูแลรักษา ตลอดจนทนทานต่อการสัมผัส เพราะโครงการเป็นพื้นที่ที่คนพลุกพล่าน นอกจากนี้ยังสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

หินอ่อน สามารถทนความสกปรกได้ดี ทนต่อสารเคมีบางชนิดได้ หินอ่อนให้ลักษณะมีค่ามากกว่าหินประเภทอื่น ๆ มีสีให้เลือกหลายสี เช่น ชมพู เทา ขาว ฟ้า เขียว หินแกรนิต เป็นหินที่แข็งที่สุด เนื้อแน่น ทนทาน เมื่อขัดให้ขึ้นเงาจะมีลักษณะคล้ายหินอ่อน บำรุงรักษาทำความสะอาดได้ง่าย

หินชนวน มีสีต่าง ๆ ให้เลือก ได้แก่ สีดำ สีเทา สีน้ำตาล มีราคาแพงอยู่บ้าง แต่ประหยัดค่าบำรุงรักษาได้ดี

2. วัสดุประเภทดินเผา

เช่น อิฐ กระเบื้อง และ TERRA COTTA สามารถใช้กรุพื้น ผนัง ราคาถูกกว่าหิน ทนทานดินฟ้าอากาศ ทนการสึกกร่อน บำรุงรักษาง่าย ตลอดจนมีสีและลายให้เลือกได้กว้างขวางกว่า

อิฐ สามารถนำมาใช้ได้โดยเสียธรรมชาติของมัน ซึ่งใช้ได้ทั้งภายนอก ภายใน อาคาร สีธรรมชาติของอิฐมี สีแดง แสด เหลือง เทา หรือ ขาว ราคาถูกกว่าหิน ถ้าหากใช้อย่างถูกวิธี ก็จะได้ความคงทนและง่ายต่อการบำรุง

กระเบื้อง กระเบื้องดินเผา ให้เป็นวัสดุกรุต่าง ๆ มีสีผิว และลายให้เลือก มีราคาถูก

3. วัสดุผสมเหลว

ไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมอิฐ หรือฉาบหน้า ผนัง พื้น ย่อมเป็นวัสดุที่ใช้กันมาก และจำเป็นที่ใช้กับอาคาร เนื่องจากวัสดุกรุผนังและพื้น ต้องการวัสดุเหลวเหล่านี้ นอกจากนี้ยังแบ่งออกเป็น

PLASTER AND STUCCO ปูนฉาบ เป็นวัสดุที่คงทนและประหยัดมากที่สุด และขากแก่การดูแลรักษา งานฉาบต้องใช้เวลาทำให้ส่วนอื่น ๆ ของอาคารสกปรก ทั้งยังไม่อ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ดังนั้น PLASTER AND STUCCO จึงไม่ควรใช้กับผนังกัน โดยทั่วไป แต่เหมาะกับผนังซึ่งอยู่โดยรอบอาคาร ซึ่งเป็นผนังชั้นนอก ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไป ทั้งยังเหมาะกับการตกแต่งผนัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายนอกที่จะให้ผิวเรียบราบ เหมาะกับการติดป้ายชื่อร้าน และเครื่องหมายอื่น ๆ แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือ จะต้องทาสีบ่อย ๆ และเมื่อสีทาทับหนาขึ้นฝาผนังอาจเกิดรอยร้าวหรือสีที่ทาอาจลอกออก ทำให้ไม่น่าดู

คอนกรีตเปลือย ปัจจุบันอาคารต่าง ๆ มักนิยมตกแต่งผนังในลักษณะคอนกรีตเปลือยฉาบด้วยสีปูน ดังนั้น คอนกรีตในอดีตซึ่งใช้เป็นเพียงวัสดุ ปัจจุบันก็มีบทบาทมากในการตกแต่ง ซึ่งให้การตกแต่ง ซึ่งให้ความรู้สึก ที่แข็งแรง ทึบ มีพื้นผิวหยาบเป็นธรรมชาติ และแสดงความจริงใจออกมาแต่ข้อเสียของคอนกรีตเปลือย คือ ดูแลรักษาลำบาก ไม่สามารถได้รับการสัมผัสบ่อย ๆ อาจทำให้สีฉาบสกปรก และต้องทาสีใหม่เสมอ ทั้งยังให้ความรู้สึกที่เป็นอันตราย ไม่สามารถเข้าใกล้ได้ ดังนั้น คอนกรีตเปลือยจึงมักใช้เฉพาะภายนอกอาคารเป็นส่วนใหญ่

หินขัด การทำพื้นหินขัด ได้แก่ การนำเอาเม็ดหินอ่อนผสมหินปูน แล้วขัดด้วยเครื่องให้เรียบ ซึ่งใช้กันมาก และได้ผลดีตามห้างสรรพสินค้า และเพื่อป้องกันการแตกร้าวในพื้นที่กว้างเนื่องจากการยึดหดตัว จะต้องแบ่งพื้นที่ออกเป็นตาราง และฝังเส้นทองเหลืองไว้ อาจใช้เส้นอลูมิเนียมหรือพลาสติกได้ สามารถที่จะแบ่งสลับกัน โดยผสมสีลงในปูนขาวให้แสงสว่าง ทนทาน ทำความสะอาดง่าย ทั้งยังสามารถใช้กับผนังและเสาได้อีกด้วย

4. ไม้

ไม้เป็นวัสดุที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งขาดเสียไม่ได้ในการออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุกรุผนัง พื้น ตลอดจนเครื่องเรือน และอุปกรณ์โดยทั่วไป โดยใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น ไม้จริง ไม้อัด แผ่นป้องกันความร้อน ป้องกันเสียงสะท้อน ประโยชน์สำคัญที่ได้จากการใช้วัสดุประเภทไม้ คือ มีความอ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี สามารถก่อสร้างได้เร็ว ราคาถูก สามารถรีดลอนและนำมาประกอบใหม่ได้ง่าย ซึ่งหาวัสดุที่มีคุณลักษณะเหมือนไม้ได้ยากมาก ทั้งยังทำความสะอาดง่าย ราคาถูก ให้ความมั่งคั่ง และความรู้สึกที่อ่อนนุ่ม ตามธรรมชาติอีกด้วย ไม้ยังแบ่งออกเป็นประเภทดังนี้

ไม้ธรรมชาติ สามารถแปรรูปให้เข้ากับงานได้ง่าย มีความน่าสนใจ ความมั่งคั่งและมีลายในตัวของมันเอง สามารถนำมากกรุผนังภายในอาคาร หรือมาใช้ในการทำโครงผนัง และเครื่องเรือนต่าง ๆ ได้

ไม้อัด ไม้อัดที่จำหน่ายในท้องตลาดแบ่งออกเป็นหลายชนิดด้วยกัน เช่น ไม้อัดยาง ไม้อัดสัก ตลอดจนขนาดความหนาที่แตกต่างกันออกไป เช่น 4 มม. 6 มม. เป็นต้น

ไม้อัดมีคุณลักษณะพิเศษ คือ โครงสร้างแข็งแรง สามารถนำมาข้อมสีเคลือบแชลแลคเลกเกอร์ หรือพ่นสีให้มีสภาพทนถาวรได้ ไม้อัดจึงนับว่าเป็นประโยชน์มาก ไม่ว่าจะกรุผนัง หรือทำเครื่องเรือนก็ตาม

ได้แก่ วัสดุซึ่งอันประสานกันจากเศษไม้ หรือเชื้อไม้ ลักษณะเป็นแผ่นมีขนาดต่าง ๆ น้ำหนักเบาราคาถูก สามารถนำมาใช้กับผนังภายในอาคารได้ผลดี เมื่อเคลือบสีแล้วมีความคงทน และทำความสะอาดได้ง่ายเช่นกัน

5. วัสดุกรุผนัง

วัสดุเหล่านี้ ได้แก่ กระจกปัดผนัง แผ่นวีเนียร์ ไม้อัด โฟโต้วอลล์ เป็นต้น วัสดุเหล่านี้สามารถนำมาตกแต่งบางส่วนของผนัง เพื่อดึงดูดความสนใจ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ วัสดุเหล่านี้ดูแลรักษาความสะอาดลำบาก แต่ปัจจุบันกรุผนังชนิดที่ทำจากพลาสติก จึงตัดปัญหานี้ออกไป

6. โลหะ

ปัจจุบันโลหะเป็นเทคโนโลยีในความก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นวัสดุกรุใช้ใน โครงสร้าง หรือใช้ใน อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ตามโลหะพื้นฐานที่ใช้กันมาก ก็ได้แก่ เหล็กกล้า เหล็กปลอดสนิม อลูมิเนียม แมงกานีส โลหะผสมของอลูมิเนียม ตลอดจนวัสดุประเภทบรอนซ์ ซึ่งสามารถขึ้นรูปรีดเป็นแผ่น หรือหล่อเป็นรูปรีดเป็นแผ่น หรือหล่อเป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ โลหะที่จะกล่าวในที่นี้มีดังนี้คือ

เหล็กกล้า โดยมากเหล็กกล้าใช้ในโครงสร้างของตึกโดยทั่วไป นำมาใช้กับกรอบกระจกหน้าต่าง แต่ส่วนใหญ่เหล็กกล้ามักซ่อนตัวอยู่ในโครงสร้างทั่วไป เช่น ในเสาคานตลอดจนพื้นคอนกรีต เป็นต้น

เหล็กปลอดสนิม โลหะผสมชนิดเดียวที่สามารถทนต่อสภาพอากาศทุกชนิดได้ดี ก็คือ เหล็กปลอดสนิม ทำความสะอาดง่าย ให้ความสง่างาม ใช้กรุผนังและเสา ตลอดจนใช้ประดิษฐ์อักษร ป้ายชื่อร้าน ได้ด้วย ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน

อลูมิเนียม โลหะชนิดนี้ให้ความสง่างาม และนำมาใช้กันหน้าร้านเป็นเวลานานแล้ว เช่น กรอบกระจกชนิดต่าง ๆ สามารถนำมาประกอบของเรือนได้ด้วย การใช้ตกแต่งหน้าร้าน กรุภายในร้าน เช่น เติ้นฝ้าเพดาน เป็นต้น บรอนซ์ใช้เป็นธรรมชาติ มีคุณค่าแต่ราคาแพงและต้องดูแลรักษาบ่อย ๆ จึงไม่นิยมใช้กับอลูมิเนียม แต่อาจใช้เพื่อแสดงความหรูหราฟุ่มเฟือยได้

7. วัสดุอื่นๆ ได้แก่

กระจก มีบทบาทสำคัญในการตกแต่งห้างสรรพสินค้าเป็นอย่างมาก เช่น ใช้เป็นกระจกหน้าร้าน ใช้กับตู้โชว์กระจก ตลอดจนใช้วัสดุอื่น ๆ เพื่อผลิตผนังโปร่งโล่งราวกับไม่มีเสา ใช้ตรวจสอบพฤติกรรม ของลูกค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

ผ้า วัสดุประเภทผ้ามีหลาย สี และ แบบให้เลือกมากมาย ใช้ทำผ้าม่าน กรุและบุเครื่องเรือน เป็นวัสดุที่มีความสำคัญในการตกแต่งอีกชนิดหนึ่งมักอยู่ในรูปของการตกแต่งชั่วคราวชั่วคราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีวัสดุเคลือบและการย้อมไม้ สีเทาเป็นวัสดุที่คงทนน้อยที่สุด การทาสีในจุดที่แออัดมักมีการสัมผัสบ่อย ทำให้ต้องการทาสีใหม่บ่อย ๆ ดังนั้น บริเวณเหล่านี้ควรกรุวัสดุชนิดอื่นที่มีความคงทนต่อความสกปรกแทน เช่น ไม้ หิน โลหะ หรือพลาสติก วัสดุเคลือบ เช่น แลคเกอร์สามารถให้ความคงทนมากกว่าสีเทา สามารถลดค่าดูแลรักษาได้ด้วย

ข้อเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของวัสดุที่ใช้

วัสดุที่ใช้ตกแต่งภายในอาคาร โดยเฉพาะในเขตที่อยู่ในภูมิภาคที่ร้อน ควรเป็นวัสดุที่สามารถป้องกันความชื้น ได้ กันแมลง ปลวก และเชื้อราที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะวัสดุที่ใช้ภายนอกห้องสมุด เพราะจะใช้เป็นเวลานาน และควรจะมีคุณภาพที่ดีด้วย ต้องคำนึงถึงการป้องกันความร้อน แสงจากธรรมชาติ แสงสะท้อนจากวัสดุและเงา สี รูปฟอร์ม ผิวหน้า ลวดลาย ในเขตเมืองร้อน วัสดุที่ใช้จะมีราคาไม่แพงนัก ส่วนมากจะนำวัสดุพื้นเมืองท้องถิ่นมาใช้ โดยเฉพาะไม้ นิยมใช้กันมาก อย่างไรก็ตามมีน็อกออกแบบได้พยายามนำวัสดุแปลก ๆ และใหม่ ๆ มาใช้ในเขตเมืองร้อน ได้ผลบ้าง เช่น พลาสติก วัสดุทางวิทยาศาสตร์อย่างอื่น ดังนั้น ก่อนทำการออกแบบ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของวัสดุแต่ละชนิดเสียก่อน

ผนัง

ผนังหนัก (WALLS) หมายถึง ผนังอาคาร ซึ่งเป็นส่วนของสถาปัตยกรรม มีน้ำหนัก จำเป็นต้องมีคานรับ ผนังหนักทำหน้าที่เป็นกรอบของอาคาร เน้นแสดงรูปฟอร์มของอาคารภายนอก ความสำคัญในการใช้ผนัง ภายในส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับผนังเบา (PARTITIONS) ดังจะได้กล่าว

ผนังเบา (PARTITIONS) เป็นผนังภายในโครงสร้างเบา ไม่จำคานมารับ ใช้กันแบ่งส่วนต่าง ๆ ของห้องทำงาน ตามความต้องการของเนื้อที่ใช้สอย ส่วนใหญ่เป็นงานตกแต่งภายใน ซึ่งช่างไม้เป็นผู้ทำแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

ผนัง เบบโครงสร้างไม้ (PERMANENT PARTITION WOOD FRAMING) และผนังเบาโครงสร้างโลหะเฟรม (PERMANENT PARTITION LIGHTWEIGHT METAL FRAMING) ซึ่งบุด้วยไม้อัด ยิปซัมบอร์ด หรือพลาสติกแผ่น ซึ่งลักษณะการใช้งานแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 การวิเคราะห์การออกแบบ

6.1 วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

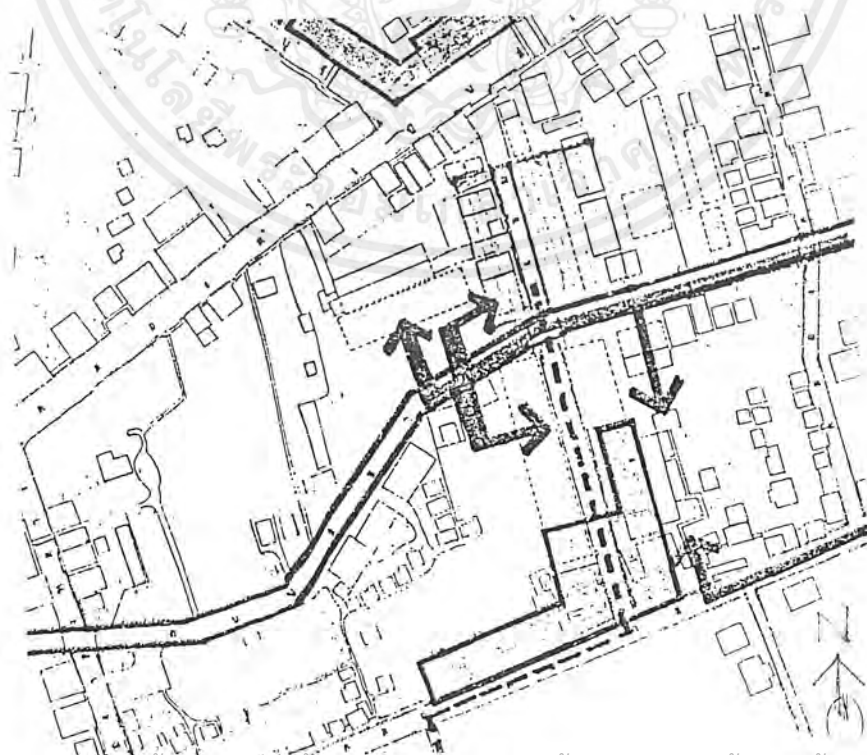
วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม เพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาเพื่อช่วยในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และแนวความคิดในการออกแบบต่อไป

1. วิเคราะห์เส้นทางเข้าสู่โครงการ

จากทางหลวง หมายเลข 325 เข้าสู่ถนนสุขาภิบาล 1 เป็นระยะทาง 1.5 กิโลเมตรจะถึงยังที่ตั้งโครงการ ฟังตรงข้ามที่ตั้งโครงการเป็นที่จอดรถของตลาดน้ำดำเนินสะดวก ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 จุดหลักๆ ดังในแผนผัง โดยมีคลองดินเข้มนกกลางอยู่ จุดได้ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคลโดยสารขนาดเล็ก-ใหญ่ ส่วนรถโดยสารประจำทางจะวิ่งผ่านหน้าที่ตั้งโครงการ โดยส่วนมากแล้วนักท่องเที่ยวจะนิยมใช้เส้นทางการเดินทางมากกว่าเส้นทางอื่น

และอีกเส้นทางเดินทางได้แก่ ทางเรือ คลองดำเนินสะดวกเป็นเส้นทางหลักของการคมนาคมรูปแบบนี้ โดยมีท่าเรือโดยสารจากเทศบาลอำเภอดำเนินสะดวก ผ่านตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยท่าเรือโดยสารของตลาดน้ำดำเนินสะดวกตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือ แต่ด้วยตำแหน่งของท่าเรือโดยสาร ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ไกลจากการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวและพื้นที่ของตลาดน้ำยังไม่ต่อเนื่องกัน

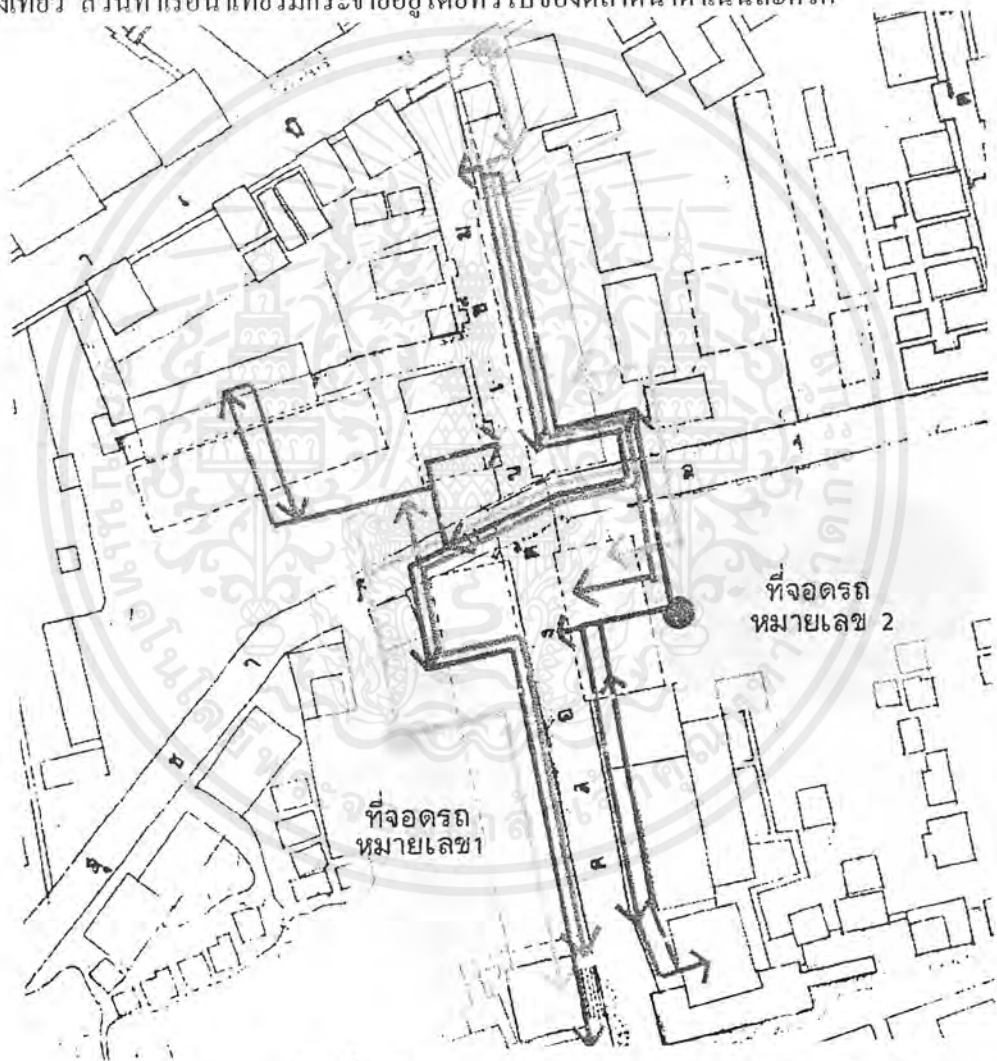
หากท่าเรือโดยสารถูกจัดวางให้อยู่ในตำแหน่งที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายและต่อเนื่องกับพื้นที่ตลาดน้ำ จะช่วยให้การท่องเที่ยวในบริเวณ โดยรอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

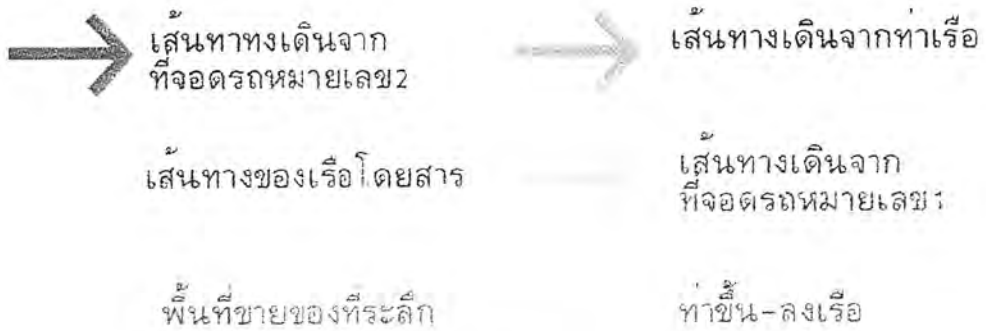
2. วิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางที่ตลาดน้ำของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การจัดวางองค์ประกอบของโครงการ

เส้นทางการเดินตลาดน้ำดำเนินสะดวก สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบแรก เริ่มต้นที่จุดจอดรถที่ 1 และ 2 แล้วเดินเข้าสู่ตลาดน้ำ โดยลักษณะของตลาดน้ำจะมีอยู่หลักๆ 3 ด้าน โดยแต่ละด้านถูกแยกออกจากกัน โดยคลองคันเข้มนและถนนสุขาภิบาลทำให้เส้นทางสัญจรภายในเกิดการความไม่ต่อเนื่อง (ด้วยเหตุผลทางธุรกิจ จึงไม่มีการสร้างสะพานเชื่อมพื้นที่ของตลาดทั้งสองฝั่ง) นักท่องเที่ยวต้องเดินบนถนนสุขาภิบาล ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ส่วนท่าเรือนำเที่ยวมีกระจายอยู่โดยทั่วไปของตลาดน้ำดำเนินสะดวก

การแก้ไข เชื่อมพื้นที่ร้านค้าสองฝั่งด้วยสะพาน โดยกระจายให้พอเพียงและพอเหมาะกับระยะเวลาขบวนของตลาดน้ำดำเนินสะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์เส้นทางการเดินที่ขั้วตลาดน้ำ จะเห็นได้ว่าบริเวณที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายที่สุดของที่ตั้งโครงการคือทิศใต้ของที่ตั้งโครงการ ซึ่งเหมาะสำหรับเป็นส่วนหน้าของโครงการ (ส่วนบริการนักท่องเที่ยวและส่วนบริการสาธารณะ) เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่าย ส่วนทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงไม่สะดวก ควรจัดให้เป็นบริเวณพื้นที่ส่วนสำนักงานของโครงการและทางเข้าส่วนบริการ(ส่วนหลังของโครงการ)

และบริเวณริมคลองภายในโครงการ ซึ่งเป็นพื้นที่ต่อเนื่อง ทั้งมุมมองของตลาดน้ำ และสามารถเชื่อมต่อพื้นที่ตลาดน้ำอีกฝั่งหนึ่งให้ต่อเนื่องกันได้จึงจัดให้เป็นส่วนของร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของเส้นทางการเดินที่ขั้วในตลาดน้ำ และโครงการ จึงเสนอให้เปลี่ยนท่าเรือโดยสารมาอยู่บริเวณริมคลองทางทิศเหนือของโครงการ ติดคลองดำเนินสะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต่อยังอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

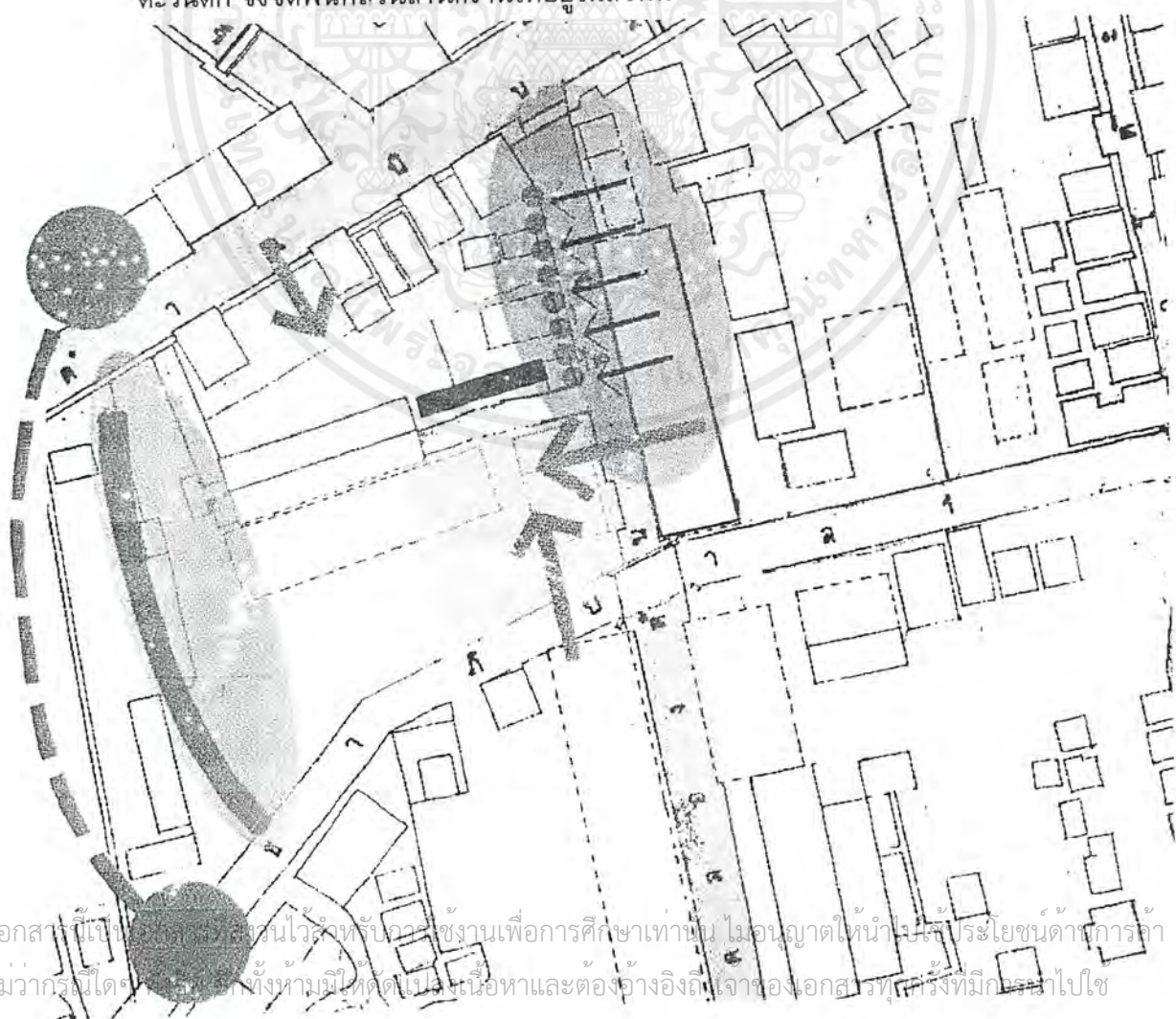
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ทิศเหนือ	คลองดำเนินสะดวก
ทิศใต้	ถนนสุขาภิบาล
ทิศตะวันออก	ตลาดน้ำดำเนินสะดวก
ทิศตะวันตก	อาคารพาณิชย์

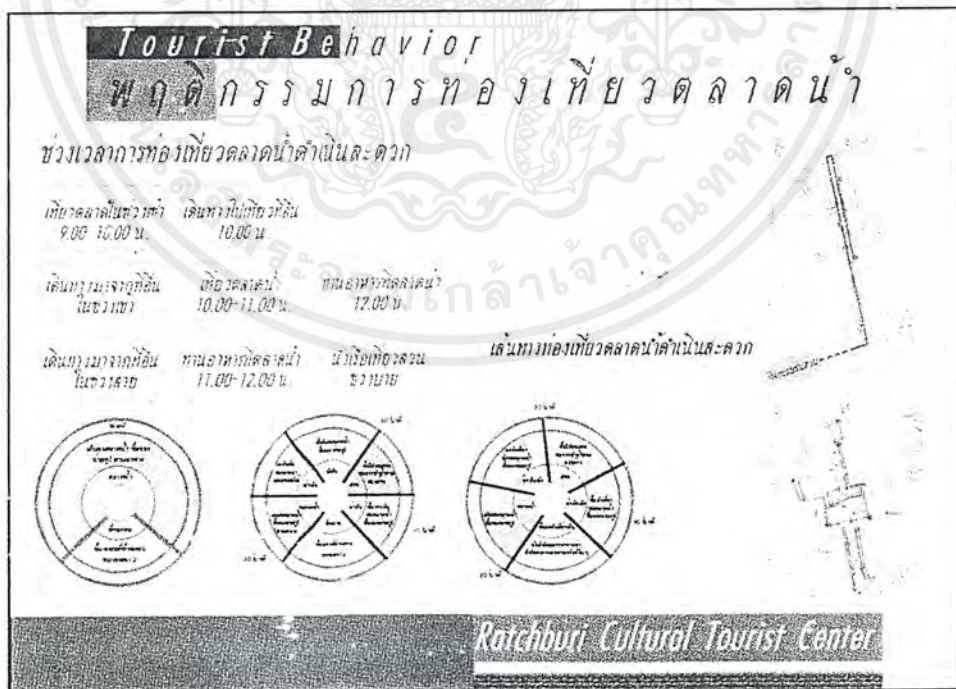
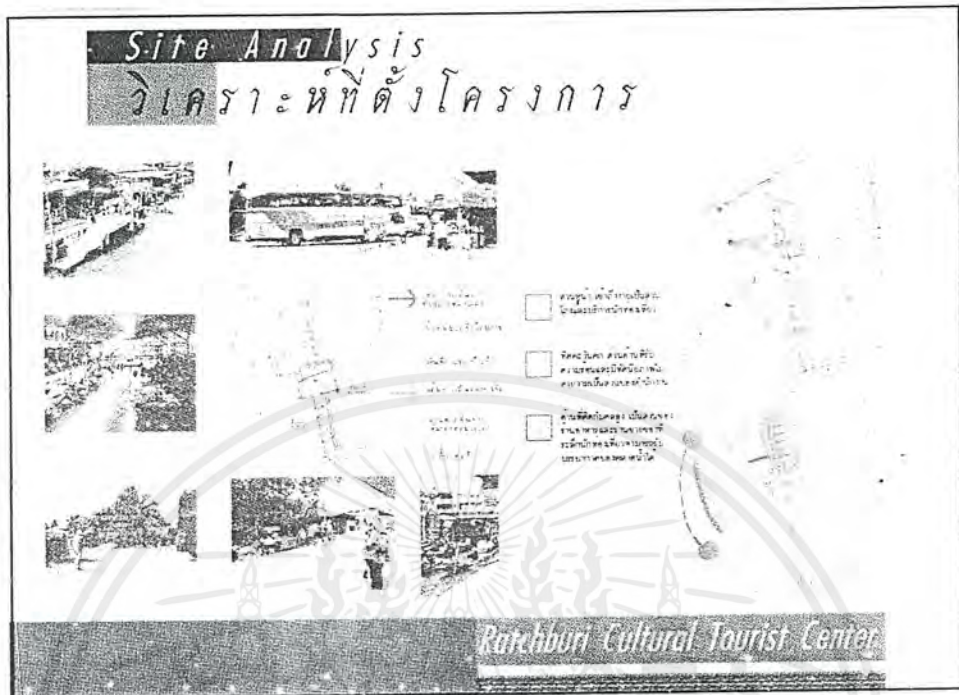
ทิศตะวันออกและทิศใต้เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวสามารถเห็นและเข้าถึงได้ก่อนด้านอื่นๆ จึงควรจัดให้เป็นพื้นที่ส่วนหน้าของโครงการ ส่วนทิศเหนือและทิศตะวันออกของที่ตั้งโครงการเป็นด้านที่มีมุมมองที่ดี จึงควรจัดเป็นพื้นที่ที่ต้องการมุมมองที่สวยงาม ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

พื้นที่ลานกิจกรรมกลางแจ้งต้องการความเป็นส่วนตัวและมีมุมมองที่สวยงามรองลงมา จึงจัดพื้นที่ด้านทิศเหนือ ซึ่งควรมีความสัมพันธ์กับสวนเพื่อให้เกิดการพักผ่อน และยังเป็นพื้นที่สีเขียวให้แก่ชุมชน ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ได้

ทิศตะวันตกมีมุมมองเป็นอาคารพาณิชย์ ไม่สวยงาม และด้วยทิศทางของแดดตะวันตก จึงจัดพื้นที่ส่วนสำนักงานให้อยู่ในส่วนนี้

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมวางผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น หากฝ่าฝืนให้ตัดไปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรณีไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 การวิเคราะห์ตัวกลุ่มอาคาร

เนื่องจากอาคารที่เลือกมาเป็นอาคารขนาดเล็ก และต้องการนำอาคารเหล่านี้มาจัดกลุ่มอาคารใหม่ โดยอาคารต้นแบบเดิม เป็นอาคาร ค.ส.ล. 2 ชั้น มีทางบันได 2 จุด ลักษณะของช่องแสงเป็นบานกระทุ้ง โดยรอบ มีการเปิดทางเข้าหลายทาง

ลักษณะภายในอาคาร มีความสูงไม่มาก เป็นลักษณะอาคารแบบที่พักอาศัย การวางอาคารโดยรวม วางในทิศเหนือ-ใต้ หากจำเป็นต้องวางในทิศตะวันออก-ตะวันตก แก้ไขโดยการปลูกต้นไม้และยื่นแนวชายคาเพื่อลดแสงแดดที่จะเข้าสู่ตัวอาคาร

อาคารแต่ละหลังแยกประเภทการใช้งานโดยชัดเจน แบ่งได้เป็น 5 อาคาร ได้แก่

1. อาคารบริการการท่องเที่ยว
2. อาคารนิทรรศการ
3. อาคารร้านอาหาร
4. อาคารร้านขายของที่ระลึก
5. อาคารสำนักงาน

อาคารบริการการท่องเที่ยว อยู่ส่วนหน้าของที่ตั้ง โดยมีพื้นที่ส่วนบริการข้อมูล ส่วนบริการสาธารณะ โดยรอบของที่ตั้งตัวอาคารมีมุมมองที่สวยงาม การจัดวางอาคารจึงวางตัวอาคารตามแนวเหนือ-ใต้ และเปิดทางเข้าหลายทางเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากฝั่งตลาดน้ำ และด้านหน้าโครงการ

อาคารนิทรรศการ วางอาคารให้สัมพันธ์กับอาคารบริการข้อมูล ข่าวสารการท่องเที่ยว เป็นส่วนนิทรรศการที่ไม่ต้องการความสูงในการจัดแสดง และเนื่องจากอาคารมีการเปิดช่องแสงโดยรอบ ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ปัญหาเรื่องแสงรบกวนการจัดนิทรรศการด้วย ขึ้นอยู่กับเรื่องราวที่จัดแสดง และทางเข้าสู่อาคารยังคงมีหลายทางแต่จำเป็น

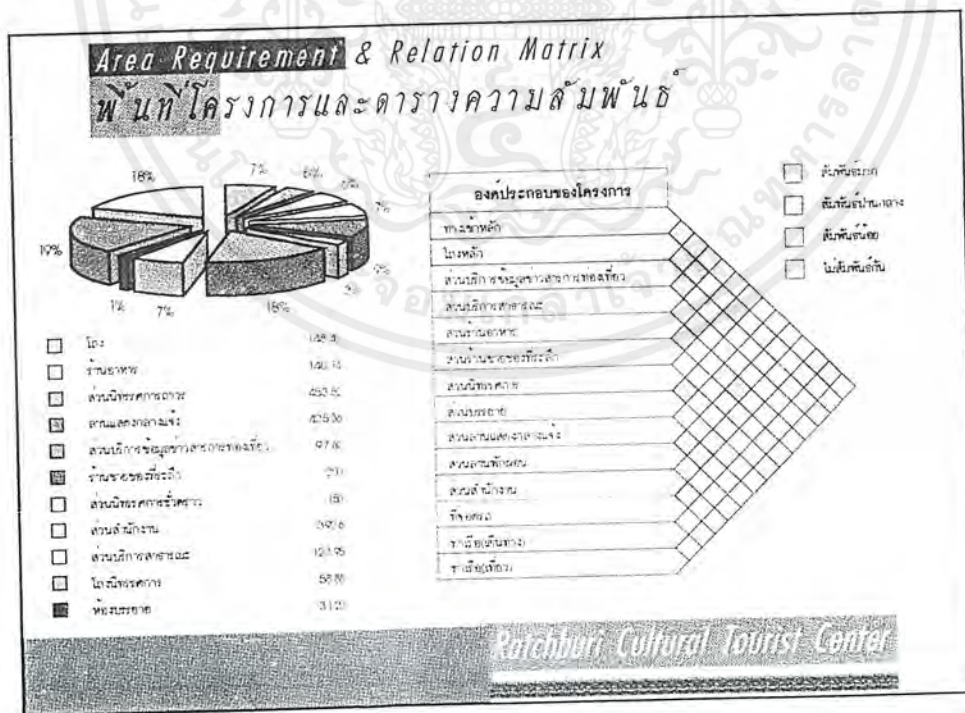
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องกำหนดทิศทางการเดิน เข้า-ออก ส่วนนี้ทรงศการ
ด้วย

อาคารร้านอาหาร อาคารร้านขายของที่ระลึก ต้องการเป็น
อาคารริมน้ำ ชั้นเดียวมีลักษณะของอาคารสอดคล้องกับ
อาคารริมน้ำโดยรอบ คือมีทางเดินด้านหน้า โครงสร้าง
ไม่ซับซ้อน

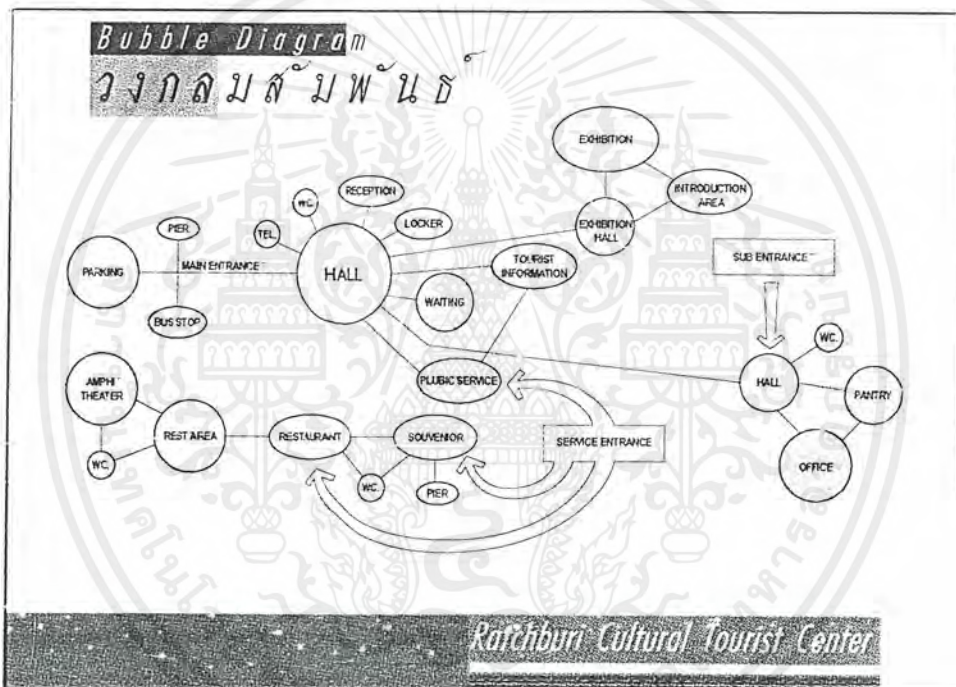
ดังนั้นอาคารที่ออกแบบเพิ่มนี้จะเป็นอาคารชั้นเดียวที่มีทางเดินติด
กับคลอง โดยแยกเป็นหลังๆไประหว่างร้านอาหาร ร้าน
ขายของที่ระลึก มีทางเข้าได้หลายทางโดยเฉพาะด้าน
หน้าที่ติดกับทางเดิน จะเข้าได้เกือบตลอดแนว

6.3 ตารางความสัมพันธ์ (Relation Matrix)

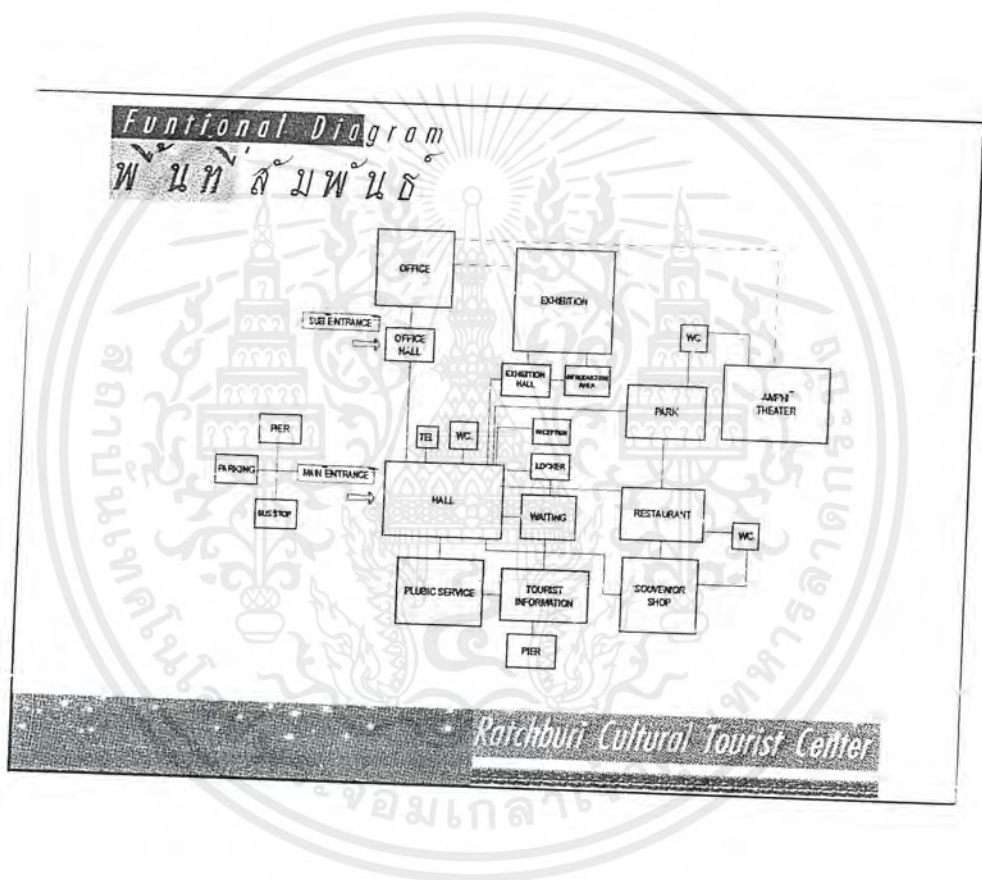
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 วงกลมสัมพันธ์ (Bubble Diagram)

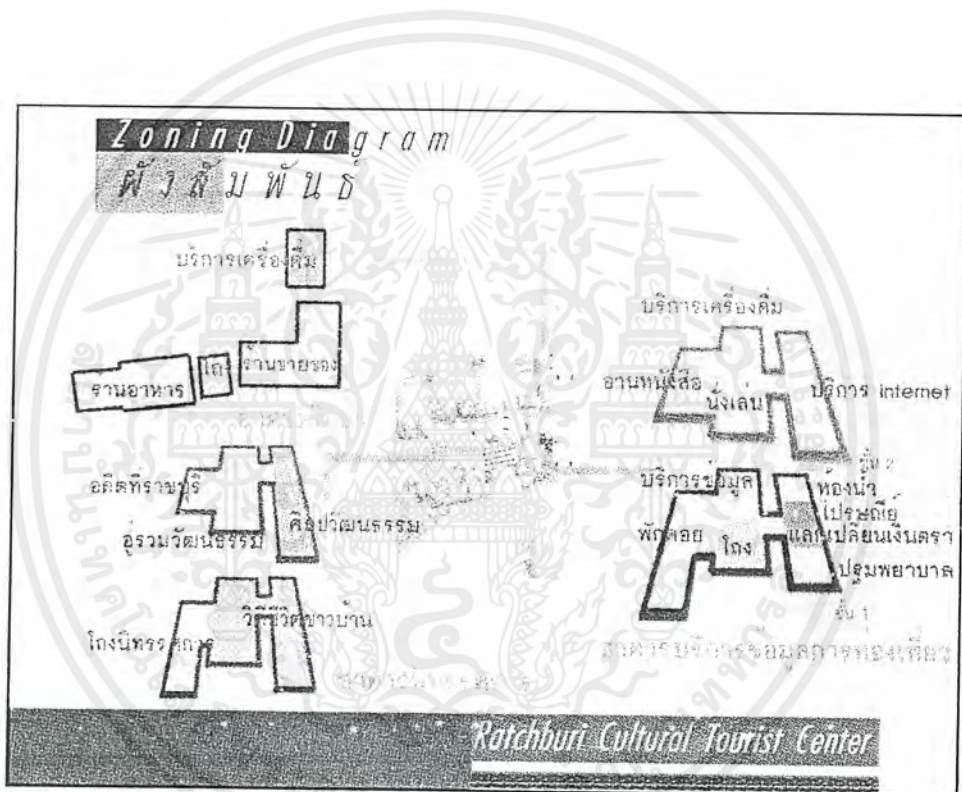
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.6 หน้าที่สัมพันธ์ (Functional Diagram)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.7 ผังสัมพันธ์ (Zoning)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.8 แนวความคิดการออกแบบ

เนื่องจากเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี เพื่อ
บริการ อำนวยความสะดวก แก่นักท่องเที่ยว เป็นศูนย์
กลางของนักท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลาย
หลายประเภท ให้แก่นักท่องเที่ยว จึงเปรียบเทียบโครง
การเป็นดั่งหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่มีความหลากหลายของ
รูปแบบการใช้ชีวิต มีลานบ้าน บ้านพักอาศัย ร้านขาย
ของ สวนเกษตรกรรม เป็นต้น และหมู่บ้านเองยัง
สามารถสะท้อนเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นได้เป็น
อย่างดีอีกด้วย มีวิถีชีวิตซึ่งสอดคล้องกับความเป็นศูนย์
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

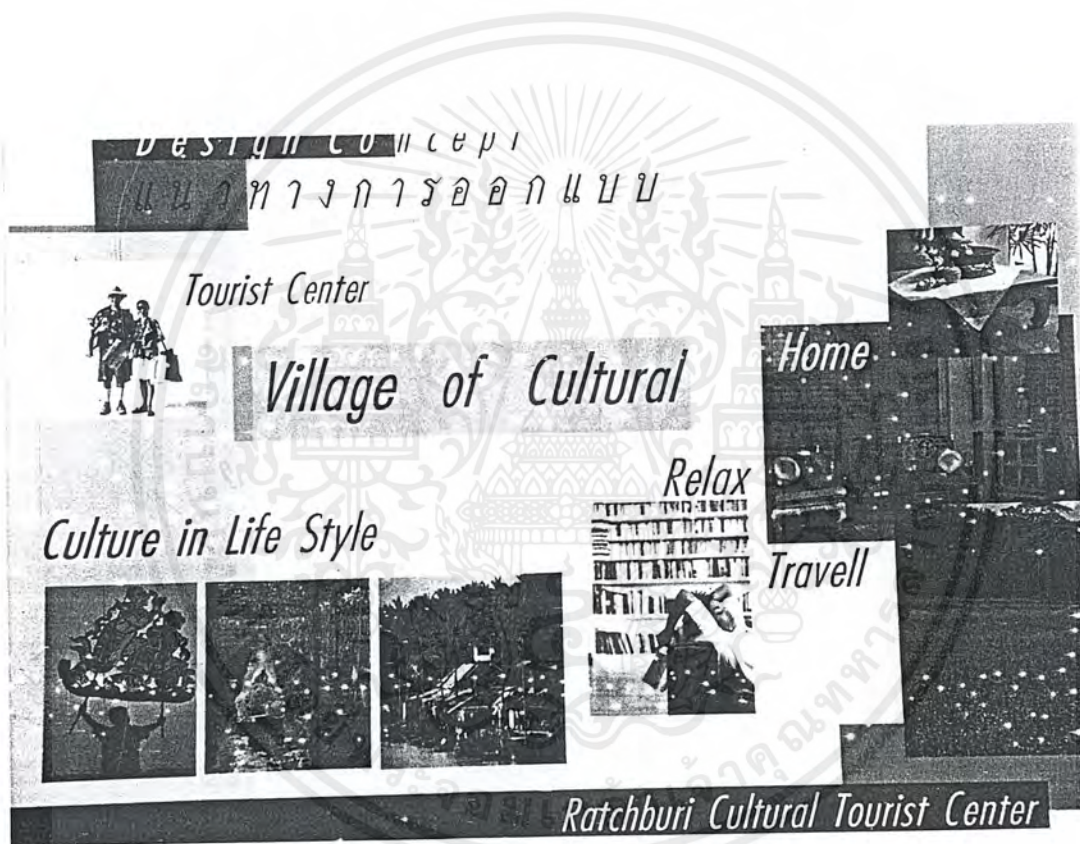
โดยเสนอเรื่องราวต่างๆให้แก่ อาคารแต่ละหลังที่มีความแตกต่าง
กันของประเภทการใช้งาน

อาคารบริการการท่องเที่ยวและบริการสาธารณะ เปรียบเป็นบ้าน
หลังหนึ่ง บ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาหาข้อมูล
สิ่งอำนวยความสะดวกได้ ให้เกิดความรู้สึกเป็นบ้านอีก
หลังของนักท่องเที่ยว เป็นกันเอง อบอุ่น

อาคารนิทรรศการ แต่ละส่วนของนิทรรศการจะสอดคล้องกับเรื่อง
ราว

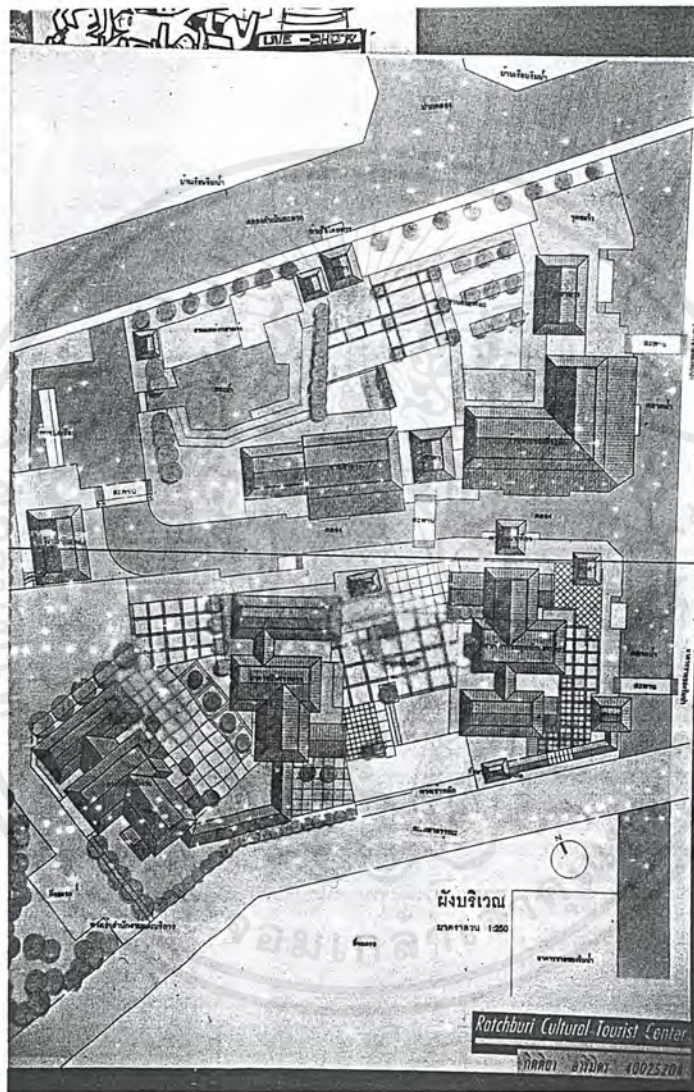
อาคารร้านอาหาร นำเสนอเรื่องราวของสวนเกษตรกรรม
อาคารร้านขายของที่ระลึก นำเสนอแนวความคิดของร้านคำริมน้ำ
ที่มีลักษณะเฉพาะตัว

สวนเพื่อการพักผ่อน นำลักษณะของสวนซึ่งมีอยู่โดยรอบมาจัด
เพื่อให้สอดคล้องกัน

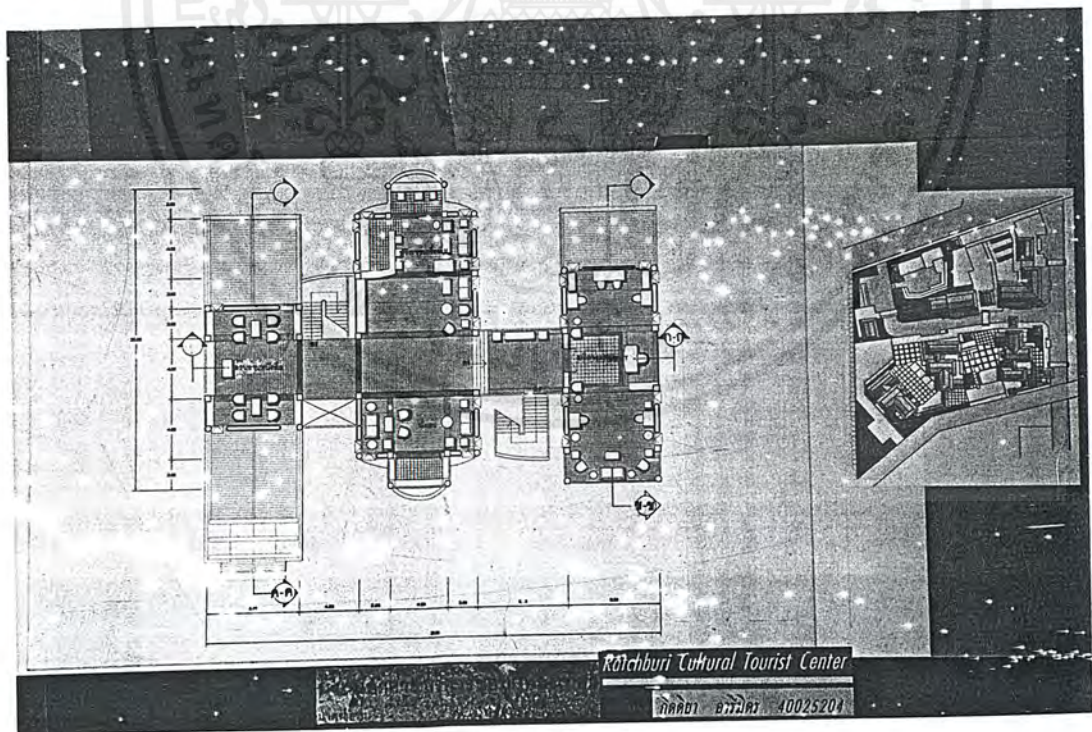
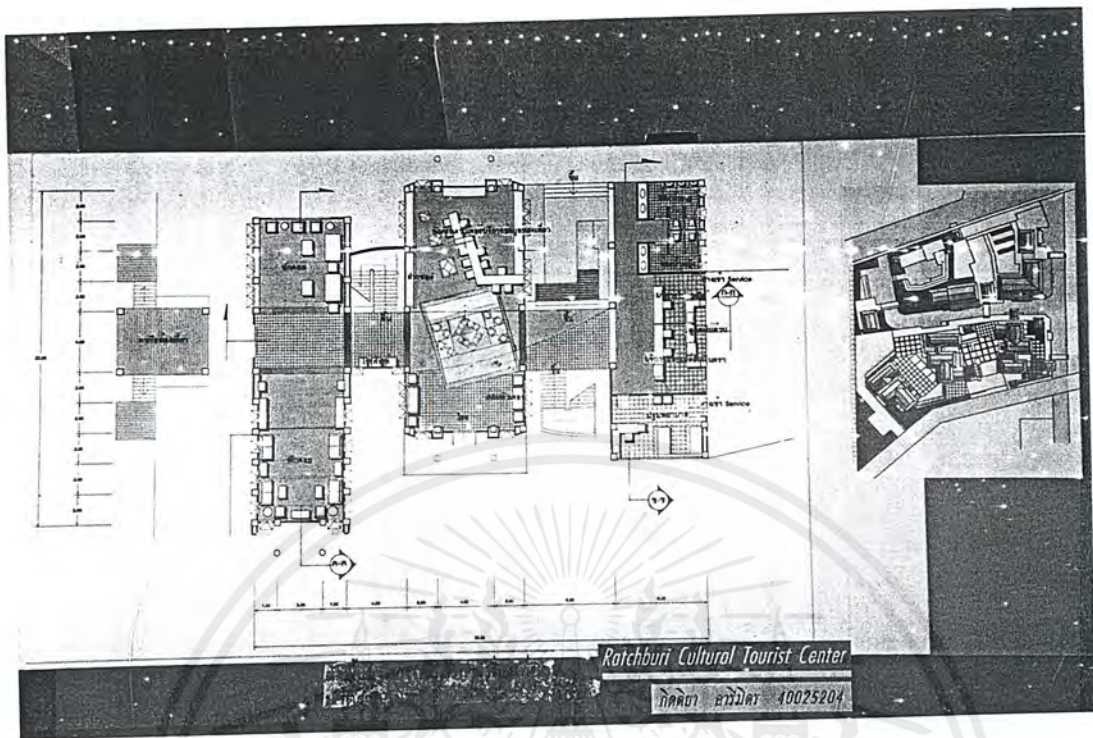

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

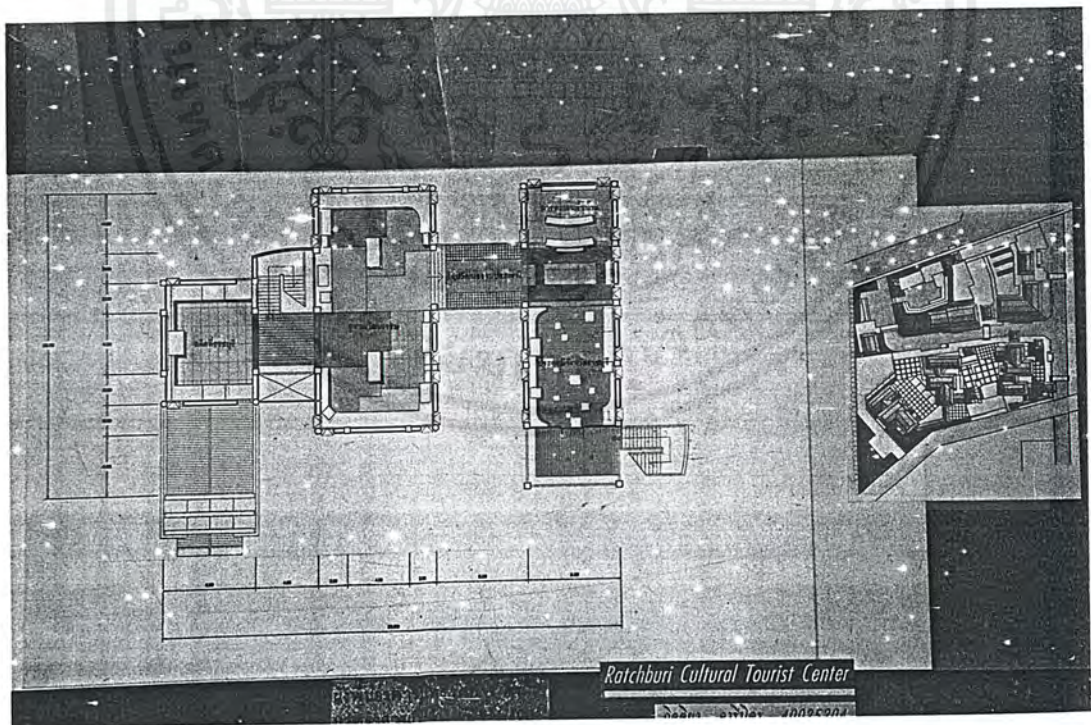
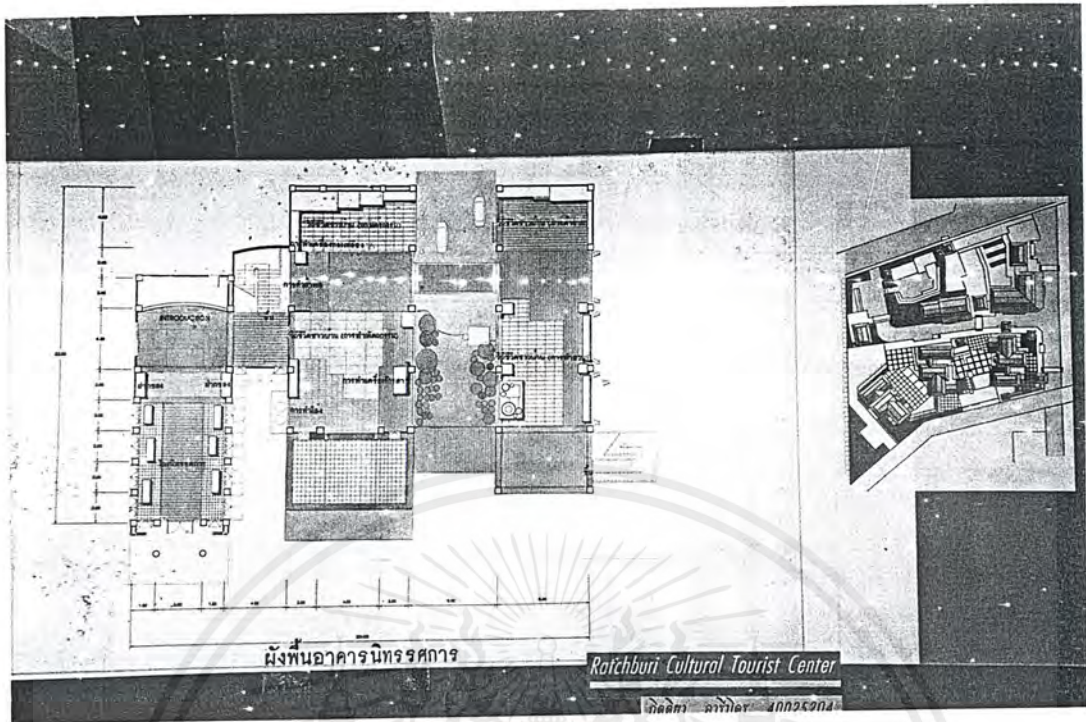
6.9 สรุปรูปการออกแบบในส่วนต่างๆของโครงการ

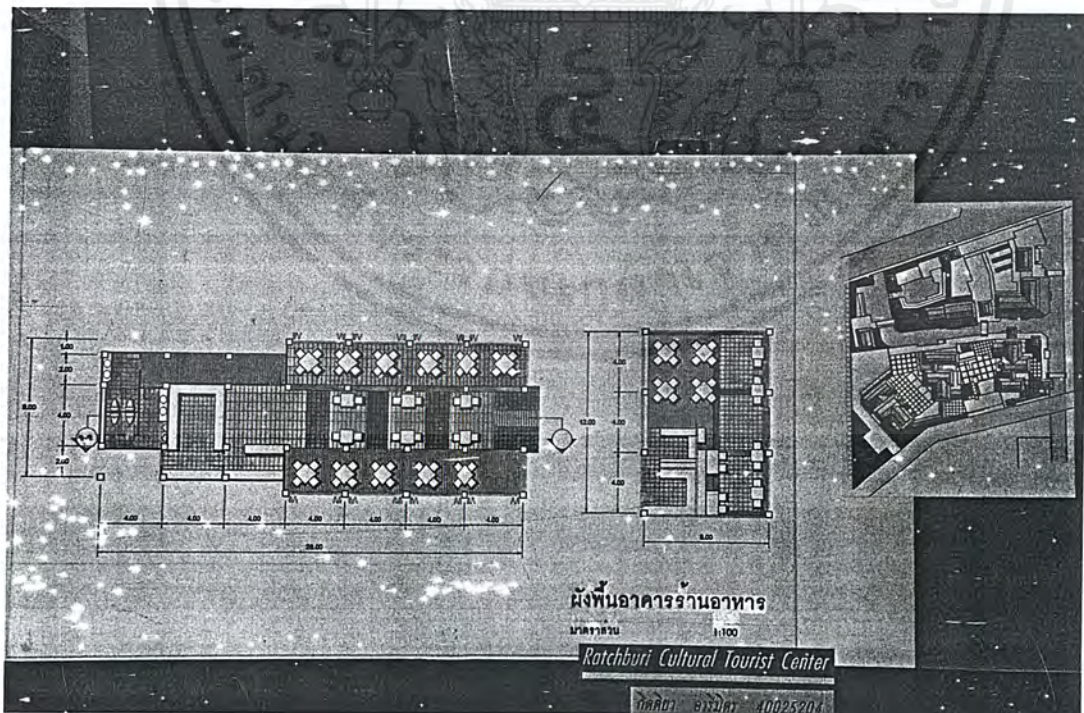
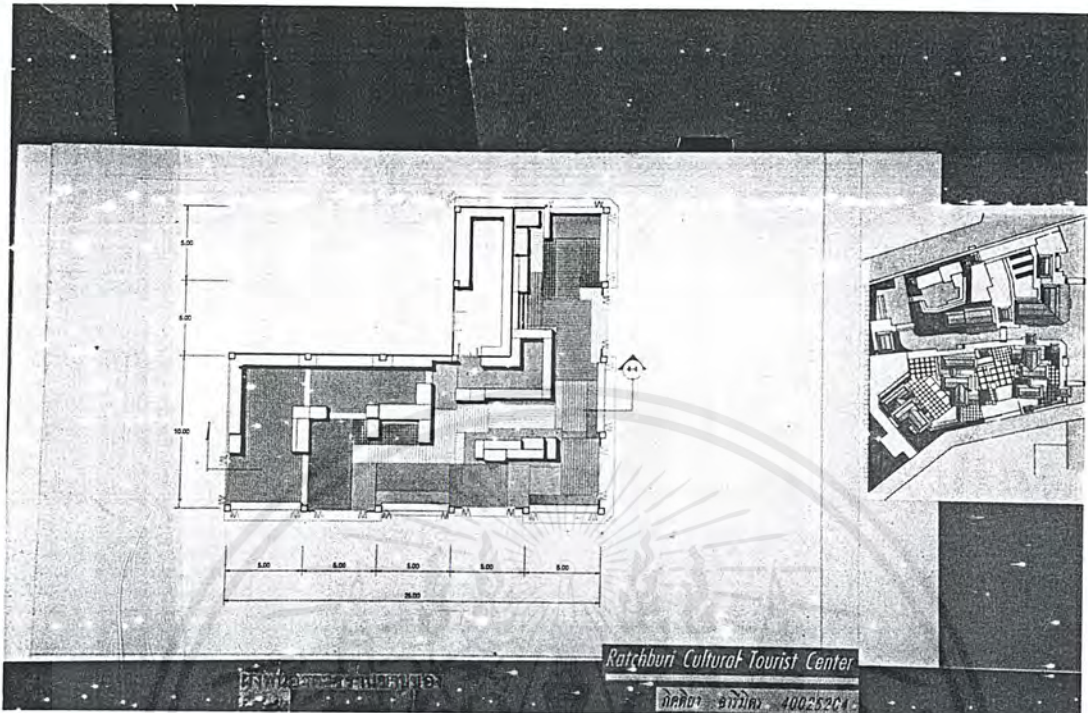
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

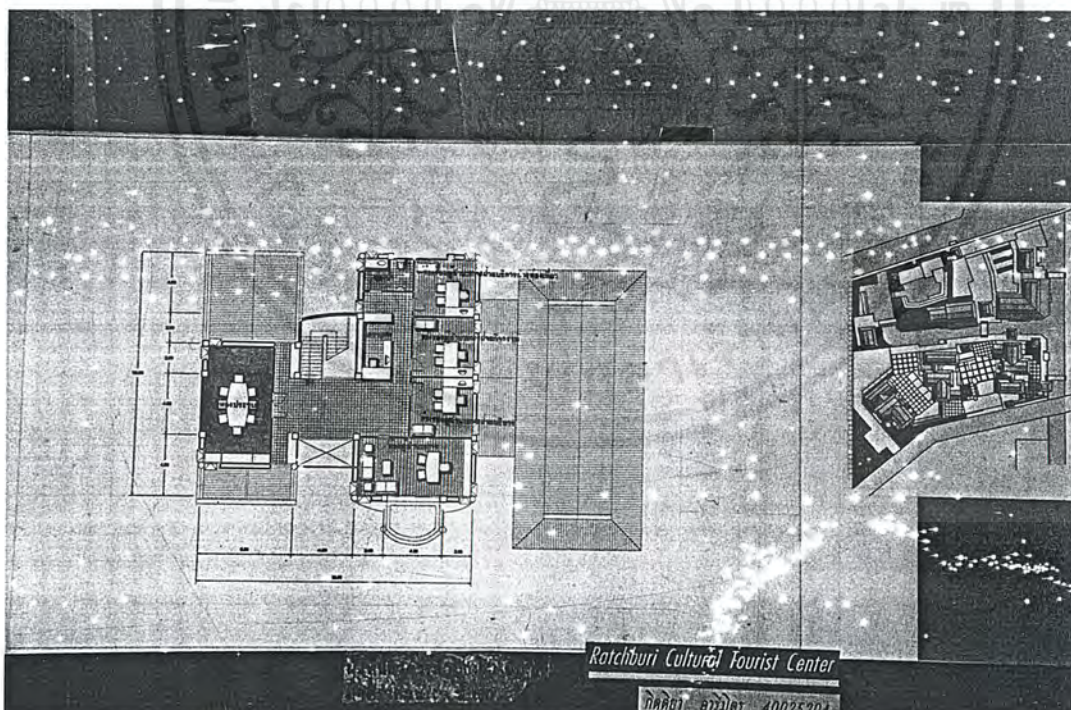
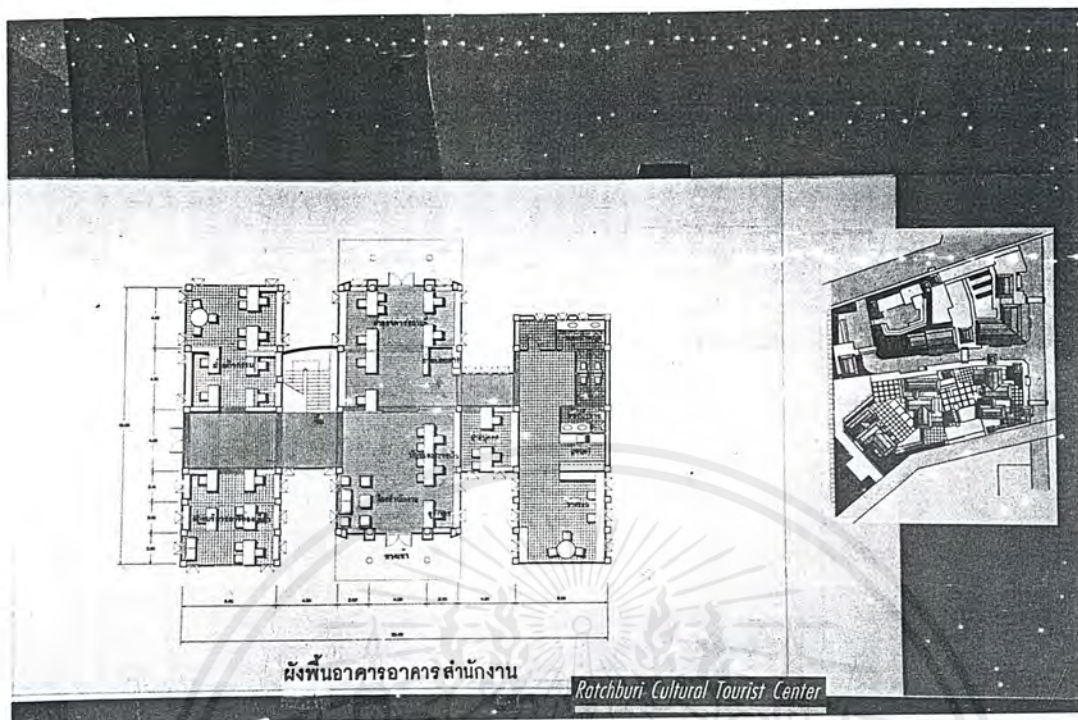
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

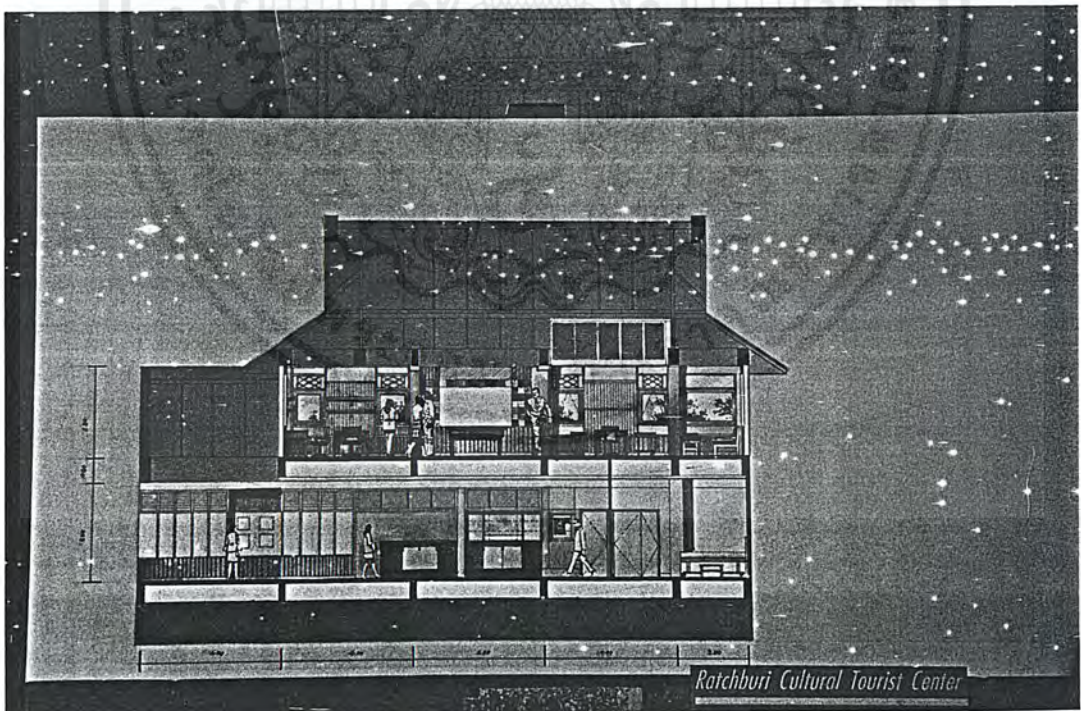
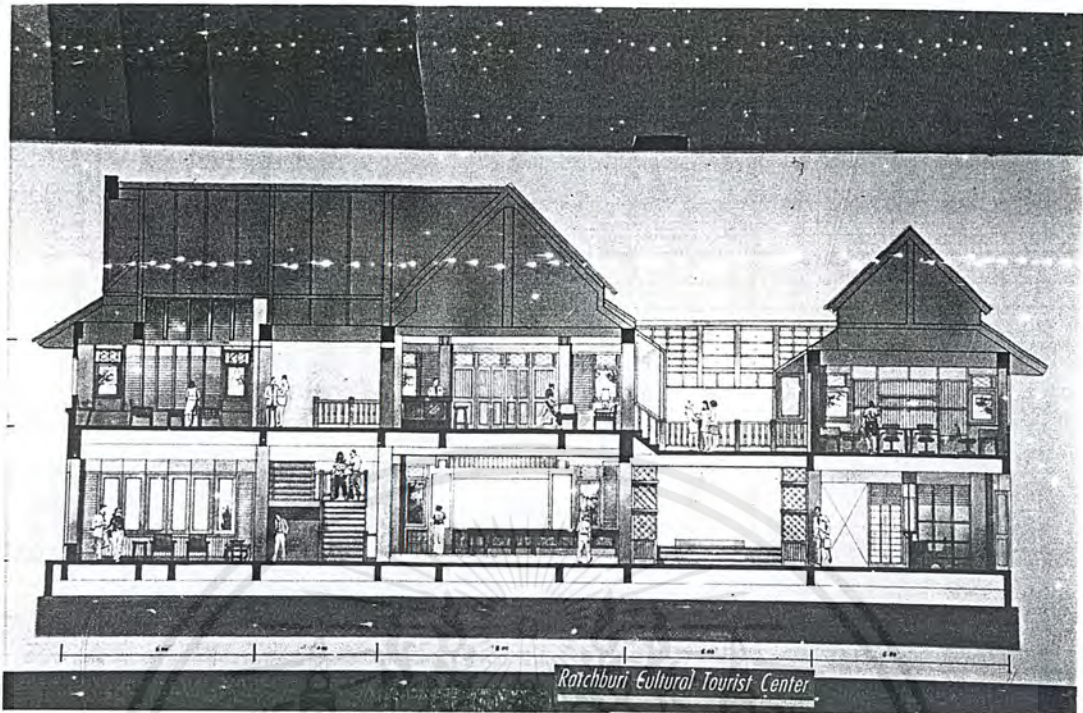
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

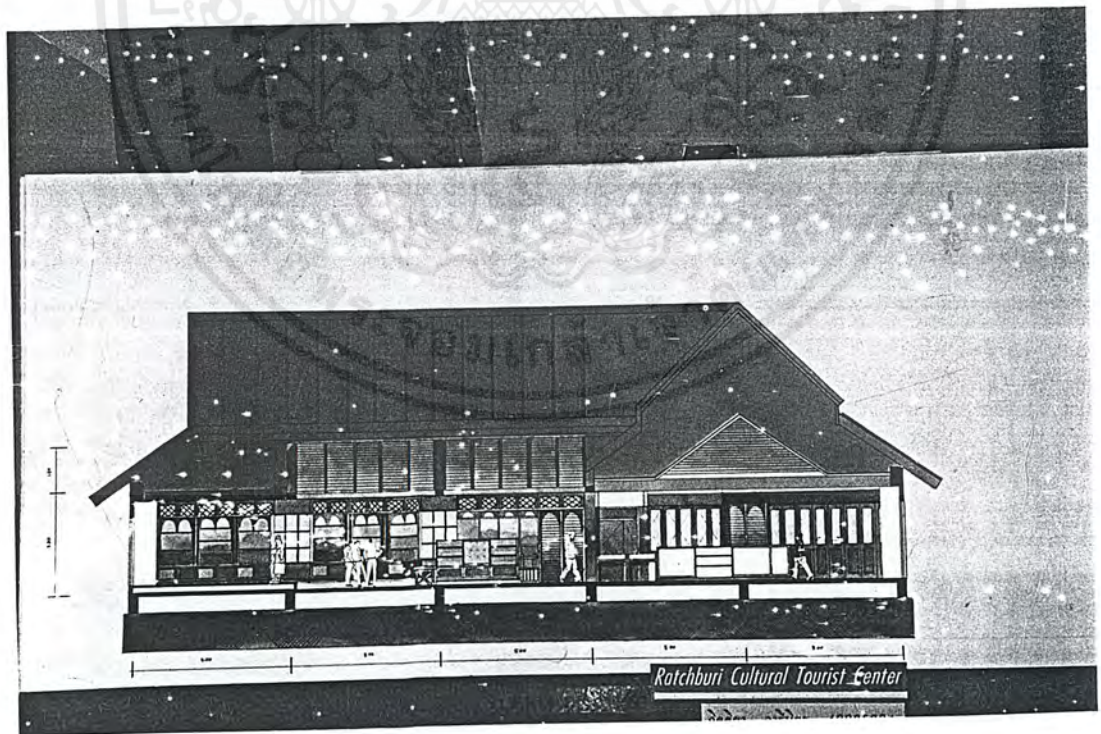
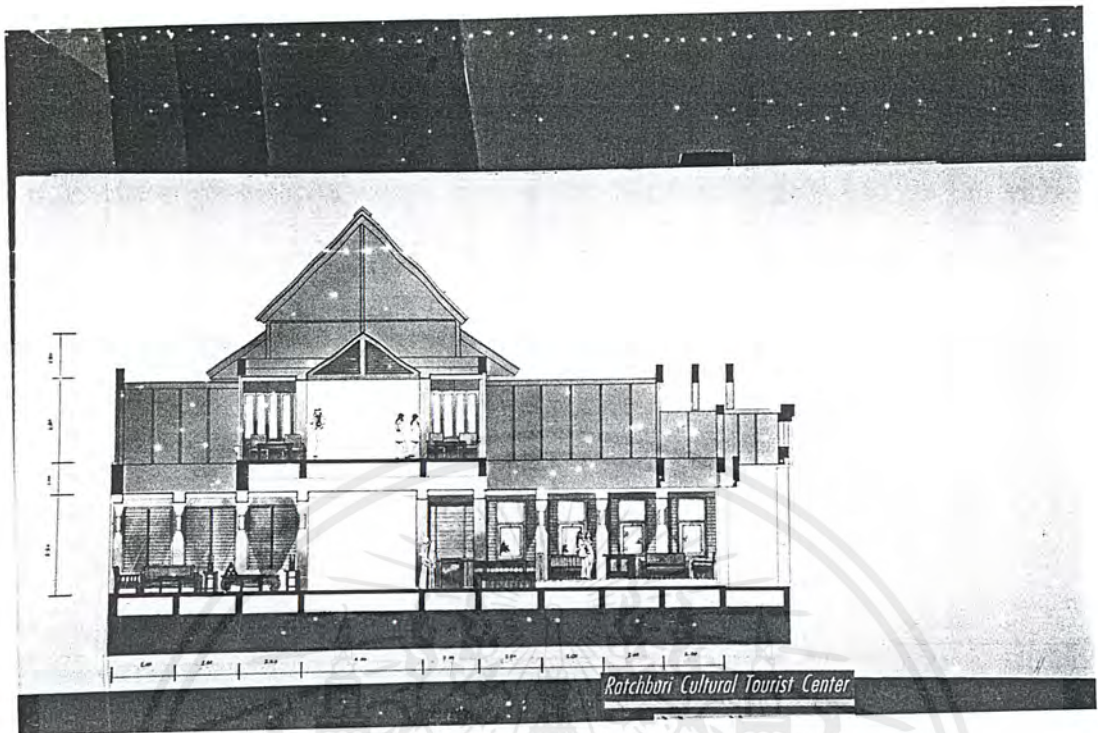
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

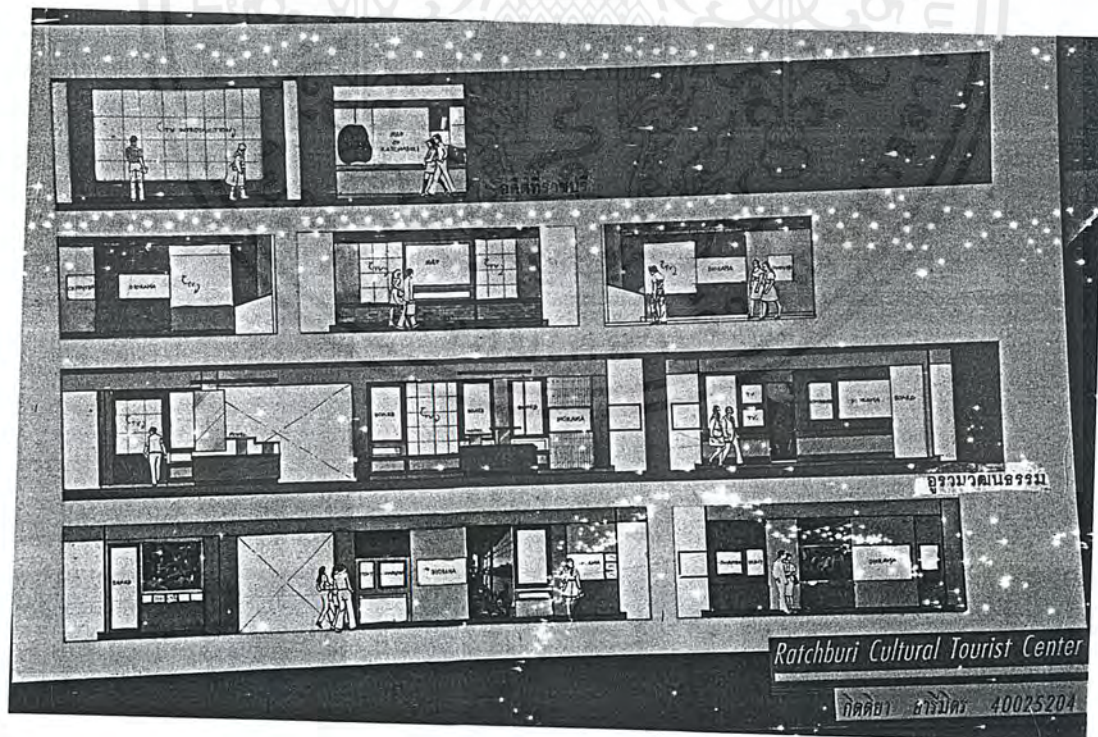
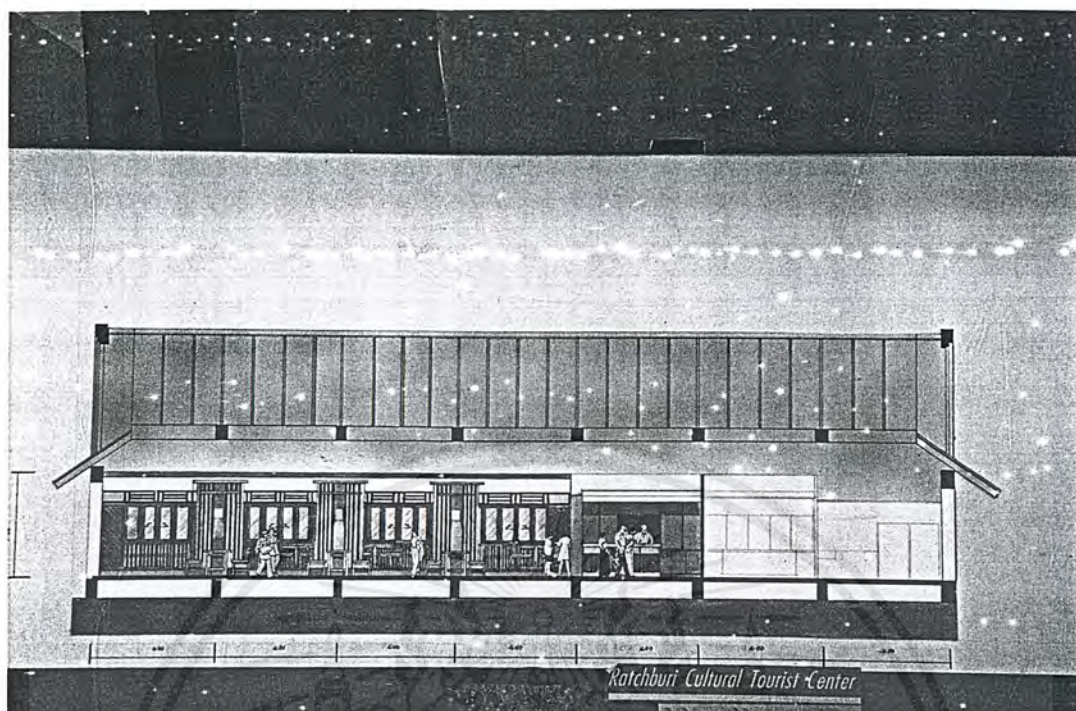
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

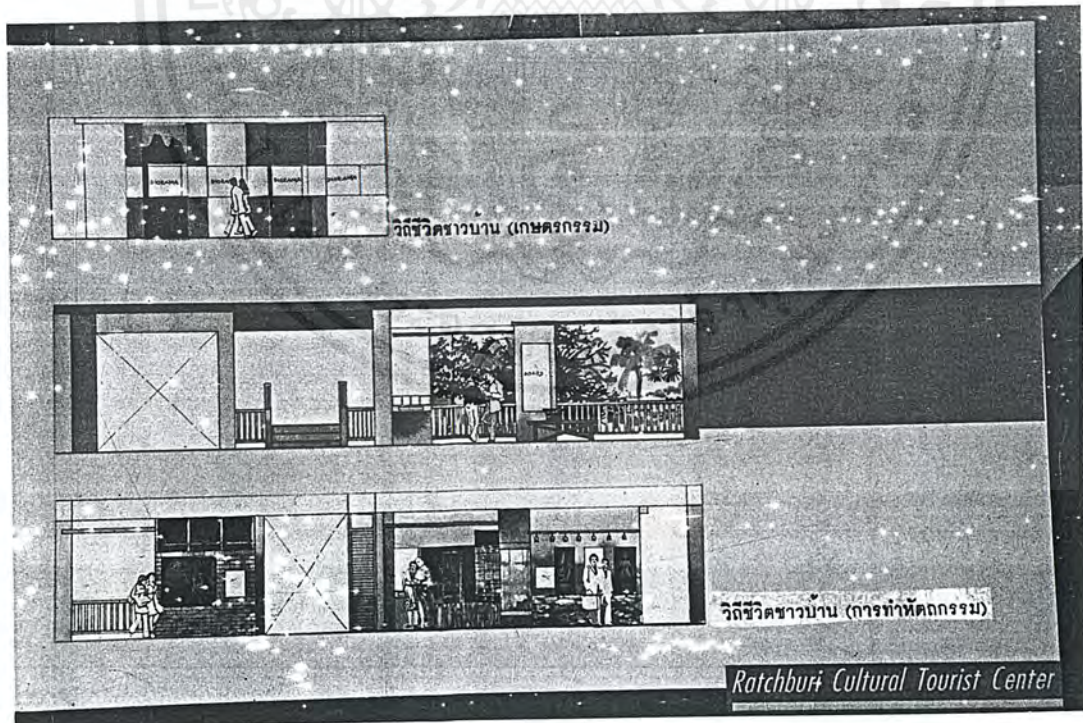
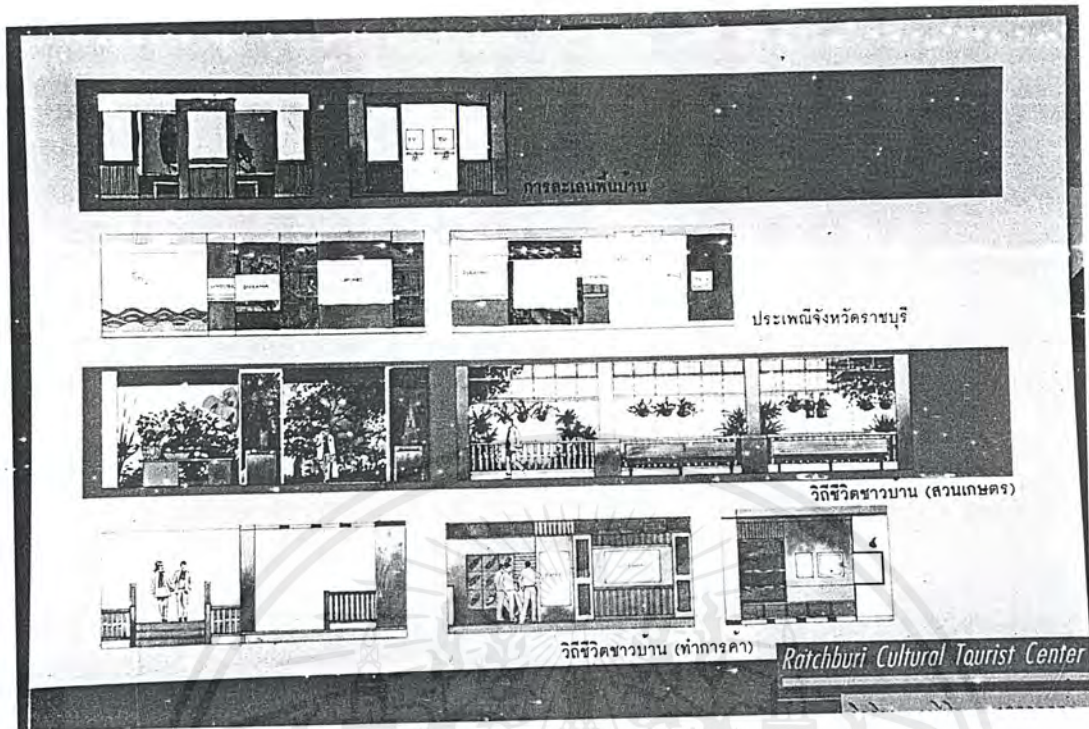
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

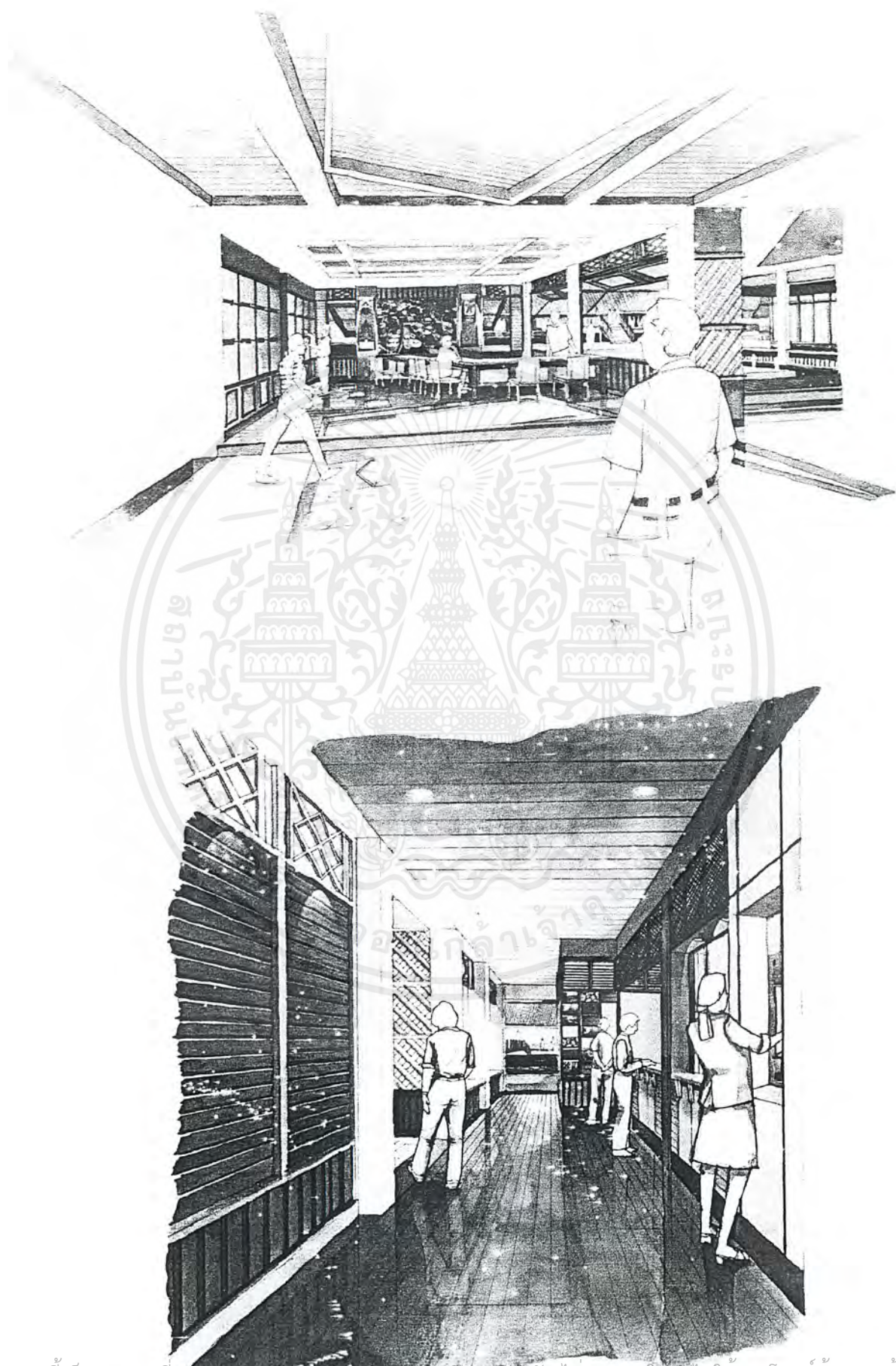
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

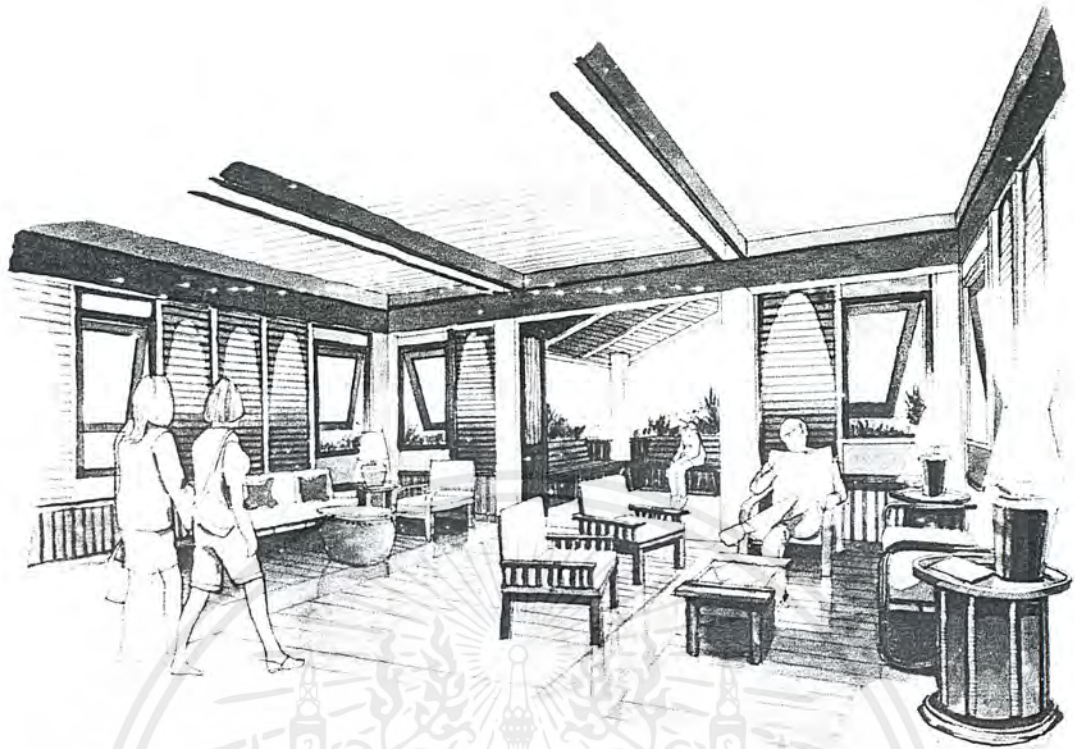
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นกรณีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

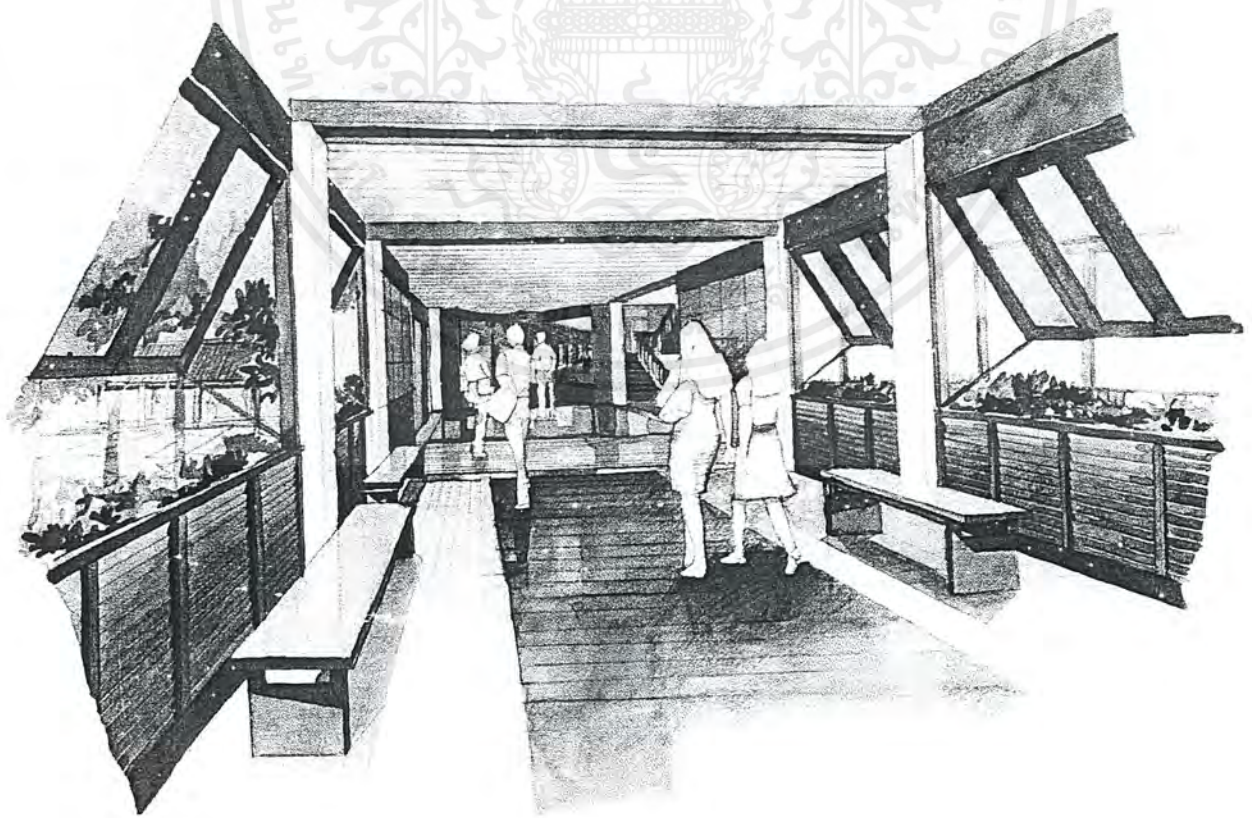
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

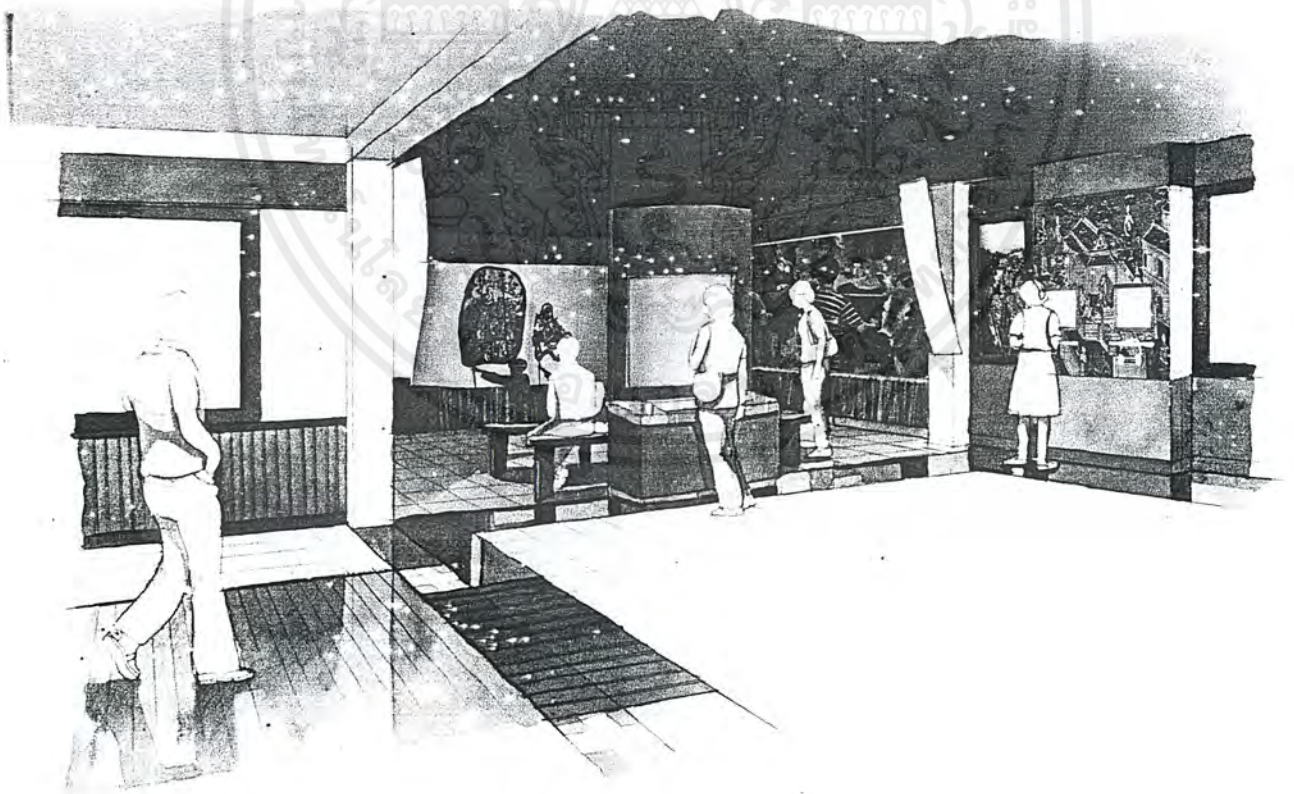
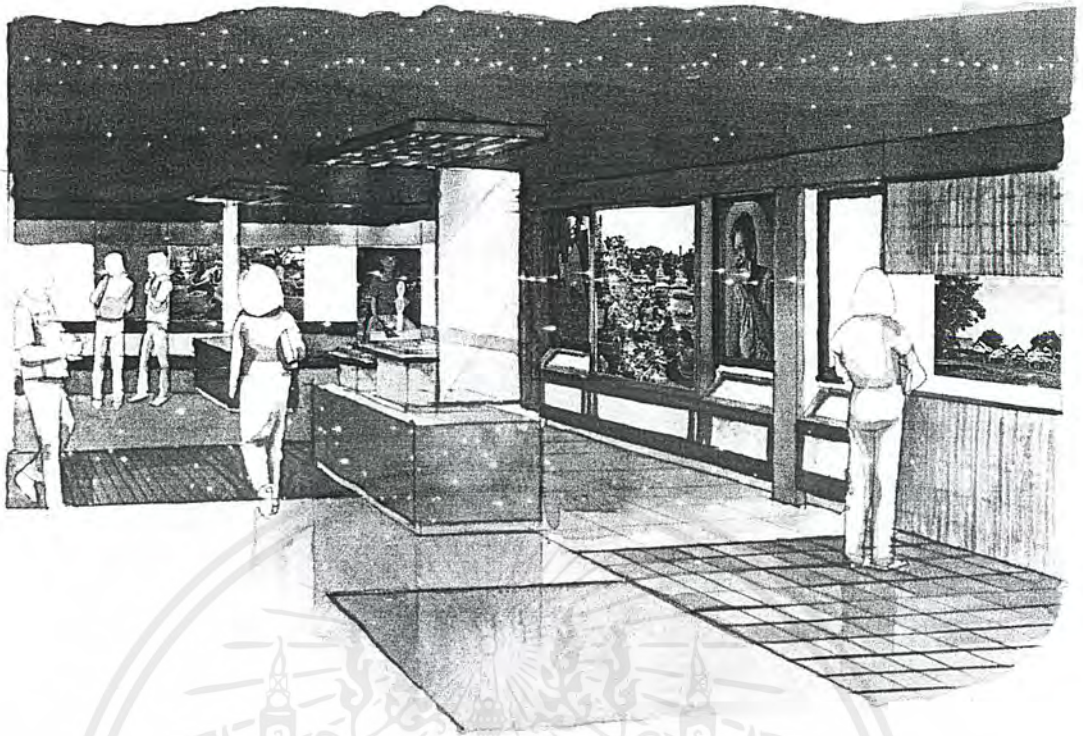
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

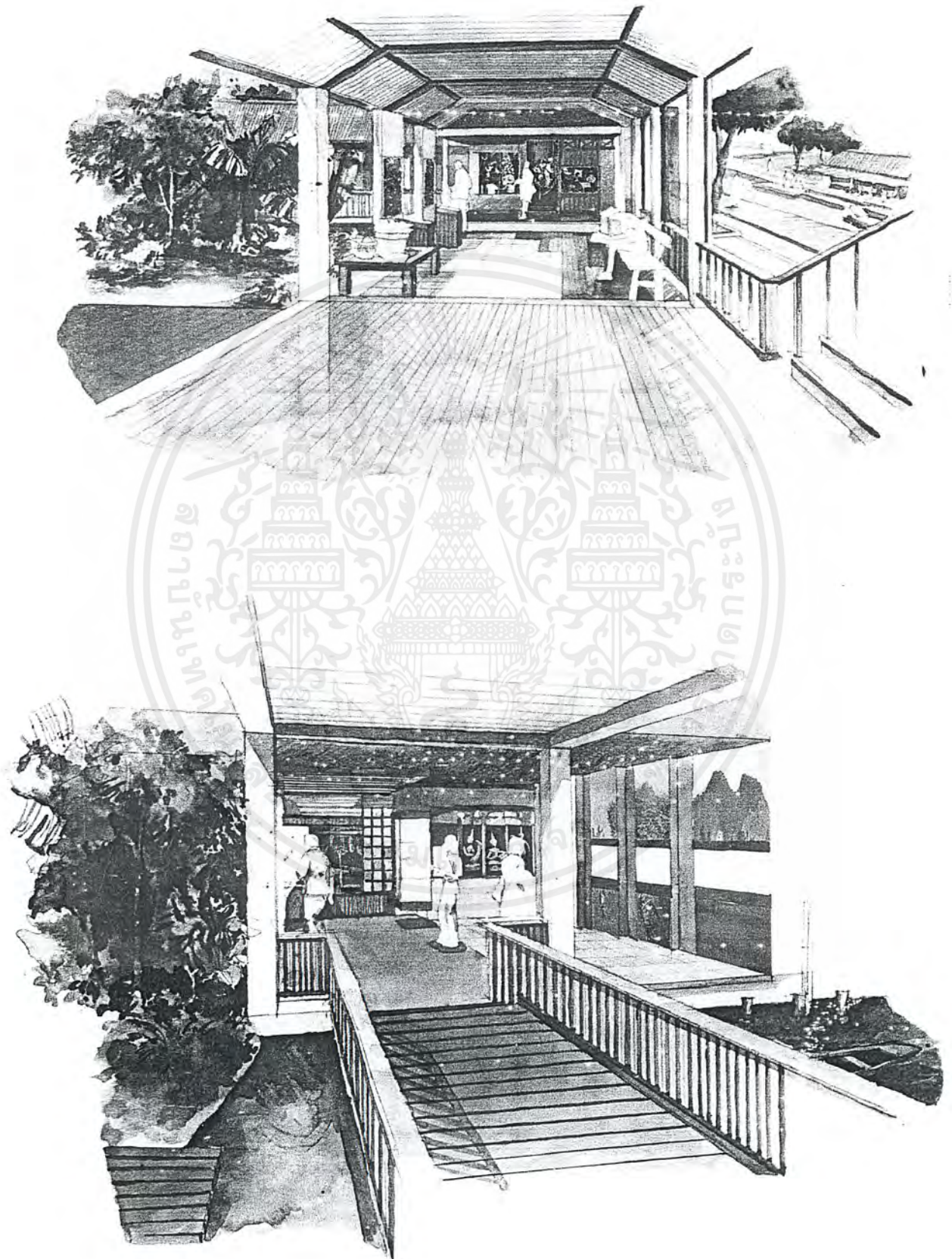
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7 รายละเอียดการออกแบบ

จากแนวคิดการออกแบบเบื้องต้น

เนื่องจากเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี เพื่อบริการ อำนวยความสะดวก แก่นักท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลายประเภท ให้แก่นักท่องเที่ยว จึงเปรียบเทียบโครงการเป็นดังหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่มีความหลากหลายของรูปแบบการใช้ชีวิต มีลานบ้าน บ้านพักอาศัย ร้านขายของ สวนเกษตรกรรม เป็นต้น และหมู่บ้านเองยังสามารถสะท้อนเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีอีกด้วย มีวิถีชีวิตซึ่งสอดคล้องกับความเป็นศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ที่มาการออกแบบ

หมู่บ้านแห่งวัฒนธรรม สะท้อนความเป็นหมู่บ้านที่แสดงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นหมู่บ้านที่มีชีวิต มีสีสัน มีการเคลื่อนไหว

● ลักษณะของหมู่บ้าน

มีการวางอาคาร ที่ไม่เป็นระเบียบ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน มีการวางรูปแบบที่แผ่กระจายทางแนวราบ สลับกับลานบ้าน และ พื้นที่สีเขียวให้ร่มเงาแก่บ้านพักอาศัย และลักษณะพฤติกรรมของคนไทย มักจะนิยมใช้ลานเพื่อประกอบกิจกรรมนอกประสงค์ จะมีลักษณะเรือนหลายๆหลังล้อมรอบลานกลาง ลานในหมู่บ้าน บ้านจะเกาะอยู่กับลาน เพื่อให้ประโยชน์นอกประสงค์ เช่น นวดข้าว การละเล่น เป็นต้น

● ลักษณะของบ้านเรือนริมน้ำ

เป็นบ้านเรือนลักษณะ ชั้นเดียวเกาะตามคลอง มีทางเดินคดริมน้ำ ไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรงที่เดียว จะมีการยกเข้ายกออก มีทำน้ำเฉพาะของบ้าน บางบ้านทำเรือมีขนาดใหญ่ สามารถเป็นพื้นที่นั่งเล่น ภายนอกของบ้าน ได้อีกด้วย

นำลักษณะของทั้ง 2 ลักษณะของหมู่บ้าน มาปรับเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดขึ้น ศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี

ส่วนบริการการท่องเที่ยวและบริการสาธารณะ

: อาคารบริการการท่องเที่ยวและบริการสาธารณะ เปรียบเป็นบ้านหลังหนึ่ง บ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาหาข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกได้ ให้เกิดความรู้สึกเป็นบ้านอีกหลังของนักท่องเที่ยว เป็นกันเอง อบอุ่น

ที่มาการออกแบบ

ศึกษาลักษณะการจัดวางตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆของบ้านพักอาศัย

- สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น : ชาวสวน

ชาวสวนดั้งเดิมทำน้ำตาลมะพร้าว

ชาวสวนดั้งเดิมที่ปลูกผลไม้ในสวน ต่อมาต้นไม้ที่มีอายุมาก ให้ผลน้อย ชาวสวนล้มสวน คือตัดต้นไม้ที่ออกทั้งหมด แล้วปรับปรุงดิน โดยการพินดิน คือใช้จอบขุดพลิกหน้าดินข้างล่างขึ้นข้างบน ตากดินจนแตก่วนดีแล้วจึงทำการปลูกพืชอย่างอื่นใหม่ แล้วถ้าดินนั้นคือคุณภาพ เจ้าของสวนมักจะปลูกมะพร้าวทั้งหมด

เมื่อมะพร้าวเริ่มตกกันในตอนแรก ๑-๒ ปีชาวสวนจึงนิยมทำน้ำตาล ในการทำน้ำตาลนี้ชาวสวนจำเป็นต้องสร้างโรงทำน้ำตาล ซึ่งจะเรียกว่า โรงตาล หรือ โรงเคี้ยวตาล โรงตาลนี้จะเป็นโรงโล่งๆหลังคาจะมุงจาก ไม่นิยมมุงสังกะสี เพราะควันไฟจากการเคี้ยวน้ำตาลจะทำให้สังกะสีผุเร็ว ภายในโรงจะต้องก่อเคาเคี้ยวตาล ช่องวางกะทะจะมีขนาดใหญ่ เพราะใช้กะทะใบบัวเคี้ยว ด้านหน้าจะเป็นช่องสำหรับใส่ฟืน ได้เตาจะมีตะกั่วเป็นรูปๆเพื่อให้เข้าหล่น ด้านหลังของที่วางกะทะจะเจาะให้เป็นช่อง เพื่อให้ควันและความร้อนของไฟผ่านเข้าไปใน โพรง ซึ่งข้างบนจะทำเป็นรูเล็กๆเหนือรู เป็นปล่องเคี้ยวควันไฟและความร้อนจะผ่านรูขึ้นไปทำให้กระบอกตาลที่วางคว่ำไว้แห้ง โรงตาลจะต้องตั้งอยู่ใกล้ๆคูน้ำเพื่อใช้น้ำในคูล้างกะทะ และจะต้องมีทำน้ำสำหรับวางกระบอกน้ำตาลที่ถายน้ำตาลลงกะทะแล้ว

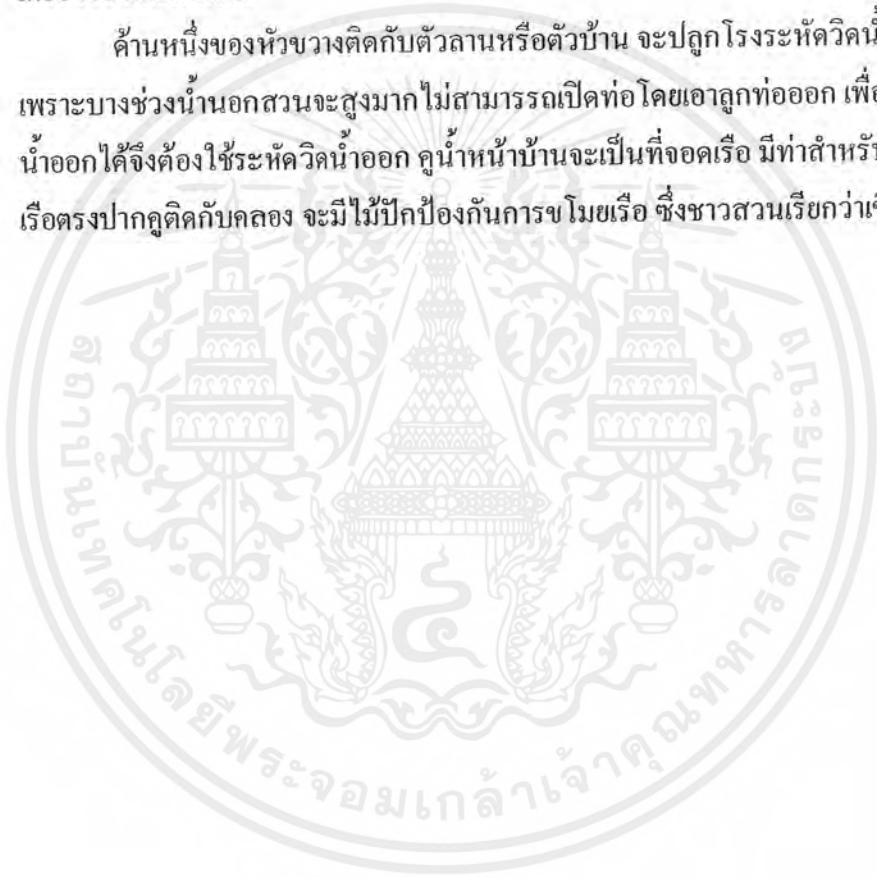
องค์ประกอบของบ้าน

เรือนชาวสวนของภาคกลางจะเป็นเรือนไทยภาคกลาง แต่การวางตัวเรือนแต่ละหลังจะไม่เหมือนการวางตัวเรือนของเรือนชาวนาภาคกลาง โดยเฉพาะจะไม่ทำชานให้โล่งทางหน้าบ้านเหมือนเรือนไทยชาวนาอื่นๆ ด้านหน้าบ้านที่ติดศาลากลางมักจะทำเรือนจะหันสู่ลำคูน้ำหรือลำกระโดง โดยลากเพิงต่อออกมาคลุมพื้นเป็นส่วนหน้าบ้านไปในตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนนอนพ่อแม่จะมีระเบียงและอยู่ด้านหลังของบ้าน ส่วนเรือนที่อยู่ติดคลอง ส่วนมากจะไม่มีระเบียงและด้านติดชานมักจะไม่มียา โดยมีฝาเพียง 3 ด้านด้านหนึ่งจะตั้งโต๊ะหมู่พระพุทธรูป และจะเป็นที่นอนของลูกชายคนโต คราวจะตั้งขวางกับตัวเรือนนอนหลังหน้าโดยเว้นระยะห่างพอสมควรเรียก ชานครัว และมีบันไดทอดลงไปยังชานพักและมีสะพานไม้ทอดไปยังทำน้ำ หรือสะพานครัว เพื่อเป็นทางดักน้ำขึ้นไปใช้ในการหุงต้ม ติดกับครัวและระเบียงเรือนพ่อแม่ จะมีชานหลังพื้นที่บริเวณนี้ จะใช้ตากผ้าและตากกะปิ น้ำปลา มีบันไดหลังทอดไปยังพื้นดิน และมีโรงซึ่งเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ และเก็บฟืน

ด้านหนึ่งของหัวขวางติดกับตัวลานหรือตัวบ้าน จะปลูกโรงระหัดวิดน้ำออก เพราะบางช่วงน้ำนอกสวนจะสูงมากไม่สามารถเปิดท่อโดยเอาลูกท่อออก เพื่อระบายน้ำออกได้จึงต้องใช้ระหัดวิดน้ำออก คูน้ำหน้าบ้านจะเป็นที่จอดเรือ มีท่าสำหรับขึ้น-ลงเรือตรงปากคูติดกับคลอง จะมีไม้ปักป้องกันการขโมยเรือ ซึ่งชาวสวนเรียกว่าเขื่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อ	ที่มาการออกแบบ
แนวความคิดในการออกแบบ	พื้นที่ชั้นล่างของอาคารเปรียบเป็นส่วนใต้ถุนบ้าน ซึ่งลักษณะของใต้ถุนบ้านจะมีลักษณะเปิดโล่ง เชื่อมระหว่างภายในกับภายนอก เป็นส่วนที่ชาว บ้าน หรือแขก จะเข้ามานั่งก่อนจะขึ้นไปบนชาน บ้าน
ลักษณะโดยรวม	ลักษณะโดยรวมของใต้ถุนบ้านไทยจะมีความสูง ไม่มากนัก
รายละเอียด	พื้น-พื้น ไม้ปูสลับกับกระเบื้อง โดยที่ส่วนโรงทำ ลวดลายพื้นเป็นสัญลักษณ์แทนลายของผ้า และ ลายพื้นเอียงนี้เชื่อมเส้นมาจากด้านพื้นด้านนอก เพื่อให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่เป็นแนวแกน จนเกินไป ในส่วนนั่งพักคอย พื้นเป็นพื้น ไม้เพื่อ ให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง เป็นวัสดุที่ใช้กับบ้าน แต่ในส่วนเส้นทางเดินหลักภายในอาคารปูเป็น กระเบื้องเพื่อความคงทน ผนัง-กรุ ไม้ เป็นผนัง ไม้โดยใช้รูปแบบผนังของ บ้านไทย เช่น ฝาพับเกล็ด เป็นต้น และเพื่อให้เกิด ความโล่งของอาคาร จึงเจาะช่องเปิดเป็นบาน กระจุก เพื่อให้อาคารชั้นล่าง โล่ง สามารถมองเห็น ภาพภายนอกได้ เพดาน- โดยรวมเป็นลักษณะ โครงสร้างของบ้าน ไทย ที่เห็น เสา คาน ตง ชัดเจน เฟอร์นิเจอร์-เป็นเฟอร์นิเจอร์ลอยตัวแบบไทย มี ลักษณะเรียบง่าย โดยมากเป็นเฟอร์นิเจอร์ไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

ส่วนบริการขอมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

บ้านไทย ภาคกลางเพื่อสร้างความเป็นกันเองแก่นักท่องเที่ยว เปรียบเป็นบ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถมาหาความรู้ มาพักผ่อน

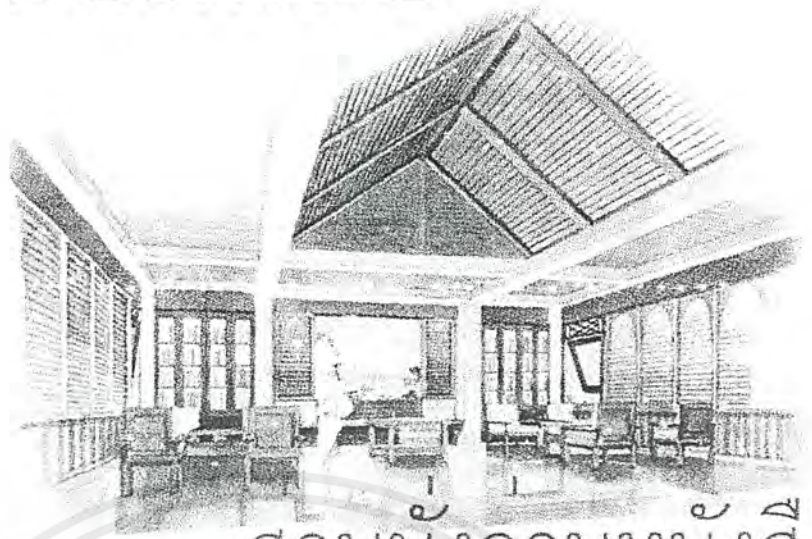
โถงส่วนบริการขอมูล

ส่วนบริการสาธารณะ

ใต้ถุนบ้านเป็นที่นั่งพักของคนไทย space ที่เกิดขึ้น สามารถเชื่อมพื้นที่ภายในกับภายนอกได้ โดยสร้างเส้นเอียงเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว และเปิดมุมมองให้เห็นบรรยากาศภายนอก ให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกร่วมกันระหว่างภายในและภายนอก

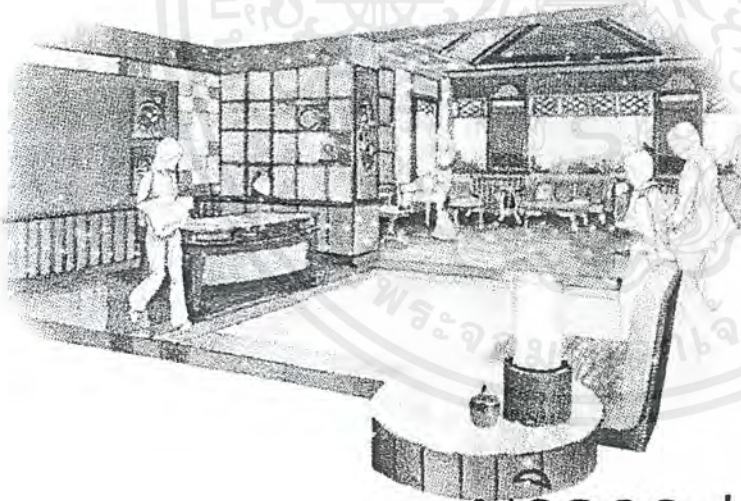
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

สวนนั่งอ่านหนังสือ

พื้นที่นั่งอ่านหนังสือของบ้าน ให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกที่เป็นกันเอง

บริการ internet

พื้นที่ทำงานภายในบ้าน สร้างมุมมองที่ดีให้นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพักสายตา ระหว่างการใช้ computer จัดวางโต๊ะในรูปแบบเป็นกันเอง พื้นที่นั่งเล่นสำหรับนั่งพักผ่อน

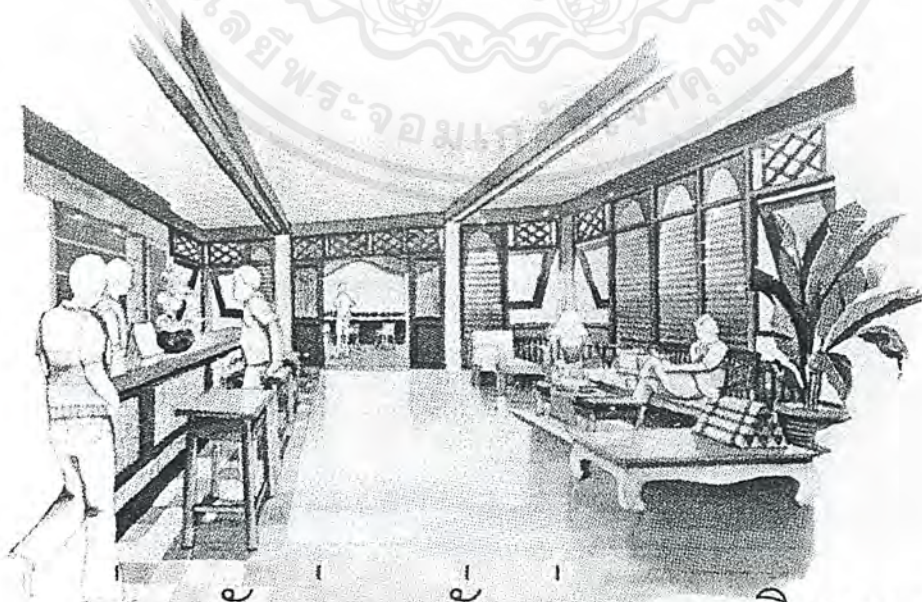
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สวนพักผ่อน นั่งเล่น

พื้นที่ส่วนนั่งเล่นภายในบ้าน ที่มี space ภายในเชื่อมต่อกับภายนอก มีความโปร่ง และความเรียงรายของ furniture การจัด group furniture ที่เป็นลักษณะเป็นกันเอง

พื้นที่ครัว กั้นขาวของบ้านไทยจะแยกออกไปอยู่ด้านหลัง และมีพื้นที่นั่งเล่น family room เป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน

สวนพักผ่อน นั่งเล่นและบริการเครื่องดื่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ -

ส่วนนิทรรศการ

: อาคารนิทรรศการ แต่ละส่วนของนิทรรศการจะสอดคล้องกับเรื่องราวที่จัดแสดง

หัวข้อการจัดแสดง	รายละเอียดการออกแบบ	ที่มาการออกแบบ
ส่วนโถงนิทรรศการและ introduction	แนวคิดในการออกแบบ รายละเอียด	นำลักษณะได้ดูบ้านมาใช้ มีความโปร่ง โล่ง เน้น โครงสร้างของตัวบ้าน พื้น-พื้นไม้สลับกับกระเบื้อง ในส่วนทางเดิน เพื่อความคงทน ผนัง-ช่องเปิดเป็นบานกระทุ้ง บางส่วนเป็นผนัง ไม้ เพดาน- โดยรวมเป็นลักษณะ โครงสร้างของบ้าน ไม้ คือ เห็น เสา คาน ตง พื้น ไม้ชั้นบน
ส่วนจัดแสดง อดีตที่ราชบุรี	แนวคิดในการออกแบบ รายละเอียด	นำเสนอความเป็นมาในอดีตของราชบุรี เพื่อให้ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์ได้ ข้อมูลเพื่อไปท่องเที่ยวในสถานที่จริง จึงนำ ลักษณะศิลปะที่ปรากฏอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว มาตกแต่ง ได้แก่ อิฐ ปูนปั้น พื้น-หินทราย หยาบเพื่อให้เกิดความรู้สึกเหมือน พื้นดิน ผนัง-กรุอิฐแดงสลับกับผนังปูนปั้น เพดาน-ยิปซัมบอร์ดฉาบเรียบสีเทา ใช้ไฟส่องลง มาที่ส่วนนิทรรศการ ต้องการให้ฝ้าเพดานมืด
อุ้งรวมวัฒนธรรม	แนวคิดในการออกแบบ	นำเสนอความหลากหลายของวัฒนธรรมใน จังหวัดราชบุรีที่มีกลุ่มชนมากมายอาศัยอยู่รวม กัน ได้แก่ ไทย จีน มอญ กะเหรี่ยง ขวน ลาว ไช่ง นำเสนอตั้งแต่ การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย วัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

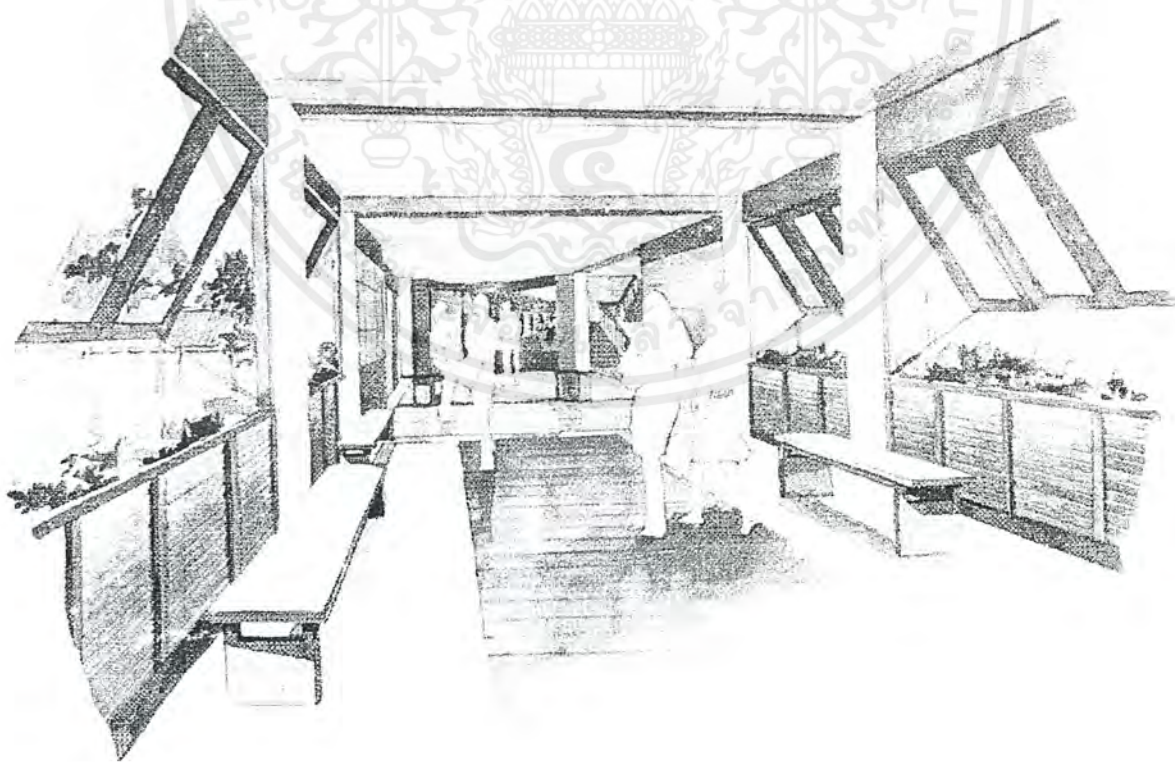
<p>ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีจังหวัดราชบุรี</p>	<p>รายละเอียด</p> <p>แนวคิดในการออกแบบ</p> <p>รายละเอียด</p>	<p>ธรรมเนียมเฉพาะกลุ่มชน</p> <p>การออกแบบต้องการสื่อถึงความหลากหลายที่อยู่ร่วมกันได้ โดยใช้วัสดุที่หลากหลายแต่ยังคงมีความเหมือนกันอยู่ คือ โทนสีของวัสดุ พื้น-พื้นไม้ หินทราย กระเบื้อง ทรายล้าง โดยมี โทนสี เหลือง-น้ำตาล</p> <p>ผนัง-บอร์ด สื่อต่างๆเพื่อจัดแสดงนิทรรศการ เพดาน-ชิปซัมบอร์ดฉาบเรียบสีเทา ใช้ไฟส่องลงมาที่ส่วนนิทรรศการ ต้องการให้ฝ้าเพดานมีค่านำเสนอสีตันของวัฒนธรรม ประเพณีของจังหวัดราชบุรี โดยแบ่งเป็น</p> <p>การเล่นพื้นบ้าน ให้ผู้เข้าชมรู้สึกเหมือนเข้าไปดูการเล่นต่างๆ โดยใช้สื่อฉายภาพ เคลื่อนไหว เสียง ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน เคลื่อนไหว</p> <p>ประเพณี เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีภาพวาดฝาผนังที่สวยงามอยู่หลายแห่ง และภาพวาดเหล่านี้ยังมีเรื่องราวในตัว จึงนำเสนอเรื่องราว นิทรรศการในส่วนนี้ด้วยการเล่าเรื่องผ่านภาพวาดฝาผนัง และแทรกสื่อทันสมัยเข้าไปเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น</p> <p>พื้น-พื้นไม้ปูสลับกระเบื้องดินเผาเคลือบสีต่างๆ ผนัง-มีการยกเข้ายกออก ให้มีมิติมากขึ้น ตกแต่งด้วยภาพวาดฝาผนัง</p> <p>เพดาน-ชิปซัมบอร์ดฉาบเรียบสีเทา ใช้ไฟส่องลงมาที่ส่วนนิทรรศการ ต้องการให้ฝ้าเพดานมีค่านำเสนอวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยแบ่งเป็น</p> <p>การทำสวนเกษตร เสนอเรื่องราวของชาวราชบุรีที่นิยมปลูกสวนผัก ผลไม้ โดยเชื่อมพื้นที่</p>
---	--	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

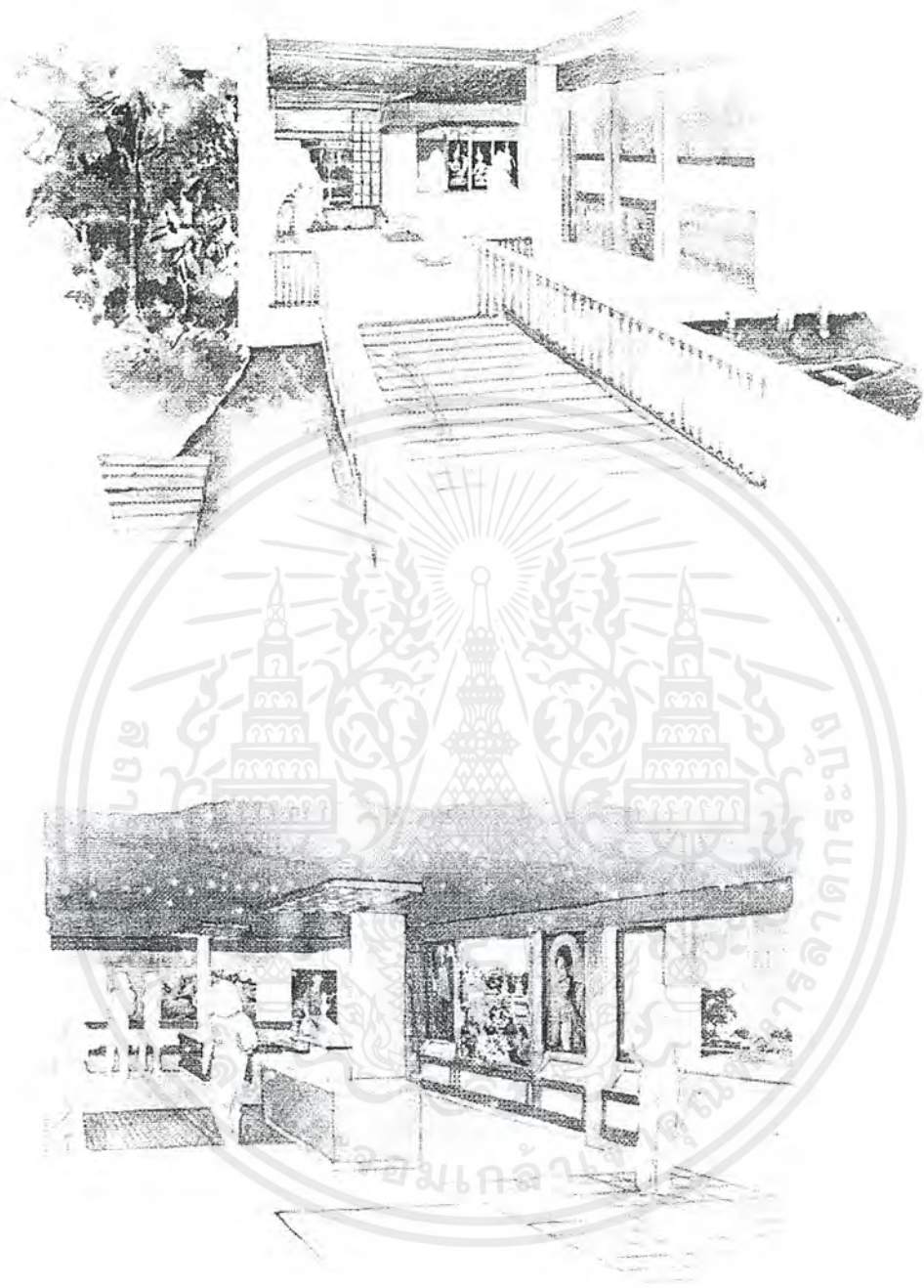
<p>วิถีชีวิตชาวบ้าน</p>	<p>แนวคิดในการออกแบบ</p> <p>รายละเอียด</p>	<p>ภายนอกที่จำลองเป็นสวนผลไม้ ให้เห็นว่าพืชผักที่ปลูกมีชนิดใดบ้าง</p> <p><u>การทำกรคำ</u> นำเสนอว่าเมื่อทำสวนพืชผักแล้วสินค้าพืชผลที่ได้มาจะถูกนำไปขายยังตลาดซึ่งตลาดมีทั้ง ตลาดบกและตลาดน้ำ โดยมีกรบุคคลองขนาดเล็กเข้ามาในอาคาร(และเดินข้ามสะพานไปยังส่วนต่อไป)</p> <p><u>การทำเกษตรกรรม</u> นำเสนอรูปแบบการทำเกษตรกรรมว่ามีขั้นตอนนี้บ้าง</p> <p><u>การทำหัตถกรรม</u> นำเสนอถึงเรื่องราวว่าหลังจากว่างจากงานเกษตรกรรม สวน ชาวบ้านจะหันมาทำงานหัตถกรรมงานฝีมือต่างๆ ได้แก่ เครื่องทองเหลือง การทอผ้า เครื่องจักรสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา</p> <p><u>การทำสวนเกษตร</u></p> <p>พื้น-หินทรายหยาบให้รู้สึกเหมือนดินอยู่บนพื้นดิน</p> <p>ผนัง-เปิด โถงเพื่อเชื่อมระหว่างสวนผลไม้ ภายนอกกับเรื่องราวภายใน</p> <p>เพดาน-เพดานยกสูง ตีไม้</p> <p><u>การทำกรคำ</u></p> <p>พื้น-พื้น ไม้แบบร้านค้าริมน้ำทั่วไป มีการยกพื้นบางส่วนเพื่อแบ่งเรื่องราว</p> <p>ผนัง-ผนังฝาไม้เจาะช่องแสงด้านบน บางส่วนเปิดเป็นช่องเปิด(บานเฟี้ยม) เพื่อเชื่อมภายในกับภายนอก</p> <p>เพดาน-กรุไม้ เลียนแบบโครงสร้างบ้านไม้ทั่วไป</p> <p><u>การทำเกษตรกรรม</u></p>
-------------------------	--	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		<p>พื้น-ปูหินทรายหยาบ ให้รู้สึกเหมือนอยู่ภายนอก เป็นพื้นดิน</p> <p>ผนัง-นำเสนอเรื่องราวนิทรรศการผ่านสื่อต่างๆ</p> <p>เพดาน-ยิปซัมบอร์ดฉาบเรียบสีขาว ซ่อนไฟให้เหมือนแสงแดดภายนอก</p> <p><u>การทำหัตถกรรม</u></p> <p>พื้น-พื้นไม้ในส่วนการทอผ้าและเครื่องจักรสาน ส่วนเครื่องปั้นดินเผาเป็นพื้นอิฐ</p> <p>ผนัง-นำเสนอเรื่องราวนิทรรศการผ่านสื่อต่างๆ และบางช่วงเปิดโล่ง เชื่อมเรื่องราวภายในกับภายนอก</p>
--	--	--

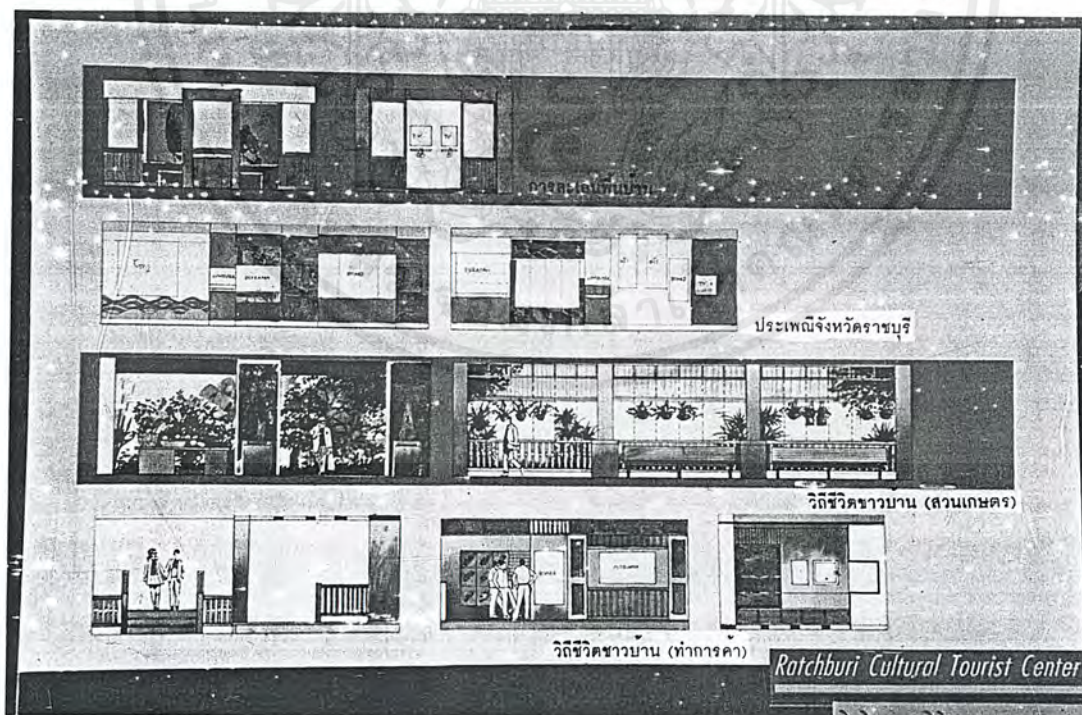
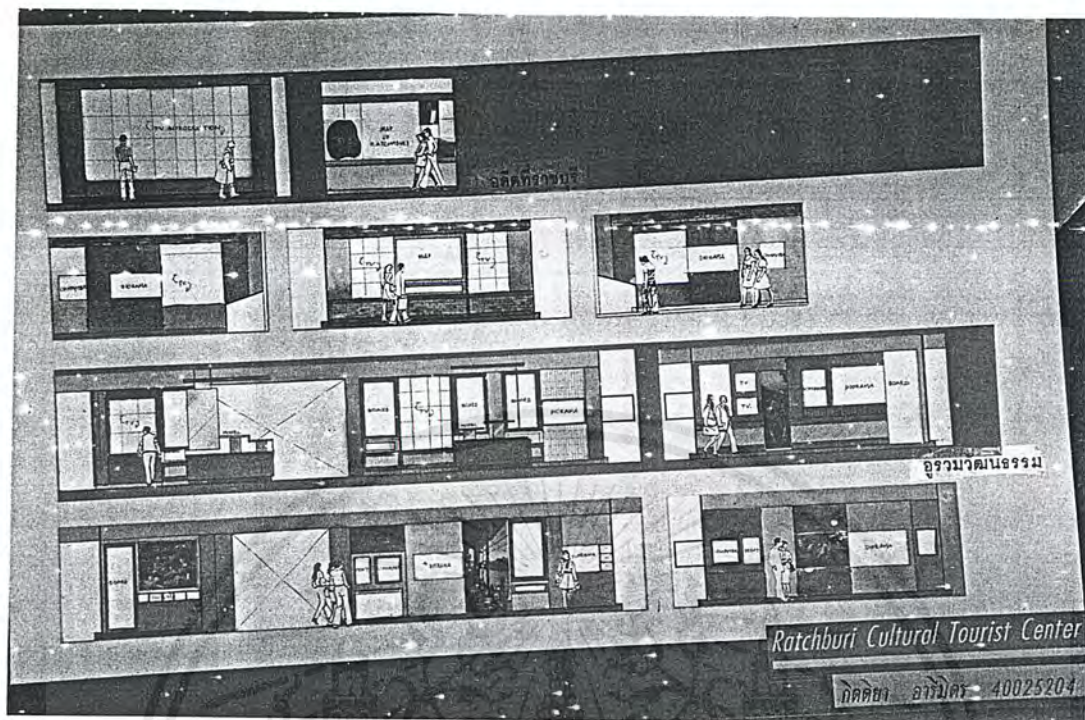
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

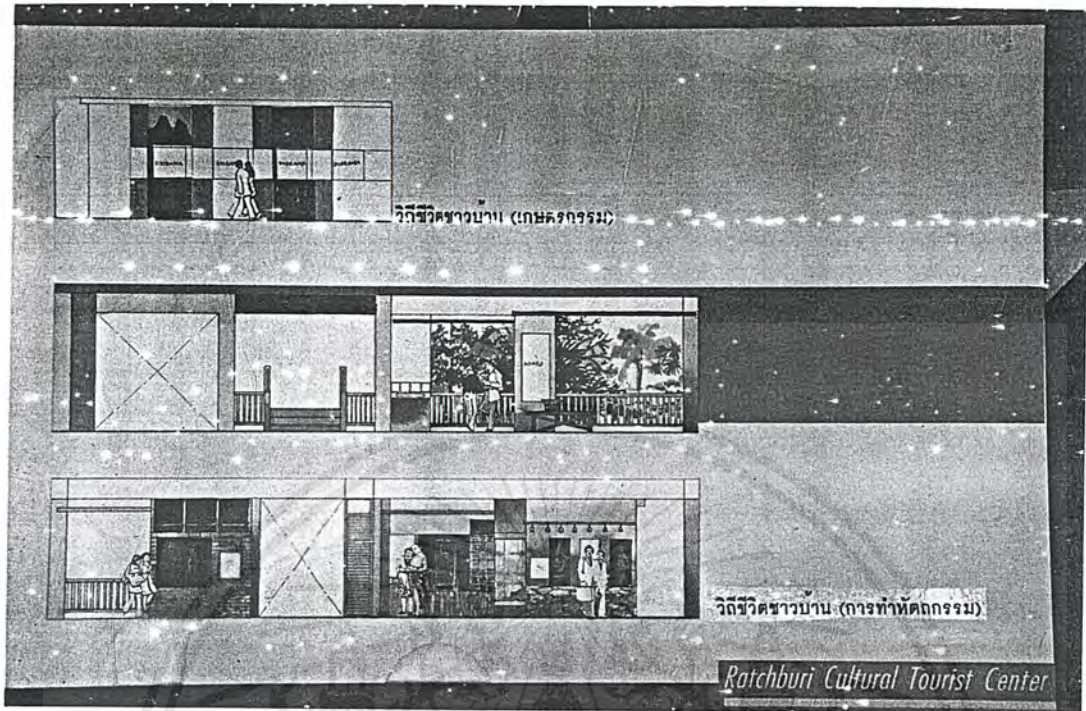
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนอาคารร้านอาหาร

: อาคารร้านอาหาร นำเสนอเรื่องราวของสวนเกษตรกรรม

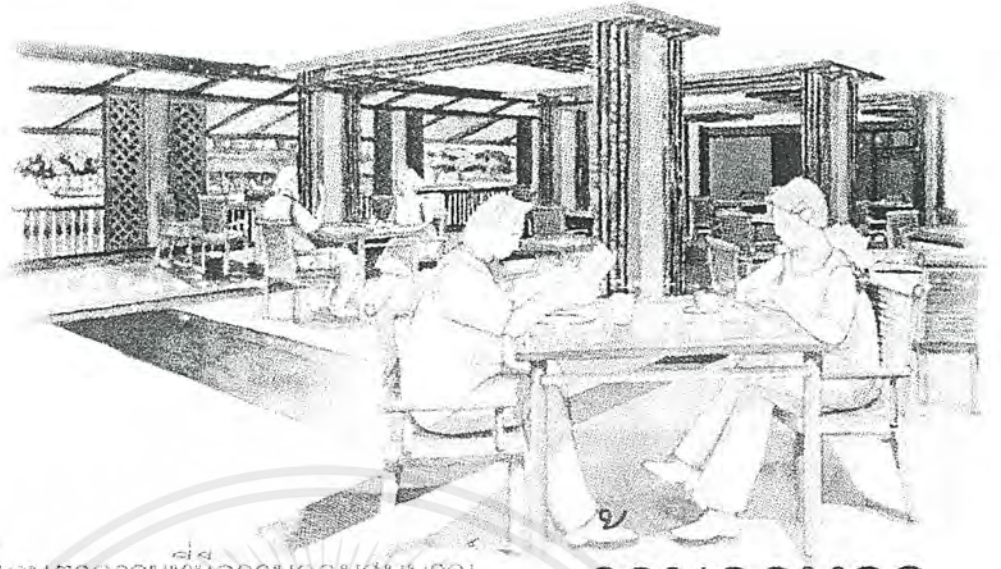
ที่ทำการออกแบบ

เพื่อเล่าเรื่องราวของวิถีชีวิตคนไทย ที่ทำเกษตรกรรม แล้วนำผลิตผลที่ได้มาใช้ในการดำรงชีพ ประกอบอาหาร ดังนั้นจึงต้องการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้รู้สึก ว่านั่งอยู่ในสวน สวนที่ปลูกพืชผัก ผลไม้ มาให้นักท่องเที่ยวได้กิน โดยเป็นสวนท้องร่อง มีแนวต้นไม้ ลานปลูกต้นไม้ ให้เหมือนนั่งอยู่ในสวน ใต้ร่มเงาของต้นไม้

หัวข้อ	ที่ทำการออกแบบ
	<p>สวนท้องร่อง สลับกับแนวปลูกต้นไม้ โดยใช้ลักษณะของแสงที่เกิดขึ้น ใต้ต้นไม้จะร่ม ท้องร่องจะโดนแดด (มืด-สว่าง)สลับกัน แบ่งพื้นที่นั่งรับประทานอาหารโดยยกพื้นเป็นเหมือนสวนศาลาในสวน</p> <p>พื้น-แบ่งเป็น 3 ส่วน</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ปูหินทรายแทนส่วนที่เป็นพื้นดิน พื้นที่ปูกระเบื้องสีน้ำเงินเข้มแทนส่วนที่เป็นน้ำ พื้นที่ปูไม้แทนส่วนที่เป็นศาลานั่งเล่นในสวน <p>ผนัง-ช่องเปิดโล่งเชื่อมพื้นที่ภายนอกซึ่งเป็นสวน ผนังบางส่วนเป็นผนังไม้ ช่องเปิดปิดด้วยบานเฟี้ยม</p> <p>เพดาน-ส่วนที่เป็นแนวแทนต้นไม้เป็นเพดานระแนงไม้ ช้อนไฟด้านบน</p> <p>ส่วนที่เป็นท้องร่อง เพดานยิปซัมบอร์ดฉาบเรียบสีขาวเหมือนอยู่กลางแจ้งในสวน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

เนื่องจากราชบุรีเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพืช ผัก เพื่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนนั่งในสวนทองรองเกิดความร่มรื่น (ใช้แสงเงา outdoor - indoor ให้เหมือนนั่งได้ร่มไม้) แบ่งพื้นที่โดยใช้พื้นที่สวนและนั่งในศาลา

ร้านอาหาร

เป็นเพิงพักในสวน ที่มีขนาดเล็ก
เชื่อมพื้นที่ภายในและภายนอก

ร้านบริการเครื่องดื่มและอาหารว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนอาคารร้านค้าของที่ระลึก นำเสนอแนวความคิดของร้านค้าริมน้ำที่มีลักษณะเฉพาะตัว

: อาคารร้านค้าของที่ระลึก นำเสนอแนวความคิดของร้านค้าริมน้ำที่มีลักษณะเฉพาะตัว

ที่ทำการออกแบบ

ลักษณะอาคารร้านค้าริมน้ำ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยลักษณะเฟอร์นิเจอร์ การจัดวางสินค้า ที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีขนาดเฟอร์นิเจอร์ไม่ใหญ่ ขนาดที่หลากหลาย ส่วนมากจะเป็นโต๊ะเดี่ยวไว้วางสินค้า และอีกหนึ่งลักษณะเฉพาะตัว คือ ลายพื้น ที่มีลักษณะการเรียงตัวไม่เป็นระเบียบ

ลักษณะโครงสร้างง่ายไม่ซับซ้อน โฉว์โครงสร้างให้เห็น ทางเดินด้านหน้าอาคารมีน้ำ มีชั้นเข้านอก มีทำน้ำเพื่อใช้น้ำ ซื่อของจากเรือที่มาขาย

หัวข้อ	ที่ทำการออกแบบ
แนวคิดในการออกแบบ	ร้านค้าริมน้ำที่มีลักษณะของการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ที่ไม่เป็นระเบียบ ขนาดหลากหลายสูงต่ำไม่เท่ากัน ลายที่พื้นไม่เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	<p>ระเบียบ วางลายไม้สลัไปมา หากเป็นทางเดินทั่วไปจะวางในรูปแบบดังรูป</p> <p>ทางเดินตามยาวจะวางในรูปแบบดังรูป</p> <p>ทางเดินสะพานจะวางในรูปแบบดังรูป</p> <p>โดยนำลักษณะการวางต่างๆมาจัดเรียงเพื่อเน้นให้เห็นเส้นทาง สัญจร ยกพื้น ในบางส่วนให้เป็นเหมือนตัวบ้านภายในร้านค้า ริมน้ำ</p> <p>พื้น-พื้น ไม้ตีเป็นแนวสลับกันตามทางเดิน ในร้าน พื้นปูกระเบื้องสีน้ำเงินเข้ม ในส่วนที่แทนค่าน้ำมีทาง สะพานข้าม</p> <p>พื้นคอนกรีตเปลือย ในส่วนวางตู้วางสินค้า ตู้โชว์สินค้า ผนัง-ผนัง ไม้ตีซ้อนเกล็ด</p> <p>เพดาน-ฝ้าไม้ ในบางส่วนเป็นหน้าจั่ว โชว์โครงสร้าง และให้ เกิดความโปร่งของพื้นที่</p> <p>เฟอร์นิเจอร์-เฟอร์นิเจอร์ลอยตัว เป็นเฟอร์นิเจอร์ไม้ ขนาดไม่ ใหญ่ วางสินค้าโชว์</p> <p>ตู้โชว์สินค้า ทำจากไม้ในรูปแบบที่เห็น โครง สร้างที่ไม่ซับซ้อน และเน้นตัวสินค้า</p>
--	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

งานขายของตระลัก

อาคารริมน้ำ เรือนขายของริมน้ำ ที่มี pattern เฉพาะตัว
โดยนำลักษณะ pattern ทางเดินการเรียง การแบ่งของไม้
การจัดวาง furniture ที่ไม่เรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบ
มีขนาดที่หลากหลาย รูปแบบต่างกันออกไป

รูปแบบอาคาร โครงสร้างที่เรียบง่าย
โชว์โครงสร้าง ตกแต่งตามลักษณะโครงสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนร้านขายเครื่องดื่มและอาหารว่าง

: ร้านขายเครื่องดื่มและอาหารว่าง นำเสนอแนวคิดของเฟิงในสวน ไว้นั่งพักหลังจากทำงานในสวน

ที่ทำการออกแบบ

เฟิงในสวน ไว้นั่งพักหลังจากทำงานในสวน ที่มีลักษณะเรียบง่าย ใช้วัสดุต่างๆ โปรงให้ลมพัดผ่านได้ง่าย

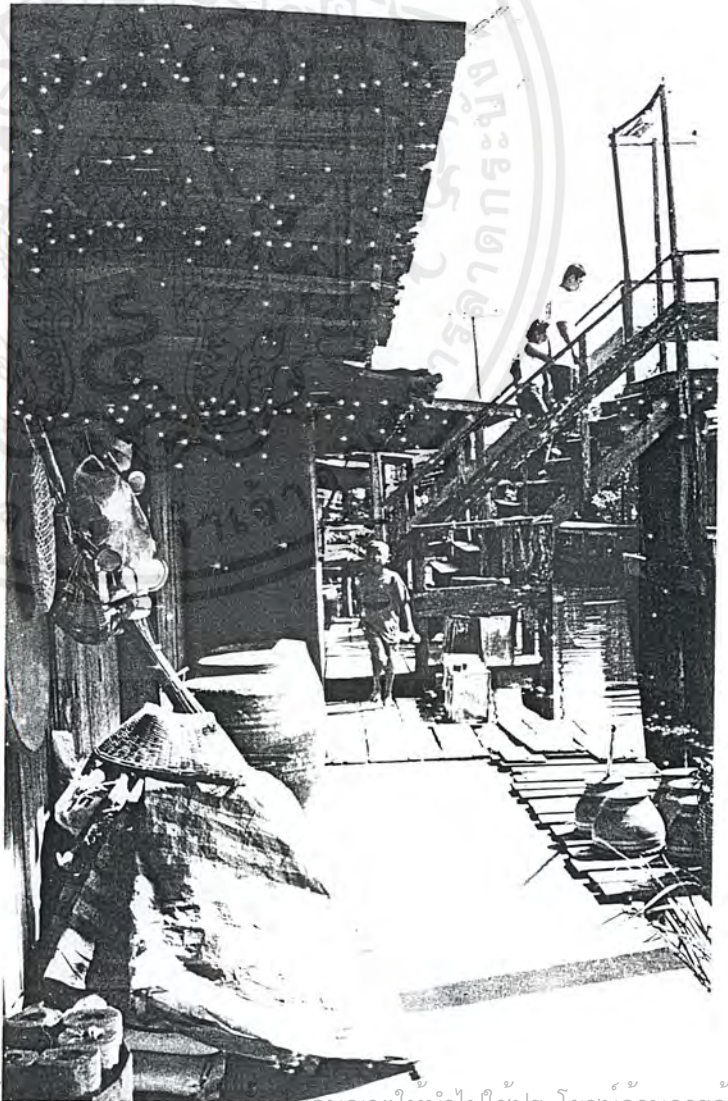
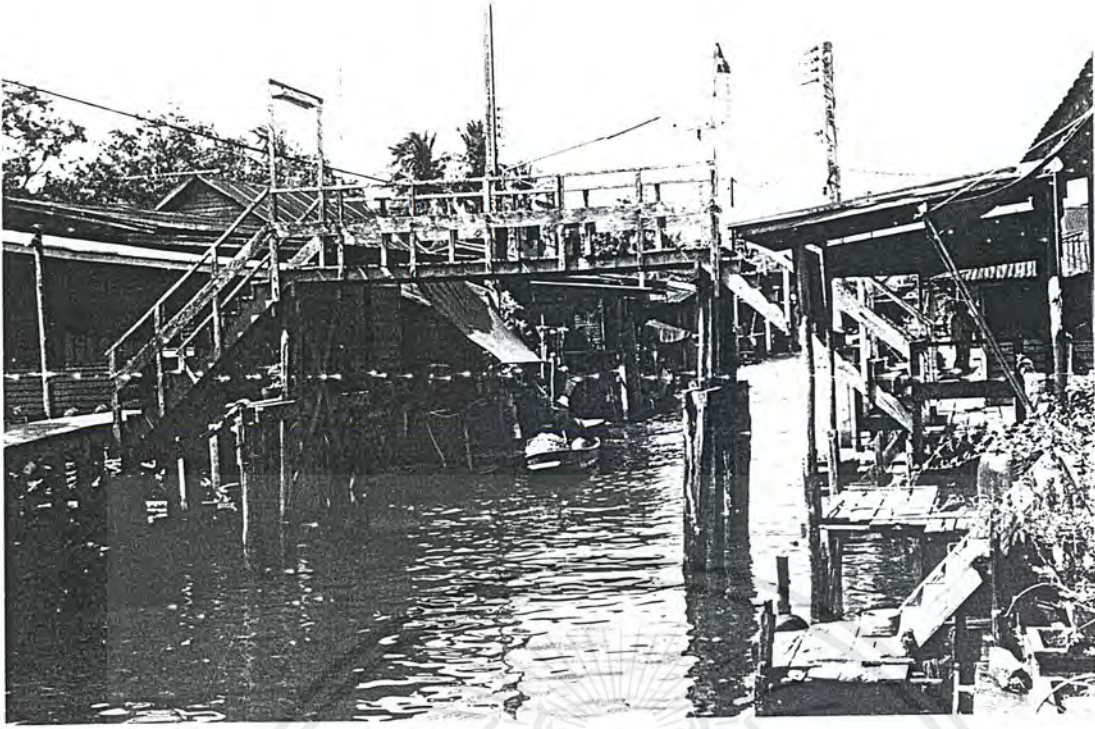
หัวข้อ	ที่ทำการออกแบบ
แนวคิดการออกแบบ	เฟิงในสวน ไว้นั่งพักหลังจากทำงานในสวน ที่มีลักษณะเรียบง่าย ใช้วัสดุต่างๆ โปรงให้ลมพัดผ่านได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

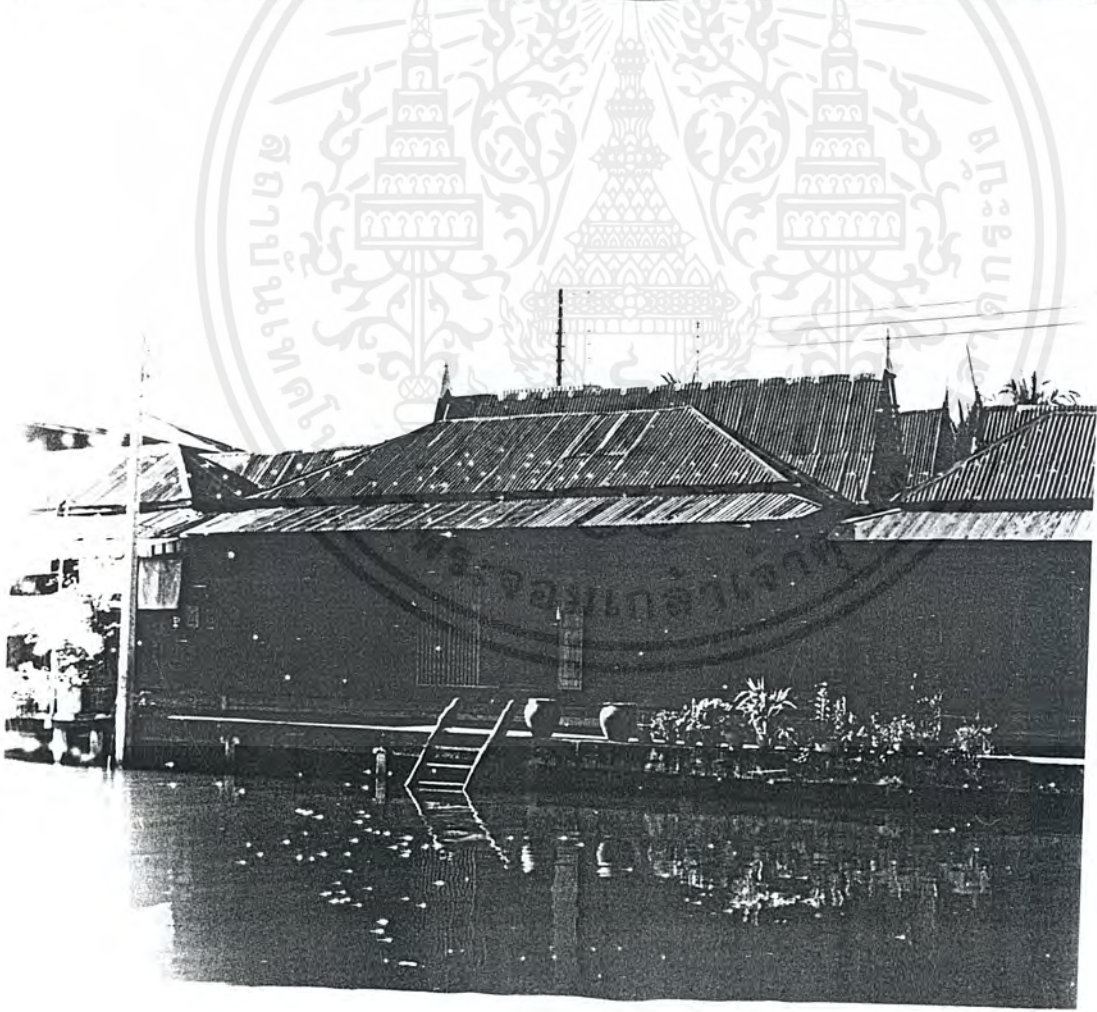
รายละเอียด	ฟื้นฟูไม้ในส่วนภายใน สลับกับกระเบื้อง ฉนวนฉนวนไม้กึ่งเปิดโล่ง เพื่อความโปร่งของส่วนนี้ เพดาน-ฝ้าเพดาน ไม้ เน้นโครงสร้างบ้านไทย
------------	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

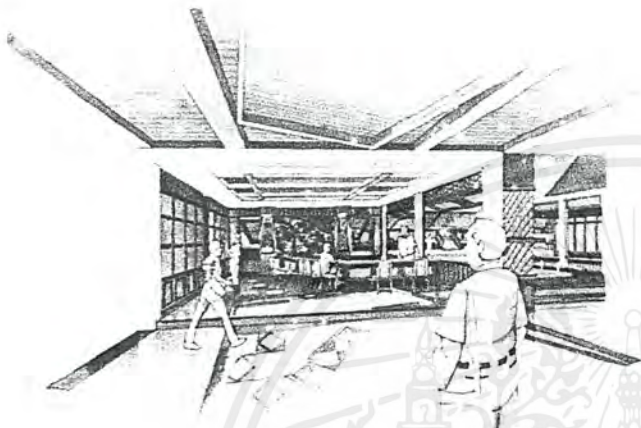

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

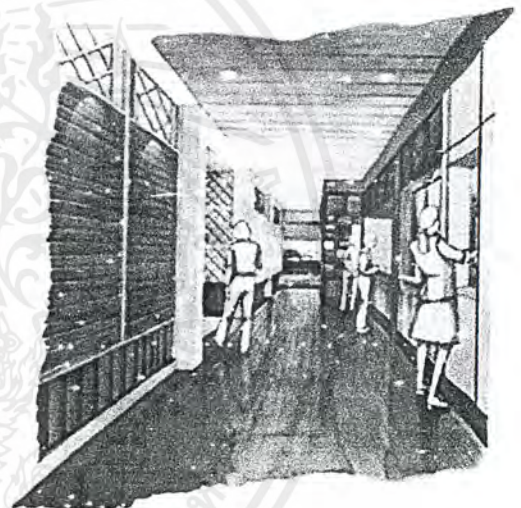
แนวทางการออกแบบ

ส่วนบริการขอมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

บ้านไทย ภาคกลางเพื่อสร้างความเป็นกันเองแก่นักท่องเที่ยว เปรียบเป็นบ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถมาหาความรู้ มาพักผ่อน

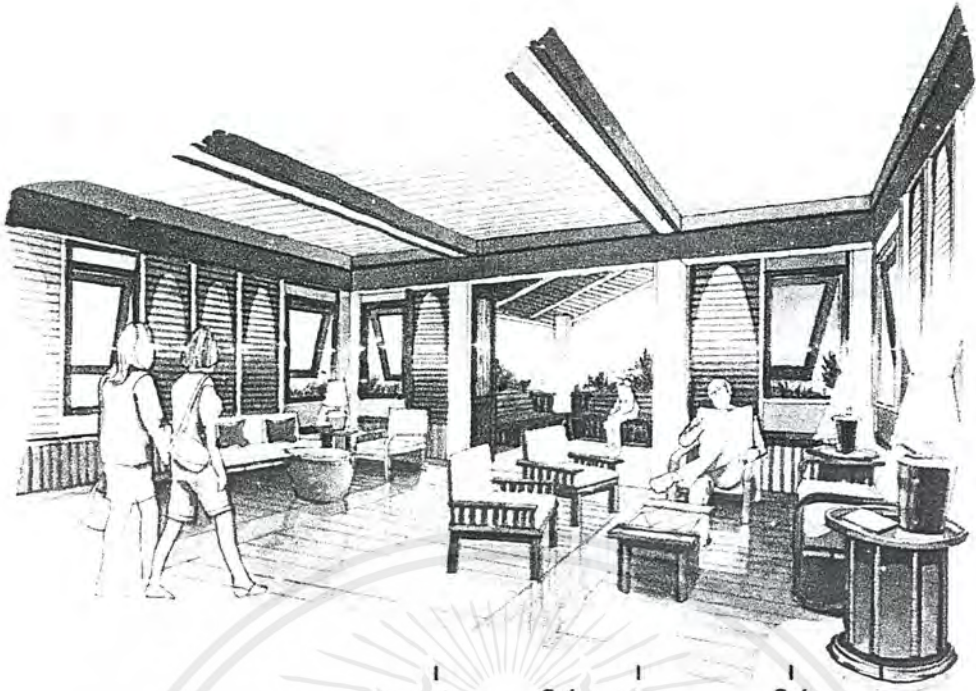
โถงส่วนบริการขอมูล

ส่วนบริการสาธารณะ

ได้ถูกบ้านเป็นที่นั่งพักของคนไทย space ที่เกิดขึ้น สามารถเชื่อมพื้นที่ภายในกับภายนอกได้ โดยสร้างเส้นเอียงเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว และเปิดมุมมองให้เห็นบรรยากาศภายนอก ให้อุบัติเกิดความรู้สึกร่วมกันระหว่างภายในและภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สวนพักผ่อน นั่งเล่น

พื้นที่สวนนั่งเล่นภายในบ้าน ที่มี space ภายในเชื่อมต่อกับภายนอก มีความโปร่ง และความเรียบง่ายของ furniture การจัด group furniture ที่เป็นลักษณะเป็นกันเอง

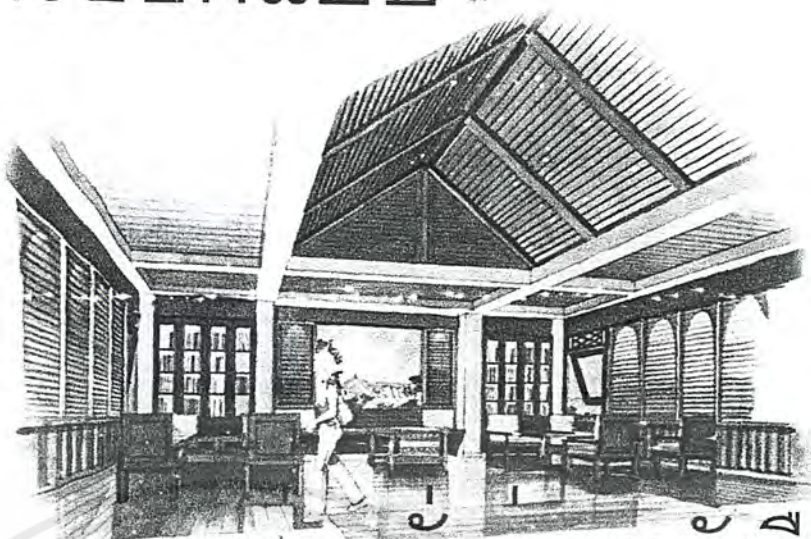
พื้นที่ครัว กินข้าวของบ้านไทยจะแยกออกไปอยู่ด้านหลัง และมีพื้นที่นั่งเล่น family room เป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน

สวนพักผ่อน นั่งเล่นและบริการเครื่องดื่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

สวนนั่งอ่านหนังสือ

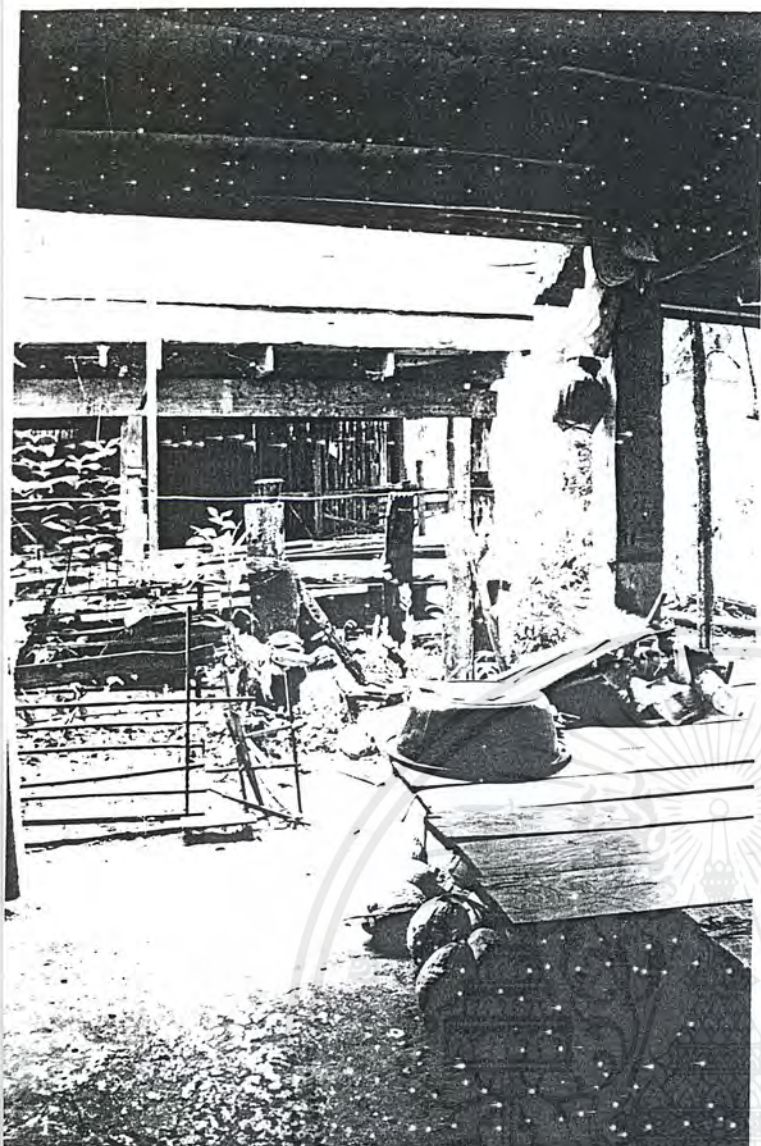
พื้นที่นั่งอ่านหนังสือของบ้าน ให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกที่เป็นกันเอง

บริการ internet

พื้นที่ทำงานภายในบ้าน สร้างมุมมองที่ดีให้นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพักสายตา ระหว่างการใช้ computer จัดวางโต๊ะในรูปแบบเป็นกันเอง พื้นที่นั่งเล่นสำหรับนั่งพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

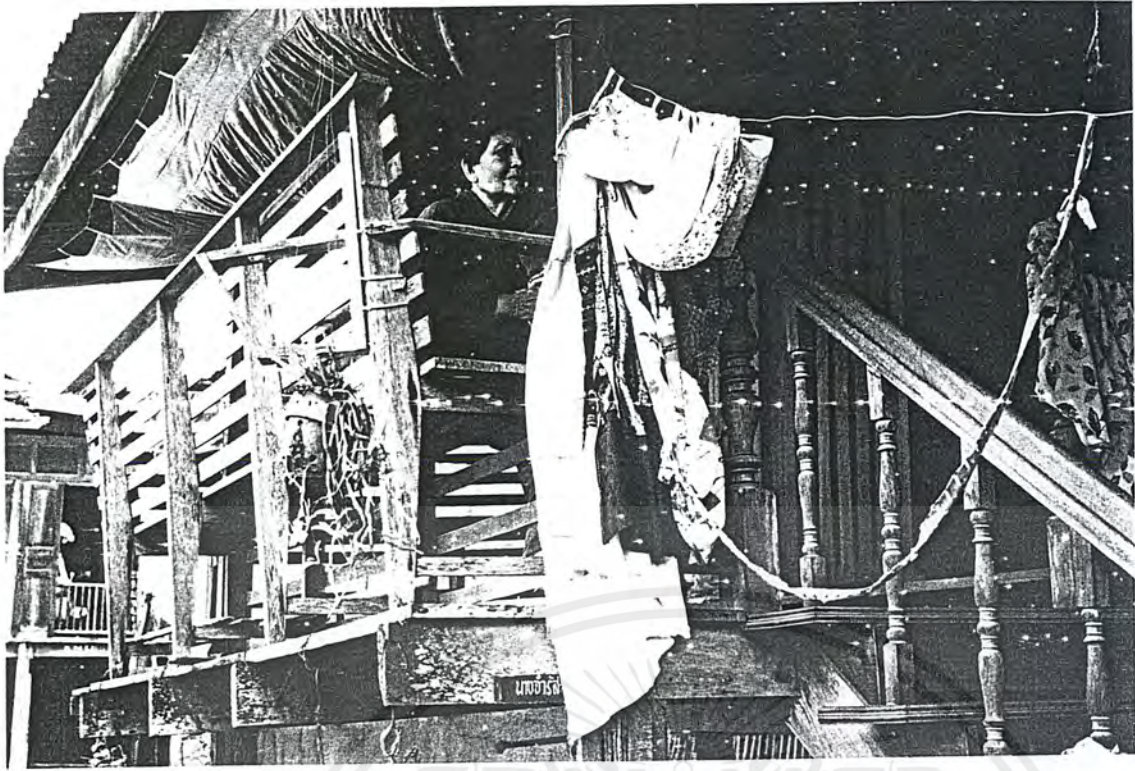

- โครงสร้างบ้าน ปรุหรือลวดตา ทรายกับอิฐปนออก
 ที่ดูกลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- ลักษณะโครงสร้างของบ้านไทย เห็นโครงสร้าง
 ชัดเจน

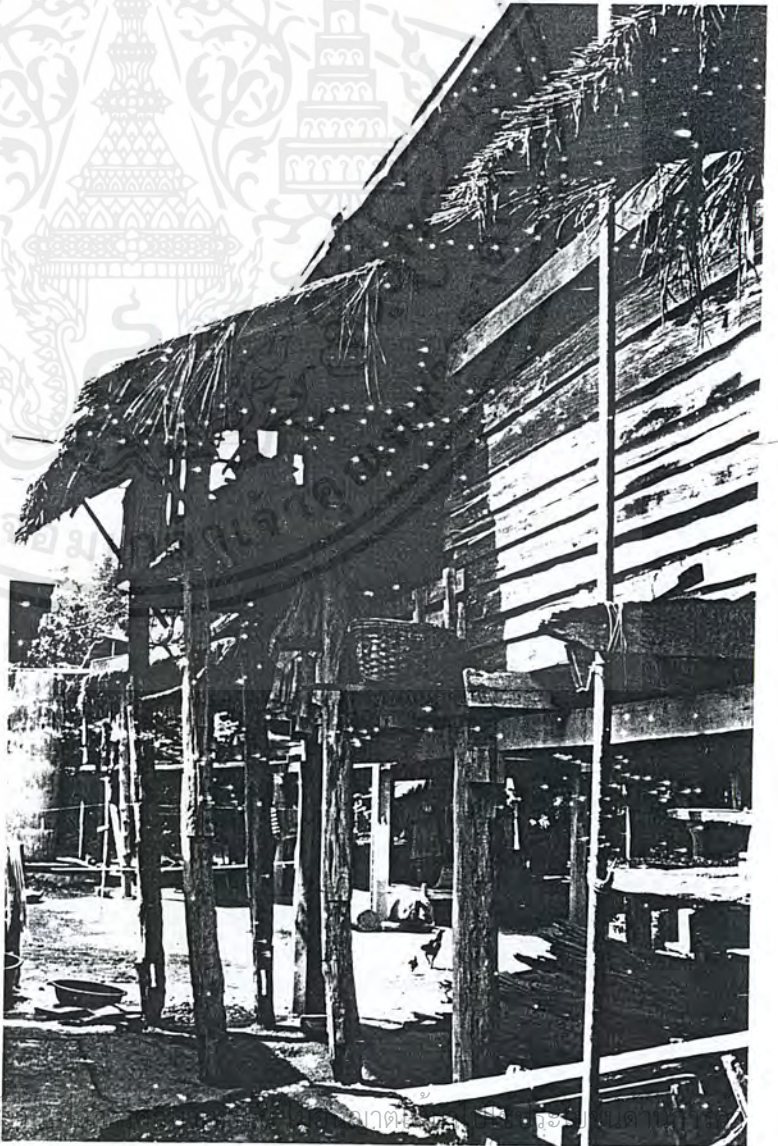
บ้าน เป็นพื้นที่
 และใจของคน ของ
 ไทย

เอกสารนี้...
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

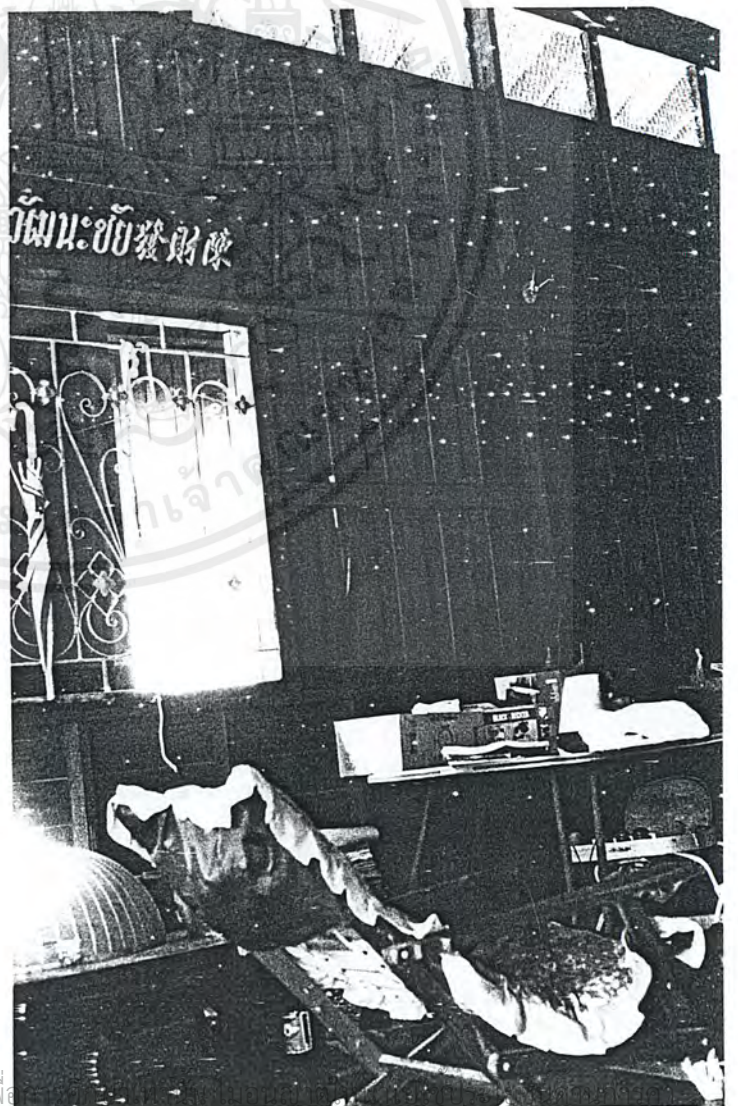

๑ ลักษณะ Furniture ของไทย
มีลักษณะเรียบง่าย space เรียบต่อ
กับภายนอก เป็นที่นั่งเล่นพักผ่อน
เจ้าของบ้าน

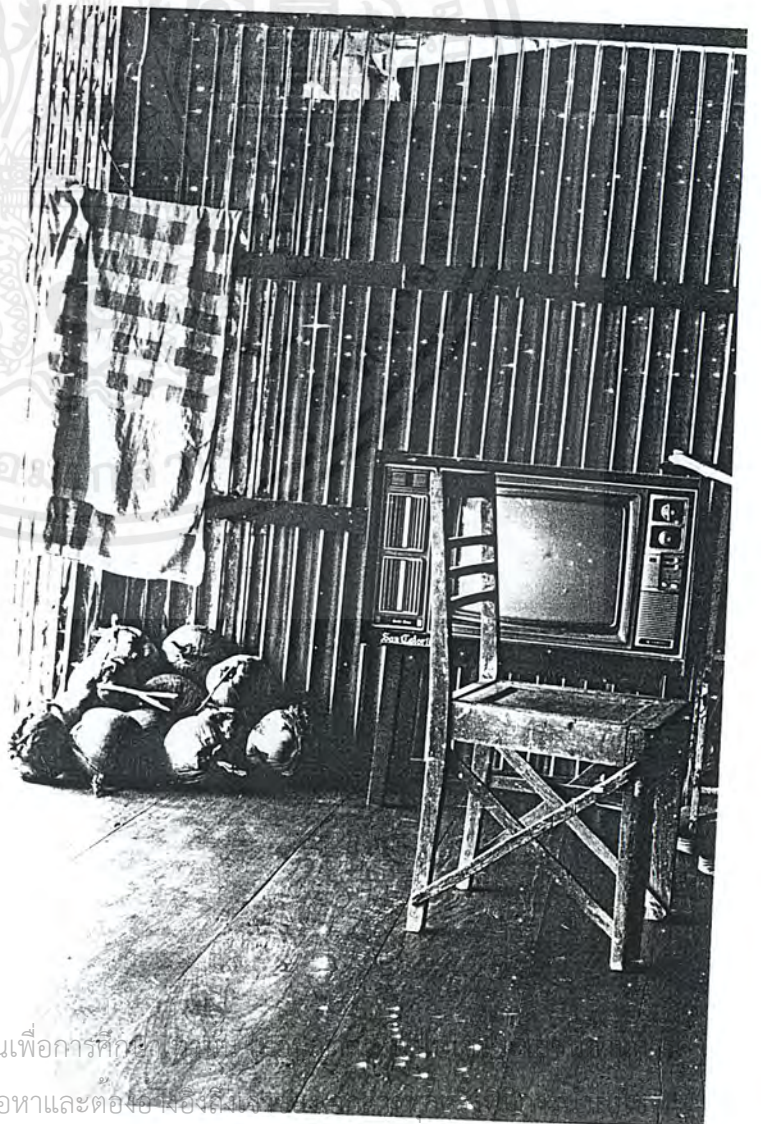

๒ มุมมองที่โดดเด่นเมื่อ จาก
การรวม ลักษณะของอาคาร ทำในวัสดุ
ไม้ ไม้อัดอัด

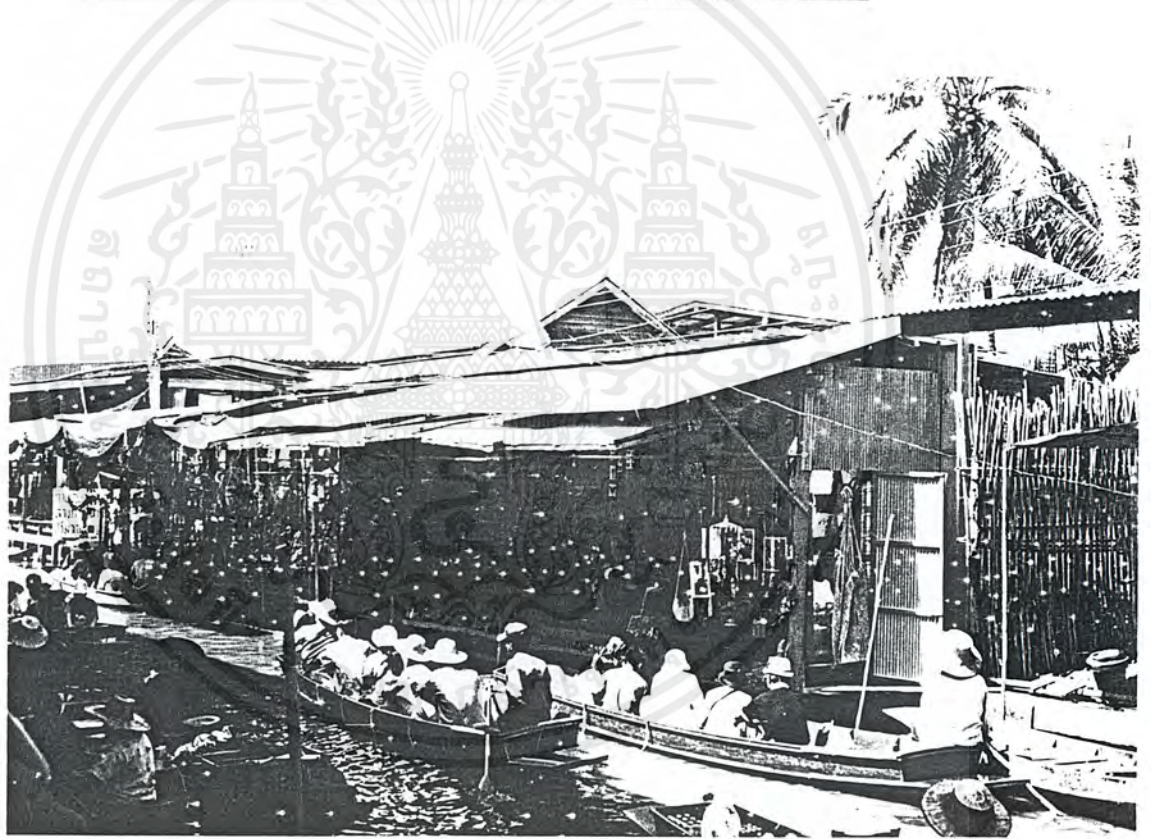
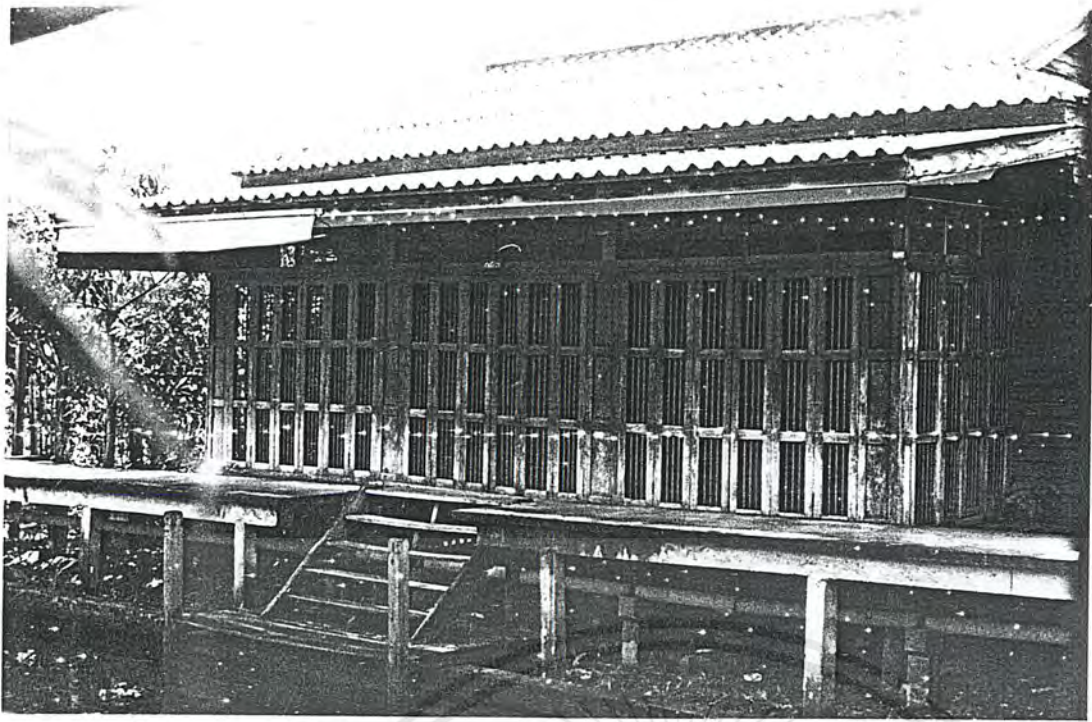
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเท่านั้น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

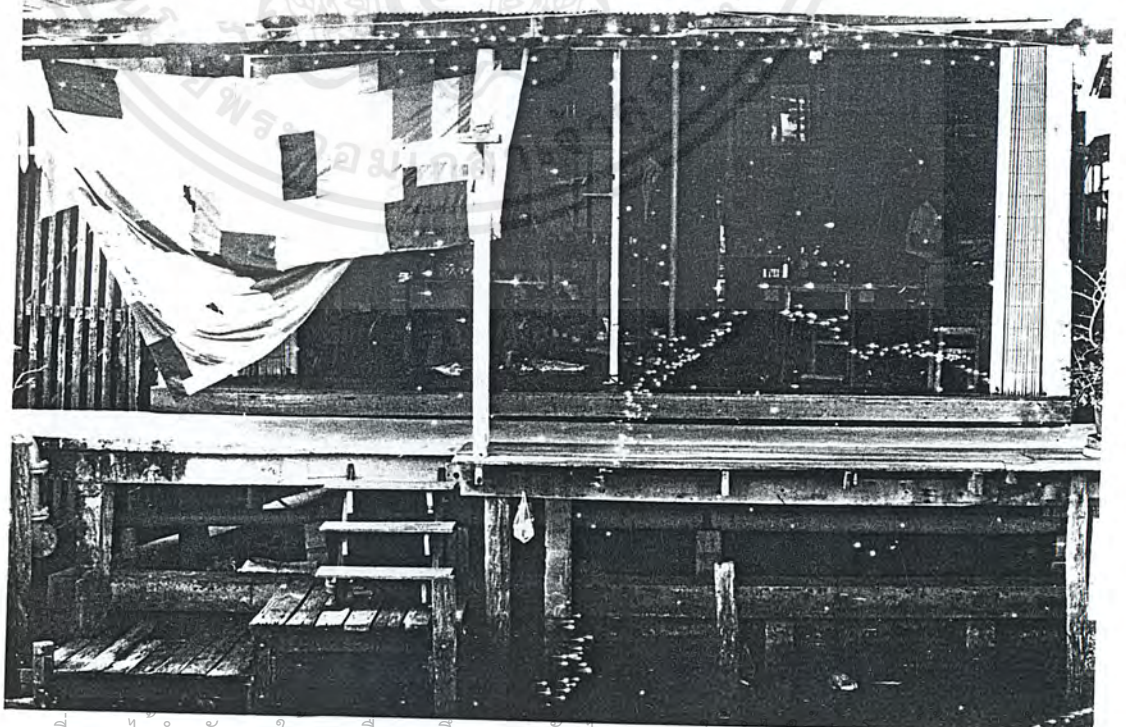
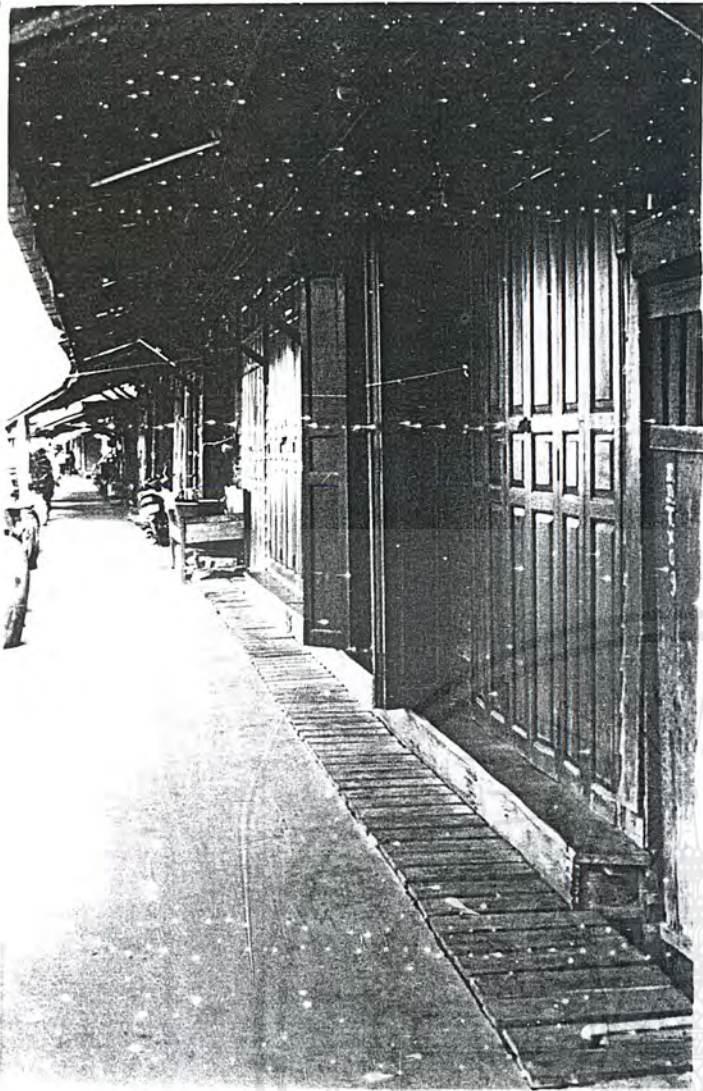
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มา

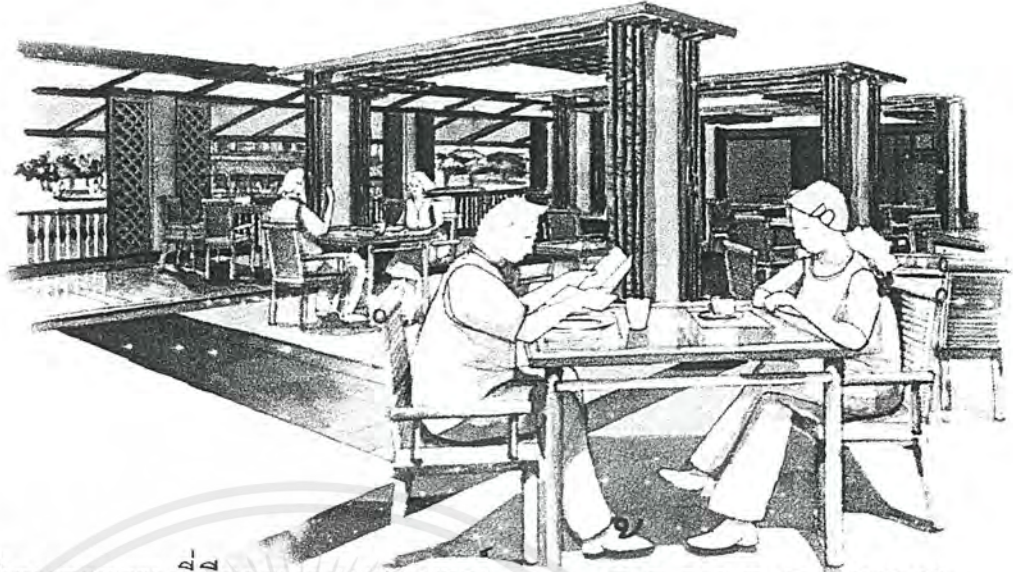

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

เนื่องจากราชบุรีเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพืช ผัก เพื่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนนั่งในสวนท้องร่อง เกิดความร่มรื่น (ใช้แสงเงา outdoor - indoor ให้เหมือนนั่งใต้ร่มไม้) แบ่งพื้นที่โดยใช้พื้นที่สวนและนั่งในศาลา

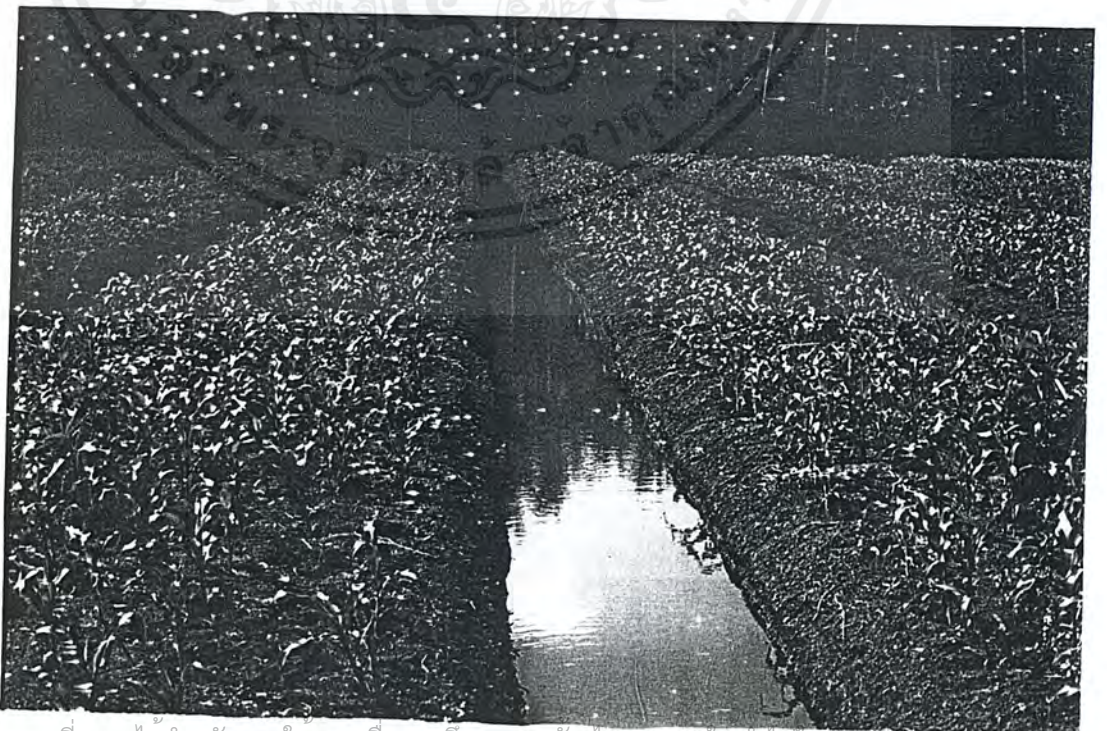
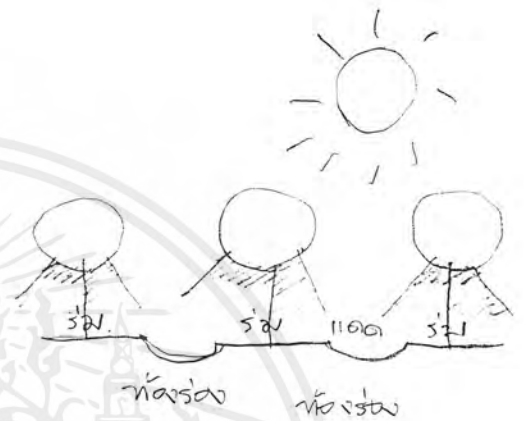
ร้านอาหาร

เป็นเพิงพักในสวน ที่มีขนาดเล็ก
เชื่อมพื้นที่ภายในและภายนอก

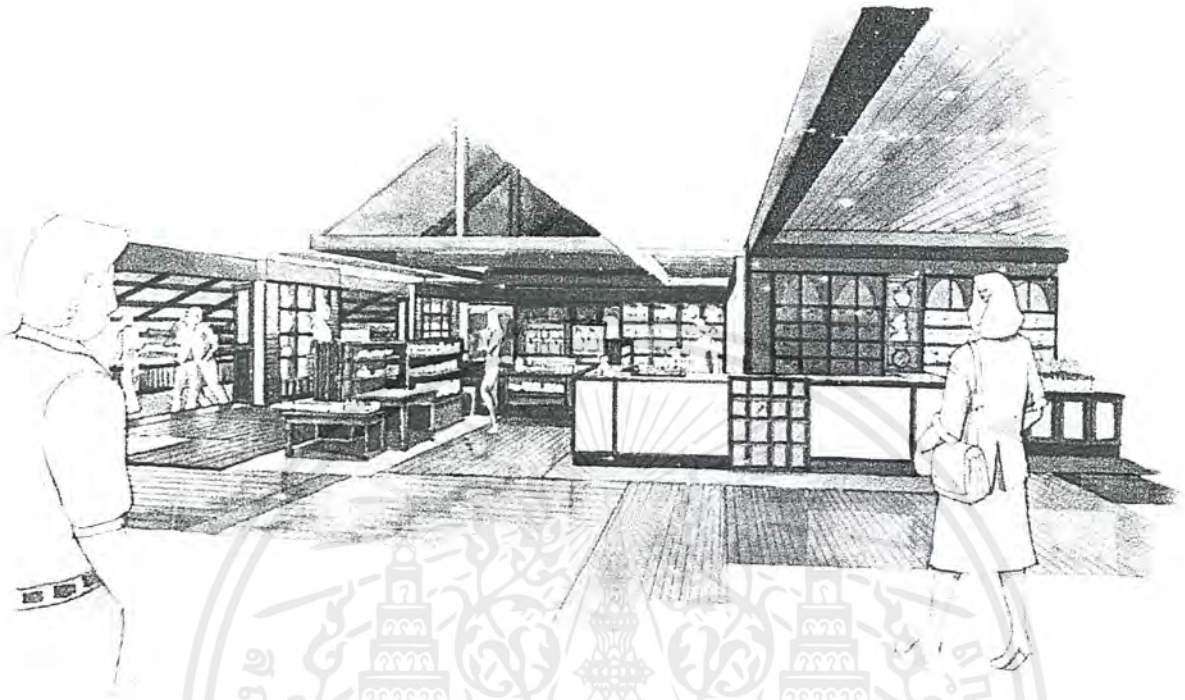
๖ ร้านบริการเครื่องดื่มและอาหารว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบ

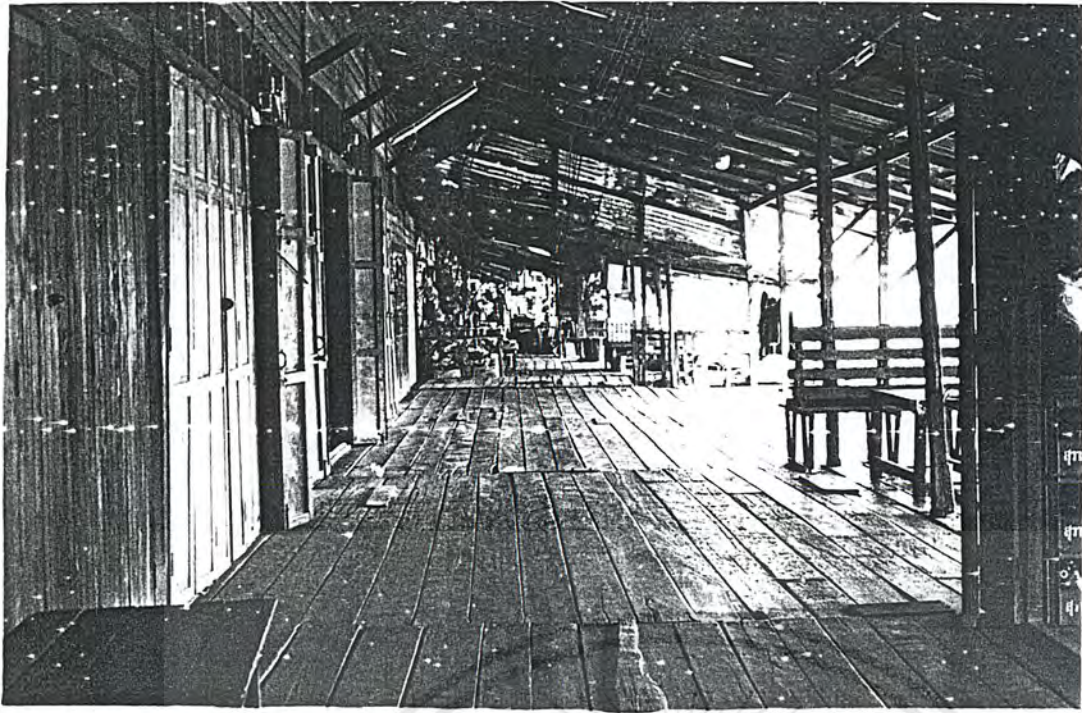

๒-๕ ร้านขายของตระลัก

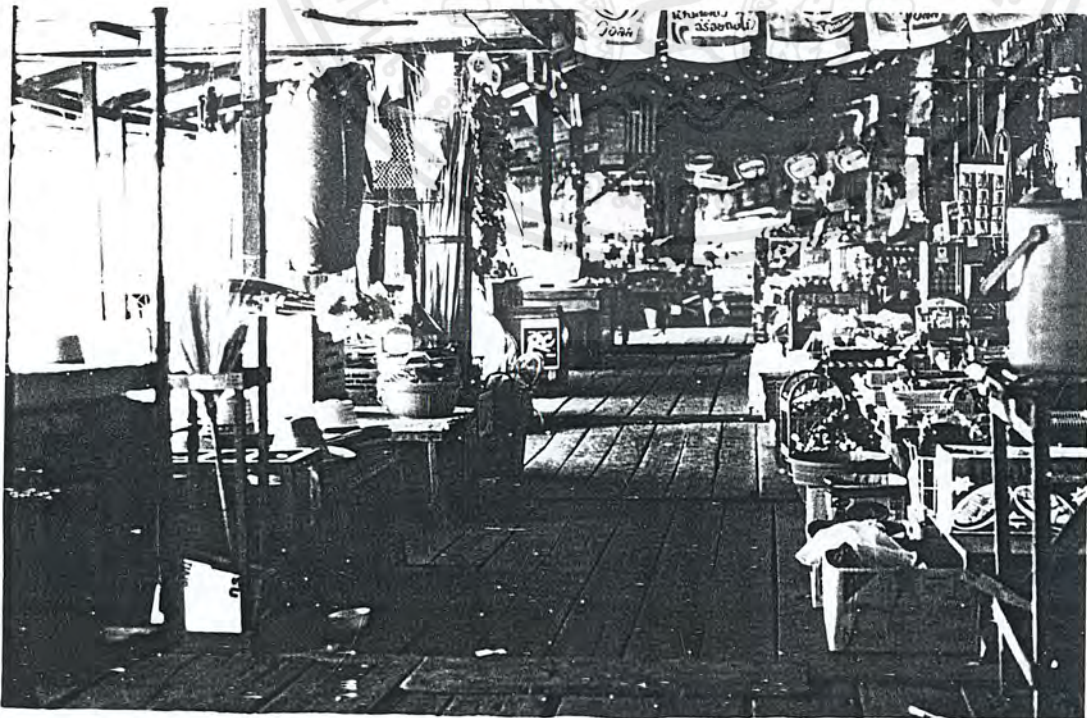
อาคารริมน้ำ เรือนขายของริมน้ำ ที่มี pattern เฉพาะตัว
โดยนำลักษณะ pattern ทางเดินการเรียง การแบ่งของไม้
การจัดวาง furniture ที่ไม่เรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบ
มีขนาดที่หลากหลาย รูปแบบต่างกันไป

รูปแบบอาคาร โครงสร้างที่เรียบง่าย
โชว์โครงสร้าง ตกแต่งตามลักษณะโครงสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

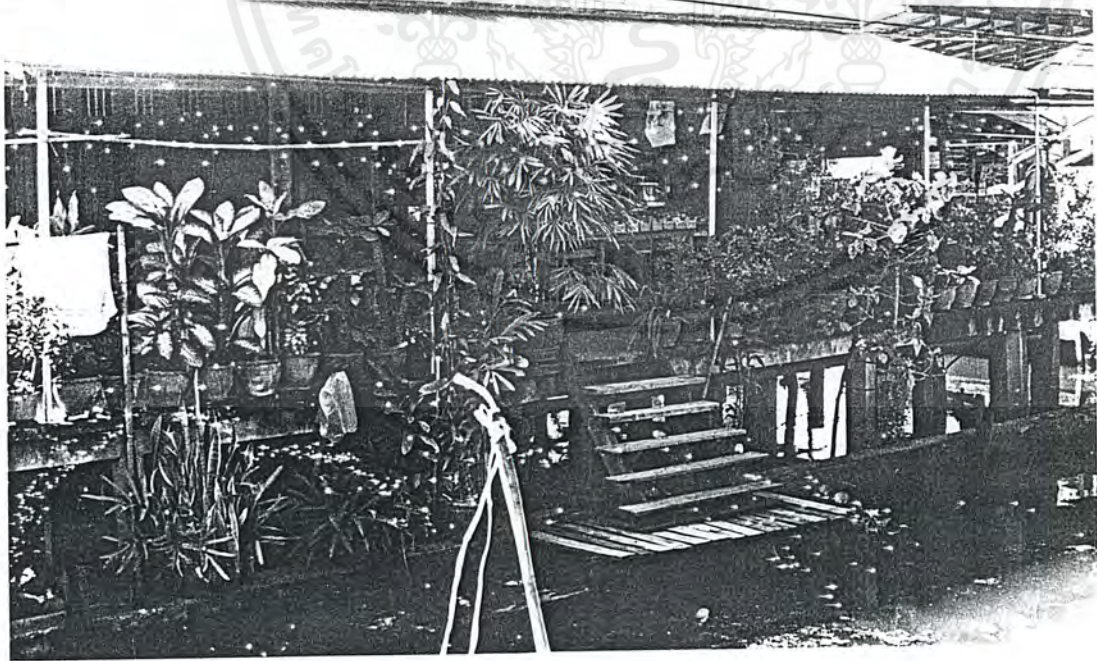
PATTERN ชั้น พื้นไม้กระดาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 วิชา: **FURNITURE และ การจักว้าง**
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะ โครงสร้าง SHOW STRUCTURE ที่เรียบง่าย และรูปแบบทางเดินที่
ลักษณะไม่เรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลาง ททท
- ผังโครงสร้างจังหวัดราชบุรี
- ของดีเมืองราชบุรี
- คู่มือลงทุนอุตสาหกรรม จังหวัดราชบุรี งานพัฒนาอุตสาหกรรม ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
- การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ราชบุรี เทียวไทยไปกับนาอรอบรู้ สำนักพิมพ์สารคดี
- อาษา วารสารสถาปัตยกรรมของสมาคมสถาปนิกสยาม
ฉบับที่ 9 ปี 2543
- แผนที่ภูมิประเทศ จังหวัดราชบุรี กรมแผนที่ทหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมกับการพัฒนา

● วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างไร

ความล้มเหลวในการพัฒนาส่วนใหญ่นั้น มีสาเหตุเนื่องมาจาก “การที่โครงการพัฒนาส่วนมากไม่ให้ความสำคัญต่อบัจจัยทางด้านทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเกี่ยวโยงอย่างสลับซับซ้อนในเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างความเชื่อ ค่านิยม และแรงจูงใจอันหลากหลายที่ประกอบกันเข้าเป็นหัวใจของวัฒนธรรม”

เมื่อจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตที่แท้จริงไว้ แนวคิดทางการพัฒนาจึงต้องขยายกรอบกว้างขึ้น โครงการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNDP) เพิ่มให้คำนิยามของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็น “กระบวนการขยายทางเลือกแก่ปวงชน” ทางเลือกดังกล่าวครอบคลุมทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

วัฒนธรรมคืออะไร

การพัฒนาที่แปลกแยกไปจากบริบททางวัฒนธรรมย่อมเป็นการเติบโตที่ปราศจิตวิญญาณ เพราะวัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคม เป็นแหล่งเกิดของพลังความสร้างสรรค์ที่จะขับเคลื่อนสังคมให้ไปสู่เส้นทางแห่งการพัฒนา “รัฐ” จึงไม่สามารถเข้ามากำหนดรูปแบบวัฒนธรรมแก่ผู้คนได้ ในทางกลับกัน วัฒนธรรมเสียอีกในระยะยาวที่จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบและบทบาทของรัฐ รัฐจึงมีหน้าที่ต้องปกป้องรักษาและส่งเสริมเสรีภาพทางวัฒนธรรมซึ่งตั้งอยู่บนการยอมรับและยกย่องวัฒนธรรมของทุกกลุ่มชน

วัฒนธรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร

การที่ผู้คนไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้เพียงลำพัง ต้องทำงานร่วมกัน ประสานกัน แข่งขันกัน หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในหลายๆ ด้าน สิ่งที่เชื่อมโยงคนแต่ละคนเข้าด้วยกันและก่อให้เกิดพลังของกลุ่มชนขึ้นมา ก็คือวัฒนธรรม ในทำนองเดียวกัน มนุษย์ก็ยังตั้งกฎ

เกณฑ์ขึ้นมากำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่แวดล้อม ซึ่งสะท้อนความคิดความเชื่อของพวกเขาออกมาเป็นวัฒนธรรม

วัฒนธรรมของทุกกลุ่มชนเปลี่ยนแปลงไปตามแรงกระทบจากวัฒนธรรมอื่น มากบ้างน้อยบ้างตามความรุนแรงของกระแสที่มากกระทบ วัฒนธรรมจึงต้องมีความเป็นพลึงในตัวเองและมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

เป้าหมายการพัฒนา

การพัฒนาที่มุ่งแต่เชิงเศรษฐกิจเป็นหลักตามกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบที่ไม่คาดคิด อาทิเช่น

- การเปลี่ยนมาสู่สังคมเศรษฐกิจพาณิชย์ทำให้สตรีและเด็กยากจนลำบากยิ่งขึ้น

- การล่มสลายของครอบครัวเครือญาติ

- การเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ในชนบทระหว่างผู้อุปถัมภ์กับลูกจ้างมาเป็นความสัมพันธ์ในเชิงเงินตราถ่ายเดียว

- ประชากรชนบทถูกมองข้ามความสำคัญ

- ระบบการตลาดและการแข่งขันเสรีทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ อัตราว่างงานสูง ความรู้สึกแปลกแยกในสังคม และอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ๆ

- การท่องเที่ยวที่ทำลายสิ่งแวดล้อม

- ระบบโทรทัศนูปกรณ์ครอบงำโดยโลกตะวันตก

แต่ทั้งนี้ ไม่ได้มีความหมายว่า การปรับเปลี่ยนสังคมให้ทันสมัยเป็นสิ่งไม่ดี หรือควรต่อต้าน สิ่งที่สำคัญที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาอยู่ที่การปรับเปลี่ยนชนบทรรมนิยมประเพณีของกลุ่มชนของตนให้ “มีความทันสมัย” ต่างหาก บางลักษณะของวัฒนธรรมดั้งเดิมก็ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ในขณะที่บางลักษณะก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและจิตใจของสังคมประชาชาติ

*เปเรซ เดอ เควย่า : รายงานของคณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา (ฉบับภาษาไทย)

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติฯ ผู้แปล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป้าหมายการพัฒนาจึงไม่ใช่การ “เป็นปฏิปักษ์ต่อกระแสโลกาภิวัตน์” หากแต่ “เป็นการโน้มนำและปรับแนวทางกระแสโลกาภิวัตน์”

กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนาของโลกปัจจุบันถูกกำหนดโดยกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ โลกถูกย่อให้เล็กลงด้วยเทคโนโลยีทางคมนาคมสื่อสาร การค้าการลงทุนข้ามชาติ รูปแบบวัฒนธรรมภายนอก เช่นการแต่งกาย การบริโภคอาหาร ฯลฯ ล้วนดูเหมือนจะเป็นพฤติกรรมไร้พรมแดนทั้งสิ้น

โลกาภิวัตน์จึงเป็นกระบวนการที่ไร้ความเสมอภาคภายในตัวเอง และไม่ได้สร้างความมั่นคงแน่นอนให้แก่สังคมอย่างแท้จริง

ความตระหนักในจุดนี้ จึงทำให้มีผู้แสวงหาแหล่งคุณค่าและกระบวนการพัฒนาจากวัฒนธรรมดั้งเดิมและภูมิปัญญาพื้นบ้านมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็วิทยาศาสตร์ หรือประเพณีปฏิบัติต่างๆ

วัฒนธรรมสู่การพัฒนา

กระบวนการพัฒนาที่แท้จริง จึงต้องมาจากพลังสร้างสรรค์และการแสดงออกของประชาชาติเอง ไม่ว่าจะเป็ในเรื่องของการประดิษฐ์คิดค้น การแสวงหาหลักปรัชญาความคิดความเชื่อหรือการแสดงออกทางงานศิลปะและสร้างสรรค์สุนทรียภาพแก่สังคม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการเคารพและยอมรับสิทธิมนุษยชนทางด้านวัฒนธรรม ของทุกกลุ่มชน และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและอุตสาหกรรม องค์การอิสระ

และทุกกลุ่มชนเป็นสำคัญ

จากการประชุมระหว่างรัฐบาลที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๑ ที่ผ่านมานี้ ผู้แทนนานาชาติประเทศได้ลงมติรับรองแผนปฏิบัติการด้านวัฒนธรรมและการพัฒนา ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย ๕ ประการดังนี้

๑. เพื่อให้นโยบายทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบหลักในยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒. เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม

๓. เพื่อสร้างมาตรการที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและส่งเสริมอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม

๔. เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษาศาสตร์ ในสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล

๕. เพื่อจัดหาทรัพยากรทั้งด้านกำลังคนและเงินเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาวัฒนธรรม

ที่ประชุมยังได้เสนอให้สนับสนุนการวิจัยด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนา การมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคมในการสร้างนโยบายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม การสนับสนุนการสร้างผลงานสร้างสรรค์ และการปกป้องผลประโยชน์ของศิลปินและผู้สร้างผลงานในท้องตลาด การสนับสนุนการสร้างสื่อมวลชนอิสระและการสนับสนุนสิทธิทางวัฒนธรรม และการสนับสนุนทุกรูปแบบของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนานาชาติ ซึ่งจะนำไปสู่สันติภาพในที่สุด

๘.๒ ทฤษฎีการทั่วไปในการท่องเที่ยว

ทฤษฎีการพื้นฐานในการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

๑. ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ซึ่งสร้างสมกันมาเป็นพัน เป็นหมื่นปี เช่น ภูเขา แม่น้ำ ป่าไม้ ทะเล และความงามตามธรรมชาติอื่นๆ

๒. ความมหัศจรรย์ทางวัฒนธรรม ซึ่งมีมนุษย์ได้สร้างสรรค์ สืบทอด และรักษาสืบต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของเผ่าชน เช่น ความงามของบ้านเมือง ศิลปะ การดำรงชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต ฯลฯ

๘.๓ รสนิยมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมุ่งการพักผ่อนเป็นปัจจัยหลัก การแสวงหาความงามและความรู้เป็นปัจจัยรอง ฉะนั้นรสนิยมของนักท่องเที่ยว จึงแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๓ กลุ่ม คือ

๑. คนที่ต้องการพักผ่อนหาความเพลิดเพลิน เพื่อเปลี่ยนความจำเจในชีวิตประจำวัน เรียกว่า Romantic Approach

๒. คนที่ต้องการแสวงหาความงาม ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ของมนุษย์ เรียกว่า Aesthetic Approach

๓. คนที่ต้องการแสวงหาความรู้ประเภทต่างๆ เรียกว่า Intellectual Approach

ยุทธวิธีในการดำเนินงาน

การจะจัดการท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าหมายทั้ง ๓ ประเภท จำเป็นจะต้องเข้าใจระบบและกระบวนการจัดการ เช่น

๑. มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ตลอดจนจิตวิญญาณของนักท่องเที่ยว

๒. จัดขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานเป็นระบบ

๓. มีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน

๘.๔ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรม คือ จิตวิญญาณหรือรูปแบบของการดำรงชีพของคน เผ่าพันธุ์ ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม และประเพณี

แบ่งออกเป็น ๒ ยุค คือ

๑. มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)
๒. วัฒนธรรมร่วมสมัย (Living Cultures)
๓. ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี (Wisdom and Technology)

การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การทำนุบำรุง รักษาทรัพยากรและจัดการต้อนรับผู้มาเยือนที่มีรสนิยมและความต้องการที่แตกต่างกัน โดยได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนจากผู้เดินทาง มีความรัก ความเข้าใจ ผูกพันเพื่อนมนุษย์ และสถานที่ไปเที่ยวพักผ่อน

๘.๔.๑ ธุรกิจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

คือการจัดบริการให้นักท่องเที่ยว ได้เข้ามาพักผ่อน ชื่นชมความงาม และวิถีชีวิตของประชาชน ตามเมืองและแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ โดยนักท่องเที่ยวจ่ายค่าตอบแทนในการบริการประเภทต่างๆ ให้ เช่น

- ที่พักและอาหาร
- ค่าพาหนะและค่าธรรมเนียม
- ค่าซื้อของที่ระลึก
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ธุรกิจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการเสริมรายได้ให้คนในท้องถิ่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่

ความปรารถนาของคนในท้องถิ่น มีสาระสำคัญ

๒ ประการ คือ

๑. สุขกายสบายใจ และเกียรติยศในวิถีชีวิตที่ปรารถนา

๒. เพิ่มรายได้ประจำวัน เพื่อใช้เป็นปัจจัยเสริมให้เกิดสุขกายสบายใจ

“ธุรกิจการท่องเที่ยวจึงเป็นการเสริมความสุขให้คนในทางอ้อมด้วย”

การเพิ่มรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น

- การประกอบอาชีพตามพื้นฐานวิถีชีวิตของตนเอง
- การพัฒนาทางอุตสาหกรรมหรือการขยายแรงงานตามแหล่งอุตสาหกรรม
- การพัฒนารายได้ผ่านทางกระบวนการ “งานบริการ” ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๑) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คืออุตสาหกรรมเสริมรายได้ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ “ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นงานบริการหารายได้เป็นระดับหนึ่งของโลก”

๒) การพัฒนา “อุตสาหกรรมบริการ” ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับสินค้าที่เมืองและประเทศนำเสนอให้นักท่องเที่ยว ประชาชนมาใช้บริการ

๓) ถ้าแหล่งการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมไม่มีเสน่ห์ คนจะถูกหลอกมาใช้บริการเพียงครั้งเดียว

๔) ถ้าแหล่งการท่องเที่ยวกับการบริการเป็นเลิศ คนจะมาท่องเที่ยวมากขึ้น และนำประโยชน์มาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เป็นเงาตามตัว

๔.๕ ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของไทย

ในรอบ ๔๐ ปี ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เสริมรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมหาศาล แต่ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวได้ทำลายสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของไทยจำนวนมากมายด้วย

การที่ประเทศไม่ประสบความสำเร็จ จากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมาจากปัญหาสำคัญหลายประการ เช่น

๑) ขาดการวางแผนการทำงานบำรุงรักษาและป้องกันแหล่งการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

๒) ขาดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยเฉพาะภาคราชการดำเนินการล่าช้ากว่าภาคเอกชนซึ่งมุ่งแต่ผลกำไร จนลืมนึกถึงผลกระทบในระยะยาว

๓) องค์กรในการบริหารการท่องเที่ยว ขาดเอกภาพ โดยเฉพาะอำนาจในการจัดการ ส่วนใหญ่เป็นอำนาจรวมศูนย์ตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ แต่บุคคลและองค์กรในท้องถิ่นไม่มีส่วนในการวางแผน และการบริหารจัดการอย่างแท้จริง

๔) ยังไม่มีวิธีการกระจายรายได้ลงไปถึงราษฎรโดยตรง ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวตกอยู่ในมือผู้มีอำนาจและมีฐานะทางการเงินที่ดีเท่านั้น

๕) ฯลฯ

๔.๕.๑ อุปสรรคพื้นฐาน ๓ ประการที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไม่ก้าวหน้า

๑. อุปสรรคพื้นฐานคุณภาพคน คือการศึกษา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของไทยได้ตัดขาดจากรากเหง้าวัฒนธรรมตนเองเป็นผลให้คนไทยไม่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น

๑.๑ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

๑.๒ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมและประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญในท้องถิ่น

๑.๓ ไม่มีความรู้ในเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเอกลักษณ์ไทย

๑.๔ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น

๑.๕ ขาดการสืบทอดภูมิปัญญาและเทคโนโลยีท้องถิ่น

คนในท้องถิ่นจึงไม่รู้ว่าจะนำวัฒนธรรมไทยที่ดีมาใช้เป็นทรัพยากรในการท่องเที่ยวได้อย่างไร? เพราะ “การศึกษาของไทย ตัดขาดจากรากเหง้าวัฒนธรรมตนเอง” นักเรียน นักศึกษาไทย ไม่ได้ศึกษามรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง

๒. การพัฒนาทางวัฒนธรรมขาดระบบและกระบวนการ เป็นผลให้การดำเนินงานวัฒนธรรมของไทยแตกแยก มีการขัดแย้งทางความคิด เทคนิค วิธีการและขาดทั้งกฎบัตร คุณภาพ มาตรฐานและแนวทางในการดำเนินงาน เป็นผลให้วัฒนธรรมและคนไทยถูกแยกการพัฒนาออกจากกัน

วัฒนธรรม การศึกษา การพัฒนา ไม่มีเอกภาพ สอดคล้องต่อกัน

๓. การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขาดเอกภาพในการดำเนินงาน เช่น

๓.๑ มีการแตกแยกทางความคิด ในการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรม ทั้งยังไม่เข้าใจเทคนิควิธีการดำเนินงานระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ทั้งหน่วยงานต่างๆ ต่างยึดถือประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ทำให้การวางแผนทำงานบำรุงรักษาร่วมกันไม่ได้เป็นเหตุให้คุณภาพทรัพยากรไม่เข้มแข็ง (Quality of Resources)

๓.๒ ขาดการวางแผนการตลาดอย่างเป็นระบบ (Quality of Marketing) ทำให้ไม่สามารถทราบความต้องการของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวการเตรียมการจัดการบริหารและการจัดการ

๖๔

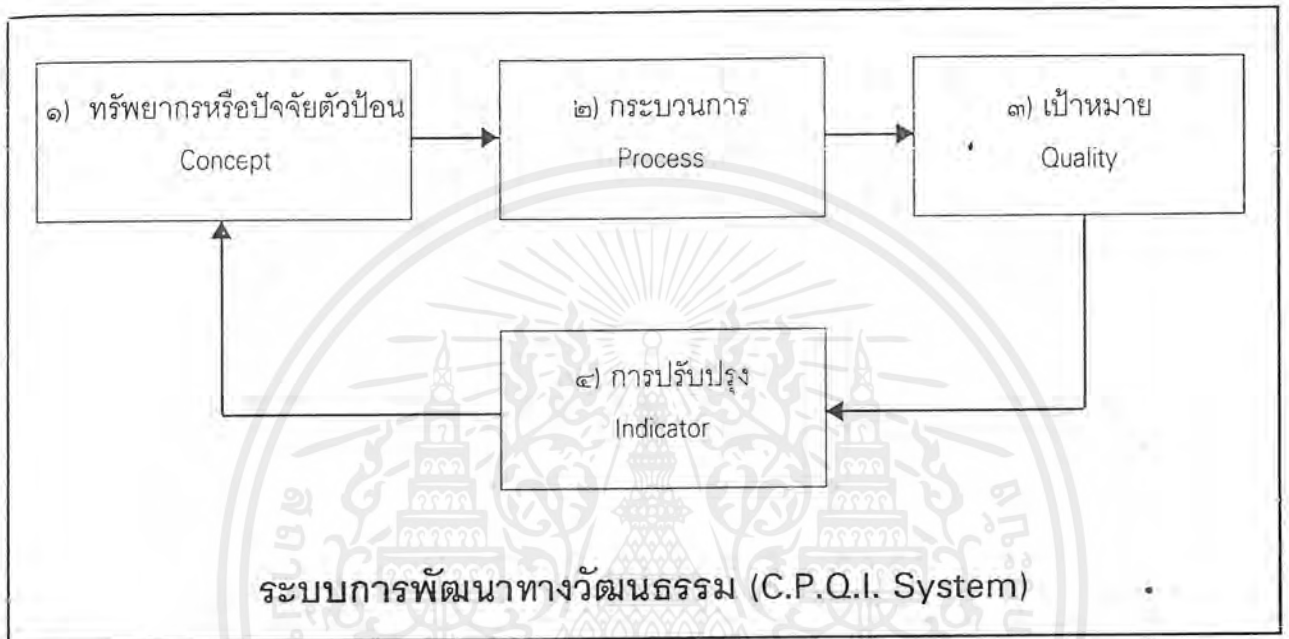
๘.๖ แนวทางการแก้ไข : การพัฒนาการ
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต้องพัฒนาเป็นระบบจึง
จะดำเนินการได้ยั่งยืน

ระบบ คืออะไร?

ระบบ คือ กระบวนการดำเนินงานที่สลับซับซ้อน
เข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ กระบวนการ และ
เป้าหมายที่ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทันต่อ
เวลาและโอกาส

ระบบการดำเนินงานทางวัฒนธรรมเป็นราก
ฐานสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงจะต้องคำนึง
ถึงปัญหาสำคัญต่างๆ เช่น

- ๑) ปัจจัยตัวป้อน คือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นเลิศ
- ๒) กระบวนการดำเนินงานที่เป็นเลิศ
- ๓) คุณภาพและมาตรฐานการบริการที่เป็นเลิศ
- ๔) มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๘.๖.๑ ปัจจัยตัวป้อนทางการท่องเที่ยวที่
เป็นเลิศ : อยู่ที่ไหนมีจริงหรือ?

๑. ทรัพยากรตัวป้อนทางการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
คุณภาพเป็นอย่างไร?

๑.๑ ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Heritage)

- ๑) ป่าสงวนแห่งชาติ เช่น
  - ภูเขา
  - ลำธาร แม่น้ำ
- ๒) สวนอุทยาน เช่น
  - พันธุ์ไม้
  - น้ำตก สัตว์ป่า
- ๓) แหล่งสงวนพันธุ์กรรมทางชีวภาพ
  - ดอกไม้
  - สัตว์ป่า นก แมลง
  - พืชอื่นๆ

๔) กิจกรรมที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นที่หน้า
สนใจ (เช่น ดอยตุง)

๑.๒ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)

- ๑) มรดกทางวัฒนธรรม
  - โบราณสถานสิ่งก่อสร้างที่งดงาม
  - สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี
  - โบราณวัตถุที่งดงาม
  - ตำนานเรื่องราวในอดีต
- ๒) เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมปัจจุบัน
  - วิถีชีวิตเผ่าชนที่หลากหลาย
  - ภาษา กิริยา มารยาท
  - ศาสนา พิธีกรรม
  - บ้านเรือนสิ่งก่อสร้าง ศิลปะและการละเล่น
  - วิถีชุมชน สังคม ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ๑.๓ การสืบทอดภูมิปัญญาและเทคโนโลยี
  - รูปแบบการทำมาหากิน
  - สถานประกอบการด้านศิลปะ หัตถกรรม
  - โรงงานดีเหล็ก ทำแก้ว
  - สถานที่ผลิตเครื่องดนตรีสินค้าที่ระลึก ฯลฯ
- ๒. ปัจจัยอื่นๆ ที่สนองส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - ๒.๑ พาหนะการเดินทาง สนามบิน พาหนะการขนส่ง
  - ๒.๒ ที่พัก อาหาร และการบริการการท่องเที่ยว
  - ๒.๓ การคมนาคม ทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และเส้นทางเดินเท้า
  - ๒.๔ คุณภาพของเจ้าหน้าที่ผู้บริการ
- ๓. บทบัญญัติการเดินทาง
  - ๓.๑ การตรวจคนเข้าเมือง
  - ๓.๒ พิธีการที่ทางราชการกำหนด
  - ๓.๓ ขนบธรรมเนียมประเพณีทางศาสนา
- ๔. องค์กร หน่วยบริการ และสถานประกอบการ
  - โรงแรม
  - กิจกรรมและแหล่งการท่องเที่ยว ฯลฯ
- ๕.๖.๒ **ต้องเคารพขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน (Cultural Procedures)**

การรักษา สืบทอด และพัฒนาวัฒนธรรมที่เป็นกระบวนการ จำเป็นจะต้องแยกกระบวนการและเทคนิควิธีการดำเนินงานทางวัฒนธรรมแต่ละยุคออกให้ชัดเจน เช่น

  - ๖.๒.๑ **กระบวนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)** มุ่งเน้นการอนุรักษ์ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Conservation the Authenticity) โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้
    - ๑.๑ ศึกษาให้รู้รูปแบบเนื้อหาของแท้ดั้งเดิม
    - ๑.๒ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้เด่นชัด
    - ๑.๓ ทำการทํานุบำรุงรักษาอย่างถูกต้อง คือ
      - การสงวนรักษา (Preservation)
      - การอนุรักษ์ (Conservation)
      - การบูรณะซ่อมแซม (Restoration)
    - ๑.๔ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและซาบซึ้งช่วยกันทํานุบำรุงรักษาไว้

กระบวนการสืบทอด สร้างสรรค์และพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัย (Living Culture) จะต้องมีการรักษา สืบทอด ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยมีขั้นตอนสำคัญ ๖ ประการที่เรียกว่า R and D Process คือ

- ๒.๑ ศึกษา ค้นคว้าวิจัย เนื้อหาและรูปแบบพิธีกรรมวัฒนธรรมทุกสาขา
- ๒.๒ เผยแพร่ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ชัดเจน
- ๒.๓ ทำการทํานุบำรุงรักษาปกป้องไม่ให้วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามากลืนกินวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมชาติ
- ๒.๔ มีการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมชาติผ่านทางกระบวนการการศึกษา
- ๒.๕ มีการคิดค้น สร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน
- ๒.๖ มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับโลกร่วมสมัย

มีการจัดการตลาดและการบริการที่เป็นเลิศ

๘.๖.๓ เป้าหมายการพัฒนาทางวัฒนธรรม (Output-Quality)

การพัฒนาทุกชนิดจะต้องแสดงเป้าหมายของการดำเนินงานให้ชัดเจน เรียกว่า Output-Outcome การดำเนินงานการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน จะต้องแสดงภาพที่คาดหวังให้ชัดเจน เช่น

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ท่านต้องแสดงเป้าหมายให้ชัดเจน

ต้องการอนุรักษ์อะไร?

รูปแบบที่มรดกในอดีต
 วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง
 เทคนิค และภูมิปัญญาในอดีต
 สภาพแวดล้อม
 มีการเสริมความรู้ด้วยวิธีการใด? เอกสารแผ่นพับ
 ป้ายนำชม
 คู่มือการศึกษา
 การทำหุ่นจำลอง
 ฯลฯ

การสืบทอดสร้างสรรค์และพัฒนาวัฒนธรรม
 ท่านต้องการให้คนพื้นเมือง ชุมชน มีสมรรถนะทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านใด มีผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนเมือง อย่างไร?

นักท่องเที่ยวควรเข้ามามีบทบาทในการเสริมสมรรถนะของคนโดยวิธีการใด ยุติธรรม ซื่อสัตย์ และคุ้มค่าของการเดินทางเข้ามาชมหรือไม่

การสืบทอด สร้างสรรค์และการพัฒนา จำเป็นจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินงานซึ่งนักบริหารทางวัฒนธรรม จำเป็นจะต้องประกาศคุณภาพให้ชัดเจน เช่น

- คุณภาพมาตรฐานการทำนุบำรุงรักษาโบราณสถาน
- คุณภาพมาตรฐานวัฒนธรรม คนดี
- คุณภาพมาตรฐานสถาบันทางศาสนา
- คุณภาพมาตรฐาน ครอบครัวที่อบอุ่น
- คุณภาพมาตรฐาน ชุมชนที่เข้มแข็ง
- คุณภาพมาตรฐาน เมืองที่น่าอยู่อาศัย
- คุณภาพมาตรฐานสถาบันส่งเสริมการศึกษา

ทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์สถาน ศูนย์วัฒนธรรม ฯลฯ

- คุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยว ฯลฯ

ผลกระทบต่อประชาชน (Evaluation)

การพัฒนาวัฒนธรรมที่ขาดเป้าหมาย คือ ความล้มเหลวสูญเสียของการดำเนินงาน การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จะต้องประกาศเป้าหมายให้ชัดเจน จึงจะคุ้มกับการลงทุนลงแรงในการพัฒนา “การวางแผนที่ผิดพลาด ทำให้ชาติพังทลาย”

การปรับปรุงงานให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์

การทำงานทุกอย่างจะต้องมีระบบการตรวจ (Inspecting) การประเมินผล การสุ่มวัดเป็นระยะกระบวนการดำเนินงานเช่นนี้เป็นเรื่องยาก แต่จำเป็นจะต้องทำไม่เช่นนั้นการพัฒนาต่างๆ ไม่มีทางจะยกคุณภาพของเมือง จังหวัด และประเทศให้หลุดหน้าไปได้ การจะทำเช่นนี้ได้ หน่วยงานกลางของรัฐ เช่นสภาพัฒนา

กล่าวกันว่า

ถ้าวัดโดยความรู้สึกของบุคคล	เป็น	- เผด็จอำนาจ คักดินานิยม
ถ้าวัดเพียงปริมาณ	เป็น	- ทุนนิยม
ถ้าวัดโดยมาตรฐานกลาง	เป็น	- ประชาธิปไตยนิยม

ไม่ดี
ไม่ดี
ดี

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือสำนักนายกรัฐมนตรี จะต้องสร้างเครื่องชี้วัด (Indicator) ขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือกลาง

ท้องถิ่นจะพัฒนาวัฒนธรรมพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างไร?

หลัก ๓ ประการในการเป็นเลิศทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ

- ก) จะต้องพัฒนาคุณภาพมาตรฐานชุมชนให้เป็นเลิศ
- ข) จะต้องพัฒนาการตลาดให้เป็นเลิศ
- ค) จะต้องเป็นการบริการที่เป็นเลิศ

ก) คุณภาพมาตรฐานวัฒนธรรมชุมชนต้องเป็นเลิศ

๙.๑ คุณภาพมาตรฐาน

ชุมชน คือ สังคมขนาดย่อมแต่มีความสำคัญใน

ฐานะเป็นองค์ประกอบของโครงสร้างประเทศ ต้องสามารถรักษา สืบทอด และพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งรูปแบบการดำรงชีพแบบดั้งเดิมเฉพาะตน และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ประสานกลมกลืนกับโลกภายนอกโดยไม่สูญเสียมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม ประชาชนมีความสุขกาย สบายใจ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งที่ช่วยตัวเองได้เพราะความร่วมมือร่วมใจ รักสามัคคี ของบุคคลผู้นำองค์กรในท้องถิ่น

๙.๒ มาตรฐานการประเมินคุณค่าของชุมชน

มีองค์ประกอบสำคัญ ๑๐ องค์ประกอบดังต่อไปนี้

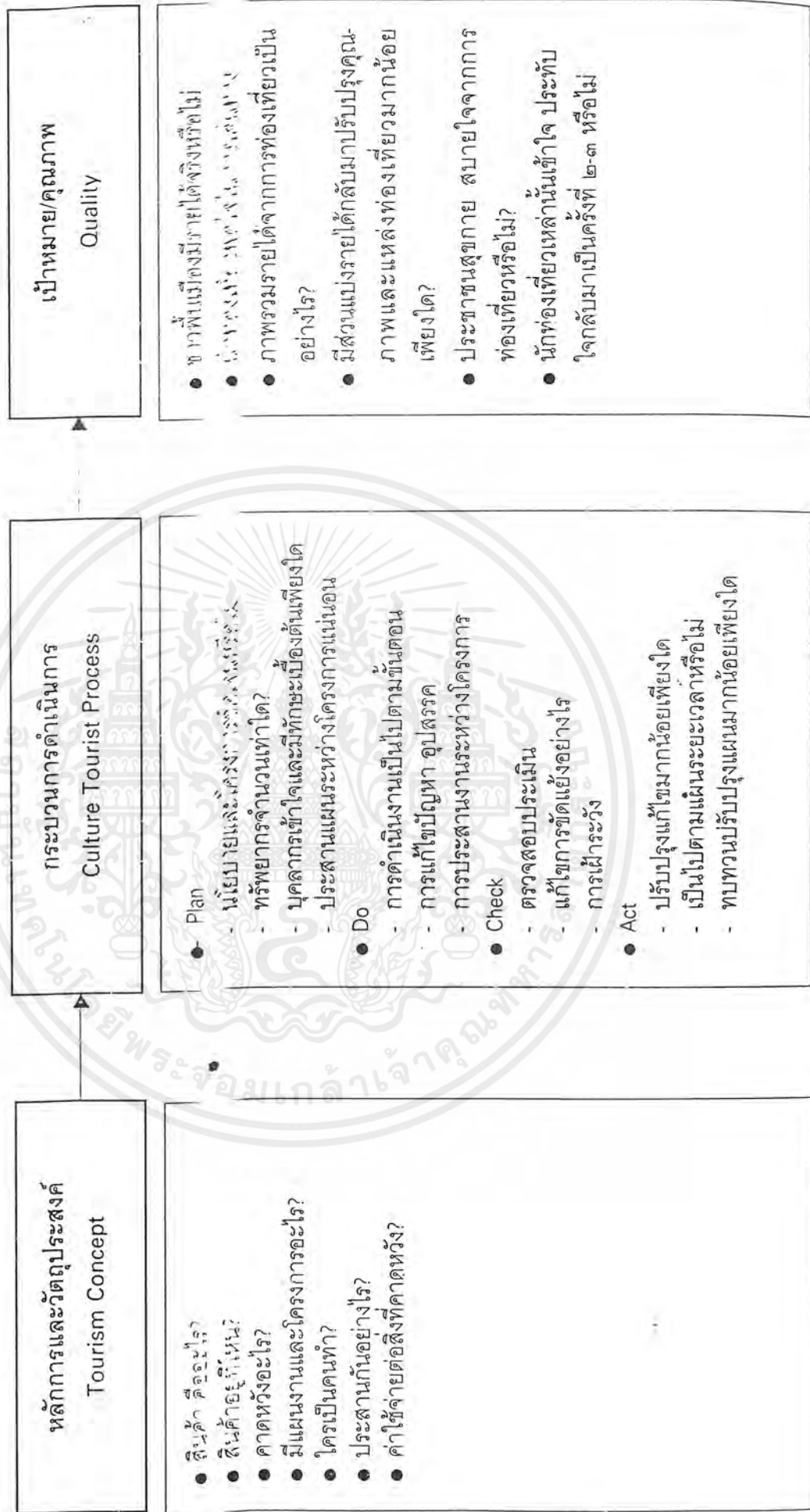
- องค์ประกอบที่ ๑ ปัจจัยพื้นฐานทางกายภาพ (เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำใช้ ฯลฯ) เพียงพอ
- องค์ประกอบที่ ๒ การทำมาหากิน
- องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษา กรีฑา มารยาท
- องค์ประกอบที่ ๔ ศิลปะ ขนบธรรมเนียม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบ กระบวนการ และเป้าหมายการดำเนินงาน

๑. วัตถุประสงค์และหลักการ
๒. กระบวนการดำเนินงานและ
๓. เป้าหมาย

ต้องชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเพณี พิธีกรรม

- องค์ประกอบที่ ๕ เครื่องญาติ-สังคัม
- องค์ประกอบที่ ๖ เศรษฐกิจ
- องค์ประกอบที่ ๗ สิ่งแวดล้อม
- องค์ประกอบที่ ๘ การพึ่งพาตนเอง
- องค์ประกอบที่ ๙ ความสัมพันธ์กับชุมชน
- อื่น
- องค์ประกอบที่ ๑๐ ภาพพจน์ดีงาม

องค์ประกอบที่ ๑ ปัจจัยพื้นฐานทางกายภาพที่เพียงพอ
มาตรฐาน ๑ เป็นชุมชนที่มีสภาพภูมิศาสตร์อุดมสมบูรณ์มีที่ทำกินเหมาะสมต่อการหาอาหารมาดำรงชีพ เช่น เกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การหาปลา การล่าสัตว์
มาตรฐาน ๒ มีการพัฒนาสาธารณูปการและสาธารณูปโภคเหมาะสมตามอัตภาพ
มาตรฐาน ๓ ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

องค์ประกอบที่ ๒ การทำมาหากิน

มาตรฐาน ๔ ประชาชนมีที่ทำมาหากินเพียงพอต่อการดำรงชีพที่ยั่งยืน
มาตรฐาน ๕ มีการทำงานที่เหมาะสมกับสมรรถนะวิชาชีพของบุคคล โดยไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อม และมีการดำรงชีพตามวิถีทางที่เหมาะสม และรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนไว้ได้
มาตรฐาน ๖ ประชาชนมีอาหารเพียงพอและสามารถดำรงชีพได้ตลอดปี
มาตรฐาน ๗ มีเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ของตนเองเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ และขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษา ภาษา กิริยามารยาท

มาตรฐาน ๘ ชุมชนมีโรงเรียน สถานศึกษาเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น
มาตรฐาน ๙ สมาชิกในชุมชนได้รับการศึกษาต่อเนื่อง ๑๒ ปี (พูด เขียน อ่าน กิริยามารยาท)
มาตรฐาน ๑๐ ผู้นำในชุมชน เช่น ครู อาจารย์ พระภิกษุ ฯลฯ ได้รับการยกย่องเป็นปูชนียบุคคล

องค์ประกอบที่ ๔ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ๑๑ มีสถาบันศาสนา เช่น วัด หรือมัสยิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพียงพอ และเหมาะสมในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

มาตรฐาน ๑๒ ประชาชนยึดศาสนาเป็นหลักในการดำรงชีพ รักษาศีลธรรม จริยธรรมตามคำสอนของพระศาสดาอย่างเคร่งครัด

มาตรฐาน ๑๓ ประชาชนร่วมกันทำนุบำรุงรักษาสถาบันทางศาสนา โดยการทำนุญตามขนบธรรมเนียมประเพณี

มาตรฐาน ๑๔ ประชาชนไม่เป็นทาสอบายมุข ชุมชนไม่ส่งเสริมสนับสนุนแหล่งอบายมุข

องค์ประกอบที่ ๕ ศิลปะและสุนทรียภาพ

มาตรฐาน ๑๕ บ้านเรือนสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องตามหลักสุขอนามัย

มาตรฐาน ๑๖ มีการจัดกิจกรรมการแสดง สร้างสรรค์สืบทอด ศิลปะแขนงต่างๆ ที่เป็นมรดกของท้องถิ่น

มาตรฐาน ๑๗ มีการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตำนาน เอกสารและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ ๖ ด้านสังคม-สวัสดิการ

มาตรฐาน ๑๘ มีการจัดตั้งองค์กรหรือชุมชนที่เหมาะสมในการปกครอง ดูแลชุมชนของตนเอง

มาตรฐาน ๑๙ มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และอันตรายที่ได้รับจากอิทธิพลภายนอก หรือการพัฒนาที่ผิดพลาดในชุมชนอื่นๆ

มาตรฐาน ๒๐ ประชาชนรักใคร่ เครือญาติ ภาคภูมิใจท้องถิ่น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

มาตรฐาน ๒๑ ให้การเคารพผู้เฒ่า ผู้แก่ ไม่ดูถูกสตรี มีเมตตาต่อเด็กและเยาวชน

องค์ประกอบที่ ๗ ด้านเศรษฐกิจ

มาตรฐาน ๒๒ มีสหกรณ์ในชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน รวมทั้งแผนการพัฒนาการทำมาหากินและการท่องเที่ยว

มาตรฐาน ๒๓ มีการจัดทำบัญชีทรัพย์สินของส่วนรวม

เช่น

- บัญชีมรดกทางธรรมชาติ
- บัญชีมรดกทางวัฒนธรรม
- บัญชีทรัพย์สินทางการเงิน

มาตรฐาน ๒๔ สมาชิกในชุมชน ไม่ตกเป็นทาสทาส
การบริโภคนิยม

องค์ประกอบที่ ๘ สิ่งแวดล้อม ชุมชน

มาตรฐาน ๒๕ รักษาความงามของธรรมชาติ มีระ
นิยมดี ไม่สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม ปลอดภัย ประชาชน
ยิ้มแย้มแจ่มใส มีเมตตา

มาตรฐาน ๒๖ ร่วมดูแลทรัพยากรของท้องถิ่น เช่น
แม่น้ำ ป่าเขา ถนนหนทาง สาธารณสมบัติ

องค์ประกอบที่ ๙ ความสัมพันธ์กับชุมชนอื่น ๆ

มาตรฐาน ๒๗ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สร้างความ
สัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียงอย่างเรียบร้อย

มาตรฐาน ๒๘ สมาชิกในชุมชน รักใคร่กลมเกลียว
และมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐาน ๒๙ ภาคภูมิใจในชุมชน และไม่ทิ้งชุมชน
ไปหาที่อยู่อาศัยใหม่

องค์ประกอบที่ ๑๐ ภาพพจน์ดีงาม

มาตรฐาน ๓๐ ชุมชนใกล้เคียงยกย่องมีภาพลักษณ์ที่
ดีเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนอื่น

ข. การตลาดต้องเป็นเลิศ : (Marketing)

ตลาด คือ ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่มีความ
ต้องการเดินทางไปพักผ่อน ความสะดวกสบายและไปเรียนรู้อารมย์ทางธรรมชาติและทางสังคม ซึ่งมีมากมายหลายพื้นที่กระจายอยู่
ตามภูมิภาคต่างๆ ของโลก

ประเทศไทยมีปัจจัยพื้นฐานการท่องเที่ยว
มากมาย ทั้งที่เป็นมรดกทางธรรมชาติและทาง
วัฒนธรรม แต่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาหรือไม่นั้นจะ
ต้องทราบพื้นฐานดังต่อไปนี้

๑. ได้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากน้อย
เพียงใด?

๒. ประเทศ จังหวัด เมืองและการท่องเที่ยว
ปรากฏอยู่ในบัญชีแหล่งการท่องเที่ยวของโลกแล้วหรือ
ไม่?

๓. มีกิจกรรมอะไรบ้างที่เป็นรูปแบบที่มีความ
น่าสนใจในคุณค่าสากล ถ้าไม่ได้มาเห็นมาพบแล้วจะ
ต้องเจ็บปวดไปตลอดชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการพัฒนาการตลาดนั้นแยกตลาดการท่องเที่ยวออกเป็น ๒ แบบ คือ

๑) ผู้มาเยือน (Visitors) คือคนพื้นเมืองที่ตั้ง
บ้านเรือนอยู่รอบๆ จังหวัดหรือแหล่งการท่องเที่ยว
โดยเดินทางมาในตอนเช้าแล้วกลับบ้านในตอนเย็นไม่
ได้พักค้างคืน

๒) นักท่องเที่ยว (Tourism) คือ คนที่เดิน
ทางมาและพักค้างคืน เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ เช่น การ
พักผ่อน การหาความงาม หรือการแสวงหาความรู้
การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาการตลาดนั้น
ควรจะได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนนี้

๑) ศึกษาสมรรถนะของแหล่งการท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมให้ชัดเจน พัฒนาปรับปรุง บำรุงรักษาให้ได้
มาตรฐาน

๒) ศึกษาสถานภาพของลูกค้าและรสนิยมของ
พวกเขาให้ชัด

๓) จัดการโฆษณาและวางแผนทางการตลาด
อย่างเป็นขั้นตอน

๔) พัฒนาระบบการตลาดให้มั่นคง และมีหลัก
ประกันชัดเจนว่าลูกค้าไม่ผิดหวังเมื่อมาใช้บริการ

๕) มีการวางแผนการตลาดร่วมกันระหว่างเจ้า
หน้าที่ (Tourist Staffs) และองค์กรชุมชน (Local Authority)

ค. การบริการต้องเป็นเลิศ (Service)

จังหวัดจะเป็นศูนย์การท่องเที่ยวในภูมิภาค
ได้หรือไม่?

ปัจจัยพื้นฐาน ๓ ประการ ที่จะต้องปรับปรุงการ
บริการที่เป็นเลิศให้ได้มาตรฐาน คือ

๑. สินค้าหรือแหล่งการท่องเที่ยวต้องตรงตา
ตรงใจ

สามารถสนองรสนิยมนักท่องเที่ยว ๓ ประเภท คือ
๑. นักท่องเที่ยวที่ต้องการการพักผ่อน (Ro-
mantic Approach)

๒. นักท่องเที่ยวที่จะแสวงหาความงาม (Aes-
thetic Approach)

๓. นักท่องเที่ยวที่ต้องการความรู้ภูมิปัญญา
(Intellectual Approach)

ทั้งนี้รวมทั้งกิจกรรมที่เป็น

๑) ความงามที่ธรรมชาติสร้างไว้ให้ (Natural Resource)

๒) สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ (Cultural Resource)

๒. อัจฉริยะ เจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการ และประชาชนต้องดงามอยู่เสมอ

๒.๑ มีความเชื่ออาทรต่อผู้มาเยือน ยิ้มแย้ม

อบอุ่น

๒.๒ มีความซื่อสัตย์ต่องานบริการ จนลูกค้า

มั่นใจในความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ใจ

๒.๓ บริการลูกค้าตามรสนิยมที่ต้องการเช่น

- ผู้เหนียวหนำในชีวิตประจำวัน

ได้รับความเพลิดเพลิน

- ผู้ที่แสวงหาความงามได้พบได้เห็น

ภาพทั้งดงามของธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ไม่เกิดสิ่งรบกวน รกตา หรือจำเจกับสถานที่ทำงานของลูกค้า

- ได้รับความรู้ความเข้าใจ ทำให้

เกิดศรัทธา หวังแทน

๓. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓.๑ ลูกค้าอบอุ่นและปลอดภัย

- การเดินทางและพาหนะ
- จากใจผู้ร้าย
- จากการซื้อสินค้าที่ยุติธรรม
- ฯลฯ

“อย่าฆ่า ปล้น แย่งชิง หรือโกง นักท่องเที่ยว”

๓.๒ ลูกค้าเดินทางกลับมาอีก

- กลับมาคนเดียว
- กลับมาพร้อมสมาชิกในครอบครัว
- กลับมาพร้อมเพื่อนฝูง
- กลับมาเป็นประจำปี

ใครเป็นคนประกันคุณภาพมาตรฐานวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวจังหวัด

หน้าที่และความรับผิดชอบ

องค์กรส่วนท้องถิ่น (Local Government) ได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบล หรือองค์กรบริการส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์กรบริการส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาล เป็นองค์กรหลักรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยยึด

หลักการสำคัญว่า

๑.๑ ต้องพัฒนาคุณภาพของงานวัฒนธรรม เพื่อประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข

๑.๒ ประชาชนมีรายได้เสริม (อาจเป็นรายได้หลัก) จากงานบริการที่ยั่งยืน โดยไม่ล้างผลาญทรัพยากรของตนเอง

องค์กรส่วนท้องถิ่นมีภารกิจจะต้องดำเนินการดังนี้

๑) จัดทำแผนงานและโครงการ เพื่อให้การพัฒนาวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบในแผนงานต่างๆ เช่น

๑.๑ การศึกษาค้นคว้าวิจัย (Research) เพื่อจัดทำข้อมูลทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

๑.๒ เผยแพร่สร้างความภาคภูมิใจให้ประชาชนซาบซึ้งและไม่ทำลายมรดก หรือทรัพยากรของตนเอง (Diffusion)

๑.๓ มีการทำนุบำรุงรักษาและปกป้องไม่ ให้วัฒนธรรมต่างชาติ เข้ามากลืนกินวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ (Treatment) เช่น

- การสงวนรักษาและการปกป้อง
- การอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ
- การบูรณะฟื้นฟูทรัพยากรทางวัฒนธรรม

๑.๔ สอนให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชน สืบทอดวัฒนธรรมของตนเองในชีวิตประจำวัน

๑.๕ มีการสร้างสรรค์ ฟื้นฟู โดยรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ให้ได้ (Creation)

๑.๖ มีการพัฒนาเพื่อให้วัฒนธรรมกลมกลืนกับโลกภายนอก และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี โดยคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น การพัฒนาทางกายภาพ โดยคำนึงถึงพื้นฐานดั้งเดิมของชุมชนด้วย

● แม่น้ำ ลำคลอง ยานพาหนะขนส่งด้วยรักษารูปแบบเอาไว้ได้

● มีการพัฒนาคุณภาพพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ฯลฯ ที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว เป็นส่วนเสริมออกให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๒) ปัญหาและประมาณค่าใช้จ่าย

ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวส่งผลกระทบถึงรายได้ในระดับชาติ และกระจายรายได้ลงในพื้นที่ผ่านทางองค์กรของรัฐตามหน่วยงาน ฉะนั้นผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (หลังจากหักค่าเสื่อมโทรมแล้ว) ควรจะได้กระจายไปสู่หน่วยงานต่างๆ เช่น

- หน่วยงานรัฐดูแลทรัพยากรทางการท่องเที่ยว
- หน่วยงานรัฐให้บริการเพิ่มขึ้น เช่น กรมทางหลวง กรมตำรวจ พนักงานตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ศุลกากร ฯลฯ

- องค์กรวิสาหกิจส่วนท้องถิ่น ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประเภทงบลงทุนและการบำรุงรักษาทรัพยากรประจำปี เป็นงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง

๓) ปัญหาองค์กร

สถานภาพของหน่วยงานในปัจจุบัน หน่วยบริการและพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นองค์กรส่วนกลางที่ไปจัดตั้งสำนักงานในส่วนภูมิภาค

ฉะนั้นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น จำเป็นจะต้องประสานงานในแนวราบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบผสมผสานโดยเขาพื้นที่เป็นหลัก อาจเป็น คณะกรรมการการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ซึ่งอาจผสมผสานได้สะดวก แต่ในอนาคตส่วนท้องถิ่นควรดูแลจัดการทรัพยากรทั้งหมด

๔) ปัญหาบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. บุคลากรทางวิชาการเฉพาะ เช่น นักอนุรักษ์มรดกและเจ้าหน้าที่วัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่เป็นการเฉพาะ มีความรู้ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนางานศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นการเฉพาะ

๒. บุคลากรด้านการตลาด ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ ที่รับผิดชอบในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ผ่านการฝึกอบรมด้านแผนงาน นักบริการ และนักจัดการที่มีความเข้าใจกลไกการตลาดและการท่องเที่ยว

๓. เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ เช่น มัคคุเทศก์

เจ้าหน้าที่ธุรกิจโรงแรม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจภาคเอกชน
อย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายทั้งองค์กร (๕ ยุทธศาสตร์)

จังหวัดต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่อไปนี้

๑. จำแนกและศึกษาความต้องการของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวว่าต้องการคุณภาพ มาตรฐาน แหล่งวัฒนธรรมอย่างไร (Customer Focus) เช่น

- ๑) คนพื้นเมืองซึ่งแยกย้ายไปท่องเที่ยวพักผ่อนในพื้นที่อำเภออื่นๆ

- ๒) คนไทยจากท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งมาเยือนเชียงราย

- ๓) นักท่องเที่ยวนานาชาติ จะมาดูของดีอะไรในเมืองนี้

พัฒนาแหล่งวัฒนธรรม และการบริการการท่องเที่ยวตามรสนิยม และความต้องการของลูกค้าให้ได้รับการสนองรสนิยม และคุณภาพที่เขาต้องการ

๒. ทุกคนต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพงาน (Total Involvement)

การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ใช่ธุรกิจขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง เช่น เทศบาล องค์กรการบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด บริษัท โรงแรม หรือสถานประกอบการ หรือประชาชน “แต่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องร่วมกันทำอย่างเป็นระบบ”

๓. มีแผนงานและมาตรการตลอดจนยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่ชัดเจน (Measurment) เช่น

- การพัฒนาอนุรักษ์แหล่งการท่องเที่ยวจะทำอย่างไร?

- มีการส่งเสริมสนับสนุนการตลาดในและต่างประเทศ โดยวิธีใด?

- จัดบริการอย่างไร? จึงจะสามารถสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้

๔. มีความมุ่งมั่นในการยกและพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวอย่างแน่วแน่ (commitment)

ท่านจะต้องจัดทำแผนงานและโครงการที่ครบวงจรอย่างต่อเนื่องเป็นแผนระยะยาว ไม่ใช่งานเฉพาะกิจ (ทำแล้วเลิกเมื่อพบอุปสรรค) พยายามแก้ไขปรับปรุงจนบรรลุความสำเร็จ ด้วยความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยว

๕. ต้องปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะประสบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำเร็จ (Continuous Improvement) การพัฒนาบ้านเมือง วัฒนธรรม และคุณภาพของประชาชน คือรากฐานสำคัญรองรับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นงานยากต้องทำเป็นแผนระยะยาว และปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ เพราะฉะนั้นข่าวสารดังต่อไปนี้ คือการประเมินสถานภาพที่ต้องพิจารณา

- ๑) บทความเสนอแนะของสื่อมวลชน หน่วยงานหรือคำร้องของประชาชน
- ๒) ทบทวนแผนการดำเนินงานและร่วมกันแก้ไขปัญหา
- ๓) ต้องไม่แยกการพัฒนาออกเป็นส่วน ถ้ามีหน่วยงานในแนวตั้ง ท่านจะต้องร่วมกัน ประสานงานในแนวนอนให้ได้
- ๔) อย่าหยุดจนกว่าการพัฒนาจังหวัดได้มาตรฐานคุณภาพของเมืองที่นั่นคือ คุณภาพของแหล่งการรองรับการท่องเที่ยวต้องดีไปด้วย

แนวทางในการวิเคราะห์สมรรถนะโดยตนเองของข้าราชการในการปฏิบัติงาน ด้านหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, หอสมุดแห่งชาติ, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ, อุทยานประวัติศาสตร์, และกิจการโรงละคร ฯลฯ กรมศิลปากร

ในการบริการบุคคลในปัจจุบัน จะมีการพูดถึงคุณภาพและมาตรฐานงานอยู่เสมอ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของบุคลากรที่สังกัดภาคเอกชน เช่น ในโรงงาน บริษัท ห้างร้าน แม้กระทั่งวิชาชีพครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพราะหลักสำคัญในการปฏิรูปการศึกษานั้น จะต้องอาศัยปัจจัย ๔ ประการ คือ

- ๑. คุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ๒. คุณภาพของอาคารสถานที่และบริเวณ
- ๓. คุณภาพเนื้อหา เรื่องราวที่น่าสนใจ
- ๔. คุณภาพการบริการและการจัดการ

โดยถือว่าบุคลากรคือหัวใจสำคัญอันดับหนึ่งการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นหัวใจประการแรกแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน ถ้าบุคคลเหล่านี้ตายด้านต่อการเปลี่ยนแปลงหรือหลงมกมายึดถือระบบและวิธีการแบบดั้งเดิม โดยยึดคติเดิมที่เชื่อว่าคนประสบความสำเร็จในการงานและหน้าที่เพราะ “ผู้ใหญ่ติง ลูกน้องดัน

คนเสมอกันสนับสนุน” ไม่นำพาต่อหน้าที่และความรับผิดชอบที่ ก.พ. และกระทรวง ทบวง กรมกำหนดไว้ มุ่งทำงานแบบประจบสอพลอ

ความก้าวหน้าในปัจจุบันยากที่จะประสบความสำเร็จ มีหน้าซ้ำจะพาหน่วยงานไปสู่การล่มสลายด้วย กรมศิลปากรมีความหวังใต้ออนาคตของทุกท่านจึงได้จัดทำแนวทางการประเมินผลขึ้นเองเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้เพื่อนข้าราชการทุกชั้นทุกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารในระดับสำนัก/กอง ระดับฝ่าย และระดับงานโดยเฉพาะผู้นำในการบริหารหน่วยงานในภูมิภาคจะได้พิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ไปพิจารณาตนเอง โดยหวังว่าอย่างน้อยจะได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงสมรรถนะของตนเอง เพราะการพัฒนาตนเองเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้า

ปัจจุบันกรมศิลปากรใช้กลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการประเมินศักยภาพของบุคคล ในการตอบแทนความดีความชอบ และการเลื่อนระดับกลไกการดำเนินงานดังต่อไปนี้ จะช่วยให้ท่านได้ปฏิบัติงานได้ครบถ้วน ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าของตนเอง กล่าวคือ

หน้าที่และความรับผิดชอบตามกระบวนการดำเนินงาน (Functions and process)

กรอบโครงสร้างกระบวนการตามหน้าที่ดังต่อไปนี้ กรมศิลปากรใช้แนวทางคุณภาพมาตรฐานที่องค์การ UNESCO ได้กำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานสนับสนุนการศึกษาศิลปวัฒนธรรมสาขาต่างๆ คือ

- ๑. การรวบรวมหลักฐาน (Collection)
  - ๒. การจำแนกวิเคราะห์ทางวิชาการ (Identifying)
  - ๓. การจัดทำบัญชี (Inventory)
  - ๔. การทำนุบำรุงรักษา (Treatment-Conservation)
  - ๕. การจัดแสดงเผยแพร่ (Exhibition)
  - ๖. การบริการทางการศึกษา (Education)
- นอกจากนี้ยังพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประกอบ เช่น
- ๗. คุณภาพและประสิทธิภาพการเป็นผู้นำ (Leadership)
  - ๘. คุณภาพและมาตรฐานการบริหารงาน (Administration)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบการประเมินผลงาน

องค์ประกอบที่ ๑ การสำรวจเพื่อรวบรวมวัตถุ (Collection)

๑) มีการจัดทำแผนการสำรวจหาวัตถุ หลักฐาน โดยกำหนดพื้นที่ชัดเจน (Mapping)

๒) มีเอกสารทางราชการมอบหมายให้มีการติดต่อกับหน่วยราชการหรือหน่วยงานในการสำรวจเบื้องต้น ไม่ใช่การสำรวจแบบช้อนเร้น

๓) มีบันทึกการเดินทางในการสำรวจ จัดทำบัญชีข่าวสาร สถานที่เก็บรักษาและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

๔) ถ้าวัตถุหลักฐานเป็นสมบัติของเอกชน ได้มีการสำรวจจัดทำผลการประเมินพร้อมรูปถ่ายประกอบ (ไม่ว่าวัตถุนั้นเป็นเอกสาร วัตถุหรือรูปภาพในศาสนา) นำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อขออนุมัติให้การยืมหรือประกาศขึ้นทะเบียน ฯลฯ

องค์ประกอบที่ ๒ การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับเนื้อหาของวัตถุ หลักฐาน (Identifying)

๑) มีแผนการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจำแนกออกชัดเจน เช่น มรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมร่วมสมัย หรือภูมิปัญญาและเทคโนโลยีไทย

๒) เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักฐาน

๓) มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ที่เป็นเหตุและผล

๔) มีแฟ้มประวัติเอกสารการวิจัยและพิมพ์ออกเผยแพร่ (จัดแฟ้มเอกสารการวิจัยให้เป็นระบบสามารถให้ตรวจสอบได้)

องค์ประกอบที่ ๓ การจัดทำบัญชี (Inventory)

๑) เมื่อได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการรวบรวมนำมาเก็บรักษาในหน่วยงาน จะต้อง มีหนังสือการตอบรับอย่างเป็นระบบทางราชการ

๒) ได้มีการลงบัญชีในสมุดบัญชีทะเบียนทรัพย์สินของสำนักงานอย่างถูกต้อง

๓) ได้มีการจัดทำบัตรประจำวัตถุพร้อมภาพถ่ายประกอบเผยแพร่ หรือเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๔) ลงบัญชี C.D. ROM หรือ... Computer เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การ Internet เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารตามกฎหมายว่าด้วยข่าวสาร (เปิดให้ดูระบบทะเบียนบัญชีได้ทุกเมื่อ)

องค์ประกอบที่ ๔ การทำนุบำรุงรักษา (Treatment)

๑) มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการทำนุบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบ (แผนงาน)

๒) คัดเลือกวิธีการและเทคนิคในการทำนุบำรุงรักษา เช่น

- การสงวนรักษา การปกป้องคุ้มครอง
- การอนุรักษ์โดยทีมงานผู้เชี่ยวชาญ
- การบูรณปฏิสังขรณ์

๓) มีการฝึกบุคลากรที่ร่วมงานเพื่อป้องกันการผิดพลาด

๔) ได้มีแผนการกำกับ ควบคุม ฝ้าระวังในการดำเนินงาน

๕) มีการบันทึกสภาพก่อนและหลังการดำเนินงาน

๖) มีการจัดทำรายงานการทำนุบำรุงรักษา (มีแฟ้มประวัติการบูรณะ)

องค์ประกอบที่ ๕ คุณภาพการจัดแสดงและเผยแพร่

๑) มีแผนการจัดแสดงเผยแพร่

๒) มีการผลิตสื่อ เช่น หนังสือประกอบการจัดนิทรรศการเป็นบทนำ

๓) การจัดทำสรุปผลและจัดทำกรอบการจัดนิทรรศการ (Script)

๔) มีการเตรียมตู้ชั้น แท่นฐาน และอุปกรณ์อื่นๆ

๕) มีการจัดทำสมุดภาพหรือเอกสารการนำชม

๖) มีการเตรียมกิจกรรมในการเผยแพร่ประกอบ

- เช่น
- กิจกรรมการบรรยายพิเศษ
  - กิจกรรมการนำชม
  - กิจกรรมสำหรับนักเรียน นักศึกษา
  - กิจกรรมสำหรับผู้มาเยือนและนักท่องเที่ยว
  - ๗) การเตรียมการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สิน (การวางเวรยาม)

๘) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน ฝ่ายโฆษณา ฯลฯ (มีแฟ้มนิทรรศการและประสิทธิภาพประสิทธิผล แสดงขึ้นตอนไว้เรียบร้อยแล้ว)

องค์ประกอบที่ ๒ การบริการในการตลาดและการบริการ (Marketing and Service)

๑) มีการจัดกลุ่มลูกค้าประจำที่ควรเชิญมาชม

- เช่น
- นักเรียน สำนักงานการประถมศึกษา และการมัธยมศึกษา (๑๒ ปี)
  - นักศึกษา อาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา
  - บริษัทที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว
  - สถานที่โฆษณา-ประชาสัมพันธ์

๒) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ส่งไปยังลูกค้า

- เช่น
- จดหมายข่าวที่จะแสดงกิจกรรม
  - โปสเตอร์
  - สื่ออื่นๆ
  - ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกที่จะแจกหรือจำหน่าย
- ประกอบกิจกรรม (สามารถยืนยันและอ้างอิงได้)

๓) เอกสารประกอบการโฆษณา-ประชาสัมพันธ์

- เช่น
- สื่อทางวิทยุและโทรทัศน์
  - บรรยายพิเศษที่จะลงในเอกสารสิ่งพิมพ์
  - กิจกรรมผ่านทางรายการวิทยุและโทรทัศน์

๔) มีการอบรมการบริการนำชมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า เช่น

- ยาม - บริการที่จอดรถ
- อบรมพนักงานรับโทรศัพท์-ติดต่อสอบถาม
- เจ้าหน้าที่ต้อนรับ - ประชาสัมพันธ์
- มัคคุเทศก์ - บริการนำชม

องค์ประกอบที่ ๗ การปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์

๑) มีการปรับตัวและพอใจในชีวิตประจำวัน

๒) มีการแก้ไข ใจความใจต่อความรู้สึกโดยปราศจาก

เหตุผล

๓) ขอบอภิปรายและแสดงความคิดเห็นแต่เชื่อมั่นตนเองเกินไป

- ๔) ขอบฟังเหตุผลคนอื่นๆ และยอมรับมาปรับปรุงตนเอง
- ๕) มีความอดทนเมื่อพบปัญหาและอุปสรรค
  - ๖) มีอารมณ์ไม่อ่อนไหวแปรปรวน
  - ๗) มีวุฒิภาวะในการเป็นผู้นำองค์กร ฯลฯ
  - ๘) ให้เกียรติแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

องค์ประกอบที่ ๘ การบริการและการจัดการ

๑) ความเป็นผู้นำทางการบริการและวิชาการ

- ๒) การร่วมมือกับสถาบันหรือองค์กรภายนอก
- ๓) การรักษาวินัยของตนเองรวมทั้งมีคุณธรรม-จริยธรรม
- ๔) การเป็นผู้ถือศิวเวลาให้กับทางราชการ
- ๕) การรักษาระเบียบวินัย การเงิน การคลัง
- ๖) ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง
- ๗) การรักษาภาพลักษณ์ของตนเองและองค์กร

เกณฑ์การประเมิน

การให้คะแนนประเมินผลตนเองแยกเป็น ๖ ระดับ

- คือ
- คือการไม่ได้วางแผนการทำงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ
  - ๑ ทำงานบ้างเล็กน้อย
  - ๒ ทำงานค่อนข้างต่ำ
  - ๓ ทำงานพอใช้
  - ๔ ทำงานดี
  - ๕ ทำงานดีเลิศ

ท่านต้องพิจารณาว่า ท่านได้ประพฤติปฏิบัติในการทำงานอย่างไร แล้วตัดสินใจว่าควรจะทำเนิ

การปรับปรุงต่อไปอย่างไร? เช่นถ้าได้คะแนน

คะแนน ๐ : แสดงว่าการทำงานของท่านแย่มาก เพราะไม่ได้ทำอะไรตรงกับหน้าที่

คะแนน ๑ : ต้องปรับปรุงตนเองอย่างเร่งด่วนหรือหลีกเลี่ยงให้คนอื่นเข้ามาทำงานแทน

คะแนน ๒ : เร่งปรับปรุงตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกจะได้ทำงานต่อไปได้

คะแนน ๓ : พอใช้ได้แต่ไม่ควรเรียกร้องตำแหน่งที่สูงเพราะท่านมีความสามารถเพียงเท่านั้น

คะแนน ๔ : ผลงานใช้ได้ แต่ไม่ควรเลื่อนระดับต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้ดีเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

คะแนน ๕ : ต้องรักษาความดีเลิศไว้ เพราะผู้บังคับบัญชากำลังหาแนวทางสนับสนุนให้

ท่านมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่าปัจจุบัน